

Bilten 97

godina ix • listopad 2004.

tromjesečno izvješće

HRVATSKA NARODNA BANKA

Hrvatska narodna banka

BILTEN

IZDAVAČ Hrvatska narodna banka
Direkcija za izdavačku djelatnost
Trg hrvatskih velikana 3, 10002 Zagreb
Telefon centrale: 4564-555
Telefon: 4922-070, 4922-077
Telefaks: 4873-623

WEB ADRESA <http://www.hnb.hr>

UREDNIŠTVO BILTENA HNB-a

GLAVNI UREDNIK mr. sc. Ljubinko Jankov
ČLANOVI UREDNIŠTVA mr. sc. Igor Jemrić
Vanja Jelić
Ružica Vuger

UREDNIŠTVO TROMJESEČNOG IZVJEŠĆA HNB-a

GLAVNI UREDNIK dr. sc. Boris Vujčić
ČLANOVI UREDNIŠTVA mr. sc. Ljubinko Jankov
dr. sc. Evan Kraft
Vanja Jelić

UREDNICA mr. sc. Romana Sinković

GRAFIČKI UREDNICI Gordana Bauk
Božidar Bengez
Slavko Križnjak

LEKTORICE Marija Grigić
Dragica Platužić
Sanda Uzun-Ikić

SURADNICA Ines Merkl

TISAK Kratis d.o.o., Zagreb

Podaci se objavljuju prema kalendaru objavljivanja podataka. Kalendar se objavljuje na web-stranicama Međunarodnoga monetarnog fonda (<http://dsbb.imf.org>).

Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korištenja podataka obvezno navedu izvor.

Sve eventualno potrebne korekcije bit će unesene u web-verziju.

Tiskano u 650 primjeraka

ISSN 1331–6036

Hrvatska narodna banka

BILTEN

Zagreb, 2004.

Osnovne informacije o Hrvatskoj

Ekonomski indikatori

	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.
Površina (u km ²)	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538
BDP ^a (u mil. USD, tekuće cijene)	18.811	19.872	20.109	21.628	19.906	18.427	19.863	22.812	28.810
BDP – godišnje stope promjene ^a (u %, stalne cijene)	6,8	5,9	6,8	2,5	-0,9	2,9	4,4	5,2	4,3
BDP po stanovniku ^{a,b} (u USD)	4.029	4.422	4.398	4.805	4.371	4.206	4.477	5.134	6.484
Prosječna godišnja stopa inflacije ^b	2,0	3,5	3,6	5,7	4,2	6,2	4,9	1,7	1,8
Broj stanovnika (u mil.)	4,7	4,5	4,6	4,5	4,6	4,4	4,4	4,4	4,4
Izvoz robe i usluga (u % BDP-a)	37,1	40,1	39,9	39,5	40,8	47,0	48,5	46,3	51,8*
Uvoz robe i usluga (u % BDP-a)	48,7	49,7	56,6	48,7	49,2	52,1	54,4	57,3	59,7
Tekući račun platne bilance (u % BDP-a)	-7,5	-4,8	-12,5	-6,7	-7,0	-2,5	-3,6*	-8,4	-7,2*
Inozemni dug (u mil. USD, na kraju razdoblja)	3.809	5.308	7.452	9.683	9.878	11.055	11.317	15.426	23.563*
Inozemni dug (u % BDP-a)	20,2	26,7	37,1	44,8	50,1	60,0	57,0	67,6	81,8
Inozemni dug (u % izvoza robe i usluga)	54,6	66,6	92,9	113,3	122,9	127,6	117,5	145,9	157,8*
Otplaćeni inozemni dug ^c (u % izvoza robe i usluga)	10,1	9,0	9,9	12,5	20,8	23,3	24,5	26,0	19,5
Bruto međunarodne pričuve HNB-a (u mil. USD, na kraju razdoblja)	1.895	2.314	2.539	2.816	3.025	3.525	4.704	5.886	8.191
Bruto međunarodne pričuve HNB-a (u mjesecima uvoza robe i usluga, na kraju razdoblja)	2,5	2,8	2,7	3,2	3,7	4,4	5,2	5,4	5,7
Devizni tečaj za 31. prosinca (HRK : 1 USD)	5,3161	5,5396	6,3031	6,2475	7,6477	8,1553	8,3560	7,1457	6,1185
Prosječni devizni tečaj (HRK : 1 USD)	5,2300	5,4338	6,1571	6,3623	7,1124	8,2768	8,3391	7,8637	6,7014

^a Podatak za 2003. godinu je privremen.

^b Od 1994. do 2001. godine prosječna godišnja stopa inflacije mjerena je kretanjem indeksa cijena na malo, a od 2002. godine nadalje mjeri se kretanjem indeksa potrošačkih cijena.

^c Uključuje otplatu glavnice po dugoročnom dugu, bez otplate glavnice s osnove trgovinskih kredita, i izravnih ulaganja, i ukupnu otplatu kamata, bez otplate kamata s osnove izravnih ulaganja.

Izvori: Državni zavod za statistiku i Hrvatska narodna banka

Sadržaj

Uvod / 3

Potražnja / 4

- Inozemna potražnja / 5
- Domaća potražnja / 6
 - Osobna potrošnja / 6
 - Investicijska potrošnja / 7
 - Državna potrošnja / 8

Proizvodnja / 8

- Industrija / 9
- Trgovina / 10
- Građevinarstvo / 10
- Okvir 1. HNB-ova anketa pouzdanja potrošača / 11
- Turizam / 12
- Prijevoz i veze / 13

Tržište rada / 14

- Nezaposlenost i zapošljavanje / 14
- Plaće i troškovi rada / 16

Cijene / 17

Tečaj / 20

Monetarna politika i instrumenti / 22

- Monetarno okružje / 22
- Korištenje instrumenata monetarne politike / 22
- Primarni novac i međunarodne pričuve / 24
- Monetarna kretanja / 26
 - Novčana masa / 26
 - Ukupna likvidna sredstva / 26
 - Plasmani / 28
- Okvir 2. Granična obvezna pričuva / 29
 - Inozemna aktiva i pasiva / 29
 - Plasmani središnjoj državi / 30

Tržište novca / 30

- Kamatne stope na tržištu novca / 31
- Kamatne stope na tržištu kratkoročnih vrijednosnih papira / 31
- Kamatne stope poslovnih banaka / 32

Tržište kapitala / 34

- Tržište vlasničkih vrijednosnih papira / 34
- Tržište dužničkih vrijednosnih papira / 35

Međunarodne transakcije / 38

- Račun tekućih transakcija / 38
- Robna razmjena / 39
- Račun kapitalnih i financijskih transakcija / 41
- Inozemni dug / 42
- Okvir 3. Hrvatska je kandidat za EU / 45
- Likvidnost u međunarodnim plaćanjima / 46

Državne financije / 47

- Obilježja proračuna u prvoj polovici 2004. / 47
 - Proračunski prihodi / 47
 - Proračunski rashodi, saldo proračuna i financiranje manjka / 47
- Državni dug / 48
- Okvir 4. *Stand-by* aranžman / 49
 - Unutarnji dug središnje države / 50
 - Inozemni dug središnje države / 51

Statistički pregled

A. Monetarni i kreditni agregati

- Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati / 56

B. Monetarne institucije

- Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija / 57
- Tablica B2: Broj banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija po veličini bilančne aktive / 58

C. Hrvatska narodna banka

- Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke / 59

D. Banke

- Tablica D1: Konsolidirana bilanca banaka / 61
- Tablica D2: Inozemna aktiva banaka / 62
- Tablica D3: Potraživanja banaka od središnje države / 63
- Tablica D4: Potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora / 63
- Tablica D5: Distribucija kredita banaka po institucionalnim sektorima / 64
- Tablica D6: Depozitni novac kod banaka / 64
- Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod banaka / 65
- Tablica D8: Devizni depoziti kod banaka / 65
- Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca / 66
- Tablica D10: Inozemna pasiva banaka / 66
- Tablica D11: Depoziti središnje države kod banaka / 67
- Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod banaka / 67
- Slika D1: Distribucija kredita banaka po institucionalnim sektorima / 68
- Slika D2: Distribucija depozita kod banaka po institucionalnim sektorima / 68

E. Stambene štedionice

- Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica / 69

F. Instrumenti monetarne politike i likvidnost

- Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke / 70
- Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke / 71
- Tablica F3: Obvezne pričuve banaka / 72
- Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka / 73

G. Financijska tržišta

- Tablica G1: Kamatne stope banaka na kunske kredite bez valutne klauzule / 74
- Tablica G2: Kamatne stope banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima / 75
- Tablica G3: Kamatne stope banaka na kunske depozite bez valutne klauzule / 76
- Tablica G4 a i b: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite / 77
- Tablica G5: Trgovanje banaka stranim sredstvima plaćanja / 79

H. Gospodarski odnosi s inozemstvom

- Tablica H1: Platna bilanca – svodna tablica / 80
- Tablica H2: Platna bilanca – roba i usluge / 81
- Tablica H3: Platna bilanca – dohodak i tekući transferi / 82
- Tablica H4: Platna bilanca – izravna i portfeljna ulaganja / 83
- Tablica H5: Platna bilanca – ostala ulaganja / 84
- Tablica H6: Platna bilanca – svodna tablica / 85
- Tablica H7: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka / 86
- Tablica H8: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost / 87
- Tablica H9: Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke / 89
- Tablica H10: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja / 89
- Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune / 90

- Tablica H12: Inozemni dug prema domaćim sektorima / 91
- Tablica H13: Inozemni dug prema inozemnim sektorima / 92
- Tablica H14: Inozemni dug prema domaćim sektorima i projekcija otplate / 93
- Tablica H15: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica / 94
- Tablica H16: Stanje međunarodnih ulaganja – izravna ulaganja / 95
- Tablica H17: Stanje međunarodnih ulaganja – portfeljna ulaganja / 95
- Tablica H18: Stanje međunarodnih ulaganja – ostala ulaganja / 96

I. Državne financije – izabrani podaci

- Tablica I1: Ukupni prihodi i rashodi konsolidirane središnje države / 97
- Tablica I2: Operacije državnog proračuna / 98
- Tablica I3: Dug središnje države / 99

J. Nefinancijske statistike – izabrani podaci

- Tablica J1: Indeksi cijena na malo i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima / 100
- Tablica J2a: Temeljni indeksi cijena na malo / 101
- Tablica J2b: Temeljni indeksi potrošačkih cijena / 102
- Tablica J3: Prosječne mjesečne neto plaće / 102

Popis banaka i stambanih štedionica / 103

Članovi Savjeta i rukovodstvo Hrvatske narodne banke / 105

Kratice i znakovi / 106

Tromjesečno izvješće

Uvod

Prema preliminarnim podacima DZS-a objavljenim krajem rujna ove godine gospodarski se rast usporio sa 4,2% u prvom tromjesečju na 3,8% u drugom. Međutim, mjesečni podaci za srpanj i kolovoz pokazuju da je u trećem tromjesečju gospodarska aktivnost ponovno ojačala. Zamah u industrijskoj proizvodnji i građevinarstvu, praćen većom aktivnošću u sektoru usluga u ljetnim mjesecima, upućuje na rast gospodarske aktivnosti u trećem tromjesečju.

Gospodarski se rast donekle povećao i u Europskoj uniji, koja je glavno tržište za hrvatske izvoznike. Ipak, inozemna potražnja dala je mali negativni doprinos rastu hrvatskog BDP-a u prvom i drugom tromjesečju, dok je domaća potražnja i dalje glavni pokretač gospodarskog rasta. Sezonski prilagođeni pokazatelji osobne potrošnje pokazuju njezin rast, na godišnjoj razini od 3,7% u prvom i 3,8% drugom tromjesečju. Povećane godišnje realne stope rasta u trgovini na malo, zabilježene tijekom drugoga i početkom trećeg tromjesečja, pokazuju da je osobna potrošnja nastavila davati značajan doprinos rastu BDP-a u trećem tromjesečju 2004.

Premda su poduzeti veliki naponi da se pojedine dionice autoceste puste u promet prije početka glavne turističke sezone, prvu polovicu 2004. obilježilo je značajno smanjenje rasta investicija. Očekuje se da će se investicije još smanjiti u drugoj polovici 2004., i zbog sezonskih razloga, i zbog toga što se Vlada obvezala smanjiti kapitalne rashode da bi ostvarila ciljeve vezane uz smanjenje proračunskog manjka. Iako je broj izdanih građevnih dozvola u srpnju povećan, pojačana aktivnost izgradnje stanova neće ni približno biti dostatna da bi se kompenziralo smanjenje investicija u cestogradnju.

Nakon što se neprekidno smanjivala tijekom prvih šest mjeseci ove godine registrirana je nezaposlenost u srpnju lagano porasla. Stopa nezaposlenosti stabilizirala se na otprilike 18%. Srpanjsko povećanje nezaposlenosti odraz je sezonskih učinaka, no moguće je da upućuje i na kraj procesa prilagodbe novim procedurama za prijavu nezaposlenih, uvedeni 2002., koje su pooštrile kriterije za prijavu i uvele posebnu kategoriju za novozaposlene. Nema sumnje da su te procedure rezultirale velikim brojem ispisa iz registra i dovele do smanjenja razlike između registrirane nezaposlenosti i polugodišnjih podataka o anketnoj nezaposlenosti. Međutim, prijava ipak donosi neke prednosti, koje očito potiču prijavljivanje nekih neaktivnih radnika i zaposlenih u neslužbenom gospodarstvu, čime se djelomično može objasniti činjenica da još postoji razlika između registrirane i anketne nezaposlenosti.

Realne bruto plaće u drugom su tromjesečju 2004. porasle 4,8% u odnosu na isto razdoblje prošle godine, odnosno za jedan postotni bod više od godišnje stope rasta u prvom tromjesečju. Međutim, oporavak rasta proizvodnosti rada u industriji u prvom tromjesečju vjerojatno će se prenijeti i u drugo, što znači da povećanje plaća ne stvara znatne troškovne pritiske. Još jedan znak da su pritisci plaća umjereni jest ponovno usporevanje stope rasta plaća u javnom sektoru u drugom tromjesečju, čime se njihova tromjesečna stopa rasta nastavila smanjivati četvrto tromjesečje uzastopce.

Inflacija mjerena indeksom rasta potrošačkih cijena povisila se sa 1,4% na kraju prvog tromjesečja na 2,5% na kraju drugoga, snizivši se na 2,0% u kolovozu. Na porast inflacije najviše je utjecalo povećanje cijena nafte i administrativno reguliranih cijena (zemnog plina, vode za kućanstva i cestarina na autocestama) te porast trošarina na duhanske prerađevine. Srpanjska inflacija u Hrvatskoj bila je za 0,4 postotna boda niža nego u eurozoni, a u kolovozu za 0,3 postotna boda. Povećala se i temeljna inflacija, sa 1,4% u ožujku na 1,9% u lipnju i 2,2% u kolovozu.

Udio naftnih derivata u košarici za izračun indeksa potrošačkih cijena relativno je velik (4,0%), a uz to, povećane cijene nafte mogu utjecati na druge cijene, primjerice na troškove transporta. No budući da je inflacija niska, nije došlo do njihova značajnijega daljnjeg prelijevanja u druge cijene, a ni u plaće. Na svjetskim tržištima vlada velika potražnja za naftom, koju djelomice uzrokuje gospodarski oporavak u razvijenim zemljama i izuzetno brzi rast u Kini. Istodobno dolazi do učestalih i rasprostranjenih poremećaja u ponudi, koje obuhvaćaju Irak, Rusiju, Venezuelu, Nigeriju i SAD (Meksički zaljev). Ti su čimbenici doveli do neočekivano velikog porasta i velikih oscilacija u cijenama nafte, a možda će dovesti i do njihova daljnjeg povećanja.

Održavanju niske inflacije, osim umjerenog rasta plaća, pridonosi i stabilnost tečaja. Tečaj je i u drugom i u trećem tromjesečju ove godine oscilirao umjerenom. Konkretno, tečaj kune prema euru oscilirao je u rasponu od minus 1,0% do plus 2,3% u odnosu na prosječni tečaj od 7,41 HRK/EUR ostvaren tijekom spomenuta dva tromjesečja. Razdoblje aprecijacije tečaja kune prema euru trajalo je od početka svibnja do 21. rujna, a poslije toga datuma došlo je do veće deprecijacije tečaja, i to nakon što je presušio priljev deviza od ljetne turističke sezone i transfera i što se potražnja poduzeća za devizama povećala.

Premda je tečaj bio relativno stabilan u ljetnim mjesecima, središnja je banka ipak intervenirala kako bi ograničila aprecijacijske pritiske, otkupivši ukupno 116,0 mil. EUR na četirima aukcijama u srpnju i kolovozu. Banka je intervenirala i 15. rujna, otkupivši dodatnih 25,0 mil. EUR. Nominalni efektivni tečaj kune aprecirao je u prvih sedam mjeseci ove godine 3,8%, dok je realni efektivni tečaj deflaciran potrošačkim cijenama aprecirao 3,1%, a deflaciran cijenama pri proizvođačima 4,5%.

U uvjetima niske inflacije, stabilnog tečaja i relativno restriktivne monetarne politike, monetarni su agregati tijekom prvih osam mjeseci 2004. rasli usporeno u odnosu na nedavne standarde. Tako se godišnja stopa rasta novčane mase (M1) do kolovoza snizila na samo 2,9%, dok je godišnja stopa rasta najširega monetarnog agregata, M4, u istom mjesecu iznosila 7,7%. Rast M4 bio je potaknut cjelogodišnjim snažnim rastom štednih i oročenih kunskih depozita i znatnim rastom deviznih depozita u ljetnim mjesecima.

Što se tiče oročenih kunskih depozita, važno je istaknuti da se udio kunskih depozita s valutnom klauzulom dramatično povećao: nakon što je na kraju 2002. iznosio samo 4,0% svih oročenih depozita, krajem lipnja 2004. približio se 9,5%. Godišnji rast deviznih depozita, mjereno prema stalnom tečaju, dosegnuo je na kraju kolovoza približno 8,9%. Te dvije činjenice upućuju na to da su deponenti još uvijek

skloniji štednji vezanoj uz tečaj, upozoravajući nas da brzi rast oročenih kunskih depozita u cjelini ne tumačimo kao znak da su štediša općenito spremne prijeći isključivo na kunsku štednju. Moguće je da je prijelaz na kunske depozite s valutnom klauzulom zapravo odraz nastojanja banaka da izbjegnju primjenjivati odluku središnje banke da 35% svojih deviznih obveza moraju pokrivati deviznim potraživanjima, a ne sklonosti deponenata prema kunskoj štednji.

Restriktivnija monetarna politika usporila je i rast bankovnog kreditiranja. Na kraju kolovoza potraživanja banaka od privatnog sektora iznosila su 118,9 mlrd. kuna i bila su za 11,4% viša nego godinu dana prije. Iako su u prvih osam mjeseci ove godine krediti stanovništvu rasli nešto brže nego krediti trgovačkim društvima (rast od 10,7% u odnosu na rast od 7,7%), razlika između te dvije stope rasta posve se smanjila. Potrebno je također uzeti u obzir da su posudbe od društava za lizing i iz inozemstva mnogo važniji izvori kreditiranja trgovačkih društava nego stanovništva.

Unatoč usporenome rastu monetarnih agregata i smanjenom rastu kredita u odnosu na prethodnu godinu, inozemni dug Hrvatske u prvih se šest mjeseci ove godine nastavio povećavati, dosegnuvši u lipnju 77,3% procijenjenog BDP-a. Kako bi ograničila rast inozemnog duga, Hrvatska narodna banka od srpnja je uvela novu mjeru za smanjenje inozemnog zaduživanja banaka. Odlukom o graničnoj obveznoj pričuvu (opširnije u Okviru 2. Granična obvezna pričuva) banke se obvezuju da u depozit kod HNB-a izdvajaju 24% prirasta svoje inozemne pasive u odnosu na njezino prosječno stanje u lipnju ove godine. U prva dva mjeseca nakon uvođenja obveze izdvajanja granične obvezne pričuve banke su reducirale svoju inozemnu pasivu za 3,2%. Međutim, stvarna djelotvornost ove mjere moći će se ocijeniti tek nakon što protekne više vremena.

Hrvatski deficit na tekućem računu platne bilance u drugom je tromjesečju ove godine iznosio 1,27 mlrd. USD ili 13,2% manje nego u istom tromjesečju prošle godine. Najznačajniji uzrok toga poboljšanja jest smanjenje inozemnih rashoda na podračunu (faktorskog) dohotka. Na to poboljšanje djelomice je utjecala činjenica da nekoliko velikih trgovačkih društava u stranom vlasništvu nije prije kraja drugog tromjesečja donijelo odluke o raspodijeli dividende, tako da će znatni odljevi možda biti evidentirani u podacima koji se odnose na treće tromjesečje.

Nadalje, unatoč tome što stope rasta robnog izvoza nadmašuju stope rasta uvoza (18,8% u odnosu na 9,4%, u eurima), deficit robne razmjene u prvoj polovici 2004. povećao se u usporedbi s istim razdobljem 2003. Uz to su prihodi od turizma u drugom tromjesečju 2004. bili manji nego u istom tromjesečju 2003. Međutim, treba imati na umu da velika većina prihoda od turizma obično pristiže u trećem tromjesečju.

Kašnjenje s raspodjelom dividenda utjecalo je i na komponentu zadržane dobiti u inozemnim izravnim ulaganjima, što je bio najvažniji razlog smanjenja tih ulaganja sa 687 mil. USD u drugom tromjesečju 2003. na samo 258 mil. USD u drugom tromjesečju 2004. Obveze po portfeljnim ulaganjima dosegnule su u drugom tromjesečju ove godine 721 mil. USD, na što je najviše utjecalo novo zaduživanje države u iznosu od 595 mil. USD te izdavanje obveznica Agrokora

u vrijednosti od 119 mil. USD.

U prvih sedam mjeseci ove godine hrvatski inozemni dug povećao se za približno 2,19 mlrd. USD ili za 9,3%. Inozemni dug sektora banaka i nadalje bilježi najbrži relativni (12,1%) i apsolutni rast (892 mil. USD), no i sektor poduzeća i sektor države uvelike su povećali svoj inozemni dug u prvih sedam mjeseci ove godine, sektor poduzeća za 9,0%, a sektor države za 8,6%.

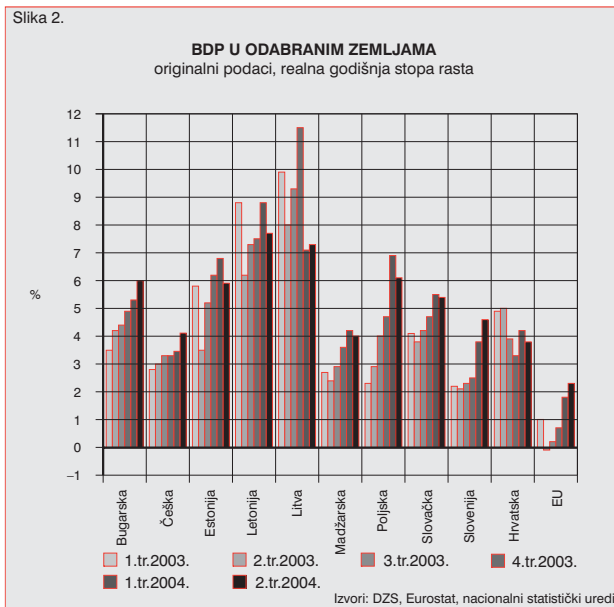
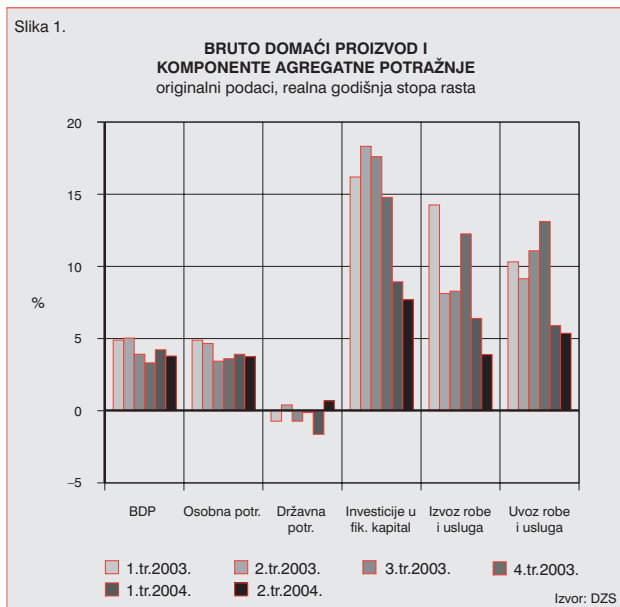
U prvoj polovici 2004. manjak konsolidirane središnje države (proširene za poslovanje državnih agencija: Hrvatskih cesta, Hrvatskih autocesta, Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka i Hrvatski fond za privatizaciju) iznosio je 7,4 mlrd. kuna, ili 2,2 mlrd. kuna više nego u istom razdoblju prošle godine. Manjak je prikazan bez kapitalnih prihoda, prema metodologiji GFS iz 1986. godine.

Tekući prihodi konsolidirane središnje države rasli su ravnomjerno u prva dva tromjesečja 2004., za razliku od 2003. kad se rast prihoda u drugom tromjesečju dramatično smanjio. U prvoj polovici 2004. godine tekući prihodi povećali su se za 6,1% na godišnjoj razini. Prihodi od PDV-a porasli su za 7,8%, a prihodi od poreza na promet nekretnina zabilježili su rast od čak 28,1%. U istom razdoblju pad bilježe prihodi od poreza na dohodak, prihodi od poreza na dobit i prihodi od carina. Rashodi konsolidirane središnje države povećali su se u prvoj polovici ove godine otprilike za 10,6%.

Kako bi financirala svoj deficit, država je u veljači i ožujku ove godine na domaćem tržištu izdala obveznice u kunskoj protuvrijednosti od 350 mil. EUR i povećala stanje nedospjelih trezorskih zapisa MF-a. Država je u prvoj polovici ove godine također izdala 500 mil. EUR obveznica na inozemnim tržištima. Državni dug povećao se do kraja lipnja na 92,9 mlrd. kuna, oko 45% očekivanoga nominalnog BDP-a za 2004. Uz dodatnih 13,8 mlrd. kuna državnih jamstava (6,7% očekivanog BDP-a), koja čine potencijalni dug, ukupni dug države dosegnuo je 106,7 mlrd. kuna ili oko 52% očekivanog BDP-a. U ukupnom dugu države na inozemni dug otpada 56 mlrd. kuna.

Potražnja

Nakon jačanja gospodarske aktivnosti početkom 2004. godine u drugom je tromjesečju rast hrvatskoga gospodarstva bio lagano usporen. Međutim, na osnovi mjesečnih pokazatelja gospodarske aktivnosti čini se kako je to usporenje bilo kratkoga daha, pa je jačanje gospodarske aktivnosti nastavljeno u trećem tromjesečju. Prema preliminarnim originalnim podacima DZS-a za prvo tromjesečje realni bruto domaći proizvod bio je za 4,2% veći nego u istom razdoblju lani, dok je godišnja stopa njegova rasta u drugome tromjesečju iznosila 3,8%, što je godišnju stopu rasta za cijelo prvo polugodište spustilo na 4,0%. Nakon što je u prvom tromjesečju 2004. godišnja stopa rasta implicitnog deflatora BDP-a usporena na 2,8%, u drugom je tromjesečju snažan porast implicitnih deflatora zaliha i državne potrošnje povisio stopu rasta deflatora BDP-a na 3,6%. Nominalni BDP u prvom je polugodištu iznosio približno 98,3 mlrd. kuna, što

čini nominalni godišnji porast od 7,3%. Najznačajniji izvori realnog rasta BDP-a na početku 2004. godine bili su, kao i prije, bruto investicije (ponajprije zbog volumena i dinamike investicija u fiksni kapital) i osobna potrošnja.

Prema mjesečnim pokazateljima gospodarske aktivnosti raspoloživima za prvih osam mjeseci ove godine u drugoj polovici godine može se očekivati ponovno ubrzanje gospodarske aktivnosti. Na takva kretanja upućuje ubrzanje industrijske proizvodnje i građevinskih radova, uz istodobno jačanje uslužnih djelatnosti krajem drugoga i početkom trećeg tromjesečja. Na snažniji realni rast u drugoj polovici 2004. godine upućuje i dinamika prognostičkog indeksa CROLEI (akronim od engl. Croatian Leading Economic Indicators), koji je samo dvaput opao tijekom posljednjih osam mjeseci (u siječnju i svibnju). Njegov pad u siječnju ove godine vjerojatno je anticipirao usporavanje rasta u drugom tromjesečju, a kretanje toga indeksa u prvih pet mjeseci 2004. godine navješćuje pozitivna kretanja u realnom sektoru gospodarstva u drugoj polovici 2004. godine.

U prvoj polovici 2004. gospodarska kretanja u zemljama u okružju¹ također su bila pozitivna. U Europskoj uniji (u svih 25 zemalja članica zajedno) gospodarska aktivnost se ubrzala uz stopu realnoga godišnjeg rasta od 2,5%. U zemljama eurozone u promatranom je razdoblju realna stopa godišnjeg rasta iznosila 2,3%, što je za gotovo 2 postotna boda više od prosječnog rasta u prošloj godini. Snažan rast ostvarile su u prvom polugodištu, kao i u prethodnoj godini, baltičke zemlje Letonija, Litva i Estonija (prosječna je realna godišnja stopa rasta BDP-a u prvom tromjesečju za te tri zemlje zajedno iznosila 7,3%) te Poljska, sa stopom rasta od 6,5%. Pritom je u promatranom razdoblju u Litvi rast usporen, dok je u ostalim baltičkim zemljama ubrzan. Brži rast od Hrvatske ostvarile su u prvom polugodištu 2004. godine još Rumunjska, Bugarska i Slovačka (redom rast od 6,8%, 5,7%, odnosno 5,5%). Među novim članicama Europske

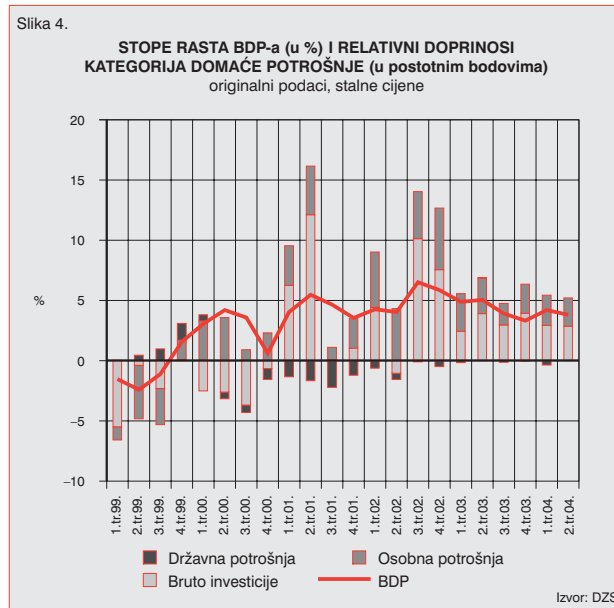
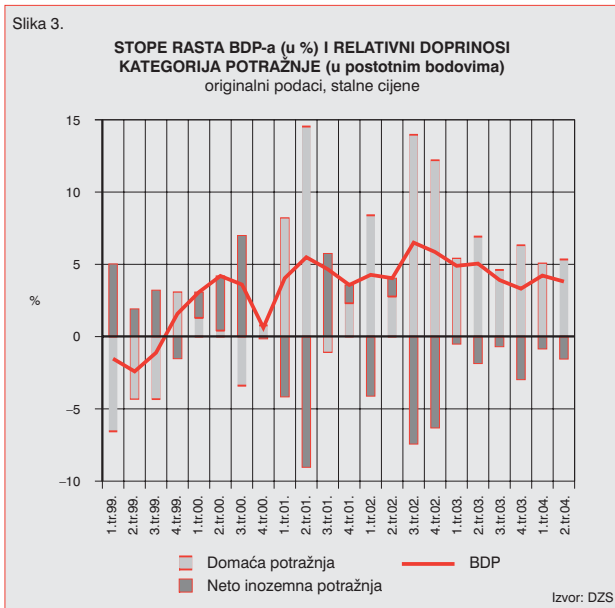
unije dinamiku realnog rasta sličnu onoj u Hrvatskoj ostvarile su 2004. Madžarska, s godišnjim rastom od 4,1% u prvom polugodištu, nakon realnoga godišnjeg rasta od 2,9% u prethodnoj godini, te Slovenija (4,2%) i Češka (3,8%), u kojima je povoljno ostvarenje u drugom tromjesečju nadoknadilo nešto manji rast u prvom tromjesečju, što istodobno upućuje na nastavak oporavka u tim zemljama.

Inozemna potražnja

Nakon što je sporiji rast inozemne potražnje za domaćim proizvodima i uslugama u prvom tromjesečju ove godine bio praćen nešto snažnijim usporavanjem rasta uvoza, u drugom je tromjesečju nešto jače usporavanje rasta izvoza ponovno spustilo godišnju stopu njegova rasta ispod stope rasta uvoza. Pogoršanje neravnoteža u razmjeni robe i usluga povećalo je negativan doprinos neto inozemne potražnje formiranju BDP-a, koji je u drugom tromjesečju ove godine iznosio -1,5 postotnih bodova, što je u apsolutnom iznosu za 0,6 postotnih bodova više nego u prvom tromjesečju. Na jačanje negativnog doprinosa inozemne potražnje formiranju realnog BDP-a utjecao je i manji pad deflatora izvoza u drugome tromjesečju. Nakon isključivanja sezonskog utjecaja iz tromjesečnih serija uvoza i izvoza, još je jasnije povećanje negativnog doprinosa neto inozemne potražnje realnom rastu BDP-a sa -0,5 postotnih bodova u prvom na -1,2 postotna boda u drugom tromjesečju.

Pogoršanje neravnoteža u razmjeni robe i usluga prema obračunu BDP-a za drugo tromjesečje bilo je mnogo blaže od pogoršanja koje bilježi platna bilanca. Dok se nominalno kretanje uvoza i izvoza prema obračunu BDP-a i platnoj bilanci u prvom tromjesečju približno podudara, u drugom tromjesečju 2004. godine dolazi do velikih razilaženja kod izvoza. Prema platnoj bilanci, izvoz robe i usluga, izražen u kunama, u drugom je tromjesečju nominalno stagnirao, odnosno rastao po niskoj stopi od 0,9% u odnosu na isto tromjesečje lani. Prema procjeni BDP-a također je nastavljena tendencija usporavanja stope njegova rasta, ali je to usporavanje bilo mnogo blaže, pa je izvoz robe i usluga nominalno

¹ Podaci o gospodarskim kretanjima u inozemstvu podložni su revizijama, zbog čega može doći do nepoklapanja realnih promjena praćenih u uzastopnim tromjesečnim Biltenima HNB-a.

rastao po stopi od 5,1%, što je tek neznatno niže od godišnje stope rasta uvoza u drugom tromjesečju. Navedena odstupanja proizlaze iz razlika u načinu obračuna turističke potrošnje kojim se DZS od prošle godine koristi pri izračunu BDP-a za drugo i treće tromjesečje. Sama apsolutna razina izvoza robe i usluga prema platnoj bilanci još uvijek premašuje izvoz prema obračunu BDP-a, iako je viša stopa rasta izvoza prema obračunu BDP-a smanjila postojeću razliku u korist pokazatelja iz platne bilance.

Uzimajući u obzir dosadašnju dinamiku izvoza prema različitim izvorima, doprinosi neto inozemne potražnje realnom rastu BDP-a u trećem tromjesečju 2004. godine vjerojatno će rasti zbog snažnijeg izvoza usluga (nakon slabijih turističkih ostvarenja u lipnju ove godine, u srpnju su kretanja u broju noćenja i dolazaka turista bila pozitivna). S druge strane, platna bilanca bi mogla nagovijestiti nastavak pogoršanja neravnoteža u razmjeni robe i usluga zbog opadanja izvoza robe i usluga. Kako razina izvoza prema platnoj bilanci nadmašuje razinu izvoza u obračunu BDP-a, takva će ostvarenja potaknuti daljnje približavanje njegove razine prema tim dvama izvorima.

Domaća potražnja

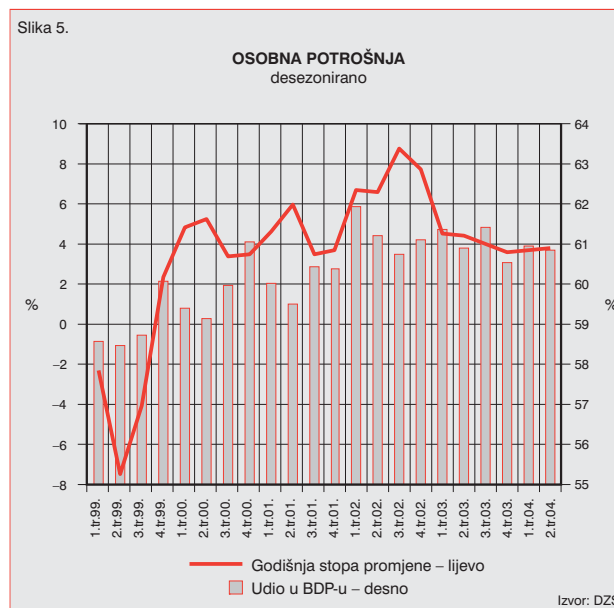
Glavni izvor realnog rasta BDP-a u drugom tromjesečju ove godine bila je, kao i nekoliko prethodnih godina, domaća potražnja. Doprinosi domaće potražnje realnom rastu, određen ponajprije dinamikom osobne potrošnje i investicija u fiksni kapital, iznosio je u drugom tromjesečju ove godine 5,3 postotna boda, što je nešto više nego u prvom tromjesečju, ali ipak nešto manje od prosječnog doprinosa domaće potražnje u prošloj godini. Najznačajniji doprinos realnom rastu u promatranom razdoblju, koji je ostao isti kao protekle godine i kao u prvom tromjesečju ove godine, dala je osobna potrošnja (2,4 postotna boda). Iako je rast investicija u fiksni kapital početkom ove godine usporen, one su ostvarile značajan doprinos realnom rastu od 2,2 postotna boda u drugom tromjesečju. Doprinosi državne potrošnje u drugom tromjesečju bio pozitivan nakon njezina realnog smanji-

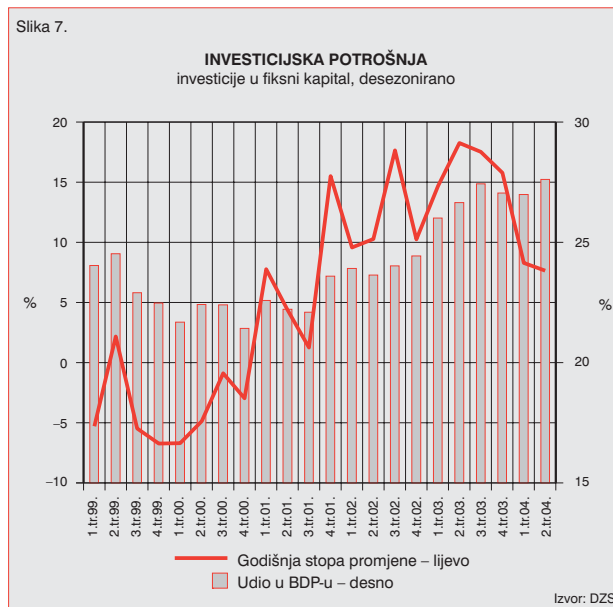
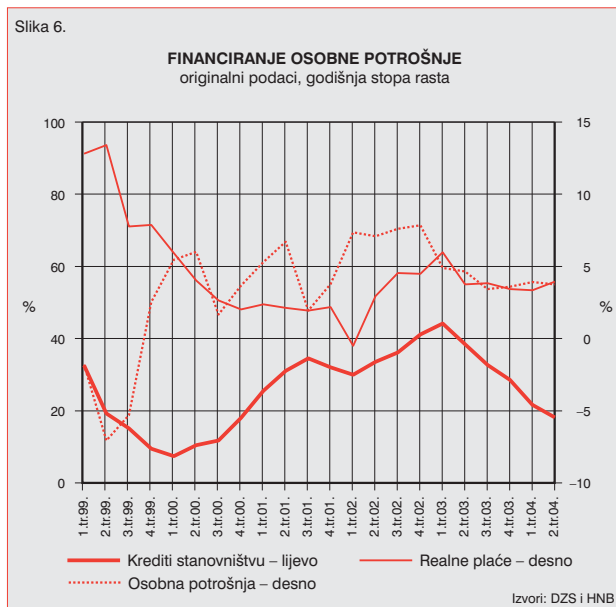
vanja koje je trajalo od početka 2000. godine, uz samo jedan prekid početkom prošle godine. Zalihe su u promatranom razdoblju snažno porasle, ali je njihov doprinos realnom rastu bio samo blago pozitivan.

Osobna potrošnja

Krajem prošle godine zaustavljeno je usporevanje rasta osobne potrošnje na razini koja prati rast BDP-a. U prvom tromjesečju 2004. godine realna godišnja stopa rasta osobne potrošnje iznosila je 3,9%, a u drugom se zadržala na 3,8%. Desezonirani podaci također upućuju na stagnaciju rasta osobne potrošnje u prvoj polovici godine uz podjednake stope njezina rasta. Kako osobna potrošnja čini oko dvije trećine BDP-a, takva je njezina dinamika u prvom tromjesečju ove godine pridonijela realnom rastu BDP-a 2,5 postotnih bodova, a u drugom 2,4 postotna boda.

Sporiji rast realnog prometa u djelatnosti trgovine na početku ove godine još je odražavao učinak snažnog porasta

njegove razine zbog širenja velikih trgovačkih lanaca na domaćem tržištu tijekom 2002. godine. Dinamika maloprodaje u prvih sedam mjeseci ove godine ipak je bila pozitivna, pa je u navedenom razdoblju promet u trgovini na malo zabilježio realan godišnji rast od 2,5%. Tome je osobito pridonio snažan rast prometa u srpnju, koji je bio potpomognut boljim turističkim ostvarenjima u tom mjesecu. Stoga se krajem drugoga i početkom trećeg tromjesečja uz jačanje inozemne potražnje ipak može očekivati ubrzanje rasta osobne potrošnje. Taj je oporavak krajem drugog tromjesečja, nakon kratkotrajne stagnacije na njegovu početku, već utjecao i na snažan nominalni godišnji rast uvoza trajnih proizvoda za široku potrošnju (20,3%) i netrajnih proizvoda za široku potrošnju (6,7%) u tome tromjesečju.

Održivost takvih kretanja i jačanje osobne potrošnje prema kraju godine ovisit će o stabilnosti financiranja te potrošnje. Dinamika izvora financiranja osobne potrošnje, kao prethodnih pokazatelja te kategorije agregatne potražnje, u drugom tromjesečju 2004. godine upućuje na moguća ograničenja njezina jačanja u sljedećim tromjesečjima. Godišnja stopa rasta bankovnih kredita odobrenih sektoru stanovništva i nadalje se usporava, nastavljajući prepoznatljiv trend započeo u drugom tromjesečju prošle godine. Godišnja stopa rasta kredita banaka stanovništvu ipak je u drugom tromjesečju 2004. godina iznosila 18,1%, a isključuje li se iz ukupnih kredita stambeni krediti, godišnja stopa bila je još razmjerno visokih 13,6%. Transferi stanovništvu od strane države, koje uglavnom čine izdaci za mirovine, na početku drugog tromjesečja 2004. godine također su usporili svoj rast na godišnjoj razini. Tako se u drugom tromjesečju lagano ubrzao samo rast isplaćenih prosječnih realnih neto plaća, čija je godišnja stopa rasta iznosila 3,9%, no i u srpnju i kolovozu godišnja stopa njihova rasta bila je 3,8%.

Investicijska potrošnja

Investicijska aktivnost u prvoj polovici 2004. godine nastavlja usporavanje započeto krajem 2003. godine, ali ukupne investicije još daju značajan doprinos rastu BDP-a, koji je u prvom i drugom tromjesečju iznosio 2,9 postotnih bodova.

Promjena zaliha (koja sadržava i statističku diskrepanciju, pa stoga nije sasvim pouzdan pokazatelj dinamike toga segmenta bruto investicija) u prvom tromjesečju ove godine iskazala je realni porast od 11,6%, a u drugom je tromjesečju taj porast bio još snažniji uz godišnju stopu od 14,8%. No, kako investicije u zalihe čine mali dio bruto investicija, njihov doprinos realnom rastu BDP-a iznosio je samo 0,7 postotnih bodova.

Investicije u fiksni kapital, koje su ujedno bile i glavna determinanta ukupnih investicija, u promatranom su razdoblju bile potaknute državnim investicijskim projektima u prometnoj infrastrukturi i stambenoj izgradnji (obnovi i klasičnom proširenju stambenog fonda). Pripreme za turističku sezonu u prvom su tromjesečju ove godine potaknule rast kapitalnih državnih ulaganja (ona čine približno četvrtinu investicija u kapital) u nove dionice cesta, dok u drugom tromjesečju postoje naznake oživljavanja privatnih investicija koje su djelomično zamijenile nešto sporiji rast kapitalnih rashoda države. Sporiji rast kapitalnih državnih ulaganja u drugom tromjesečju bio je posljedica njihove više razine, iako se čini kako je na njih i nadalje otpadala glavina doprinosa investicija u fiksni kapital realnom rastu BDP-a. Realnu godišnju stopu rasta ukupnih investicija u fiksni kapital, koja je u prvom tromjesečju ove godine iznosila 8,9%, dinamika kapitalnih ulaganja države usporila je na 7,7% u drugom tromjesečju, što je odredilo i dinamiku ukupnih investicija. Tako je doprinos investicija u fiksni kapital realnom rastu BDP-a u oba tromjesečja ostao na razini od 2,2 postotna boda.

Jačanje radova na kapitalnim infrastrukturnim projektima, uz pogodnije vremenske prilike, prouzročilo je intenziviranje građevinskih radova na početku drugog tromjesečja², što je pratila veća proizvodnja energije i uvoz kapitalne opreme. Domaća proizvodnja kapitalnih proizvoda u tom je razdoblju bila manja nego u istom razdoblju prošle godine, ali je zato već u lipnju i srpnju značajno porasla, odgovarajući na navedene impulse agregatne potražnje.

² Identičan mehanizam osciliranja građevinskih aktivnosti bio je prisutan početkom prošle godine (vidi Bilten HNB-a br. 88).

Državna potrošnja

Nakon nastavka višegodišnjeg trenda smanjivanja državne potrošnje u prvom tromjesečju ove godine, što je uvjetovano i privremenim financiranjem proračuna, u drugom je tromjesečju prekinuto smanjivanje državne potrošnje koje traje još od početka 2000. godine. Tijekom posljednjih šesnaest tromjesečja samo je u jednome državna potrošnja povećana, i to manje nego u drugom tromjesečju ove godine. Također, u tom je tromjesečju prekinuto kontinuirano smanjivanje udjela državnih rashoda za dobra i usluge u agregatnoj potražnji, koje je bilo posebno uočljivo nakon otklanjanja sezonske komponente u tim serijama. Prema procjeni BDP-a za drugo tromjesečje 2004. godine realni porast državne potrošnje za 0,7% rezultirao je njezinim doprinosom realnom rastu BDP-a od 0,1 postotnog boda.

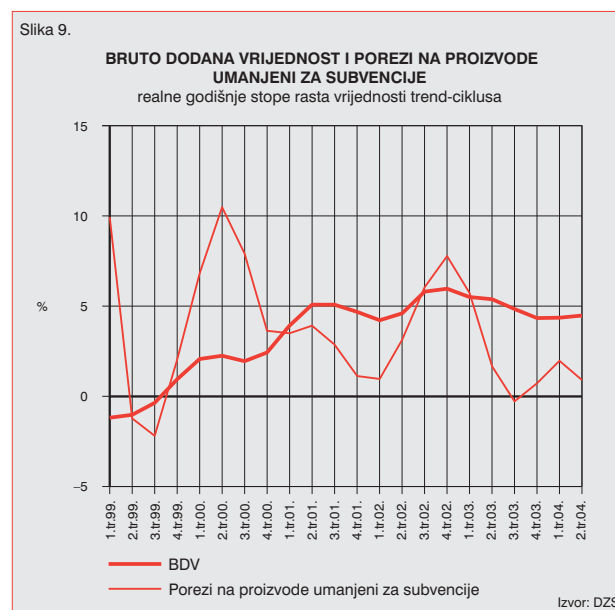
Prema podacima Ministarstva financija o strukturi rashoda konsolidirane proširene središnje države rashodi za dobra i usluge (finalnu državnu potrošnju) u prvom su tromjesečju 2004. godine bili nominalno manji za 0,2% u odnosu na isto razdoblje lani. Nominalno i realno smanjenje državne potrošnje u prvom je tromjesečju ostvareno isključivo značajnim smanjivanjem ostalih rashoda za dobra i usluge, što je moglo biti povezano s privremenim financiranjem države u tome razdoblju. Rashodi za plaće u prvom su tromjesečju rasli po godišnjoj stopi višoj od 4,0%. Njihov je porast bio potaknut rastom zaposlenosti u javnom sektoru po godišnjoj stopi od 1,5%, što je označilo iznimno snažan realni porast državne potrošnje u tome njezinu segmentu. U drugom su tromjesečju takva kretanja preokrenuta. Tijekom travnja i svibnja rast izdataka za plaće nastavljen je nešto sporijim tempom, tako da je godišnja stopa rasta plaća za prvih pet mjeseci ove godine iznosila 3,75%, što je proizašlo iz laganog smanjivanja zaposlenosti u javnim službama u odnosu na prvo tromjesečje, pa stoga upućuje i na sporiji rast realne državne potrošnje u tome njezinu segmentu. S druge strane, velik rast potrošnje države na ostala dobra i usluge tijekom travnja (80%) i svibnja (4%) ove godine u potpunosti je promijenio kontrakcijsku narav državne potrošnje prisutnu u prvom tromjesečju, dok je na snazi bilo privremeno financi-

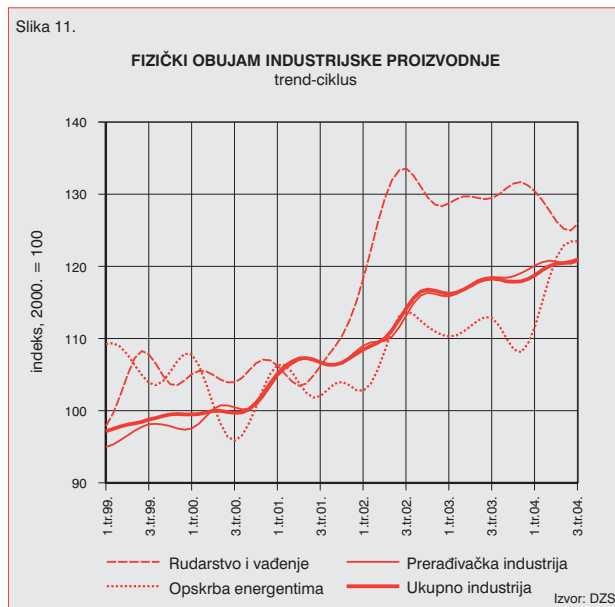
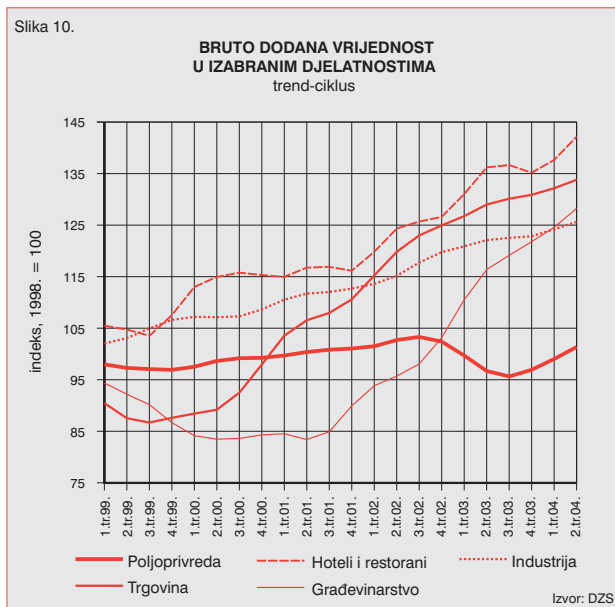
ranje. Ukupno, država je na dobra i usluge tijekom prvih pet mjeseci ove godine potrošila za 7,9% više nego u istom razdoblju prošle godine. S obzirom na kolebljivost državne potrošnje u prva dva tromjesečja, koja je bila povezana s nešto kasnijim donošenjem državnog proračuna za tekuću godinu, a uzimajući u obzir rebalans proračuna iz srpnja i prelazak na novu međunarodnu metodologiju statistike državnih financija (GFS iz 2001.), narav fiskalne politike u drugoj polovici ove godine teško je predvidjeti.

Proizvodnja

Prema procjeni bruto domaćeg proizvoda utvrđenog proizvodnom metodom godišnji realni rast bruto dodane vrijednosti blago je usporen sa 4,6% u prvom tromjesečju na 4,3% u drugom tromjesečju ove godine. Realni rast BDV-a u prvoj polovici tekuće godine bio je viši od realnog rasta BDP-a jer je realna godišnja stopa promjene poreza na proizvode umanjnih za subvencije u promatranom razdoblju zaostajala za rastom BDV-a.

Visokoj stopi rasta BDV-a u prvom tromjesečju 2004. godine najviše je pridonio snažan rast BDV-a u industriji (4,6%), koja u strukturi ukupnog BDV-a sudjeluje s nešto manje od jedne trećine, pa je stoga ostvarila najveći doprinos ukupnom realnom rastu stope BDV-a (od 1,3 postotna boda). Usporavanje rasta BDV-a u industriji u drugom tromjesečju ove godine utjecalo je na smanjenje doprinosa industrije realnom rastu BDV-a za 0,5 postotnih bodova. Slična kretanja označila su i područja građevinarstva, trgovine, prijevoza i financijskog posredovanja, no usporavanje rasta u industriji bilo je najsnažnije, pa je stoga i najviše djelovalo na sporiji porast BDV-a. Unatoč usporavanju rasta, ta su područja djelatnosti dala značajan doprinos rastu BDV-a u prvoj polovici 2004. godine. U prvoj polovici godine najveći su doprinos rastu BDV-a, osim industrije, dala područja građevinarstva (0,9 postotnih bodova) te područja prijevoza, skladištenja i veza (0,8 postotnih bodova). U drugom tromjesečju ove godine posebno se ističe doprinos poljoprivrede,

koja je snažnim godišnjim rastom od 6,3% pod utjecajem povoljnih vremenskih prilika pridonijela realnom rastu BDV-a 0,5 postotnih bodova te tako ublažila smanjenje doprinosa većine djelatnosti. To je ujedno bio prvi pozitivan doprinos poljoprivrede rastu BDV-a od kraja 2002. godine. U javnim i društvenim djelatnostima, čiji je realni godišnji porast od 1,4% u drugom tromjesečju bio najsnažniji od sredine 2000. godine, ostvaren je sredinom godine blagi pozitivan doprinos rastu bruto dodane vrijednosti.

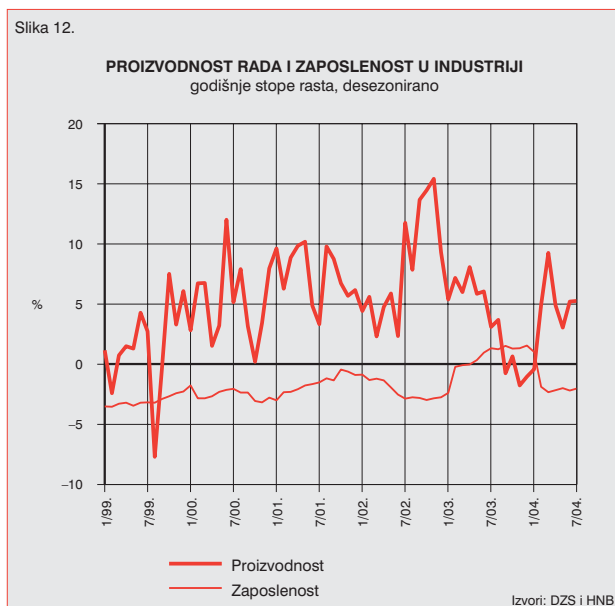
Positivna kretanja u realnom sektoru gospodarstva nagoviještena dostupnim mjesečnim pokazateljima gospodarske aktivnosti u srpnju i kolovozu, upućuju na njezino ponovno jačanje u trećem tromjesečju, koje će pozitivno utjecati na BDV i BDP.

Industrija

U prvom tromjesečju 2004. godine BDV industrije, koja obuhvaća rudarstvo i vađenje, prerađivačku industriju i opskrbu energentima, realno je bio viši za 4,6% nego u istom razdoblju lani, dok je u posljednjem tromjesečju prošle godine realna stopa njegova rasta iznosila samo 1,7%. Takvo ubrzavanje rasta u industriji početkom ove godine izravna je posljedica snažnoga realnog rasta u prerađivačkoj industriji. Pozitivan doprinos tim kretanjima, iako slabiji, dao je u promatranom razdoblju i rast rudarstva i vađenja (godišnja stopa realnog rasta iznosi 3,0%), koje je usko povezano s izrazito propulzivnom građevinskom djelatnošću. Nakon blagog usporavanja rasta u industriji tijekom drugog tromjesečja, kada je BDV bio za 2,9% viši nego u istom razdoblju lani, u srpnju i kolovozu ove godine rast fizičkog obujma industrijske proizvodnje ponovno se povećao. Istodobno je proizvodnja u rudarstvu i vađenju blago opala u odnosu na isto razdoblje lani, što se može objasniti reakcijom te djelatnosti na usporavanje rasta građevinskih aktivnosti u promatranom razdoblju. Ukupna industrijska proizvodnja, prema sezonski i kalendarski prilagođenim podacima, u prvih osam mjeseci ove godine porasla je za 2,6%. Najsnažniji doprinos tome rastu dali su kumulativni rast proizvodnje hrane i pića

(1,6%), proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda (5,3%), izdavačka i tiskarska djelatnost (7,6%), proizvodnja strojeva i uređaja (14,0%) te opskrba električnom energijom, plinom, parom i toplom vodom (5,8%).

Promatraju li se glavne industrijske grupacije, rastu ukupne industrijske proizvodnje u prvih osam mjeseci ove godine najviše je pridonio rast proizvodnje intermedijarnih proizvoda i kapitalnih proizvoda, čiji se rast pojačao u kolovozu (godišnja stopa rasta iznosila je 14,3%, desezonirano). Porast proizvodnje u tim grupacijama dijelom je bio rezultat pojačane inozemne potražnje za tim proizvodima, i to ponajviše za kapitalnim proizvodima. Obujam proizvodnje netrajnih proizvoda za široku potrošnju, koji su važan segment u strukturi ukupne industrijske proizvodnje, u ovoj je godini smanjen, pa je kumulativna stopa pada njihove proizvodnje u kolovozu iznosila -0,9%. Za tim je proizvodima u prvih osam mjeseci 2004. godine opala i inozemna potražnja, što je pridonijelo padu njihove proizvodnje. U ostalim su industrijskim grupacijama u promatranom razdoblju kretanja bila pozitivna.

Kontinuirano smanjivanje zaposlenosti u industriji od ve-
ljače ove godine, uz istodoban porast fizičkog obujma indus-
trijske proizvodnje, rezultiralo je dinamičnim rastom proiz-
vodnosti rada u industriji. Kumulativna stopa rasta proiz-
vodnosti rada u prvih sedam mjeseci ove godine tako je
iznosila 4,6%, čime se nastavlja dugoročan trend rasta proiz-
vodnosti rada, dok je godišnja stopa rasta proizvodnosti rada
u srpnju iznosila 5,3%. Prema procjeni Državnog zavoda za
statistiku srpanj je bio obilježen rastom proizvodnosti rada u
svim područjima industrije (prema NKD-u), a u tom se mje-
secu posebno ističe rast proizvodnosti u odjeljcima pre-
rađivačke industrije kao što su proizvodnja tekstila, proiz-
vodnja kemikalija i kemijskih proizvoda, štavljenje i obrada
kože, prerada drva, proizvodnja metala, proizvodnja proiz-
voda od metala te proizvodnja strojeva i uređaja. Najznačaj-
niji pad proizvodnosti rada u srpnju ove godine ostvaren je u
odjeljku proizvodnje odjeće, dorade i bojenja krzna, u koje-
mu radi otprilike desetina svih zaposlenih u industriji.

Trgovina

Godišnja stopa rasta BDV-a trgovine, mjereno u stalnim
cijenama, u prvom tromjesečju 2004. godine bila je ispod
prosječne stope njezina rasta u prošloj godini uz nešto manji
doprinos formiranju ukupnoga BDV-a, koji je iznosio 0,6
postotnih bodova. Takvu dinamiku potvrđuju i sezonalni
podaci o realnom prometu u trgovini na malo za prvo tro-
mjesječje ove godine. U drugom tromjesečju ove godine na-
stavlja se jednake tendencije uz usporavanje rasta BDV-a u
trgovini na 3,6% sa 4,6% u prethodnom tromjesečju. To je
umanjilo i doprinos rasta BDV-a u drugom tromjesečju za
0,1 postotni bod. Godišnje stope rasta realnog prometa u tr-
govini na malo, promatrane mjesečno, krajem drugoga i
početkom trećeg tromjesečja 2004. godine upućuju na opo-
ravak aktivnosti u tom području, što će pozitivno utjecati i na
formiranje BDV-a u drugoj polovici godine.

Ukupan realni promet u području trgovine u prvih sedam
mjeseci ove godine bio je za 7,1% manji nego u istom raz-
doblju lani, nastavljaajući tako trend opadanja prisutan od

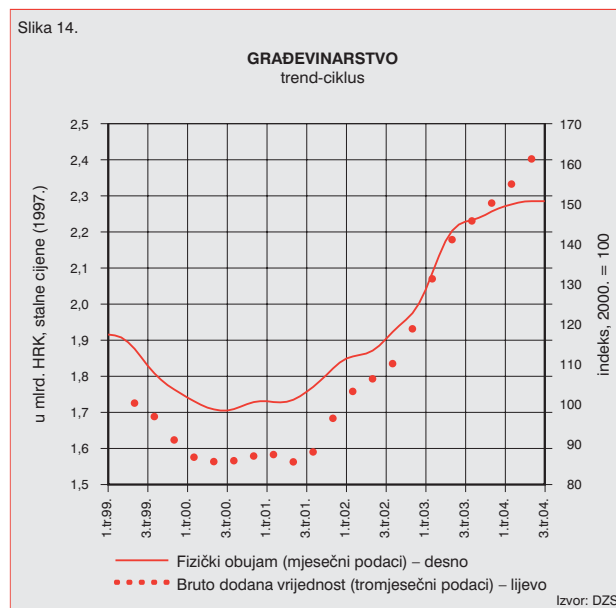
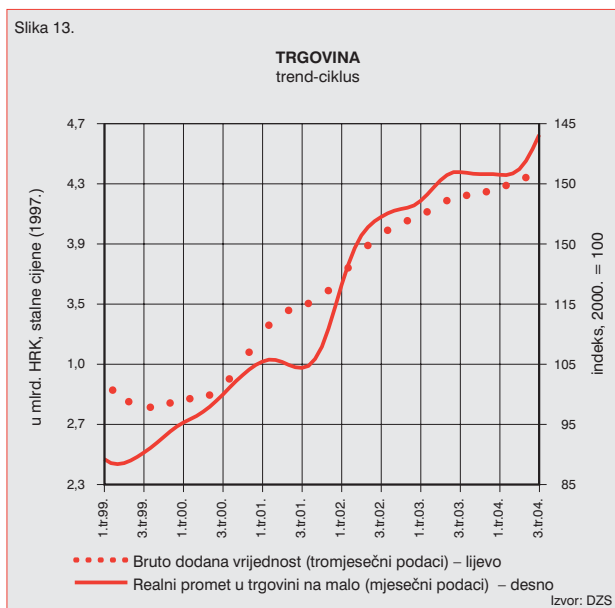
prosina 2003. godine. Prema pretežnoj djelatnosti poslov-
nih subjekata moguće je identificirati djelatnosti koje su u
promatranom razdoblju bile najizloženije negativnim kreta-
njima. To su prodaja, održavanje i popravak motornih vozi-
la, trgovina na malo hranom, pićima i duhanskim proizvodima
u specijaliziranim prodavaonicama, trgovina na malo
tekstilom, odjećom, obucom i proizvodima od kože.

U drugoj polovici godine bit će izražen utjecaj turističke
potrošnje koja bi tijekom trećeg tromjesečja mogla u od-
ređenoj mjeri nadomjestiti moguće usporavanje osobne po-
trošnje zbog sporijeg rasta kredita sektoru stanovništva. U
srpnju je tako, prema originalnim nominalnim podacima, u
odnosu na lipanj porasla prodaja motornih goriva i maziva
(25,1%), prodaja u nespecijaliziranim prodavaonicama ži-
vežnih namirnica (17,8%) te ostalim nespecijaliziranim pro-
davaonicama (13,0%). Također, zapažen je porast prodaje
motornih vozila koji je u srpnju dosegnuo mjesečnu stopu
rasta od 14,5%, što je mnogo snažniji rast nego prethodnih
godina. To je vjerojatno bilo potaknuto najavom Vlade o po-
većanju trošarina na osobne automobile i ostala motorna vo-
zila. Učinak najave ukidanja poreznih olakšica u 2005. godi-
ni na kretanje osobne potrošnje prema kraju ove godine nije
moguće predvidjeti sa sigurnošću.

Građevinarstvo

Građevinska aktivnost početkom ove godine nastavlja
rasti sporijim tempom nego prethodnih godina, ali je još uvi-
jek najpropulzivnija djelatnost hrvatskoga gospodarstva.
Bruto dodana vrijednost u građevinarstvu u prvom tromje-
sečju 2004. godine bila je realno viša za 12,9% nego u istom
razdoblju lani. Drugo tromjesečje karakterizira mnogo sna-
žnije godišnje usporavanje rasta BDV-a u građevinarstvu, na
8,8%, što je ujedno i najniža stopa realnog rasta BDV-a os-
tvarenog u građevinarstvu od posljednjeg tromjesečja 2001.
godine.

Kretanje indeksa građevinskih radova u razdoblju od si-
ječnja do srpnja ove godine upućuje na tendenciju usporava-
nja radova na gradilištima prisutnu od kraja prošle godine.

Okvir 1. HNB-ova anketa pouzdanja potrošača

Kvalitetne informacije o ekonomskim kretanjima koje su dostupne uz kratak vremenski odmak, bitan su dio ekonomskih analiza i prognoza. Istodobno, na stanje konjunktura i efikasnost ekonomske politike, uz različite ekonomske i financijske varijable, utječu i očekivanja, pa se u mnogim zemljama provode kvalitativna istraživanja poznata kao ankete potrošača i poduzeća. Glavni rezultat takvih istraživanja kompozitni su indeksi pouzdanja (optimizma) za različite sfere gospodarstva dobiveni kvantifikacijom kvalitativnih anketnih odgovora. Europska je komisija još 60-ih godina prošlog stoljeća pokrenula Zajednički harmonizirani program anketiranja poduzeća i potrošača Europske unije (engl. *The Joint Harmonised EU Programme of Business and Consumer Surveys*) (ankete pouzdanja potrošača postale su sastavnim dijelom Programa početkom 70-ih godina) i time osigurala metodološku usklađenost anketa i usporedivost indeksa u različitim europskim zemljama. Mjerenju i analiziranju ekonomskih fluktuacija unutar EU pomažu indeksi pouzdanja koji se izračunavaju mjesečno prema jedinstvenoj metodologiji.

Tim je istraživanjima³ trenutačno obuhvaćeno više od 110.000 poduzeća i približno 33.000 potrošača diljem Europe (u 25 zemalja članica Europske unije i u dvije buduće članice – Bugarskoj i Rumunjskoj). Ocjene trenutačnih ekonomskih prilika sa stajališta poduzeća i potrošača i njihova očekivanja analiziraju se na osnovi pet kompozitnih indeksa: (i) indeksa pouzdanja industrije, (ii) indeksa

pouzdanja građevinarstva, (iii) indeksa pouzdanja uslužnih djelatnosti, (iv) indeksa pouzdanja trgovine na malo i (v) indeksa pouzdanja potrošača. Navedeni indeksi služe za izradu kompozitnog indeksa, indeksa ekonomskog raspoloženja⁴ (engl. *Economic Sentiment Indicator*, ESI), koji izražava stav poduzeća i potrošača prema ukupnoj ekonomskoj aktivnosti.

Hrvatska narodna banka prati i obrađuje rezultate ankete pouzdanja potrošača, koja se provodi od travnja 1999. godine i metodološki je usklađena sa Zajedničkim harmoniziranim programom anketiranja poduzeća i potrošača Europske unije. Anketiranje za HNB provodi agencija PULS. Anketa se provodi tromjesečno (u prvoj polovici prvoga mjeseca u tromjesečju) na uzorku od 1000 osoba s područja cijele Hrvatske, stratificiranom s obzirom na dohodak, ekonomsku aktivnost, obrazovanje, dob i spol ispitanika (upitnik sadrži ukupno 23 pitanja). Na osnovi ankete pouzdanja potrošača izračunava se i prati kretanje triju kompozitnih indeksa: indeksa pouzdanja potrošača (IPP), indeksa raspoloženja potrošača (IRP) i indeksa očekivanja potrošača (IOP). Svaki navedeni kompozitni indeks za sebe čini aritmetičku sredinu indeksa odgovora (I), tj. prosjek prethodno kvantificiranih odgovora na pojedinačna pitanja iz ankete. Vrijednosti navedenih indeksa kreću se u rasponu $-100 \leq I \leq 100$. Veće vrijednosti indeksa u odnosu na prethodno razdoblje upućuju na porast očekivanja (optimizma) u vezi sa specifičnim područjem obuhvaćenim nekim pitanjem. Za razliku od drugih institucija koje provode slična istraživanja u Hrvatskoj⁵, HNB zasad ne objavljuje rezultate ankete pouzdanja potrošača jer još ne posjeduje dovoljno duge vremenske serije potrebne za donošenje pouzdanih zaključaka. Preliminarne analize pokazuju da navedena tri indeksa značajno koreliraju s realnim promjenama bruto domaćeg proizvoda i osobne potrošnje, čime se i kvantitativno potvrđuje njihova vrijednost. Najveći stupanj usklađenosti kretanja (mjeren koeficijentom korelacije r) s BDP-om i osobnom potrošnjom pokazuje indeks raspoloženja potrošača (u prvom slučaju $r = 0,66$, a u drugom $r = 0,57$). IPP također značajno korelira s promjenama BDP-a i osobne potrošnje ($r = 0,51$). Uvođenje vremenskih pomaka u korelacijsku analizu ne pridonosi prediktivnim svojstvima kompozitnih indeksa u vezi s dinamikom navedenih realnih ekonomskih agregata. Međutim, to ne umanjuje njihovu vrijednost jer su dostupni otprilike

Tablica 1. Koeficijenti korelacije između IPP-a, IRP-a, IOP-a i realnih ekonomskih veličina (2. tr. 1999. – 3. tr. 2004.)

Varijabla ^a	IPP	IRP	IOP
Godišnja stopa rasta BDP-a	0,51	0,66	0,35
Godišnja stopa rasta osobne potrošnje	0,51	0,57	0,46

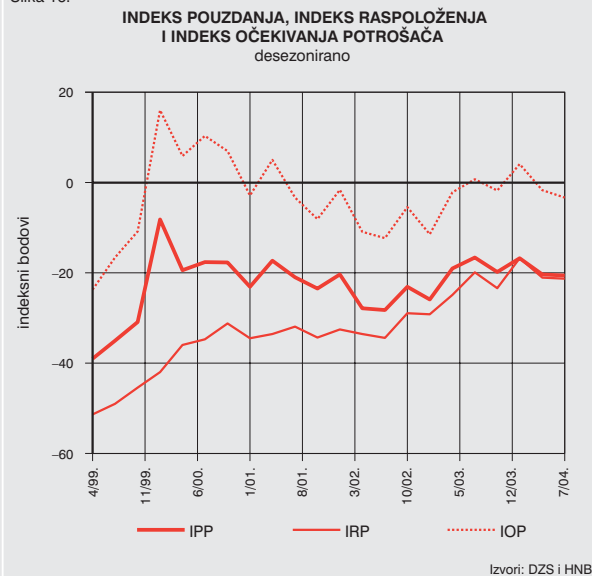
^a Desezonirano

3 Osim ovih anketa provode se i anketa pouzdanja investitora (šestomjesečno) i anketa svjetske ekonomije (World Economic Survey, WES; tromjesečno).

4 Metodologija izračuna ovog indeksa razlikuje se od metodologije izračuna njegovih komponenata. O tome više vidi u: *The Joint Harmonised EU Programme of Business and Consumer Surveys – User Guide*, European Commission, Directorate General, Economic and Financial Affairs, svibanj, 2004. (dostupno na: http://europa.eu.int/comm/economy_finance/indicators/businessandconsumersurveys_en.htm)

5 Od 2003. godine Centar za istraživanje konjunktura Privrednog vjesnika, u suradnji s GfK Zagreb, također provodi anketiranje potrošača, tzv. potrošački test, i izračunava pokazatelj povjerenja potrošača (PPP). Navedeno istraživanje usklađeno je s harmoniziranim programom EU, a uzorak na kojemu se ono provodi je gotovo upola manji nego kod ankete HNB-a. Osim potrošačkog testa, Centar za istraživanje konjunktura Privrednog vjesnika već duže vrijeme provodi tzv. konjunkturne testove i izračunava pokazatelje konjunktura za prerađivačku industriju i neke njezine grane, građevinarstvo i trgovinu na malo (tromjesečno), te investicijski test hrvatskoga gospodarstva (godišnje).

Slika 16.

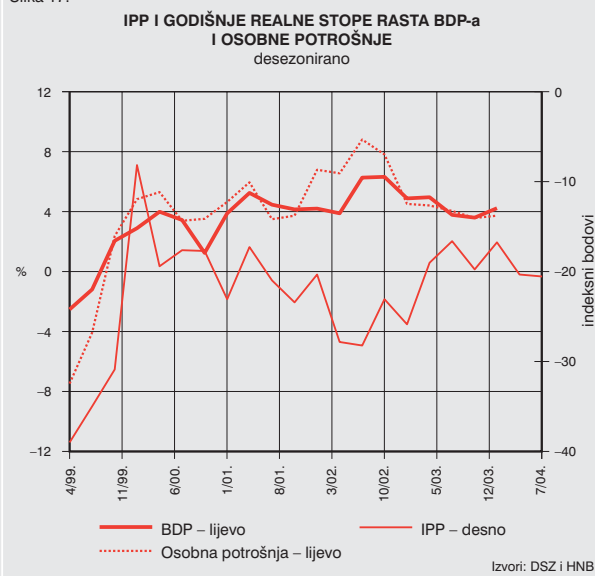

5 mjeseci prije službenih podataka o obračunu BDP-a.

Važno je naglasiti da se IPP pokazao vrlo osjetljivim na egzogene (ekonomske i neekonomske) promjene. U originalnim vrijednostima IPP-a uočavaju se tri netipične vrijednosti (kratkotrajne promjene koje izrazito odstupaju od trenda), i to u siječnju 2000., siječnju 2002. i siječnju 2004. Nagli porast vrijednosti indeksa u siječnju 2002. može se objasniti konverzijom u euro, a ostale pojave mogu se dovesti u vezu s porastom optimizma nakon provedenih izbora. Netipične vrijednosti manje su uočljive u desezoniranim serijama, osim u siječnju 2000. godine.

Svi navedeni indeksi, osim šoka početkom ove godine, stagniraju u posljednjih godinu dana. Prema rezultatima

Slika 17.

posljednje provedene ankete (srpanjsko istraživanje), IPP je porastao za 1,2 indeksna boda u odnosu na drugo tromjesečje 2004. godine, ali je u promatranom razdoblju, prema desezoniranim podacima⁶, indeks blago pao (-0,2 indeksna boda). Razlog tome je pogoršanje očekivanja potrošača u vezi s budućom financijskom situacijom u kućanstvu i općom ekonomskom situacijom u Hrvatskoj (horizont predviđanja, definiran upitnikom, obuhvaća 12 mjeseci unaprijed), kao i očekivanja da će se povećati nezaposlenost. Indeks raspoloženja potrošača i indeks očekivanja potrošača, prema desezoniranim vrijednostima, u srpnju ove godine također su pali, odražavajući blagi porast pesimizma u potrošača.

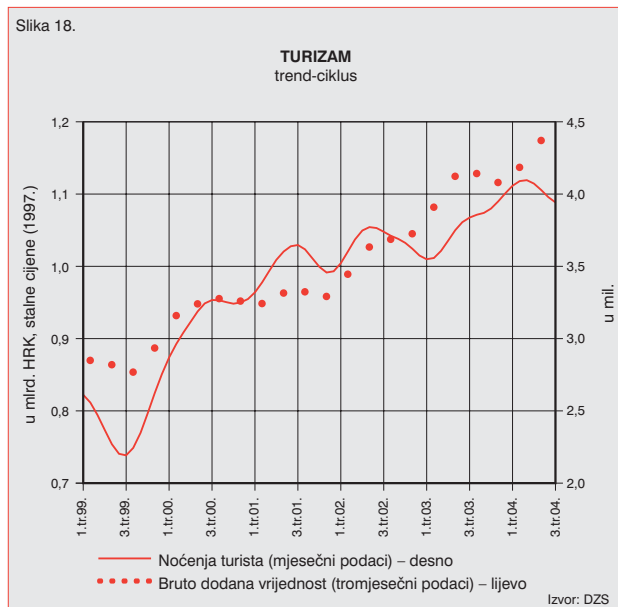
U promatranom razdoblju desezonirani podaci o građevinskim radovima, mjereni odrađenim satima radnika na gradilištima, realno su bili viši za 7,5% (u srpnju je zabilježeno blago smanjenje građevinskih radova na godišnjoj razini, prvi put nakon travnja 2001. godine). Ta je stopa rasta za 16,0 postotnih bodova niža nego u istom razdoblju prošle godine. Još uvijek visoke godišnje stope realnog rasta građevinskih radova u prvoj polovici ove godine postižu se uglavnom zbog državnih investicija u cestogradnju. To je ujedno i razlog intenzivnije građevinske aktivnosti u novogradnji, dok se samo manji dio porasta odnosi na zgrade. Nastupanje povoljnijih vremenskih prilika u trećem tromjesečju 2004. godine utječe na realni porast građevinskih aktivnosti koje su toj vrsti egzogenih čimbenika izložene od ostalih djelatnosti (uz iznimku poljoprivrede). Na ta pozitivna kretanja u građevinarstvu upućuju i kretanja pojedinačnih prethodećih pokazatelja građevinskih aktivnosti, kao što su vrijednost neto narudžbi građevinskih radova (u tuzemstvu) i izdane građevne dozvole. Vrijednost neto narudžbi značajno je porasla tijekom drugog tromjesečja 2004. godine i tako pridonijela rastu ukupnih narudžbi, koje su u prvih šest mjeseci ove godine bile za 22,3% veće nego u istom razdoblju prošle godine (otprilike trećina tih narudžbi odnosi se na zgrade). U prvoj polovici godine izdano je nešto manje građevnih

dozvola nego u istom razdoblju lani, ali je već srpanj donio njihov porast od 10,0% u odnosu na lipanj. Ipak, uzimajući u obzir ulogu očekivanog usporavanja infrastrukturnih investicija, nije izgledno da će to zaustaviti trend usporavanja aktivnosti u građevinarstvu prema kraju godine.

Turizam

U skladu s pozitivnim kretanjima u ostalim područjima gospodarstva, i u području hotela i restorana ostvareni su iznimno dobri rezultati, u kojem je u prvom tromjesečju ove godine zabilježena najviša godišnja stopa rasta realnog BDV-a od 2001. Na to područje, međutim, otpada relativno mali dio BDV-a sektora usluga, što je izraženo u svim mjesecima, osim ljetnih, pa je u promatranom razdoblju doprinos područja hotela i restorana rastu BDV-a iznosio samo 0,2 postotna boda. Taj doprinos ostao je nepromijenjen i u drugom tromjesečju ove godine, iako je u tom razdoblju godišnji rast BDV-a hotela i restorana bio sporiji. Niže godišnje stope rasta u drugom nego u prvom tromjesečju bile su u turizmu posljednji put zabilježene 1999. godine (tada je došlo do realnog smanjenja dodane vrijednosti), kada su bile posljedi-

⁶ Desezoniranje je provedeno metodom Tramo-Seats.

ca ratnih zbivanja u regiji. Ovogodišnje usporevanje BDV-a u turizmu uvjetovano je relativno boljim ostvarenjima početkom godine, koji su dijelom posljedica učinka baznog razdoblja iz prethodne godine.

Turizam je usko povezan i s kretanjima u trgovini, prijevozu i vezama, a njegovi se raznovrsni utjecaji posredno i neposredno provlače kroz različite segmente ekonomskog sustava. Primjer je očekivano visoka sezonska komponenta prisutna u srpnju u dolascima i noćenjima turista (vrhunac turističke sezone očekuje se u kolovozu), koja u to doba utječe na kretanja u platnoj bilanci i na deviznom tržištu. Nakon eliminiranja sezonskih oscilacija u navedenim serijama, očita su pozitivna kretanja u dolascima i noćenjima turista u srpnju, nakon podbačaja u lipnju. Tako je u prvih sedam mjeseci postignut godišnji rast noćenja od 8,2% i dolazaka od 7,5%, što je mnogo više od porasta ostvarenog tijekom istog razdoblja lani.

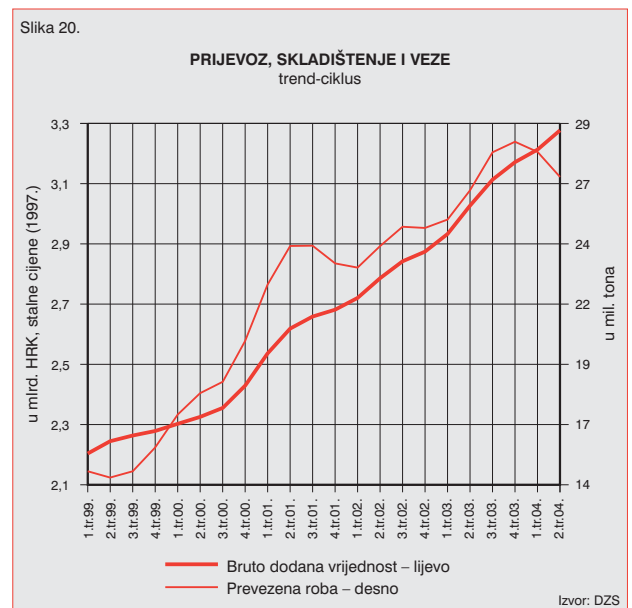
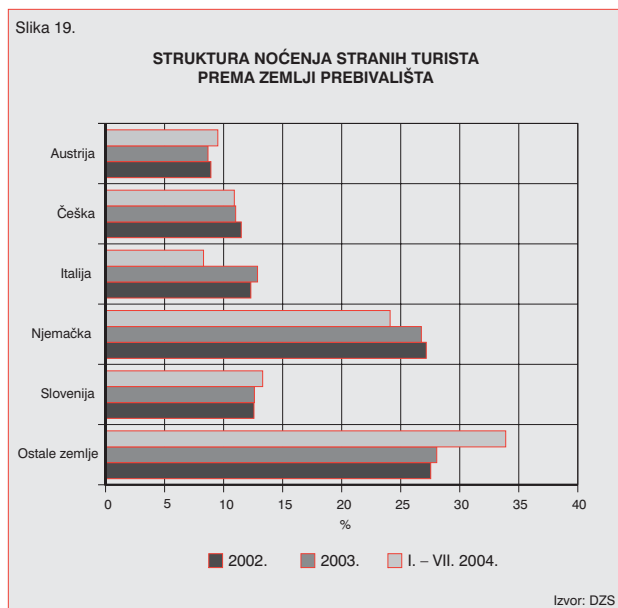
U srpnju je nastavljen trend porasta prosječnog broja noćenja (na 5,9) po dolasku, prisutan još od kraja 2003. go-

dine, što upućuje na to da je možda došlo do promjene strukture gostiju s obzirom na njihove preferencije i financijske mogućnosti. To se vezuje uz tip gostiju čiji je dolazak uglavnom individualan, a koji su u srpnju ove godine ostvarili godišnji rast broja noćenja od 11,0% prema originalnim podacima (iako se radi o originalnim vrijednostima, treba imati na umu da godišnje stope promjena djelomično eliminiraju sezonski utjecaj, što je, naravno, izraženije u većem opsegu kumulativa, odnosno dužem promatranom razdoblju). U strukturi stranih gostiju u srpnju 2004. godine dominiraju gosti iz Njemačke (17,3%), Slovenije (16,7%) i Češke (12,4%), što približno odgovara i slici strukture stranih gostiju u prvih sedam mjeseci ove godine. Povećanje udjela u odnosu na 2002. i 2003. godinu u promatranom su razdoblju ostvarili turisti iz Slovenije.

Prijevoz i veze

Usporevanje rasta realnog BDV-a prijevoza, skladištenja i veza na početku 2004. godine dogodilo se uz još visoku godišnju stopu rasta toga područja od 9,2% i nije rezultat sezonskih oscilacija. Kako to područje generira otprilike desetinu ukupnog BDV-a, u prvom tromjesečju 2004. godine njegov doprinos rastu ukupnoga realnog BDV-a iznosio je značajnih 0,9 postotnih bodova. To je ujedno jednako i njegovu prosječnom doprinosu ostvarenom u 2003. godini. U drugom tromjesečju ove godine godišnja stopa rasta realne bruto dodane vrijednosti u tom području smanjila se na 7,7%, što je rezultiralo smanjenjem njegova doprinosa rastu ukupnoga BDV-a za 0,2 postotna boda.

U prvoj polovici ove godine u cestovnom prijevozu, čiji je udio u ukupnom prijevozu robe i putnika najveći, kretanja su uglavnom bila pozitivna. Cestovni prijevoz robe u razdoblju od siječnja do lipnja 2004. godine bio je za 12,7% veći nego u istom razdoblju lani, dok je prijevoz putnika stagnirao. Slična kretanja obilježila su i željeznički prijevoz. Zračni te pomorski i obalni prijevoz čine manji dio ukupnog prijevoza putnika (8,0%), no pomorski i obalni prijevoz mnogo je bolje zastupljen u prijevozu robe. U prvoj polovici tekuće godi-

ne pomorski i obalni prijevoz bilježi negativna kretanja na godišnjoj razini (-5,1%), koja utječu na trend opadanja prijevoza robe.

U području prijevoza i veza najdinamičniji rast tijekom proteklih nekoliko godina ostvarile su telekomunikacijske usluge, iako je u drugom tromjesečju porast njihove aktivnosti bio blago usporen. No kumulativni rast tih usluga u prvih šest mjeseci ove godine i nadalje je snažan, mjeren brojem utrošenih minuta pokretne mreže (10,2%) i brojem utrošenih minuta nepokretne mreže (18,0%).

Tržište rada

Iako privremeni pokazatelji ukupne zaposlenosti upućuju na njezinu stagnaciju i opadanje sredinom godine, na osnovi uobičajene pristranosti tih pokazatelja može se pretpostaviti da je i u ovoj godini nastavljen rast zaposlenosti, ali vjerojatno nešto sporijim tempom nego lani. Trend registrirane nezaposlenosti stabilizirao se sredinom ove godine na razini od otprilike 18%, što upućuje na to da je iscrpljen učinak reforme posredovanja u zapošljavanju, premda je njezina stopa još uvijek značajno viša od stope anketne nezaposlenosti. Anketni pokazatelji zaposlenosti i nezaposlenosti, koji bi s većom izvjesnošću mogli uputiti na njihovu dinamiku u ovoj godini, bit će raspoloživi tek u studenome. Lagano ubrzavanje rasta plaća, potaknuto jačanjem gospodarske aktivnosti, nastavljeno je i krajem drugog te početkom trećeg tromjesečja.

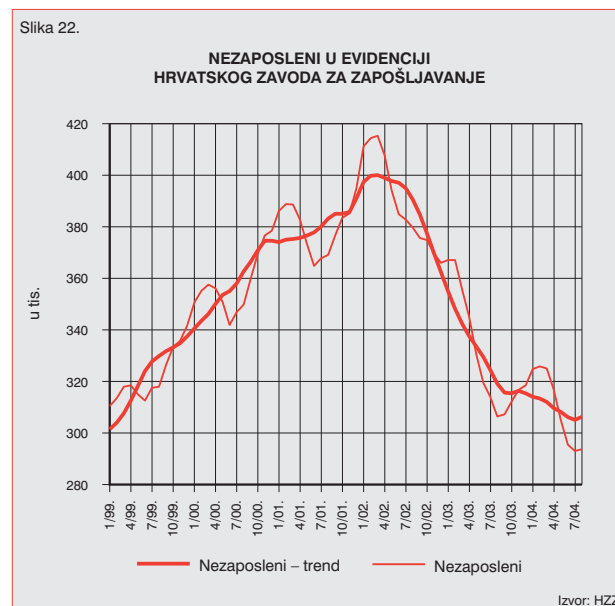
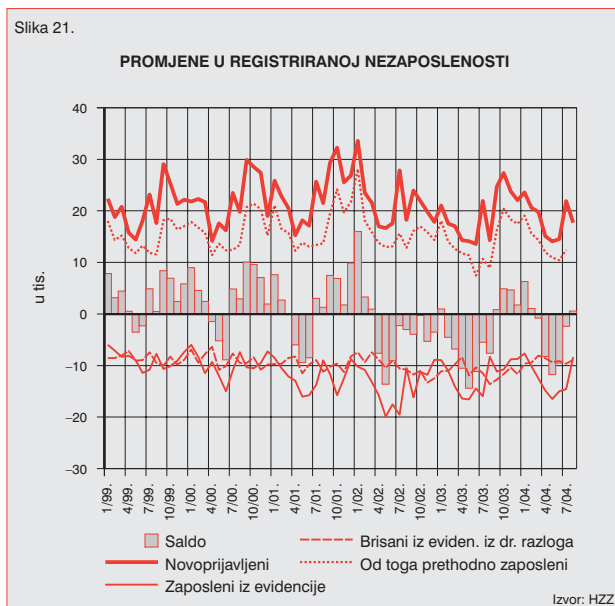
Nezaposlenost i zapošljavanje

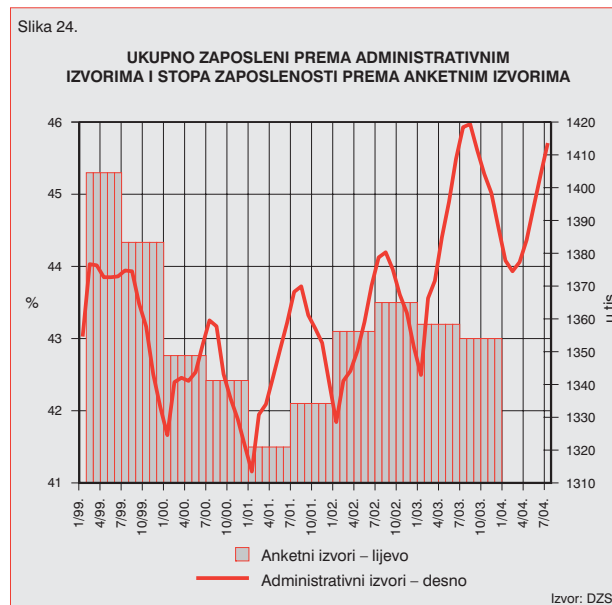
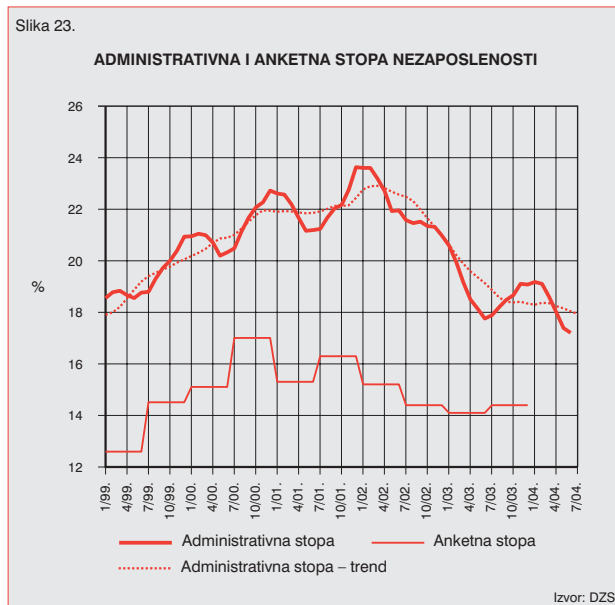
Priljevi nezaposlenih u evidenciju HZZ-a i u drugom su tromjesečju ove godine, kao i na početku trećega tromjesečja, nastavili lagani oporavak, koji traje još od svršetka kontrakcije koja se zbila tijekom 2002. godine, odnosno nakon donošenja novog Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti. U drugom je tromjesečju u evidenciju nezaposlenih ukupno pristiglo go-

tovo 44 tisuće osoba, što čini porast od 4,2% u odnosu na isto razdoblje lani, dok su tijekom srpnja i kolovoza priljevi u evidenciju rasli po prosječnoj stopi od 11,8%. Jačanje priljeva u evidenciju u tome je razdoblju uglavnom bilo potaknuto većim brojem novoprijavljenih osoba s prethodnim radnim iskustvom, koje su jače reagirale na navedenu zakonsku reformu, ali ni unatoč navedenom oporavku tijekom ove godine njihovi priljevi još nisu dosegli razinu koja je postojala prije reforme. S druge strane, priljevi osoba bez prethodnog radnog iskustva slabije su reagirali na reformu te su se razmjerno brzo oporavili i dosegli razinu prije reforme. Sezonski prilagođena razina ukupnih priljeva u ovoj je godini još bila prosječno gotovo za 14% niža od razine koja je bila uobičajena u 2001. godini, odnosno prije reforme. Primjetna je također promjena u strukturi novoprijavljenih osoba s prethodnim radnim iskustvom. Dok se još početkom godine jačanje priljeva uglavnom odnosilo na neaktivne osobe, dakle na osobe kojima su od posljednjega prekida radnog odnosa do evidentiranja u HZZ-u protekla najmanje tri mjeseca, sredinom godine jačaju izravni priljevi osoba iz radnog odnosa, što može značiti da se nezaposlene osobe ažurnije evidentiraju u HZZ-u.

Tendenciju porasta priljeva u evidenciju HZZ-a pratio je nastavak tendencije smanjenja odljeva iz evidencije. U drugome su tromjesečju ove godine ukupni odljevi iz evidencije bili gotovo za 5 tisuća osoba (6,1%) manji nego u istom razdoblju lani, dok je tijekom srpnja i kolovoza razina odljeva pala za 8 tisuća osoba (14,1%) u odnosu na iste mjesec prošle godine. Glavni razlog pada ukupnog odljeva bilo je smanjenje broja osoba koje su iz evidencije brisane iz drugih razloga osim zapošljavanja. Dok je zapošljavanje iz evidencije, prema sezonski prilagođenim podacima, stagniralo od kraja prošle godine, brisanje iz evidencije, nakon dostizanja vrhunca u kolovozu prošle godine, imalo je tendenciju pada.

Uz evidenciju nezaposlenih u HZZ-u, reformom posredovanja ustrojen je i registar tražitelja zaposlenja koji ne moraju ispunjavati uvjete za uvrštavanje među nezaposlene, a u toj se evidenciji mogu naći i nezaposlene osobe koje ne žele ispunjavati obveze nametnute osobama u evidenciju nezapos-

lenih. Njih je krajem srpnja bilo otprilike 13 tisuća, a taj se broj stabilizirao još u drugoj polovici prošle godine.

Porast priljeva u evidenciju HZZ-a i smanjenje odljeva iz evidencije sredinom godine dodatno su usporili tendenciju pada registrirane nezaposlenosti. U prvih osam mjeseci ove godine registrirana je nezaposlenost kumulativno smanjena za nešto manje od 25 tisuća osoba (7,8%), dok je tijekom istog razdoblja prošle godine to smanjenje bilo dvostruko veće. Takva je dinamika tokova, dakle, zaustavila tendenciju pada registrirane nezaposlenosti, a uobičajene sezonske oscilacije dovele su do njezina porasta već u kolovozu ove godine. Kako se do kraja godine može očekivati sezonski porast registrirane nezaposlenosti, neto promjena registrirane nezaposlenosti na razini cijele godine vjerojatno će biti manja od njezine dosadašnje promjene, bliža godišnjoj stopi njezina smanjenja u kolovozu, koja je iznosila 4,0%.

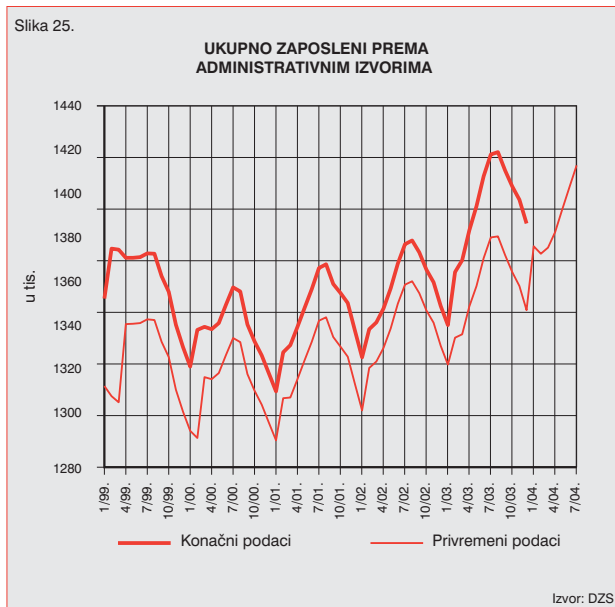
Opisana dinamika registrirane nezaposlenosti utjecala je na sporiji pad i stagnaciju tendencije registrirane nezaposlenosti tijekom posljednjih godinu dana. Trend stope registrirane nezaposlenosti tako se stabilizirao na razini od otprilike 18%, što je za oko 4 postotna boda niže od vrhunca koji je ta stopa dosegla prije dvije godine. Ta je stopa ipak bila viša od stope anketne nezaposlenosti, koja je prema posljednjim raspoloživim podacima za drugu polovicu prošle godine iznosila 14,4%.

Razina registrirane nezaposlenosti redovito ovisi o troškovima evidentiranja i koristima koje se ostvaruju tim evidentiranjem. Reforma posredovanja pri zapošljavanju trebala je razdvojiti evidenciju nezaposlenih osoba od administriranja socijalnih prava te uskladiti definiciju nezaposlene osobe s međunarodnom definicijom. To je trebalo omogućiti identificiranje osoba koje su nezaposlene prema međunarodnoj definiciji te fokusiranje HZZ-a na njegovu primarnu aktivnost – posredovanje pri zapošljavanju tih osoba. U skladu s tim ciljem u sklopu reforme pokrenuta je politika aktiviranja nezaposlenih osoba, čime su povećani troškovi evidentiranja. Također, iz definicije nezaposlenih isključene su sve osobe koje ostvaruju prihode od rada veće od propisanog iznosa. Činjenica da je dosad ostvarena samo djelomična kon-

vergencija registrirane i anketne nezaposlenosti vjerojatno proizlazi iz značajnih prava koje evidentiranje u HZZ-u još uvijek podrazumijeva, što, pak, na evidentiranje može potaknuti neaktivne osobe i osobe zaposlene u neslužbenom gospodarstvu. Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti tako navodi da osiguranje u slučaju nezaposlenosti obuhvaća novčanu naknadu, mirovinsko osiguranje, novčanu pomoć i naknadu troškova tijekom dodatnog obrazovanja, jednokratnu novčanu pomoć kao i naknadu putnih i selidbenih troškova te zdravstveno osiguranje (koje je moguće ostvariti i bez evidentiranja u HZZ-u). Uz to, evidentirane osobe mogu iskoristiti ponuđene mjere aktivne politike, ponajprije subvencije za zapošljavanje, što također može privući određeni broj osoba koje se po međunarodnim kriterijima neće smatrati nezaposlenima.

Privremeni administrativni pokazatelji ukupne zaposlenosti upućuju na njezinu stagnaciju i lagani pad u ovoj godini, uz uobičajene sezonske oscilacije. No, usporede li se ti pokazatelji s privremenim pokazateljima iz istog razdoblja lani, umjesto s konačnim podacima za prošlu godinu, zamjetan je nastavak snažnog rasta ukupne zaposlenosti, iako su se godišnje stope rasta prema sredini godine usporavale te su se s gotovo 3% početkom godine spustile na 2,3% u srpnju. Revizije privremenih pokazatelja ukupne zaposlenosti dosad su redovito podizale njezinu razinu, ali se intenzitet revizija iz godine u godinu mijenja. Na osnovi uočenih pravilnosti može se pretpostaviti da će konačni administrativni pokazatelji zaposlenosti potvrditi kako je u ovoj godini nastavljen njezin porast, ali se intenzitet toga rasta na temelju privremenih pokazatelja ne može sa sigurnošću ocijeniti.

Stagnacija ukupne zaposlenosti na koju upućuju privremeni podaci DZS-a posljedica je uobičajene dinamike pojedinih njezinih komponenata. Broj individualnih poljoprivrednika koji su aktivni osiguranici HZMO-a ubrzano je pao tijekom posljednjih godinu dana te se s razine od gotovo 60 tisuća osoba iz srpnja prošle godine spustio na 50 tisuća u istom mjesecu ove godine (pad od 15,2%). Kako administrativna statistika zaposlenosti u taj pad ubraja sve osobe

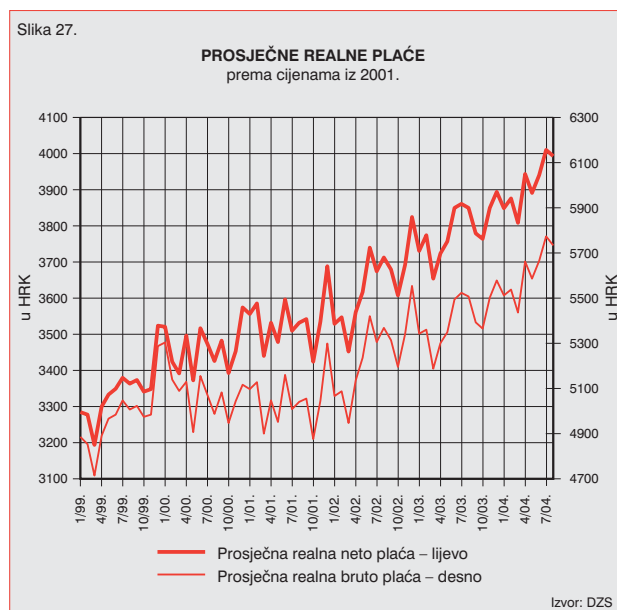
koje su prestale plaćati doprinose za mirovinsko osiguranje, što ne mora nužno značiti da su prestale obavljati poljoprivrednu djelatnost, metodologija prikupljanja broja individualnih poljoprivrednika vjerojatno utječe na konstantno podcjenjivanje ukupne zaposlenosti. S druge strane, tendencija porasta zaposlenosti u obrtu i slobodnim profesijama, koje su bile najdinamičnija komponenta ukupne zaposlenosti, lagano se usporavala prema sredini godine. Godišnja stopa rasta zaposlenosti u obrtu i slobodnim profesijama u srpnju je iznosila 4,2%, uz apsolutan doprinos rastu zaposlenosti koji je bio nešto veći od smanjenja broja individualnih poljoprivrednika. Zaposlenost u pravnim osobama, kao najznačajnija komponenta ukupne zaposlenosti, na koju se odnose privremeni podaci DZS-a, bila je u srpnju za gotovo 6 tisuća osoba (0,5%) manja nego u istom mjesecu lani. Kako je promjena zaposlenosti u individualnoj poljoprivredi bila jednaka promjeni zaposlenosti u obrtu i slobodnim profesijama, ali sa suprotnim predznakom, revizija pokazatelja zaposlenosti u pravnim osobama koja se očekuje u travnju sljedeće godine ujedno će odrediti i dinamiku ukupne zaposlenosti prema administrativnim izvorima. Djelatnosti u kojima je zabilježeno najznačajnije smanjenje zaposlenosti, prema privremenim pokazateljima za pravne osobe, bile su poljoprivreda (1,6 tisuća ili 5,4%), prerađivačka industrija (6 tisuća ili 2,4%), hoteli i restorani (1,7 tisuća ili 3,5%) te prijevoz, skladištenje i veze (1,6 tisuća ili 2,0%), dok je porast zaposlenosti zabilježen u djelatnostima trgovine (2,1 tisuće ili 1,2%) i obrazovanja (1,7 tisuća ili 1,9%).

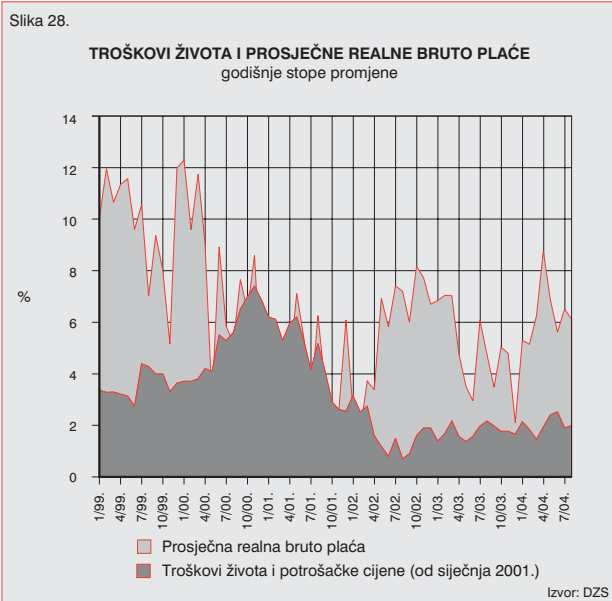
Tendencije istodobnog smanjivanja zaposlenosti i registrirane nezaposlenosti utjecale su i na smanjenje radne snage. Tako je radna snaga u srpnju bila za gotovo 26 tisuća osoba (1,5%) manja nego u istom mjesecu lani. Međutim, valja imati na umu da je opadanje radne snage u tome razdoblju bilo izazvano smanjenjem registrirane nezaposlenosti zbog usklađivanja definicije te pristranostima privremenih pokazatelja ukupne zaposlenosti, koji podcjenjuju njezinu stvarnu razinu. Anketa o radnoj snazi s pokazateljima za prvo polugodište ove godine bit će, kako smo rekli, raspoloživa tek početkom studenoga, pa će tada biti moguće s većom si-

gurnošću suditi o dinamici zaposlenosti, nezaposlenosti i radne snage u ovoj godini.

Plaće i troškovi rada

Ubrzani rast plaća, započet potkraj prvoga tromjesečja ove godine, nastavljen je i u drugom tromjesečju. Godišnja stopa rasta prosječne isplaćene realne bruto plaće u drugome tromjesečju iznosila je 4,8%, što je za 1 postotni bod više nego u prvom tromjesečju. Slična dinamika nastavljena je i tijekom srpnja i kolovoza, pa su stope rasta realne bruto plaće iznosile 4,6% u srpnju i 4,1% u kolovozu. Prosječne neto plaće realno su rasle po nešto nižim godišnjim stopama nego bruto plaće, pa su u drugome tromjesečju iznosile 3,9%, u srpnju 4,0% te u kolovozu 3,7%. Takav realni porast neto plaća lagano je ubrzanje u odnosu na kraj prošle i početak ove godine, ali nešto viša stopa rasta bruto plaća ipak se ne može objasniti zahtjevima za povećanjem neto plaća, već uglavnom djelovanjem porezne progresije u uvje-

tima uobičajenog rasta neto plaća.

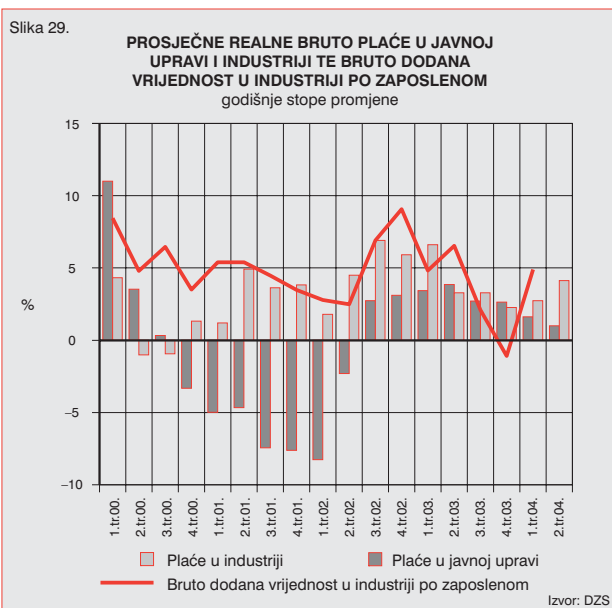
Brži rast nominalnih bruto plaća bio je glavni generator ubrzanog rasta realnih plaća u drugom tromjesečju i početkom trećeg tromjesečja. Nominalna godišnja stopa rasta prosječne bruto plaće u travnju je dosegla gotovo 9,0%, što je najviša stopa njezina rasta još od sredine 2000. godine, a do kolovoza se zadržala između 5,7% i 7,0%. Niska i stabilna stopa rasta troškova života u tom je razdoblju omogućila da snažniji nominalni porast bruto plaća dovede i do njihova snažnijeg realnog rasta.

Iako je godišnja stopa rasta bruto dodane vrijednost po zaposlenom u industriji krajem prošle godine bila negativna, lagano smanjenje zaposlenosti u industriji, na koje upućuju privremeni pokazatelji DZS-a, uz oporavak industrijske proizvodnje početkom ove godine utjecalo je na dinamičan porast proizvodnosti rada. I rast plaća u industriji krajem prošle godine ostvario je minimum uz godišnju stopu rasta prosječne realne bruto plaće od 2,3% u posljednjem tromjesečju prošle godine i ubrzanje njezina rasta u ovoj godini.

Dinamika oporavka proizvodnosti rada ipak je u prvom tromjesečju ove godine nadmašila ubrzanje rasta plaća, a blago usporavanje industrijske proizvodnje i nešto snažniji rast plaća u industriji nisu spriječili da se to ponovi i u drugom tromjesečju. U ovoj je godini također nastavljena politika ograničavanja mase plaća u javnom sektoru i upravi. Realna stopa rasta prosječne bruto plaće u javnom sektoru nastavila je opadati te je u drugom tromjesečju ove godine bila 1,0%, tako da brži rast plaća nije potaknut politikom plaća u javnom sektoru nego jačanjem gospodarske aktivnosti. U skladu s takvom dinamikom plaća i proizvodnosti rada, čak ni nešto brži rast plaća, koji se može uočiti sredinom godine, ne bi trebao pojačati pritisak na porast cijena.

Cijene

Tijekom prvih osam mjeseci 2004. godine došlo je do laganog ubrzanja inflacije potrošačkih cijena u Hrvatskoj, ponajprije zbog utjecaja šokova na strani ponude (poskupljenja sirovina na svjetskom tržištu i, posebice, rasta cijena sirove nafte, koji se prelio na rast domaćih cijena naftnih derivata), zbog porasta određenih administrativno reguliranih cijena (plina, vode za kućanstva, cestarina i sl.) te zbog povećanja trošarina na duhanske prerađevine. Godišnja stopa promjene indeksa potrošačkih cijena povisila se sa 1,4% krajem prvoga tromjesečja na 2,5% krajem drugoga tromjesečja ove godine. Pod utjecajem sezonskih čimbenika (pojeftinjenja voća i povrća te odjeće i obuće) godišnja je stopa inflacije početkom trećega tromjesečja pala na 1,9% u srpnju, dok je u kolovozu iznosila 2,0%. Ostvarena godišnja stopa domaće inflacije potrošačkih cijena ostala je u zoni niske inflacije te je u lipnju bila za samo 0,1 postotni bod viša od inflacije u eurozoni, dok je u srpnju bila za 0,4 postotna boda niža od one u eurozoni, a u kolovozu za 0,3 postotna boda. Relativno stabilan tečaj kune prema euru, u čijem je kretanju tijekom ove godine izražen blagi trend aprecijacije, djeluje stabilizirajuće na inflacijska očekivanja te na stabilnost uvoznih cijena sirovina i finalnih dobara s europskog područja. Osim

tečaja, i blagi nominalni rast plaća od 5,7% u prvih osam mjeseci ove godine u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine jedan je od glavnih čimbenika koji pridonose ostvarivanju niske i stabilne stope inflacije u domaćem gospodarstvu.

Ostvarene mjesečne stope promjene cijena tijekom drugog tromjesečja dosta su varirale, prije svega pod utjecajem kretanja cijena sirove nafte na svjetskom tržištu i sezonskih varijacija u kretanju cijena voća i povrća te odjeće i obuće. Za razliku od prošle godine, kada su cijene povrća zbog suše kontinuirano rasle, ove su se godine tijekom drugog tromjesečja te cijene smanjivale i, zbog značajnog pondera od 4,2% koji imaju u indeksu potrošačkih cijena, uvelike su ublažavale inflatorne pritiske.

U travnju se agregatna razina potrošačkih cijena povisila za 0,2% u usporedbi s prethodnim mjesecom, pri čemu su najveći doprinosi ukupnom porastu cijena dali 2,6%-tni rast cijena odjeće i obuće te 4,3%-tni rast cijena goriva i maziva u usporedbi s prethodnim mjesecom. Intenzitet ukupnog porasta potrošačkih cijena u travnju ublažilo je smanjenje cijena prehrane i bezalkoholnih pića za 0,7% u usporedbi s prethodnim mjesecom, što je velikim dijelom bilo posljedica pojeftinjenja povrća. Rast cijena odjeće i obuće u travnju bio je sezonskoga karaktera, zbog pojave proljetnih kolekcija na tržištu, a nastavio se i u svibnju poskupljenjem odjeće za 2,3%.

Indeks potrošačkih cijena u svibnju je porastao za visokih 0,7% u odnosu na prethodni mjesec. Taj je rast uglavnom posljedica porasta određenih administrativno reguliranih cijena (plina za 3,5% i vode za 11,7%) te poskupljenja sirove nafte na svjetskom tržištu i njegova prelijevanja na domaće cijene naftnih derivata, koji su u svibnju poskupjeli u prosjeku za 5,1% u odnosu na travanj. Doprinos poskupljenja vode ukupnoj mjesečnoj inflaciji u svibnju bio je znatan i iznosio je 0,3 postotna boda. Voda je u gradu Zagrebu značajno poskupjela zbog uvođenja komunalne naknade za pročišćavanje otpadnih voda u visini od 1,37 kuna (bez PDV-a) po kućišnom metru potrošene vode. Slično kao i u travnju, izraženi mjesečni porast potrošačkih cijena u svibnju ublaživalo je smanjivanje cijena povrća za 4,9% u odnosu na prošli mjesec.

U lipnju su sezonski čimbenici utjecali na snižavanje agregatne razine cijena; ukupni indeks potrošačkih cijena sma-

njen je prosječno za 0,3% u usporedbi sa svibnjem, zbog daljnjeg pada cijena povrća u prosjeku za 10,2%. Trend porasta cijena sirove nafte na svjetskom tržištu prisutan tijekom ove godine u lipnju je bio nakratko prekinut, pa je to pojeftinjenje sirove nafte na svjetskom tržištu u lipnju utjecalo i na smanjenje maloprodajnih cijena naftnih derivata prosječno za 1,8%.

Uz spomenuto kretanje potrošačkih cijena na mjesečnoj razini u drugom tromjesečju 2004. godine i zbog utjecaja baznog razdoblja (sporijeg rasta potrošačkih cijena u istom razdoblju 2003. godine), godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena povisila se sa 1,4% u ožujku na 2,5% u lipnju. Najveći doprinos porastu ukupne godišnje stope inflacije dalo je povišenje godišnje stope promjene cijena stanovanja, vode, energije i plina (sa 0,5% u ožujku na 4,5% u lipnju), cijena prometa (sa -1,9% na 5,4%) te odjeće i obuće (sa -1,8% na 1,5%). Izražene pritiske na rast cijena ublažio je pad godišnje stope promjene cijena prehrane i bezalkoholnih pića (sa 3,5% u ožujku na 1,6% u lipnju).

Pad agregatne razine potrošačkih cijena za 0,4% u srpnju, u odnosu na lipanj, velikom je dijelom bio sezonskoga karaktera, uvjetovan pojeftinjenjem voća i povrća te odjeće i obuće, koje se nastavilo i tijekom kolovoza. U kolovozu su potrošačke cijene prosječno povećane za 0,1% u usporedbi s prethodnim mjesecom, pri čemu je najveći doprinos ukupnom mjesečnom rastu potrošačkih cijena od 0,5 postotnih bodova dalo poskupljenje duhanskih preradevina, u prosjeku za 12,7%. Ono je bilo posljedica povećanja trošarina i proizvođačkih cijena duhanskih preradevina. Povećanje trošarina na osobne automobile nije utjecalo na kretanje cijena automobila u kolovozu jer su trgovci imali na zalihama dovoljno automobila ocarinjenih prije stupanja na snagu izmjena i dopuna Zakona o posebnim porezima na cigarete i na automobile. Porast domaćih cijena tekućih goriva i maziva u prosjeku za 1,5% u srpnju te za 2,5% u kolovozu, u usporedbi s prethodnim mjesecom, bio je posljedica daljnjeg poskupljenja nafte na svjetskom tržištu. Početak trećega tromjesečja karakterizira sniženje godišnje stope inflacije

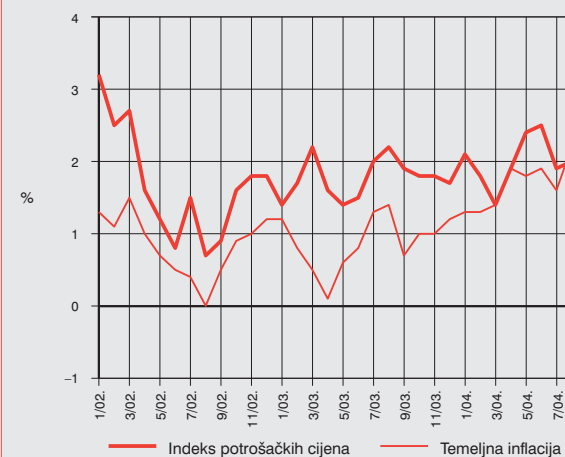
Tablica 2. Indeks potrošačkih cijena, godišnje stope promjene

	Ponder	XII.03.	III.04.	VI.04.	VII.04.	VIII.04.
Ukupno	100,0	1,7	1,4	2,5	1,9	2,0
Prehrana i bezalkoholna pića	33,0	2,8	3,5	1,6	0,5	-0,3
Alkoholna pića i duhan	5,4	1,4	1,4	1,4	1,7	10,4
Odjeća i obuća	8,3	-0,7	-1,8	1,5	0,9	-0,5
Stanovanje, voda, energ., plin i dr.	14,3	0,7	0,5	4,5	5,3	5,7
Pokućstvo, oprema za kuću i dr.	4,8	-0,6	-0,4	-0,6	-0,7	-0,9
Zdravstvo	2,8	5,5	5,5	3,3	3,1	2,8
Promet	11,3	2,2	-1,9	5,4	5,2	4,2
Komunikacije	4,5	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,1
Rekreacija i kultura	5,6	1,6	3,2	3,9	4,2	3,9
Obrazovanje	0,9	0,3	0,6	0,6	-20,5	-20,6
Ugostiteljske usluge	3,2	3,9	4,1	3,9	4,1	4,2
Ostala dobra i usluge	5,9	1,6	2,0	2,1	1,9	1,8
Dobra	77,3	1,6	1,1	2,1	1,6	1,6
Usluge	22,7	2,2	2,6	3,7	3,0	3,1

Izvor: DZS

Slika 31.

INDEKS POTROŠAČKIH CIJENA I TEMELJNA INFLACIJA^a
godišnje stope promjene

^a Temeljna inflacija izračunava se tako da se iz košarice dobara i usluga za izračunavanje indeksa cijena na malo isključuje cijene poljoprivrednih proizvoda i cijene proizvoda koje su administrativno regulirane (među ostalim, tu su svrstane cijene električne struje i naftnih derivata).

Izvor: DZS

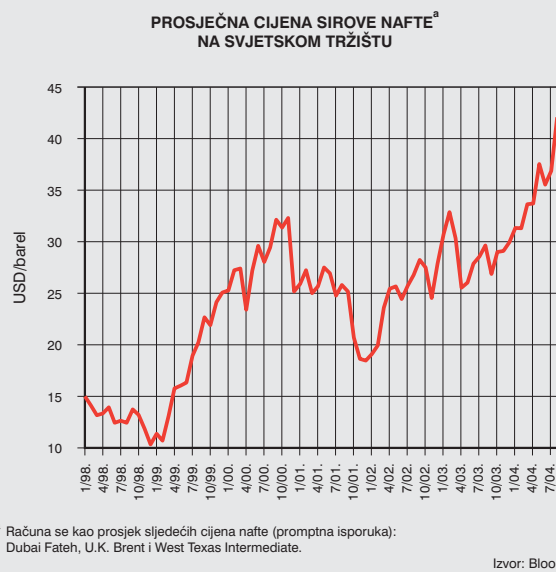
potrošačkih cijena sa 2,5% u lipnju na 1,9% srpnju i 2,0% u kolovozu, na koje je, osim spomenutih mjesečnih kretanja pojedinih komponenata indeksa potrošačkih cijena, značajan utjecaj imao i učinak baznog razdoblja, odnosno brži mjesečni rast cijena u istom razdoblju 2003. godine.

Godišnja stopa temeljne inflacije – pokazatelja koji ne sadržava volatilne komponente indeksa potrošačkih cijena (cijene poljoprivrednih proizvoda i cijene energenata) ni proizvode čije se cijene administrativno reguliraju, oslikavajući tako bolje trend kretanja inflacije – povisila se tijekom drugoga i početkom trećega tromjesečja sa 1,4% u ožujku na 1,9% u lipnju, odnosno na 2,2% u kolovozu ove godine. Osobito je bio izražen rast temeljne inflacije na mjesečnoj razini u kolovozu, kada je dosegao 0,6%, pri čemu je, slično kao i kod indeksa potrošačkih cijena, najveći doprinos ukupnom mjesečnom rastu dalo poskupljenje duhanskih prerađevina, koje u indeksu temeljne inflacije imaju veći udio nego u ukupnom indeksu potrošačkih cijena.

Cijene naftnih derivata imaju značajan ponder od 4,0% u košarici proizvoda formiranoj za izračunavanje indeksa potrošačkih cijena, pa kretanje cijene derivata značajno utječe na ukupnu stopu inflacije u zemlji. U Pravilniku o utvrđivanju cijena naftnih derivata kao jedan od bitnih elemenata na osnovi kojega se odobravaju promjene cijena naftnih derivata navodi se kretanje cijene naftnih derivata na mediteranskom tržištu, a ono je usko povezano s kretanjem cijena sirove nafte na svjetskom tržištu. U prvih osam mjeseci 2004. godine cijena barela sirove nafte rasla je pod utjecajem nekoliko čimbenika, među kojima se na strani ponude ističu nestabilna politička situacija u Iraku, Venezueli i Nigeriji, štrajk zaposlenih u naftnoj industriji Norveške i prekidi u isporukama nafte jednoga od najvećih ruskih proizvođača Yukosa zbog financijskih problema. Prekid proizvodnje u Meksičkom zaljevu zbog nevremena utjecao je na rast cijena nafte u rujnu. Pritiske na rast cijena sirove nafte, uz šokove na strani ponude, izvršio je i rast globalne potražnje potaknut, prije svega, snažnim gospodarskim rastom u Kini i SAD-u te smanjenjem zalih sirove nafte, do kojeg je došlo tijekom ove godine u SAD-u. Organizacija zemalja izvoznica nafte, OPEC, reagirala je na spomenute pritiske na rast cijena nafte, donijevši početkom lipnja odluku o povećanju proizvodnih kvota za dva milijuna barela nafte dnevno te za još pola milijuna barela u kolovozu, što je najveće povećanje u posljednjih šest godina. Ta je odluka trebala više imati psihološki utjecaj, s obzirom na to da mnoge članice te organizacije već proizvode naftu punim kapacitetom, pa postoji malo prostora za daljnje povećanje proizvodnje. Prosječna dnevna cijena barela sirove nafte na svjetskom tržištu dosegla je u kolovozu 2004. godine 42,08 USD po barelu, što u odnosu na isti mjesec prethodne godine, kada je iznosila 29,68 USD, čini povećanje od 41,8%, a u odnosu na cijenu od 35,5 USD krajem drugoga tromjesečja ove godine povećanje od 18,4%.

Poskupljenje sirove nafte na svjetskom tržištu utjecalo je i na povećanje domaćih maloprodajnih cijena naftnih derivata te su oni u kolovozu ove godine bili za 12,0% skuplji u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Osim izravnog učinka, poskupljenje naftnih derivata imalo je i određeni neizravni utjecaj na kretanje ukupnoga indeksa potrošačkih cijena, što

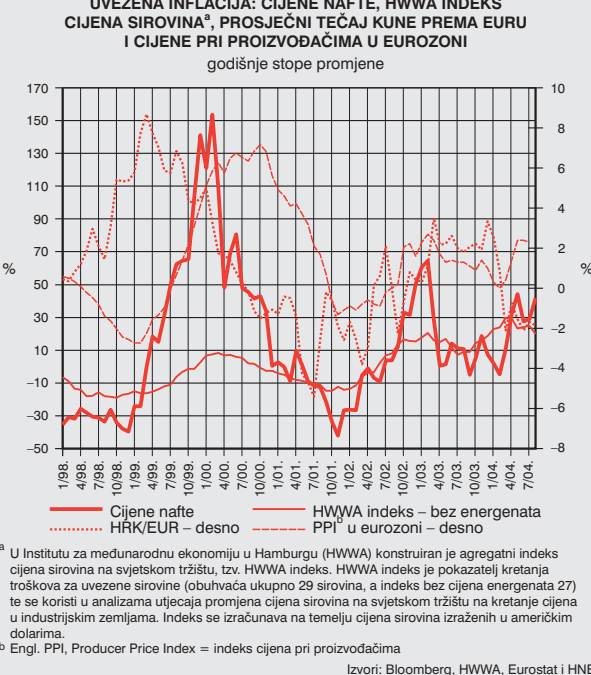
Slika 32.

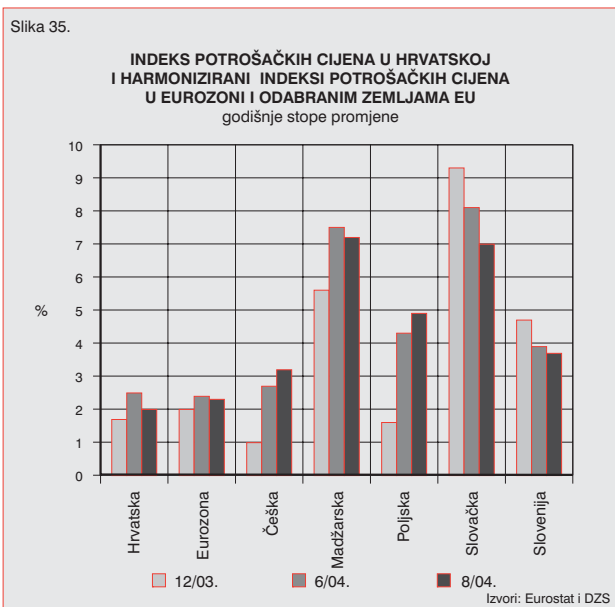
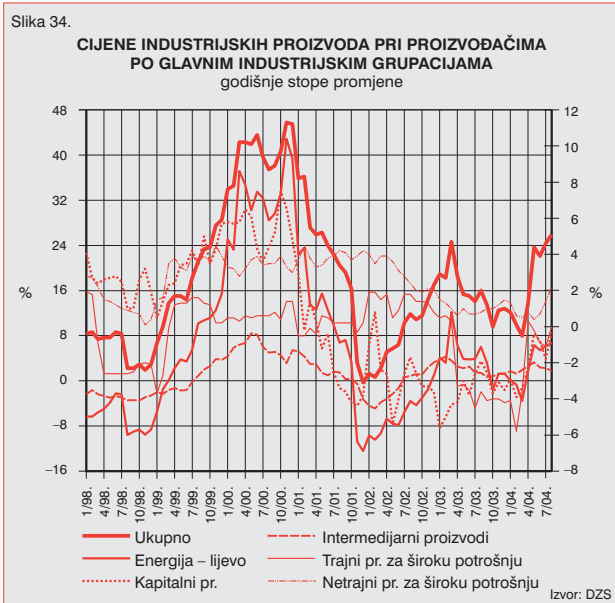

se posebice očitivalo u poskupljenju prijevoznih usluga (cijene u cestovnom putničkom prometu porasle su u kolovozu 2004. na godišnjoj razini za 3,9%, a u avionskom putničkom prometu za 4,4%).

Osim cijena sirove nafte porasle su i cijene drugih sirovina na svjetskom tržištu, pri čemu je osobito izražen bio rast cijena obojenih metala, koje su na godišnjoj razini u kolovozu 2004. bile više za 35,2%. Godišnja stopa promjene agregatnog HWWA indeksa cijena sirovina, koji oslikava kretanje cijena sirovina na svjetskom tržištu (bez energije; izraženih u američkim dolarima), dosegla je u 2004. vrlo visoku razinu. Najviša godišnja stopa rasta cijena sirovina (bez energije) postignuta je u ožujku (29,5%), a krajem kolovoza je pala na još uvijek značajnu razinu od 20,0%. Godišnja stopa promjene cijena pri proizvođačima u eurozoni relativno je niska, ali u svom kretanju pokazuje trend povećanja (sa

Slika 33.

0,4% krajem prvoga tromjesečja ove godine na 2,4% krajem drugoga tromjesečja te 2,3% početkom trećega tromjesečja).

Navedene pritiske na rast cijena donekle je ublažila aprecijacija kune prema euru i američkom dolaru. Tako je prosječni dnevni tečaj kune prema američkom dolaru tijekom prvih osam mjeseci ove godine iznosio 6,11 HRK/USD, što je za 10,4% jači tečaj u usporedbi s prosječnim tečajem od 6,81 HRK/USD ostvarenim tijekom prvih osam mjeseci 2003. godine. Osim prema američkom dolaru, kuna je aprecirala i prema euru, i to za 0,82% (prosječni dnevni tečaj kune prema euru tijekom prvih osam mjeseci 2004. iznosio je 7,49 HRK/EUR, dok je u istom razdoblju 2003. prosječni dnevni tečaj iznosio 7,55 HRK/EUR).

Tijekom drugoga i početkom trećega tromjesečja ove godine došlo je do značajnog ubrzanja rasta domaćih cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima. Godišnja stopa promjene cijena pri proizvođačima u ožujku je iznosila -0,5%, u lipnju je zabilježena godišnja stopa rasta od 3,9%,

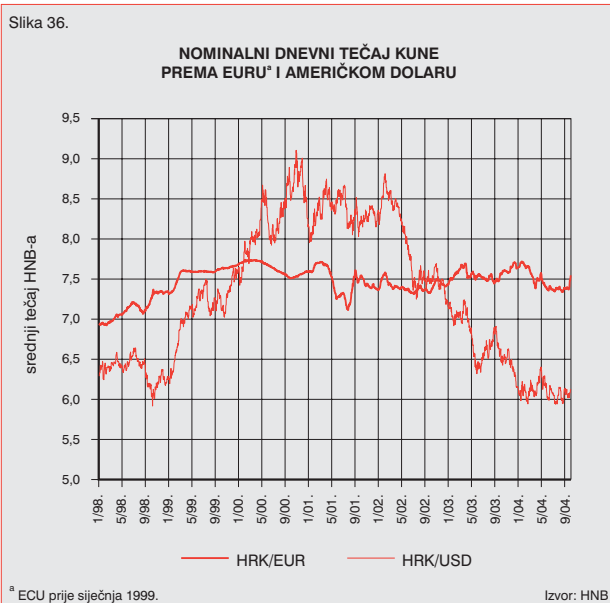
u srpnju od 4,6% te, naposljetku, u kolovozu od 5,1%, što je najviše u posljednje tri godine. Velikim rastom cijena na godišnjoj razini u kolovozu su se isticala proizvodnja naftnih derivata (20,3%-tni rast), proizvodnja metala (14,9%-tni rast) i vodoopskrba (62,6%-tni rast). Utjecaj povećanih troškova proizvodnje, transporta i distribucije dobara i usluga na kretanje indeksa potrošačkih cijena ovisit će o tome koliki će dio porasta troškova proizvođači i trgovci moći prebaciti na potrošače, odnosno koliko će biti prisiljeni pokriti ih nauštrb vlastite dobiti.

Godišnja stopa rasta potrošačkih cijena od 2,0%, koliko je u Hrvatskoj iznosila u kolovozu 2004. godine, bila je za 0,3 postotna boda niža od one ostvarene u eurozoni, za 1,2 postotnih bodova niža od inflacije u Češkoj te za 1,5 postotnih bodova niža od inflacije u Sloveniji. Mađarska, Slovačka i Poljska imale su mnogo više godišnje stope rasta potrošačkih cijena, koje su se kretale u rasponu od 4,9% do 7,2%.

Tečaj

Početak drugog tromjesečja 2004. godine obilježila je blaga deprecijacija kune prema euru. Tijekom svibnja, odnosno pred početak glavne turističke sezone, kuna počinje jačati, pri čemu je na povećanu potražnju za kunama u tom mjesecu djelovao i upis Plivinih korporacijskih obveznica u ukupnoj protuvrijednosti od 75,0 mil. EUR. Budući da je nastavak aprecijacijskih pritisaka zbog povećane potražnje za kunama u lipnju imao svoju protutežu u odgovarajućoj potražnji za devizama, kretanje tečaja kune prema euru bilo je relativno stabilno (na kraju lipnja tečaj kune prema euru bio je za samo 0,1% jači nego tečaj zabilježen na kraju svibnja 2004.). Kako kolebanja tečaja u drugom tromjesečju, prema ocjeni središnje banke, nisu bila prejako izražena, nije bilo potrebe za deviznom intervencijom.

U trećem tromjesečju 2004. godine, zaključno s podacima za 21. rujna, nominalni tečaj kune prema euru kretao se između minimalne 7,34 kune i maksimalne 7,41 kune za je-

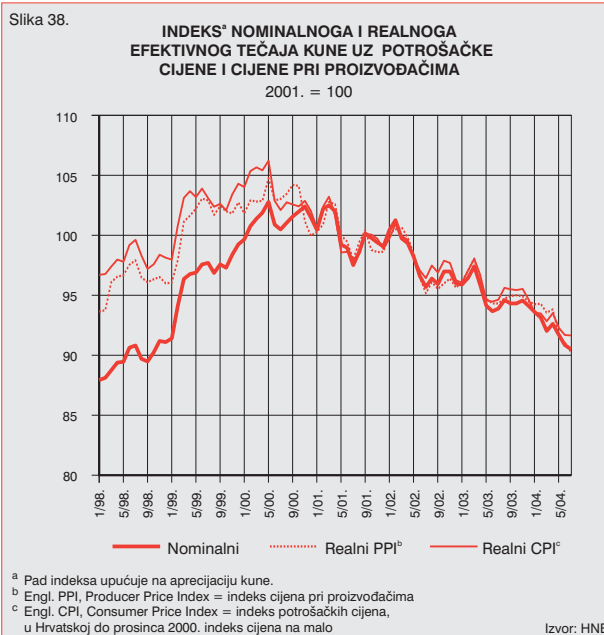
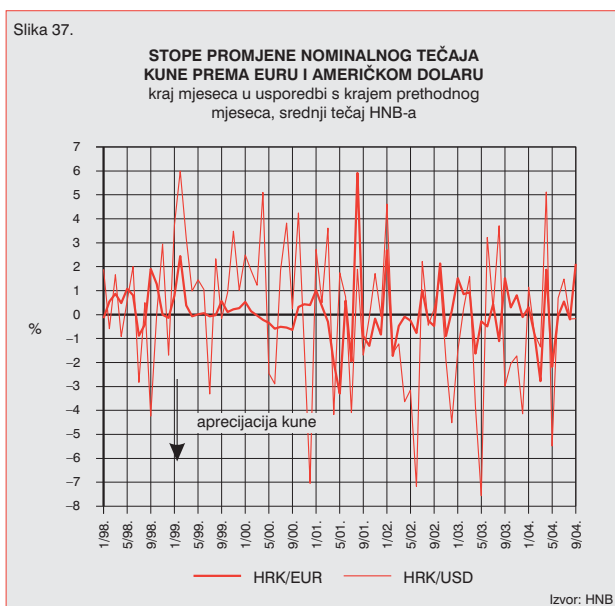

dan euro, odnosno u relativno uskom rasponu od plus 0,5% do minus 0,5% oko prosječnoga ostvarenoga dnevnog tečaja (7,37 HRK/EUR). Stabilnosti tečaja tijekom trećeg su tromjesečja pridonijele intervencije HNB-a na deviznom tržištu, na kojima je od banaka otkupljeno ukupno 141,0 mil. EUR. Poslije 21. rujna došlo je do izraženije deprecijacije tečaja kune, nakon što je presušio priljev deviza od ljetne turističke sezone i transfera, a potražnja poduzeća za devizama se povećala. Tečaj kune tijekom ostatka rujna ukupno je deprecirao 2,3%, pri čemu se vrijednost eura povećala sa 7,38 kuna 21. rujna na 7,55 kuna 30. rujna.

Početak srpnja obilježili su naglašeniji aprecijacijski pritisci, dijelom zbog većeg priljeva deviza povezanih s pružanjem usluga u turizmu, a dijelom zbog dodatne potražnje za kunama prouzročene upisom obveznice Republike Hrvatske na domaćem tržištu kapitala u protuvrijednosti od 400,0 mil. EUR. Tečaj kune prema euru bio je tako 2. srpnja 7,35 HRK/EUR, što odgovara aprecijaciji od 0,9% u odnosu na tečaj zabilježen na početku drugog tromjesečja (7,42 HRK/EUR). Takva su kretanja potaknula središnju banku na dvije intervencije na deviznom tržištu: 1. srpnja je od banaka otkupljeno 27,1 mil. EUR, a 6. srpnja još 18,9 mil. EUR. Aprecijacijski pritisci zaustavljeni su nekoliko dana nakon druge intervencije, a u drugoj polovici srpnja tečaj kune zadržao se na prosječnoj razini od 7,38 HRK/EUR.

Početak kolovoza aprecijacijski pritisci ponovno jačaju te je sredinom mjeseca kuna bila najjača od početka ove godine (7,34 HRK/EUR). Na jačanje kune u spomenutom je razdoblju poglavito utjecao sezonski uobičajeni rast potražnje za domaćom valutom. Kako bi zaustavila aprecijacijske pritiske, Hrvatska narodna banka odlučuje intervenirati u dva navrata, pri čemu je od banaka otkupljeno ukupno 70,0 mil. EUR (12. kolovoza 52,5 mil. EUR i 17. kolovoza 17,5 mil. EUR). Navedenim intervencijama u srpnju i kolovozu središnja je banka u optjecaj pustila dodatnih 0,9 mlrd. kuna, čime je značajno povećala kunsku likvidnost i time spriječila daljnje jačanje aprecijacijskih pritisaka na tečaj.

Jačanje kune prema euru bilo je i obilježje prve polovice rujna, pa je 15. rujna središnja banka otkupila od banaka do-

datnih 25,0 mil. EUR, uz prosječno ostvareni tečaj na aukciji od 7,38 HRK/EUR. Blagi pritisci koji vode jačanju kune nastavili su se i nakon spomenute intervencije, pri čemu je na aprecijaciju tečaja kune, koja se nastavila do 21. rujna, vjerojatno utjecala i pojačana potražnja za kunama vezana uz upis izdanja obveznica Ministarstva financija RH na domaćem tržištu u protuvrijednosti od 300,0 mil. EUR. Nakon što je tečaj kune prema euru u drugom tromjesečju 2004. godine ojačao za 0,4%, tijekom trećeg je tromjesečja, zbog izražene deprecijacije tečaja kune ostvarene u razdoblju od 21. rujna do 30. rujna, ostvarena deprecijacija tečaja kune od ukupno 2,5%, pri čemu je vrijednost eura povećana sa 7,37 kuna 30. lipnja na 7,55 kuna 30. rujna 2004.

Treće tromjesečje 2004. obilježile su nešto veće oscilacije tečaja domaće valute prema američkom dolaru u usporedbi s ostvarenim kretanjima prema euru. Naime, tečaj kune kretao se u rasponu od 5,94 kuna za jedan američki dolar, odnosno između plus i minus 1,8% oko prosječne vrijednosti tečaja (6,05 HRK/USD). Na dan 30. rujna ostvareni je tečaj od 6,13 HRK/USD bio za 1,1% slabiji u usporedbi s tečajem od 6,06 HRK/USD zabilježenim krajem drugoga tromjesečja.

Prosječni nominalni tečaj kune ostvaren u trećem tromjesečju aprecirao je, osim prema euru (0,7%), i prema američkom dolaru (2,0%), slovenskom tolaru (1,2%), švicarskom franku (0,6%) i funti sterlinga (1,5%), u usporedbi s prosječnim tečajevima zabilježenim tijekom drugoga tromjesečja 2004. godine. S obzirom na strukturu indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune (u kojoj ponder eura iznosi 70,6%, američkog dolara 27,2%, funte sterlinga i švicarskog franka po 1% te slovenskog tolara 0,2%), navedena tečajna kretanja rezultirala su aprecijacijom prosječnoga indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune za 1,1% u trećem tromjesečju u usporedbi s njegovim prosjekom za drugo tromjesečje 2004.

Podaci o kretanju indeksa realnoga efektivnog tečaja kune pokazuju da je u prvih sedam mjeseci 2004. godine kuna realno aprecirala prema košarici valuta za 3,1% (vrijednost

indeksa u srpnju 2004. u usporedbi s vrijednošću indeksa u prosincu 2003.) deflacionirano indeksom potrošačkih cijena, odnosno za 4,5% deflacionirano indeksom cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima. Prosječni indeks nominalnoga efektivnog tečaja kune u spomenutom je razdoblju aprecirao za 3,8%. Razlike u ostvarenim stopama aprecijacije mjenjenim indeksom nominalnoga i indeksima realnoga efektivnog tečaja odražavaju brži rast domaćih proizvođačkih cijena od onih inozemnih, ali i nešto sporiji rast domaćih potrošačkih cijena u usporedbi s kretanjima inozemnih cijena.

Monetarna politika i instrumenti

Monetarno okružje

Treće tromjesečje 2004. proteklo je u znaku umjerene kunske likvidnosti bankarskog sektora, snažnog tečaja kune, visokih kamatnih stopa na novčanom tržištu te povremene aktivnosti HNB-a na deviznom tržištu. Vrlo snažan rast gotovog novca tijekom turističke sezone, a posebice početkom kolovoza, prouzročeno, prije svega, značajnim priljevom i otkupom deviza od nerezidenata, stvarao je aprecijacijske pritiske. Središnja je banka otkupom deviza smanjila pritiske na tečaj, povećala kunsku likvidnost i ublažila situaciju na novčanom tržištu. Tijekom trećeg tromjesečja HNB se nije koristio kunkskim instrumentima privremenoga kreiranja novca jer je likvidnost kreirana deviznim transakcijama i korištenjem sekundarnih izvora likvidnosti banaka bila dovoljna. Time je HNB naglasio odgovornost banaka za aktivno upravljanje svojom likvidnošću.

U kolovozu ove godine prvi je put izdvojena granična obvezna pričuva, instrument nalik deviznoj obveznoj pričuvi, čiju osnovicu čini porast inozemnog zaduživanja banaka (opširnije u Okviru 2. Granična obvezna pričuva). Ta je mjera još jedna u nizu mjera kojima središnja banka potiče banke na poslovnu politiku koja vodi računa o brzini rasta inozemnog zaduživanja. Iznos granične pričuve izdvojene u kolovozu nije, međutim, značajan (ukupno je u kunskoj protivrijednosti iznosio 316 mil. kuna).

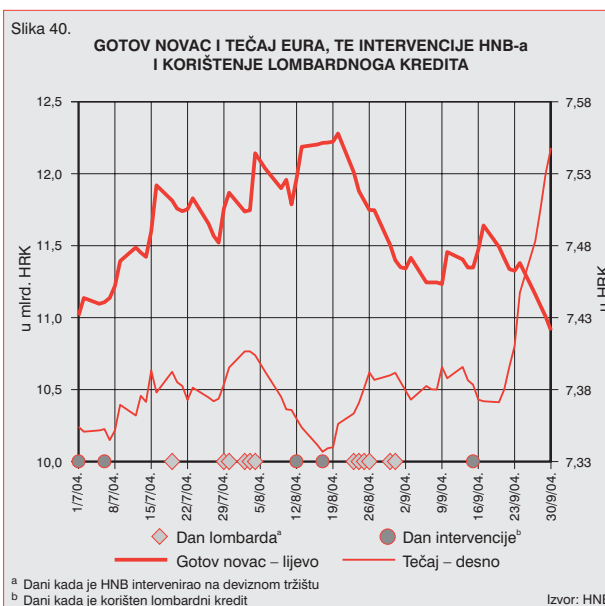
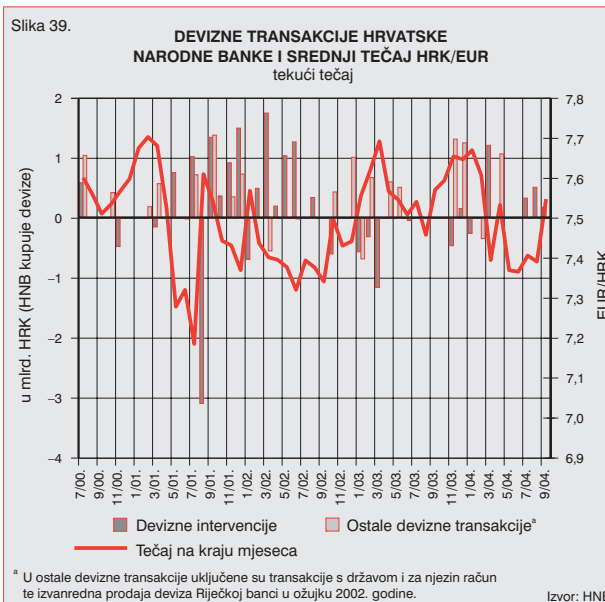
Izvršni odbor MMF-a odobrio je Republici Hrvatskoj 4. kolovoza *stand-by* aranžman za razdoblje od 20 mjeseci. Ekonomski program koji prati taj aranžman ističe u prvi plan potrebu fiskalne prilagodbe, usporavanja rasta zaduživanja u inozemstvu i, povezano s tim, smanjivanja deficita na tekućem računu platne bilance. Monetarna politika, u okviru svoje osnovne zadaće, podupire ostvarivanje ciljeva fiskalne politike i Vladine politike smanjivanja vanjskog duga, ne ugrožavajući pritom svoj glavni cilj, stabilnost cijena. U skladu s tim stopu rasta primarnog novca valja zadržati na prošlogodišnjoj razini od 8% do 9%, neto međunarodne pričuve središnje banke morale bi na kraju ove godine iznositi najmanje 6,2 mlrd. EUR po programskom tečaju, a neto domaću aktivu središnje banke treba održati do kraja godine na razini ispod –3,0 mlrd. kuna. Navedeni program u potpunosti potvrđuje ciljeve i instrumente HNB-a te, kao ni dosa-

dašnji programi, ne znači ograničenje u vođenju monetarne politike (opširnije u Okviru 4. *Stand-by* aranžman).

Korištenje instrumenata monetarne politike

Devizne operacije monetarne politike odvijale su se tijekom trećeg tromjesečja 2004. u uvjetima aprecijacije tečaja i umjerene likvidnosti bankovnog sustava, što je intenziviralo prisutnost HNB-a na deviznom tržištu. Središnja je banka otkupila 46 mil. EUR na aukcijama u srpnju, 70 mil. EUR u kolovozu i još 25 mil. EUR na aukciji u rujnu. Zbirni monetarni učinak svih pet aukcija održanih tijekom trećeg tromjesečja iznosi oko 1.037 mil. kuna.

Tijekom srpnja i kolovoza na novčanom je tržištu zabilježena velika potražnja banaka za kunama, koja se odrazila i na porast kamatnih stopa. Prosječna je srpanjska kamatna stopa na novčanom tržištu iznosila 5,7%, a kolovoska 7,6%. Prisjetimo se da je najviša prosječna mjesečna kamatna stopa na novčanom tržištu u 2004. godini zabilježena u ožujku,

kada je iznosila 7,9%. Tijekom rujna, u kojem se likvidnost sustava poboljšavala, kamatne su stope na novčanom tržištu opadale, pa je prosječna kamatna stopa u tom mjesecu iznosila 6,8%.

Najznačajnija odrednica kretanja likvidnosti banaka tijekom ljeta bila je visoka razina gotovog novca u optjecaju. Prosječna je razina gotovog novca u srpnju iznosila 11,5 mlrd. kuna, u kolovozu 11,9 mlrd. kuna, dok se tijekom rujna smanjila na 11,3 mlrd. kuna. Početkom kolovoza izrazito visoke stope rasta gotovog novca koincidirale su s jačanjem tečaja kune s razine od 7,41 HRK/EUR krajem srpnja na 7,34 HRK/EUR sredinom kolovoza. Budući da je otprilike istodobno započelo novo razdoblje održavanja obvezne pričuve, razina slobodnih novčanih sredstava bila je vrlo niska, a povremeno i negativna. Središnja je banka sredinom kolovoza intervenirala dva puta, otkupivši ukupno 70 mil. EUR s monetarnim učinkom od 514 mil. kuna. U takvim okolnostima banke su bile usmjerene na korištenje sekundarnih izvora likvidnosti, posebice u danima prije novog izdvajanja obvezne pričuve, kada je trebalo ostvariti propisano prosječno stanje sredstava na žiroračunima i u blagajnama banaka. Tako su se banke u danima koji su prethodili izdvajanju obvezne pričuve obilato koristile lombardnim kreditima, a prosječna je razina korištenih lombardnih kredita u tih je pet dana krajem srpnja i početkom kolovoza iznosila 360 mil. kuna.

Od treće dekade kolovoza počeo je povratak gotovog novca u banke. Razina gotovog novca počinje se, s maksimalne ovogodišnje razine od 12,3 mlrd. kuna, postupno snižavati, što je poboljšalo likvidnost banaka. Ipak, banke su se od 23. do 30. kolovoza, u drugom navratu tijekom ljeta, intenzivno koristile lombardnim kreditom, dodatno poboljšavajući likvidnost i održavajući propisan prosjek obvezne pričuve. Prosječan iznos lombardnih kredita korištenih u pet dana krajem kolovoza bio je 276 mil. kuna.

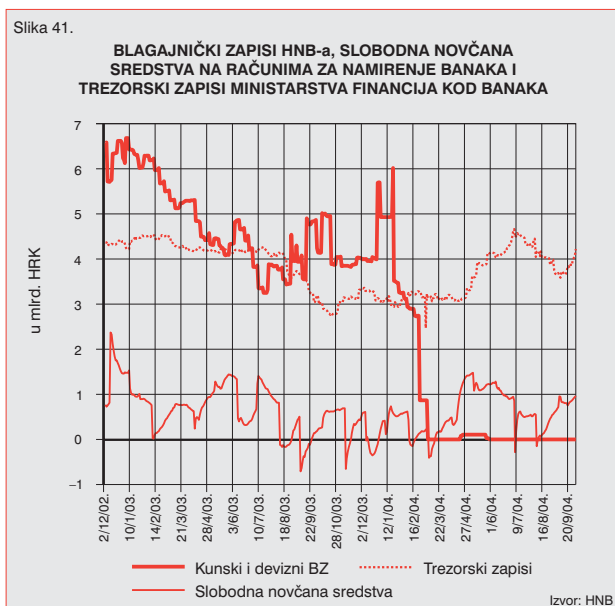
U rujnu nastavlja rasti razina depozita na žiroračunima i slobodnih novčanih sredstava te kuna postupno deprecira. Slobodna novčana sredstva spustila su se s prosječne srpanjske razine od 0,5 mlrd. kuna na 0,3 mlrd. kuna u kolovozu, a u rujnu su ponovno porasla, i to na 0,8 mlrd. kuna.

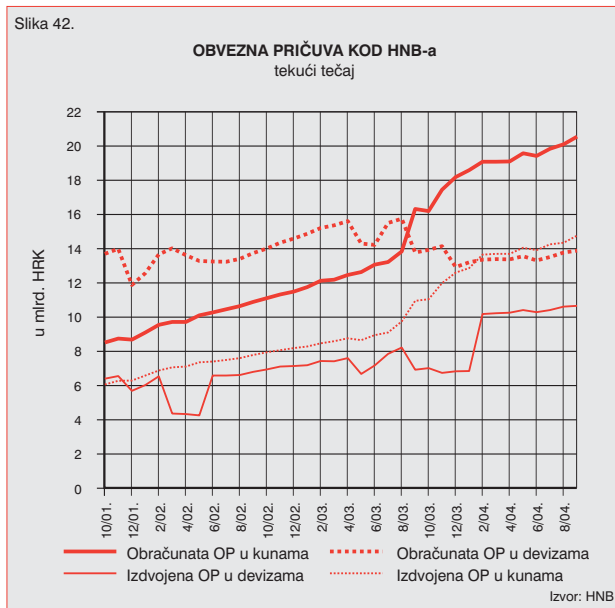
Razina upisanih trezorskih zapisa MF-a i njihova cijena također su odražavali pojačanu potražnju za kunama tijekom ljeta. Na kraju kolovoza bilo je upisano trezorskih zapisa u ukupnom iznosu od 6,6 mlrd. kuna, gotovo za jednu milijardu manje nego na kraju lipnja, kad su bili na razini od 7,5 mlrd. kuna. Kamatne stope na trezorske zapise MF-a porasle su od lipnja do kolovoza za više od jednoga postotnog boda: s razine od 3,95%, 5,00% i 5,60% za trezorske zapise na 91, 182 i 364 dana na 5,00%, 6,70% i 7,00%.

I da zaključimo: treće je tromjesečje proteklo u skladu s uobičajenim sezonskim obilježjima. Velika potražnja za kunama i obilata ponuda deviza utjecale su na aprecijacijske pritiske na tečaj i rast kamatnih stopa na međubankovnom tržištu. Iako su se poteškoće s kunskom likvidnošću i aprecijacijski pritisci počeli osjećati od kraja lipnja, najjači su pritisci bili prisutni u prve dvije dekade kolovoza. Središnja je banka otkupom deviza od banaka smanjila aprecijacijske pritiske i povećala kunsku likvidnost. HNB je procijenio da banke mogu korištenjem sekundarnih izvora likvidnosti (uzimanjem lombardnih kredita i smanjenjem upisa trezorskih zapisa) prevladati smanjenu likvidnost tijekom ljeta, pa nije bilo potrebe za dodatnim kreiranjem novca korištenjem kunskih instrumenata.

Instrument *obvezne pričuve* promijenio se, drugi put u ovoj godini, od srpnja. Najprije je, od veljače 2004. povećan je postotak izdvajanja, na poseban račun kod HNB-a, obvezne pričuve na kunske i većinu deviznih izvora sa 40% na 60%, a preostalih 40% treba i nadalje održavati kao likvidna potraživanja. Tada je također propisano da je obveznu pričuvu na devizna sredstva nerezidenata i devizna sredstva pravnih osoba u posebnom odnosu s bankom potrebno izdvajati na poseban račun kod HNB-a u 100%-tnom iznosu. Zatim je, donošenjem odluke u lipnju je instrument devizne obvezne pričuve još više zaoštren, uvođenjem granične obvezne pričuve (GOP) na porast inozemnog zaduživanja banaka. GOP se od srpnja izdvaja na porast inozemne pasive u tekućem razdoblju u odnosu na bazno razdoblje, za koje je uzeto prosječno stanje inozemnih izvora banaka u lipnju 2004. godine. Stopa iznosi 24%, a GOP se izdvaja u cijelosti kao neremunerirani depozit kod HNB-a u eurima ili američkim dolarima. Osnovica za GOP iznosila je u srpnju 1,3 mlrd. kuna, a u kolovozu 0,8 mlrd. kuna, što znači da je u kolovozu bilo izdvojeno 316 mil. kuna, dok se u rujnu ukupni izdvojeni iznos GOP-a smanjio na 208 mil. kuna. Središnja banka utvrdila je GOP u okvirima Odluke o minimalnoj potrebnoj deviznoj likvidnosti, pri čemu se penalizira jedino porast inozemnog zaduživanja. Mjera također pogađa banke koje se značajnije koriste kunskom inozemnom pasivom kako bi izbjegle izdvajanje minimalno potrebnih likvidnih potraživanja. U osnovicu za izdvajanje granične obvezne pričuve uključuje se ukupna inozemna pasiva, bilo devizna bilo kunska, dok se u osnovicu za izračun minimalno potrebnih deviznih potraživanja uključuju samo devizni izvori.

Devizna obvezna pričuva iznosila je na početku rujna, u kunsjoj protuvrijednosti, ukupno 10,6 mlrd. kuna. U tome je granična obvezna pričuva iznosila 0,2 mlrd. kuna, dok je glavnina od 10,4 mlrd. kuna bila devizna obvezna pričuva. Na povećanje osnovice devizne obvezne pričuve utjecao je prije svega porast deviznih depozita privatnog sektora. Po-

rast osnovice zabilježen je i kod stavke izdanih dužničkih vrijednosnih papira. Kako je riječ o vrijednosnim papirima izdanim na inozemnim burzama, oni ulaze i u inozemnu pasivu banaka, i u osnovicu za deviznu obveznu pričuvenu. Primljeni inozemni krediti blago su smanjeni u srpnju i kolovozu.

Smanjenje inozemne pasive banaka tijekom kolovoza uobičajeno je sezonsko obilježje ljetnih mjeseci. Inozemna pasiva banaka snažno raste u prvom i posljednjem tromjesečju, dok u drugom, a posebice u trećem tromjesečju stagnira. Izdašan priljev deviza ovog je ljeta osobito značajno povećao devizne depozite stanovništva i poduzeća u poslovnim bankama. Upravo je sezonski rast deviznih depozita u trećem tromjesečju obrnuto proporcionalan uobičajenoj stagnaciji inozemne pasive u tom tromjesečju. Nadalje, snažnim zaduživanjem u prvoj polovici ove godine banke su možda stvorile zalihe sredstava za nastavak kreditiranja u skladu sa svojim poslovnim politikama. I naposljetku, kreditna aktivnost obično je nešto manja tijekom ljetnih mjeseci, a onda se opet intenzivira s dolaskom jeseni. Stoga je teško razabrati je li smanjenje inozemnog zaduživanja banaka tijekom ljeta znak trajnije promjene orijentacije banaka s inozemnih na domaće izvore sredstava ili je samo riječ o uobičajenoj sezonskoj pojavi. Posebice još ne postoji dovoljno podataka, s obzirom na samo dvije opservacije, za cjelovitu ocjenu učinka granične obvezne pričuvene na inozemno zaduživanje banaka.

Izdvojena *kunska obvezna pričuvena*, nakon vrlo blagog rasta u srpnju i kolovozu, snažnije je porasla u rujnu. Snažan rast devizne osnovice obvezne pričuvene, zbog porasta deviznih depozita u kolovozu, utječe na porast devizne obvezne pričuvene, ali i kunske zbog obveze izvršavanja 42% devizne obvezne pričuvene u kunama. Obračunata izdvojena obvezna pričuvena u rujnu je iznosila 14,7 mlrd. kuna, odnosno trebalo je izdvojiti dodatnih 400 mil. kuna na račun kod HNB-a u odnosu na izdavanje u kolovozu. U odnosu na početak ljeta, kada je obračunata kunska obvezna pričuvena iznosila 13,9 mlrd. kuna, u rujnu je bilo potrebno izdvojiti 800 mil. kuna više. Banke su u tom mjesecu bez poteškoća izdvojile potrebna dodatna sredstva. Smanjenje gotovog novca u optjecaju podiglo je razinu sredstava na žiroračunima banaka i pove-

ćalo likvidnost bankovnog sustava. Na sam dan izdavanja obvezne pričuvene u rujnu kamatne stope na novčanom tržištu bile su izrazito niske (ispod 1%), te nije bilo potražnje za sredstvima jer su banke uspjele izvršiti obvezu održavanja obvezne pričuvene.

Porast deviznih depozita poduzeća i stanovništva bio je tijekom ljeta primarni razlog rasta kunske obvezne pričuvene. Također, zamjetan je rast kunskih depozita, posebice oročenih depozita stanovništva s valutnom klauzulom. Takvi se depoziti ne uključuju u izračun osnovice na koju se primjenjuju odredbe Odluke o minimalno potrebnoj deviznoj likvidnosti jer je, barem formalno, riječ o kunskim sredstvima. Banke potiču svoje komitente na držanje depozita upravo u tom obliku, a ne u obliku deviznih depozita koji ulaze u izračun osnovice minimalno potrebne devizne likvidnosti. Kunski depoziti s valutnom klauzulom uključuju se međutim u kunsku osnovicu za izračun obvezne pričuvene. No izdavanje kunske obvezne pričuvene na te depozite bankama je povoljnije nego što bi bilo održavanje deviznih likvidnih potraživanja na devizne depozite. Ta dva učinka zajedno, rast deviznih depozita i rast kunskih depozita s valutnom klauzulom, utječu na povećane potrebe za izdavanjem i održavanjem kunske obvezne pričuvene.

Tijekom cijeloga trećeg tromjesečja kretanje *depozita države* kod HNB-a i ostale transakcije države na tržištu utjecali su na kretanje tečaja, deviznu i kunsku likvidnost sustava, kao i visinu bruto međunarodnih pričuvena HNB-a. Domaćim izdavanjem svoje nove obveznice s dospeljećem 2007. godine nominirane u eurima, a plative u kunama, u ukupnoj vrijednosti od 400 mil. EUR, država je početkom srpnja pribavila sredstva za otplatu dospjele obveznice HZZO-a. U nekoliko dana, koliko je bilo potrebno za izvršenje oba smjera te transakcije, depoziti države kod HNB-a porasli su za 2 mlrd. kuna, na razinu višu od 3 mlrd. kuna.

Izdanjem treće tranše obveznice Republike Hrvatske s dospeljećem 2014. u kunskoj protuvrijednosti od 300 mil. EUR, koja zajedno s prvom tranšom izdanom u veljači i drugom tranšom izdanom u ožujku čini zajedničko izdanje od 650 mil. EUR, država je 20. rujna pribavila sredstva za refinanciranje dospjelih obveznica, kao i za otplatu kredita HZZO-a i posudbu HAC-u. Tečaj kune je, sve do dana izdavanja obveznica bio izrazito snažan. Nakon što su banke uplatile državi sredstva za upis obveznica, tečaj je počeo ubrzano slabiti u skladu sa sezonskim karakteristikama i izraženim smanjivanjem gotovog novca u optjecaju. Depoziti države porasli su na dan izdavanja obveznica, ali opet samo nakratko, jer se sredstva preko poslovnih banaka vrlo brzo vraćaju u sustav korisnicima.

Primarni novac i međunarodne pričuvene

Krajem rujna primarni je novac iznosio 32,9 mlrd. kuna. Godišnja stopa rasta primarnog novca i nadalje je zavaravajuće visoka zbog strukturnih promjena u proteklih 12 mjeseci, te je krajem kolovoza iznosila 25%. Prisjetimo se, u rujnu prošle godine dio devizne obvezne pričuvene koji se izvršava u kunama povećan je sa 25% na 35%, u studenome na 40% i, naposljetku, u prosincu na 42%. Stopa rasta primarnog novca u rujnu 2004. u odnosu na prosinac 2003. godine bolji je

Tablica 3. Primarni novac i glavni čimbenici kreiranja novca

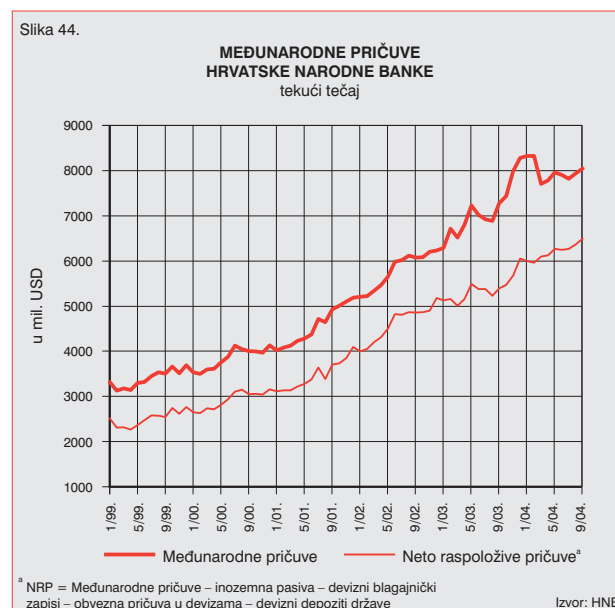
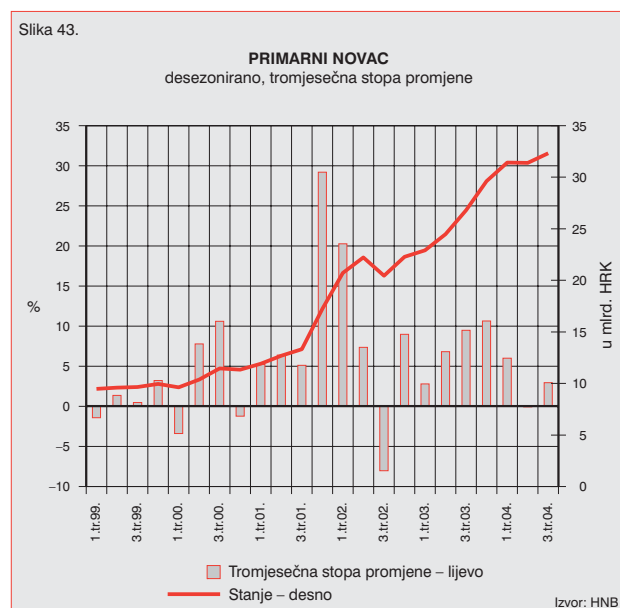
Razdoblje	Primarni novac	Slobodna novčana sredstva	Višak kunske likvidnosti	Glavni čimbenici kreiranja/povlačenja (stanja)							
				Gotov novac	Kunska obvezna pričuva	Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	Kunski depoziti države	Kreditni bankama	Repo poslovi	Devizne transakcije HNB-a	
1999.	1. tr.	9.440	191	-234	5.244	3.847	663	518	1.312	305	-1.835
	2. tr.	9.130	123	-801	5.237	3.639	590	508	1.569	171	924
	3. tr.	10.055	101	-497	5.883	3.926	890	530	1.387	67	150
	4. tr.	10.119	186	239	5.632	4.135	1.435	636	1.201	22	2.161
2000.	1. tr.	9.453	107	349	5.196	4.020	1.407	476	959	47	98
	2. tr.	9.614	212	1.436	5.410	3.851	1.807	592	363	2	2.393
	3. tr.	11.519	297	2.341	6.417	4.696	2.475	862	261	-	1.639
	4. tr.	11.573	425	2.714	6.037	5.052	2.573	1.081	167	26	-44
2001.	1. tr.	11.389	619	2.962	6.106	4.622	2.450	1.163	38	18	621
	2. tr.	12.420	586	3.034	6.816	4.976	2.641	1.513	109	98	749
	3. tr.	13.795	747	3.587	7.648	5.386	3.397	1.436	505	68	1.400
	4. tr.	16.560	573	2.800	7.500	8.473	2.288	1.492	27	17	3.889
2002.	1. tr.	18.348	508	3.616	8.428	9.359	3.400	1.363	265	-	1.022
	2. tr.	21.530	2.234	5.492	9.262	9.986	3.458	678	561	-	2.505
	3. tr.	21.834	889	5.892	10.327	10.604	5.080	666	180	-	347
	4. tr.	21.800	860	6.065	9.691	11.250	5.233	992	188	-	859
2003.	1. tr.	22.348	739	5.300	9.641	11.965	4.568	636	-	-	-2.020
	2. tr.	23.696	957	4.057	10.056	12.638	3.118	513	-	-	1.085
	3. tr.	26.081	602	1.830	11.202	14.167	1.384	497	168	-	-
	4. tr.	28.291	565	330	10.519	17.111	3	610	233	-	2.276
2004.	1. tr.	29.690	436	293	10.303	18.849	-	561	204	-	623
	2. tr.	31.317	1.044	1.241	10.695	19.411	-	557	-	-	1.073
	Srpanj	31.974	565	591	11.526	19.761	-	523	30	-	336
	Kolovoz	32.587	288	435	11.938	20.054	-	395	154	-	514

Izvor: HNB

indikator kretanja primarnog novca u ovoj godini jer ne uključuje strukturne lomove. Ako se isključi utjecaj sezone, taj porast na godišnjoj razini iznosi 11,1% i u skladu je s ciljem monetarne politike definirane i u ekonomskom programu koji je sastavni dio *stand-by* aranžmana od 4. rujna ove godine. Odluka o povećanju izdvajanja obvezne pričuve sa 40% na 60% od početka ove godine utjecala je samo na preraspodjelu sredstava između računa banaka za namirenje i računa na koji se izdvaja obvezna pričuva, ali ne i na samu razinu primarnog novca.

Što se tiče strukture primarnog novca, može se uočiti da rastu primarnog novca više pridonosi rast depozita banaka kod HNB-a (depozita na žiroračunima i računima izdvojene obvezne pričuve) nego rast gotovog novca. To se vrlo jasno vidi ako promotrimo kumulativne podatke na kraju prvih 9

mjeseci ove godine, koji pokazuju da je, unatoč sezonskom "vrhu" gotovog novca početkom kolovoza, nakon njegova povratka u banke tijekom rujna, rast depozita banaka više pridonio porastu primarnog novca nego rast gotovog novca. Porast potražnje za depozitima banaka kod HNB-a rezultat je porasta depozita privatnog sektora kod banaka, kao i porasta potražnje banaka zbog potrebe aktivnijeg upravljanja likvidnošću nakon što se prestalo s upisivanjem blagajničkih zapisa HNB-a i ukidanja instrumenata kreiranja novca zasnovanih na njima. U prvih devet mjeseci ove godine porast primarnog novca iznosio je 2,3 mlrd. kuna. U tome je porast depozita banaka iznosio 1,9 mlrd. kuna ili 85% porasta primarnog novca, dok se preostalih 15% odnosi na porast gotovog novca u optjecaju. Rast gotovog novca, isključujući sezonske čimbenike, već je duže vrijeme usporen. Krajem ruj-

na gotov novac iznosio je 11,9 mlrd. kuna, što je porast od 3,9% na godišnjoj razini.

Na kretanje međunarodnih pričuva tijekom trećeg tromjesečja 2004. utjecale su kupnje deviza od poslovnih banaka, kretanje deviznih depozita države te porast izdvajanja devizne obvezne pričuve. Na kraju rujna bruto međunarodne pričuve iznosile su 7,9 mlrd. USD, a neto raspoložive međunarodne pričuve 6,3 mlrd. USD. Glavni čimbenici promjene razine međunarodnih pričuva tijekom trećeg tromjesečja bili su otkup ukupno 172,5 mil. USD od banaka u srpnju, kolovozu i rujnu te povlačenje deviznog depozita države od 110 mil. USD početkom srpnja. Obvezne pričuve banaka izdvojene na devizni račun kod HNB-a iznosile su na kraju rujna ukupno 1,76 mlrd. USD i za oko 0,65 mlrd. USD su bile veće nego na kraju prosinca 2003. godine, kada su bile na razini od 1,1 mlrd. USD. Pritom je na kraju rujna porast međunarodnih pričuva s osnove izdvajanja granične obvezne pričuve iznosio 34,2 mil. USD.

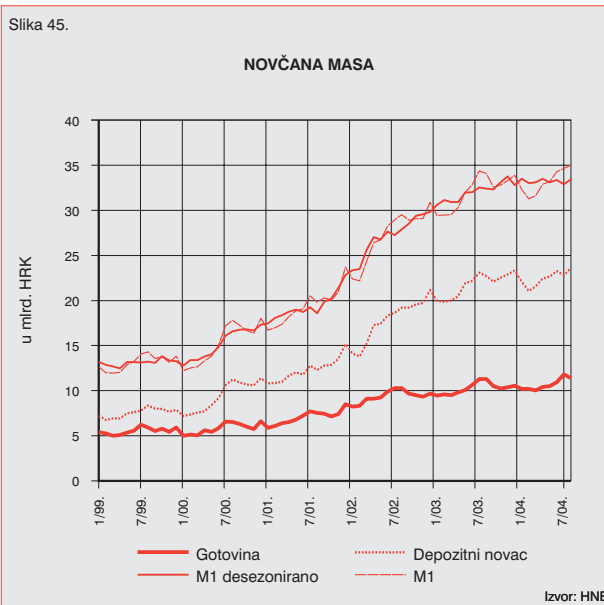
Monetarna kretanja

Monetarni i kreditni agregati rasli su u prvih osam mjeseci ove godine umjerenijim tempom nego proteklih godina. Oporavak monetarnih agregata u drugom tromjesečju te u ljetnim mjesecima uvelike je posljedica sezonskih utjecaja. Dok je novčana masa u tom razdoblju vrlo blago porasla u odnosu na prethodnu godinu, kvazinovac je snažno porastao. Posebice je to slučaj kod kunskih nemonetarnih depozita, kod kojih se zadržao trend snažnog rasta, ali i devizni su depoziti ostvarili znatan porast tijekom ljetnih mjeseci. I rast plasmana banaka nebankarskom sektoru se u 2004. godini ustalio oko godišnje stope od 13%. Nakon snažnog porasta inozemne pasive poslovnih banaka u prvoj polovici godine, u trećem je tromjesečju zabilježeno njezino smanjenje, što je rezultat i deviznog priljeva od turizma i uvođenja granične obvezne pričuve koja se obračunava na porast inozemne pasive.

Novčana masa

Novčana masa (M1) u drugom se tromjesečju te u prva dva mjeseca trećeg tromjesečja nominalno oporavila nakon sezonskog smanjenja početkom ove godine. Tako je nakon uobičajenog pada u prva tri mjeseca (za 2,2 mlrd. kuna ili 6,7%), novčana masa u drugom tromjesečju povećana za 2,6 mlrd. kuna te još za 0,8 mlrd. kuna u prva dva mjeseca trećeg tromjesečja 2004. Oporavku M1 pridonijele su obje njegove komponente, te je depozitni novac u tom razdoblju povećan za 2,0 mlrd. kuna, a gotov novac za 1,4 mlrd. kuna, što je karakteristično za turističku sezonu. Oporavak M1 bio je međutim skroman, pa je nastavljen trend usporavanja godišnje stope rasta novčane mase, koja je smanjena sa 7,2% u ožujku na 4,4% u lipnju i na 2,9% u kolovozu ove godine. Ako se isključiti utjecaj sezone, novčana masa je u proteklih nekoliko mjeseci stagnirala, što se vidi i iz Slike 45. Na kraju kolovoza ove godine novčana je masa iznosila 35,0 mlrd. kuna.

Sezonski oporavak depozitnog novca u drugom tromjesečju potpuno je nadoknadio njegovo smanjenje u prvim mjesecima ove godine. Stoga je depozitni novac na kraju drugog tromjesečja iznosio 23,3 mlrd. kuna, što je jednako njegovoj vrijednosti s kraja 2003. godine. Rast depozitnog

novca nastavljen je tijekom ovoga ljeta, pa je na kraju kolovoza iznosio 23,6 mlrd. kuna, što je samo 4,0% više nego u kolovozu prošle godine. Očito je da je u 2004. nastavljen trend usporavanja godišnje stope rasta depozitnog novca, dok je u 2003. godini depozitni novac povećan za 10,0% u odnosu na prethodnu godinu.

Kretanje depozitnog novca u 2004. godini uglavnom određuju poduzeća, koja su nakon smanjene potražnje za transakcijskim novcem u prva tri mjeseca ove godine (pad za 2,0 mlrd. kuna), u drugom tromjesečju povećala sredstva na žiroračunima i tekućim računima za 1,0 mlrd. kuna. Međutim, na godišnjoj je razini kod depozitnog novca poduzeća ipak zabilježen pad, pa su tako sredstva na žiroračunima poduzeća u lipnju 2004. godine bila za 2,9% manja nego u lipnju 2003. godine, dok u kolovozu godišnja stopa rasta pokazuje stagnaciju depozitnog novca poduzeća (porast od samo 0,1%). Smanjenje depozitnog novca poduzeća može se objasniti sve većim plasmanom slobodnih sredstava poduzeća u oročene kunске i devizne depozite. Depozitni novac stanovništva pak bilježi snažan rast, iako je i kod njega primjetno usporavanje rasta. Tako je godišnja stopa porasta depozitnog novca stanovništva na kraju kolovoza 2004. godine iznosila 8,5%, dok je u istom mjesecu 2003. godine iznosila čak 29,8%. U strukturi depozitnog novca zadržani su tijekom 2004. godine isti udjeli kao i prethodne godine, te je na kraju kolovoza udio sektora poduzeća u depozitnom novcu iznosio 51,7%, a sektora stanovništva 36,2%.

Gotov novac dosegnuo je svoj maksimum za ljetne turističke sezone kada je u pojedinim danima premašivao 12 mlrd. kuna. Prosječno stanje gotovog novca u srpnju i kolovozu 2004. godine bilo je za 3,4% više nego u istom razdoblju prošle godine. Na kraju kolovoza gotov je novac iznosio 11,4 mlrd. kuna, što je za samo 0,6% više nego na kraju istog mjeseca prošle godine.

Ukupna likvidna sredstva

Kunski nemonetarni depoziti od svih novčanih agregata bilježe najbrži rast u posljednje dvije godine. Za razliku od novčane mase, njihov je rast postojan, pa su u prvom tromje-

sečju ove godine porasli za 1,3 mlrd. kuna, u drugom za 1,2 mlrd. kuna, a tijekom srpnja i kolovoza za još 1,8 mlrd. kuna. Na kraju kolovoza kunski štedni i oročeni depoziti iznosili su 22,6 mlrd. kuna, ostvarivši rast od 21,7% u odnosu na isti mjesec prošle godine. Godišnje stope rasta niže su nego u prvoj polovici 2003. godine zbog učinka baznog razdoblja, no u apsolutnim iznosima kunski nemonetarni depoziti ostvaruju tijekom 2004. veći rast.

Tako velik rast kunskih nemonetarnih depozita samo djelomice odražava rast štednje u kunama. Naime, dok "pravi" kunski depoziti bilježe znatan rast (15,7% u prvoj polovici 2004. godine), velik utjecaj na ukupni rast kunskih nemonetarnih depozita imaju kunski depoziti s valutnom klauzulom. Oni su posebno porasli 2003. godine, nakon uvođenja mjere o održavanju minimalne devizne likvidnosti. Za razliku od deviznih depozita, kunski depoziti s valutnom klauzulom ne uključuju se u izračun osnovice za obračun minimalne devizne likvidnosti. Poslovne banke obračunavaju na takve depozite više kamatne stope nego na devizne depozite, a u posljednje se vrijeme pojavilo više bankarskih proizvoda koji privlače takvu štednju. Iznos kunskih depozita s valutnom klauzulom se tijekom 2003. godine udvostručio, pri čemu je rast ostvaren i u sektoru stanovništva i u sektoru poduzeća. U prvoj polovici 2004. godine kunski depoziti s valutnom klauzulom rastu mnogo sporije, prije svega zbog sporijeg rasta tih depozita u sektoru poduzeća. Istodobno, u sektoru stanovništva nastavlja se snažan rast kunskih depozita s valutnom klauzulom.

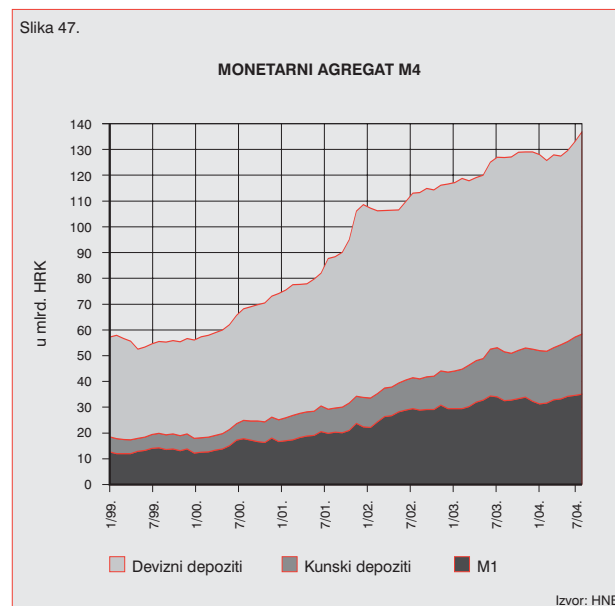
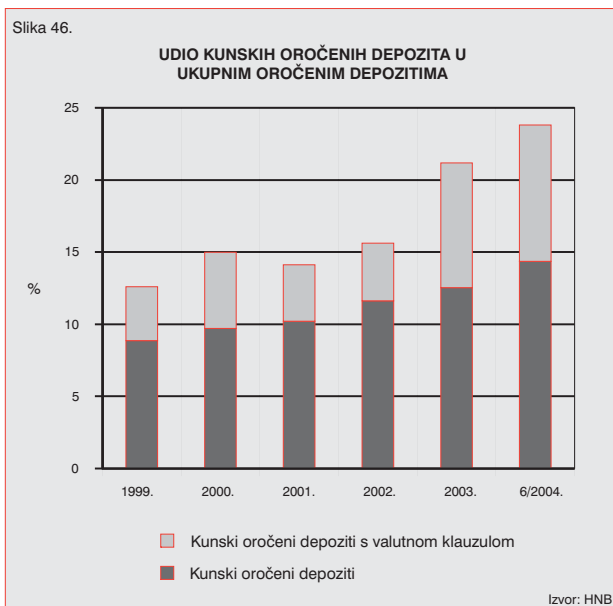
U sektoru poduzeća snažan je rast kunskih nemonetarnih depozita zabilježen u drugom tromjesečju 2004. kada je porast iznosio čak 10,4%. Najveći dio toga rasta zbio se u svibnju kada su kunski depoziti poduzeća povećani za 1,2 mlrd. kuna (17,2%). Na kraju kolovoza kunski su depoziti poduzeća bili na 27,5% višoj razini nego u istom mjesecu prošle godine. Sektor stanovništva bilježi postojan rast kunskih nemonetarnih depozita. To se posebice odnosi na kunske oročene depozite stanovništva, koji su u kolozovu ostvarili godišnju stopu rasta od 47,2%.

Devizni depoziti su nakon simboličnog rasta u prvoj polo-

vici ove godine, znatno povećani tijekom ljetnih mjeseci. Na kraju prvih šest mjeseci 2004. devizni su depoziti nominalno, u kunskoj protuvrijednosti, bili manji za 1,9 mlrd. kuna (2,6%) nego na kraju istog razdoblja 2003., a ako se isključi utjecaj tečaja, ti su depoziti ostvarili blagi rast od 0,7%. Očekivani sezonski priljev deviza od turizma utjecao je na porast deviznih depozita tijekom srpnja i kolovoza. U ta dva mjeseca devizni su depoziti povećani za više od pola milijarde eura, pa je na kraju kolovoza ove godine kunska protuvrijednost deviznih depozita iznosila 78,4 mlrd. kuna. Snažan rast deviznih depozita tijekom ljetnih mjeseci potpuno je nadoknadio njihovo smanjenje tijekom prve polovice godine, te su ukupni devizni depoziti u prvih osam mjeseci 2004. porasli 3,1% u odnosu na prosinac prošle godine, dok godišnja stopa njihova rasta u kolozovu iznosi 6,2%. Ako se isključi utjecaj tečaja, rast je još izraženiji pa godišnja stopa rasta u kolozovu iznosi 8,9%.

Promatrano po sektorima, nastavlja se mnogo brži rast deviznih depozita poduzeća od rasta deviznih depozita stanovništva, pa su u kolozovu, na godišnjoj razini, devizni depoziti poduzeća povećani za 20,4%, a stanovništva za 3,8%. Višegodišnji brži rast deviznih depozita sektora poduzeća još nije promijenio njihov udio u ukupnim depozitima, pa su na kraju kolovoza ove godine depoziti stanovništva činili 83,8%, a depoziti poduzeća 15,0% ukupnih deviznih depozita. U strukturi ukupnih deviznih depozita dominiraju oročeni depoziti, koji čine više od dvije trećine ukupnih depozita, a preostali se dio odnosi na štedne devizne depozite.

Rast novčane mase (M1) i kunskih nemonetarnih depozita rezultirali su u drugome tromjesečju ove godine povećanjem *ukupnih likvidnih sredstava* (M4) za 3,8 mlrd. kuna u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Tako je M4 nakon nominalnoga sezonskog smanjenja u prvome tromjesečju (za 2,6%), u drugom tromjesečju povećan za 3,0%. Početkom trećeg tromjesečja, zbog snažnijeg povećanja deviznih depozita, M4 bilježi daljnje ubrzanje rasta, pa su ukupna likvidna sredstva u srpnju i kolozovu 2004. porasla za još 5,5%. Na kraju kolovoza M4 je iznosio 136,8 mlrd. kuna, što je 6,0% više nego na kraju 2003. godine.

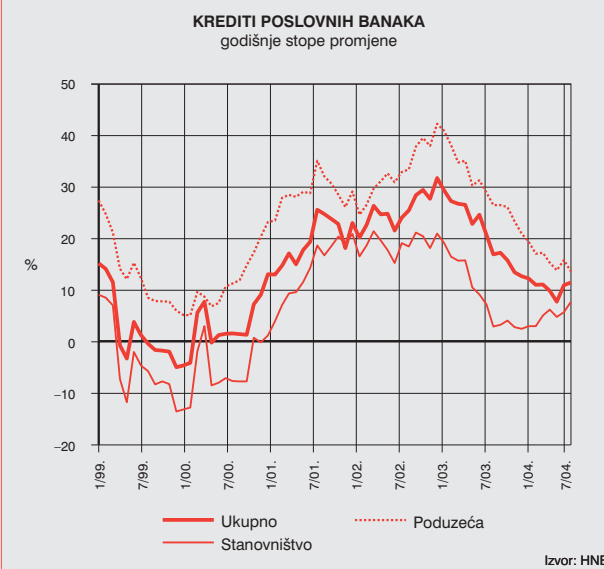
Plasmani

Rast plasmana banaka nebankarskom sektoru u 2004. godini se ustalio pa se sada godišnja stopa njihova rasta kreće oko 13%. Prisjetimo se: nakon velike kreditne ekspanzije u 2002. godini i, početkom 2003. godine, uvođenja mjere HNB-a o obveznom upisu blagajničkih zapisa usmjerene prema usporavanju rasta kreditne aktivnosti banaka, zabilježeno je tijekom 2003. godine postupno smanjenje godišnje stope rasta plasmana. Rast plasmana, ako se isključi utjecaj tečaja, u drugom tromjesečju 2004. godine iznosio je 2,9%, što je nešto manje nego u prvom tromjesečju kada je iznosio 4,0%. Usporavanje rasta plasmana djelomice je posljedica sezone što se vidi iz nešto sporijeg rasta plasmana tijekom ljetnih mjeseci. Na kraju kolovoza plasmani banaka nebankarskom sektoru iznosili su 118,9 mlrd. kuna, što je 11,4% više nego na kraju kolovoza prošle godine. Ako se isključi utjecaj tečaja na onaj dio plasmana koji se odnosi na devizne plasmane i kunske plasmane s valutnom klauzulom, godišnja stopa rasta plasmana na kraju kolovoza iznosila je 12,7%.

Od početka 2004. godine, s prestankom obveze upisa blagajničkih zapisa, ubrzan je rast plasmana banaka poduzećima u odnosu na 2003. godinu, kad su se poduzeća snažnije financirala mimo banaka u zemlji. Tako su plasmani banaka poduzećima u 2003. godini ukupno povećani za 4,0%, dok su samo u prvih osam mjeseci 2004. godine povećani za 5,4% (7,7% ako se isključi utjecaj tečaja). Treba naglasiti da se poduzeća, osim kod banaka u zemlji, financiraju i izravno iz inozemstva te kod društava za lizing. Za razliku od poduzeća, banke su glavni izvor financiranja stanovništva. Tako je i povećanje plasmana banaka stanovništvu u prvih osam mjeseci za 7,9% (10,7% ako se isključi utjecaj tečaja) bilo snažnije od porasta plasmana poduzećima.

Kreditni banaka čine oko 95% ukupnih plasmana banaka nebankarskom sektoru, pa stoga njihovo kretanje najjače utječe na kretanje plasmana banaka. Rast kredita banaka ubrzan je u drugom tromjesečju kada su povećani za 1,7%, što je nešto više nego u prva tri mjeseca (1,4%), no mnogo manje nego u zadnjem tromjesečju 2003. godine (4,2%). Zbog

Slika 49.

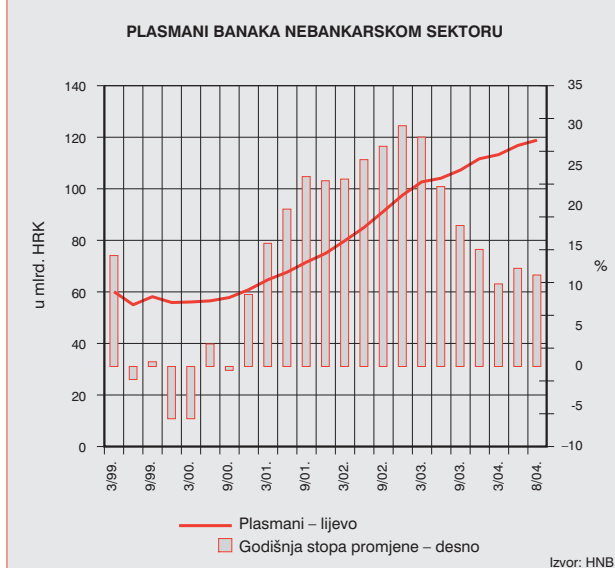

učinka baznog razdoblja trend usporavanja godišnje stope rasta započeo još u ožujku 2003. se nastavlja. Tako je godišnja stopa rasta ukupnih kredita u kolovozu iznosila 12,7%, što je znatno niže od 26,8% u lipnju prošle godine te od 30,5% na kraju prvog tromjesečja 2003. U apsolutnom iznosu ukupni su krediti u prvih šest mjeseci 2003. porasli za 8,2 mlrd. kuna, dok u istom razdoblju ove godine bilježimo njihovo povećanje od 3,6 mlrd. kuna.

Više stope rasta kredita odobrenih stanovništvu od onih odobrenih poduzećima i dalje mijenjaju sektorsku strukturu kredita. Udio kredita stanovništvu povećan je sa 44,4% s početka prošle godine na 48,7% u kolovozu 2004., dok je istodobno udio kredita poduzećima smanjen sa 47,9% na 42,0%. Preostali dio (na kraju kolovoza ove godine: 9,3% ukupnih kredita) čine krediti odobreni središnjoj i lokalnoj državi te krediti ostalim financijskim institucijama. Banke nastavljaju s poslovnom politikom koja je više orijentirana na financiranje stanovništva zbog većih i sigurnijih prinosa, a poduzeća se u pronalaženju sredstava sve više koriste i drugim, alternativnim oblicima financiranja (u prvih sedam mjeseci iznos inozemnog duga poduzeća povećan je za oko pola milijarde USD, dok je u 2003. godini povećan za gotovo dvije milijarde USD, u odnosu na ista prethodna razdoblja).

U kreditima stanovništvu prevladavaju ostali krediti, koji čine 47,5% ukupnih kredita odobrenih stanovništvu (24,2 mlrd. kuna). Ako se tome pridodaju krediti za kupnju automobila (11,5%) te kreditno zaduživanje kreditnim karticama (4,4%), gotovo dvije trećine kredita stanovništvu financira osobnu potrošnju. No, u prvih osam mjeseci najveći porast u apsolutnom iznosu bilježe stambeni krediti (za 1,8 mlrd. kuna) koji su na kraju srpnja iznosili 19,2 mlrd. kuna. Pojačana konkurencija među bankama u segmentu stambenoga kreditiranja stanovništva te veća potražnja na tržištu nekretnina rezultirali su povoljnijim uvjetima kreditiranja i porastom broja novosklopljenih ugovora o stambenom kreditu. Porast odobrenih stambenih kredita odgovara i porastu stanogradnje i broju dovršenih stanova u drugom tromjesečju 2004. godine.

Slika 48.

Okvir 2. Granična obvezna pričuva

Osnovni srednjoročni cilj hrvatske ekonomske politike jest stabiliziranje udjela inozemnog duga u bruto domaćem proizvodu na razini od oko 77% tijekom 2004. i 2005. godine. No, prema preliminarnim podacima, udio inozemnog duga u BDP-u mogao bi prekoračiti gornju granicu od 77% već u 2004. godini. Istodobno, ne može se sa sigurnošću odrediti koja je to granična razina inozemnog duga koja bi mogla potaknuti nastanak dužničke krize, ali je izvjesno da s porastom duga raste i mogućnost za poremećaje u njegovu otplaćivanju. Što je ukupni inozemni dug veći, veći je i teret njegove otplate, a uredna otplata duga sve je ovisnija o zamjeni dospjelog duga novim. Trenutačno su i globalne kamatne stope na vrlo niskoj razini, a kada dođe do njihova porasta, tada će visokozaduženim zemljama značajno porasti teret otplate. Ako uz to dođe i do smanjenja trenutačno velikog interesa ulagača za kreditiranje zemalja u razvoju, mogla bi se smanjiti i mogućnost povoljnog obnavljanja duga za zemlje poput Hrvatske.

Hrvatska narodna banka je predvidjela mjeru za usporavanje inozemnog zaduživanja banaka – graničnu obveznu pričuvu – kako bi se lakše ostvarile planirane mjere fiskalne politike za poboljšanje pokazatelja zaduženosti.

Analize koje su prethodile oblikovanju navedene mjere poživaju na pretpostavci da inozemni dug raste zbog razlike u kamatnim stopama između nižih inozemnih i viših domaćih kamatnih stopa.⁷ Ta razlika između kamatnih stopa nije monetarni fenomen, već pripada realnoj sferi i podjednako odgovara i inozemnim vjerovnicima i domaćim dužnicima jer je kapital u Hrvatskoj oskudniji nego u inozemstvu, privredni rast u Hrvatskoj brži nego u Europskoj uniji i jer je približavanje i pridruživanje Hrvatske EU gotovo neupitna stvar.

Inozemnim financiranjem domaćih plasmana hrvatske banke u vlasništvu stranih banaka ostvaruju značajnu dobit koja proizlazi iz velike razlike između kamatnih stopa koje te banke plaćaju na izvore sredstava u inozemstvu i kamatnih stopa po kojima ta sredstva plasiraju na hrvatskom tržištu. Primjerice, u 2003. i 2004. godini banke koje posluju u Hrvatskoj a u vlasništvu su stranih banaka zaduživale su se kod svojih banaka majki (ili drugih stranih banaka s kojima su vlasnički povezane preko banke majke) po prosječnoj kamatnoj stopi jednako 6-mjesečnom EURIBOR-u uvećanom za 0,40 do 1,50 postotnih bodova (2,5% do 4%). Istodobno, vagana kamatna stopa ostvarena na kunske kredite odobrene sektoru stanovništva i sektoru poduzeća kretala se od 9,85% do 11,5%.

Inozemna aktiva i pasiva

Ekspanzivna poslovna politika banaka koje posluju na hrvatskom tržištu a pretežito su u stranom vlasništvu potaknula je 2002. godine njihovo zaduživanje u inozemstvu s nam-

Granična obvezna pričuva neremuneriran je obvezni devizni depozit položen na neodređeni rok na devizni račun kod središnje banke. Iznos depozita određuje se kao postotak od osnovice, koju čini kumulativni porast inozemne pasive banke u odnosu na bazno razdoblje: lipanj 2004. godine.

Prednosti granične obvezne pričuve nad ostalim mogućim mjerama su višestruke. Prvo, ciljajući samo na porast inozemne pasive, a ne na njezino stanje, mjera je izravna, što olakšava ocjenu njezine djelotvornosti. Drugo, zadržavanje depozita na računu kod središnje banke onemogućava u prošlosti uobičajenu, jeftinu taktiku izvršenja obveza po osnovi Odluke o minimalno potrebnim deviznim potraživanjima: inozemna banka majka bi dio svoje likvidne aktive prebacila iz plasmana A u pasivu domaće banke kćeri, koja bi odmah isti iznos plasirala u plasman A. Ovakva transakcija bi automatski povećala omjer deviznih potraživanja i deviznih obveza banke kćeri, dok bi konsolidirana bilanca banke majke i banke kćeri u cijeloj toj transakciji ostala nepromijenjena. Treće, neodređeni vremenski rok trajanja ove mjere omogućuje središnjoj banci kontrolu nad neto inozemnim zaduživanjem banaka sve dok se procjenjuje da još postoje pritisci na povećanje zaduživanja. I četvrto, promjenom postotka izdvajanja granične obvezne pričuve središnja banka može fino prilagoditi mjeru kako bi ona postigla optimalni učinak, a da istodobno ne dođe do neželjenih posljedica, koje su često rezultat pokušaja prilagodbe klasičnih, šire definiranih oblika obvezne pričuve.

Da bi granična obvezna pričuva postigla navedene učinke, bilo je potrebno odrediti optimalni postotak izdvajanja, uzimajući, kao zadane, postojeće mjere monetarne politike HNB-a i aktualne podatke o relevantnim kamatnim stopama. Određen je postotak izdvajanja od 24%, pri kojemu će uvjet minimalne devizne likvidnosti (35%) na porast inozemne pasive banaka u potpunosti biti zadovoljen sredstvima izdvojenim na račun devizne obvezne pričuve (11%) i na račun granične obvezne pričuve kod središnje banke (24%).

Analiza posljedica uvođenja granične obvezne pričuve na smanjenje kamatne marže koja proizlazi iz razlike između domaćih i inozemnih kamatnih stopa banaka upućuje na to da bi ova mjera mogla biti djelotvorna u usporavanju rasta inozemne pasive banaka. Također, razvidno je da ovako oblikovana mjera pruža mogućnost brze i nedvosmislene ocjene njezine djelotvornosti, kao i lakoću fine prilagodbe mjere u vrlo širokom rasponu vrijednosti njezina osnovnog parametra – stope izdvajanja granične obvezne pričuve.

jerom da osiguraju dovoljno sredstava za financiranje svoje snažne kreditne aktivnosti. Rezultat je bio intenzivan rast plasmana i vrlo velik rast inozemne zaduženosti hrvatskoga bankovnog sustava. Taj se trend zaustavio 2004. godine. Tako je inozemna pasiva poslovnih banaka povećana sa 49,9 mlrd. kuna na kraju 2003. godine na 54,7 mlrd. kuna na kraju lipnja 2004. godine ili za 9,6%. Kako bi se usporavanje trenda zaduživanja poslovnih banaka u inozemstvu nastavilo, HNB je u srpnju uveo novu mjeru, *graničnu obveznu*

⁷ Republika Hrvatska srednjoročno se zadužuje u inozemstvu u eurima po kamatnoj stopi od 5% godišnje. Poduzeća s međunarodnim kreditnim rejtingom zadužuju se u inozemstvu po kamatnoj stopi koja je nešto viša od kamatne stope po kojoj se zadužuje Republika Hrvatska, ali znatno niža od kamatne stope na plasmane banaka u zemlji (10%).

*priču*vu, kojom se banke obvezuju na izdvajanje GOP-a kod HNB-a koje iznosi 24% porasta inozemne pasive iznad razine dostignute u kraju lipnju ove godine (opširnije u Okviru 2. Granična obvezna pričuva). Podaci za srpanj i kolovoz upućuju na pozitivne učinke ove mjere jer je u ta dva mjeseca inozemna pasiva poslovnih banaka smanjena za 3,2%. S obzirom da su to ljetni mjeseci, kada se ostvaruje velik devizni priljev s osnove turizma, za potpunu ocjenu učinka ove mjere treba još pričekati.

Osim smanjenja inozemne pasive, primjetan je i rast inozemne aktive poslovnih banaka. Tako je inozemna aktiva povećana sa 35,4 mlrd. kuna na kraju 2003. na 37,5 mlrd. kuna na kraju lipnja 2004. godine ili za 6,0%. Zbog deviznog priljeva u turističkoj sezoni, u prva dva mjeseca trećeg tromjesečja inozemna je aktiva povećana za još 2,6 mlrd. kuna ili za 7,5% u odnosu na lipanj. Ostvarena kretanja inozemne aktive i inozemne pasive poslovnih banaka rezultirala su boljom ukupnom inozemnom pozicijom, pa je neto inozemna aktiva od lipnja do kolovoza povećana sa -17,2 mlrd. kuna na -12,8 mlrd. kuna. Time je, nakon pogoršanja u prvoj polovici godine, stanje neto inozemne aktive na kraju kolovoza poboljšano u odnosu na kraj 2003. godine za 1,7 mlrd. kuna.

Plasmani središnjoj državi

Plasmani banaka središnjoj državi u prvih osam mjeseci 2004. godine zadržali su se na razini od oko 21,5 mlrd. kuna, uz mjesečne oscilacije. To upućuje na to da su financiranje deficita države na domaćem tržištu preuzele prije svega nebankarske financijske institucije, posebice mirovinski fondovi, dok banke održavaju razinu svojih potraživanja prema državi te osiguravaju privremeno financiranje. Na to upućuje i promjena u strukturi potraživanja banaka od države, pri čemu je razina upisanih državnih obveznica smanjena za 1,4 mlrd. kuna, dok su krediti banaka državi povećani za 1,9 mlrd. kuna. Istodobno su depoziti države kod banaka lagano porasli, uz manje oscilacije koje su posljedica smjenjivanja kratkotrajnih razdoblja priljeva sredstava iz domaćih i inozemnih izvora s razdobljima trošenja tih sredstava. Posljednji raspoloživi podaci pokazuju da su, nakon stagnacije u

drugom tromjesečju 2004., plasmani banaka državi porasli u srpnju i kolovozu. Tada je zabilježeno pojačano kreditiranje države od strane banaka (povećanje za 1,6 mlrd. kuna). Istodobno je dospjeće instrumenata tržišta novca (531 mil. kuna) te obveznica za blokiranu deviznu štednju građana (481 mil. kuna) smanjilo učinak porasta kredita na ukupne plasmane banaka središnjoj državi.

U prvih osam mjeseci 2004. godine blago su smanjeni neto plasmani središnjoj državi, tj. razlika između plasmana banaka državi i depozita države kod poslovnih banaka. Oni su u drugom tromjesečju zabilježili smanjenje od 1,2 mlrd. kuna, no u prva su dva mjeseca trećeg tromjesečja povećani za 382 mil. kuna. Na kraju kolovoza, neto plasmani banaka središnjoj državi iznosili su 14,2 mlrd. kuna, što je 10,4% manje nego na kraju kolovoza prošle godine.

Tržište novca

Početak drugog tromjesečja 2004. godine kunska likvidnost bankovnog sustava osjetno je poboljšana četirima deviznim intervencijama Hrvatske narodne banke na kojima su u ožujku otkupljivane devize od banaka. Razdoblje dobre likvidnosti bankovnog sustava nastavilo se i u svibnju i lipnju ove godine, čemu je dodatno pridonio i dio priljeva od tranvanjskog plasmana državnih euroobveznica koji je konvertiran u kune. Visoka likvidnost manifestirala se niskim kamatnim stopama na novčanom tržištu, viškom ponude nad potražnjom slobodnih novčanih sredstava i rastom iznosa upisanih trezorskih zapisa MF-a. Međutim, početak glavne turističke sezone krajem lipnja utjecao je na porast potražnje za kunama, čemu je dodatno pridonijelo i izdavanje obveznice Republike Hrvatske u kunsjoj protuvrijednosti od 400 mil. EUR. Velika potražnja za kunama rezultirala je naglim porastom kamatnih stopa na novčanom tržištu, povećanim prometom prekonocnih kredita i slabim interesom ulagača za trezorske zapise MF-a.

Potaknuta visokom kunskom likvidnošću bankovnog sustava, Hrvatska narodna banka je u travnju 2004. održala dvije aukcije svojih kunskih blagajničkih zapisa. Na tim aukcijama HNB nije prihvaćao kamatne stope veće od 2,5%, pa interes ulagača za blagajničke zapise zbog toga nije bio velik. S druge strane, visoka kunska likvidnost bankovnog sustava odrazila se u veoma velikom interesu za trezorske zapise, pa su se na aukcijama Ministarstva financija u drugom tromjesečju 2004. kamatne stope na te zapise smanjivale. U srpnju i kolovozu je zbog povećane potražnje za kunama smanjen upis trezorskih zapisa MF-a, iako su kamatne stope na te zapise u tom razdoblju osjetno porasle.

Aktivne kamatne stope poslovnih banaka u drugom su tromjesečju 2004. uglavnom opadale. Kretanja aktivnih kamatnih stopa na novčanom tržištu u drugom i početkom trećeg tromjesečja 2004., djelomice su se prenijela i na pasivne kamatne stope poslovnih banaka. Kamatne su se stope na kunske depozite najprije snizile, a zatim su se u srpnju naglo povisile, dok su kamatne stope na devizne depozite blago rasle tijekom cijelog razdoblja. Kao posljedica toga i istodobnog smanjenja aktivnih kamatnih stopa, u drugom je tromjesečju 2004., u usporedbi s krajem prvog tromjesečja,

nešto smanjena razlika između aktivnih i pasivnih kamatnih stopa.

Kamatne stope na tržištu novca

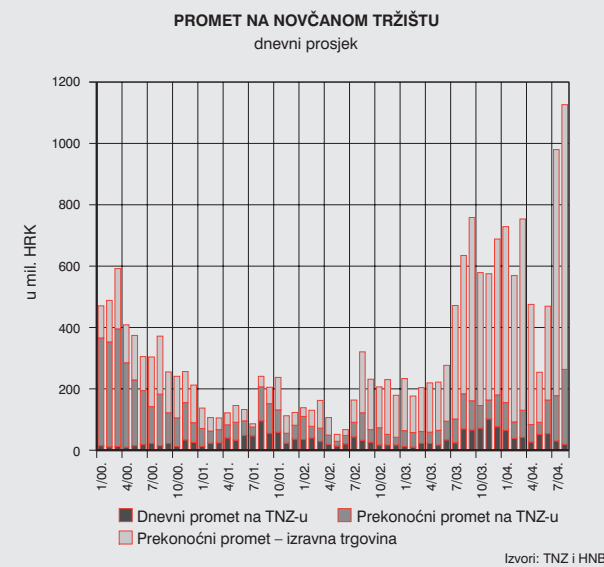
Prema podacima Tržišta novca Zagreb početkom drugog tromjesečja 2004. godine smanjena je prijavljena potražnja za kreditima u odnosu na visoku razinu na kojoj je bila u ožujku 2004., a kamatne su stope na novčanom tržištu počele padati. Relativno niske kamatne stope na novčanom tržištu obilježje su gotovo cijeloga drugog tromjesečja 2004. Do preokreta je došlo krajem lipnja kada je s početkom turističke sezone došlo do povećane potražnje za gotovim novcem. Još dodatno povećana u srpnju, zbog izdanja nove državne obveznice, visoka prijavljena potražnja za kunama potaknula je rast kamatnih stopa u srpnju i kolovozu 2004.

Vagana kamatna stopa ostvarena na Tržištu novca Zagreb u travnju je iznosila 3,96%, a do lipnja se spustila na 2,71%. Odmah potom slijedio je nagli porast kamatnih stopa na kraju lipnja, koji se prenio i u sljedeća dva mjeseca, pa su vagane kamatne stope na Tržištu novca Zagreb u srpnju i kolovozu iznosile 5,69% i 7,63%.

Vagana kamatna stopa na prekoćne kredite uz posredovanje Tržišta novca Zagreb u travnju 2004. iznosila je 3,24%, do lipnja se smanjila na 1,76%, a zatim je u srpnju skočila na 5,60% i u kolovozu na 7,69%. Sličnom dinamikom kretala se i vagana kamatna stopa na ostale kredite: u travnju je iznosila 5,46%, u lipnju 4,64%, u srpnju je porasla na 6,10% i u kolovozu na 6,99%.

Ukupni promet ostvaren na Tržištu novca Zagreb u drugom je tromjesečju 2004. iznosio 6,8 mlrd. kuna, dok je u srpnju i kolovozu dosegao čak 9,5 mlrd. kuna. Prosječni dnevni promet prekoćnih kredita u drugom je tromjesečju iznosio 69,1 mil. kuna, a zatim je u srpnju skočio na neobično visokih 147,7 mil. kuna te u kolovozu na 244,1 mil. kuna. Prosječni dnevni promet ostalih kredita u drugom tromjesečju 2004. iznosio je 44,6 mil. kuna, u srpnju je pao na 30,6 mil. kuna, a potom, u kolovozu na 19,8 mil. kuna.

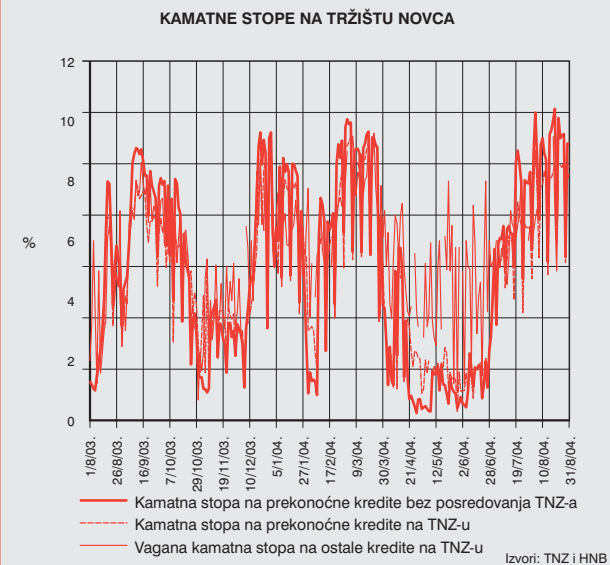
Slika 52.

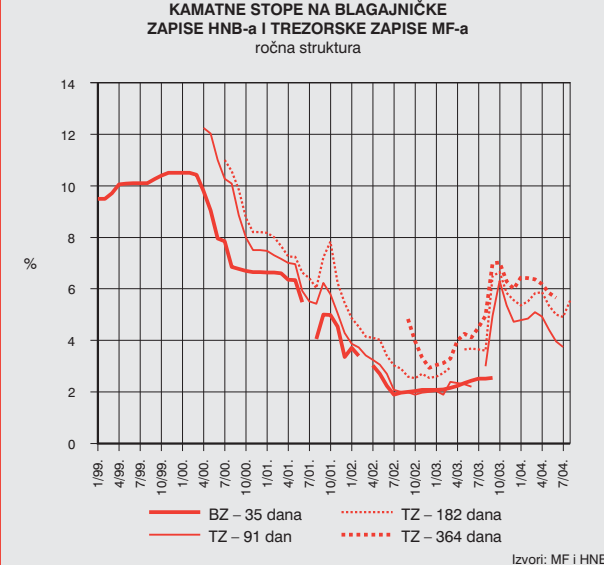
Prema ročnoj strukturi kredita uz posredovanje Tržišta novca Zagreb u drugom su tromjesečju, kao i inače, prevladavali prekoćni krediti, s udjelom od oko dvije trećine u ukupnim odobrenim kreditima. Među ostalim kreditima više od polovine činili su krediti odobreni na rokove od dva tjedna i jednog mjeseca. Međutim, kreditiranje s dužim rokovima dopišeća, koje je karakteristično za razdoblja povišene likvidnosti bankarskog sektora, u srpnju i kolovozu značajno je smanjeno. Istodobno je udio prekoćnih kredita porastao na 90% ukupnih kredita.

Krajem drugoga i početkom trećeg tromjesečja 2004. zabilježeno je i vrlo snažno izravno međubankovno prekoćno kreditiranje. U tom segmentu tržišta u drugom je tromjesečju ostvaren prosječni dnevni promet od 290,0 mil. kuna, u srpnju od 801,8 mil. kuna i u kolovozu od 862,8 mil. kuna. Vagana kamatna stopa na izravne međubankovne prekoćne kredite tijekom drugog se tromjesečja 2004. smanjivala, a u srpnju je skočila na 6,54% i u kolovozu na 8,92%.

Slika 51.

Slika 53.

Kamatne stope na tržištu kratkoročnih vrijednosnih papira

Visoka kunska likvidnost bankovnog sustava u travnju potaknula je Hrvatsku narodnu banku na održavanje dvije aukcije kunskih blagajničkih zapisa. Prva je održana 21. travnja uz unaprijed određenu kamatnu stopu od 2,50%. Na drugoj aukciji, održanoj dva dana kasnije, pristigle ponude kretale su se u rasponu od 2% do 5,75%, ali je većina ponuda odbijena. Vagana kamatna stopa ostvarena na toj aukciji iznosila je 2,51%. Za usporedbu, u tom je razdoblju kamatna stopa na trezorske zapise MF-a s najkraćim rokom dospijea iznosila 4,9%, a kamatna stopa na jednomjesečne kredite na Tržištu novca Zagreb 6,6%. Zbog toga interes ulagača za blagajničke zapise HNB-a uz tako niske kamatne stope nije bio velik, pa je na obje aukcije zajedno upisano samo 106 mil. kuna.

Na aukcijama Ministarstva financija tijekom drugog su se tromjesečja 2004. kamatne stope na trezorske zapise, bez obzira na rokove dospijea, postupno smanjivale, a istodobno je snažan upis trezorskih zapisa doveo do značajnog porasta njihova ukupnoga upisanog stanja. Vagane mjesečne kamatne stope na trezorske zapise s rokovima dospijea od 91, 182 i 364 dana smanjile su se sa 5,10%, 5,82% i 6,10% u ožujku na 3,97%, 5,35% i 5,65% u lipnju ove godine. Stanje upisanih trezorskih zapisa tijekom drugog tromjesečja 2004. povećano je za 1,85 mlrd. kuna u odnosu na kraj prvog tromjesečja, pri čemu je više od polovine toga povećanja zabilježeno u svibnju. Krajem lipnja okolnosti su se promijenile: manjak kuna na tržištu rezultirao je manjim upisom trezorskih zapisa od planiranoga i povećanjem njihovih kamatnih stopa. Tako je njihovo stanje sa 7,5 mlrd. kuna na kraju drugog tromjesečja do kraja kolovoza 2004. smanjeno na 6,6 mlrd. kuna. Na aukcijama u srpnju i kolovozu najviše su upisivani zapisi s rokom dospijea od 6 mjeseci (182 dana), dok jednogodišnji zapisi uopće nisu upisivani. U strukturi upisanih trezorskih zapisa i nadalje prevladavaju zapisi s najdužim rokom dospijea, koji čine oko dvije trećine ukupno upisanih zapisa. Slijede trezorski zapisi s rokom dospijea od 182 dana (oko 30%), dok je udio zapisa s najkraćim rokom dospijea oko 5%.

U lipnju i kolovozu je Ministarstvo financija izdalo i trezorske zapise nominirane u eurima u vrijednosti od 25,3 mil. EUR, odnosno 53,7 mil. EUR, po kamatnim stopama od 3,2% i 3,3%. Na kraju kolovoza 2004. stanje trezorskih zapisa nominiranih u eurima iznosilo je 115,6 mil. EUR.

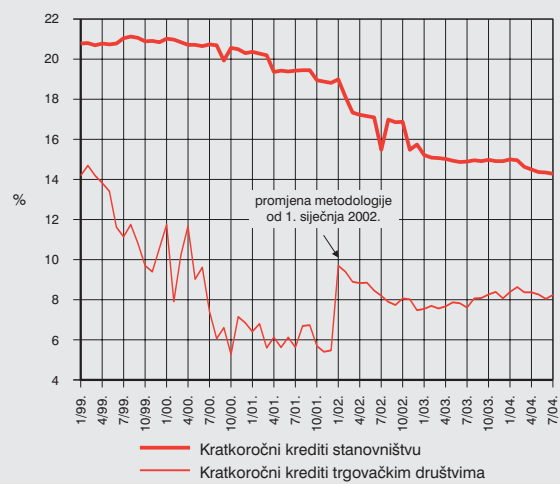
Kamatne stope poslovnih banaka

Na kraju drugog tromjesečja 2004. godine kamatne stope poslovnih banaka bile su uglavnom niže nego na kraju prošle godine i na kraju prvog tromjesečja 2004. Kamatne stope na kredite smanjene su i u segmentu financiranja stanovništva i u segmentu financiranja trgovačkih društava.

Nakon rasta u prva tri mjeseca 2004., kamatne stope na kratkoročne kredite trgovačkim društvima u drugom su se tromjesečju kontinuirano snižavale, a u srpnju su se ponovno povisile. Vagana kamatna stopa na kratkoročne kunske kredite bez valutne klauzule odobrene trgovačkim društvima

Slika 54.

PROSJEČNE AKTIVNE KAMATNE STOPE POSLOVNIH BANAKA NA KRATKOROČNE KREDITE BEZ VALUTNE KLAUZULE

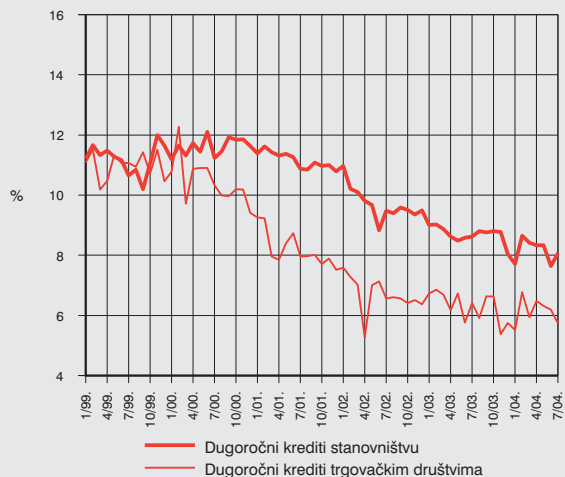
Izvor: HNB

u lipnju je iznosila 8,01%, a u srpnju je porasla na 8,19%. Kamatne su stope na kratkoročne kredite stanovništvu u drugoj polovici 2003. i u prvom tromjesečju 2004. stagnirale i kretale su se oko razine od 15%, no u drugom su tromjesečju 2004. osjetno smanjene. Vagana kamatna stopa na kratkoročne kredite bez valutne klauzule odobrene stanovništvu na kraju drugog tromjesečja iznosila je 14,33%, a u srpnju se još smanjila na 14,26%.

Kamatne stope na dugoročne kredite trgovačkim društvima u drugom su se tromjesečju 2004. kretale oko razine od 6%, kao i u prethodnih šest mjeseci, dok su kamatne stope na dugoročne kredite stanovništvu smanjene u odnosu na prvo tromjesečje. Vagana kamatna stopa na dugoročne kredite s valutnom klauzulom odobrene trgovačkim društvima u lipnju je iznosila 6,19%, a u srpnju 5,74%. Nakon porasta u prvom tromjesečju 2004. godine, vagana se kamatna stopa na dugoročne kredite s valutnom klauzulom odobrene stanovništvu u drugom tromjesečju spustila na 7,65%, što je njezina najniža do sada zabilježena razina. Na takvo smanjenje ove kamatne

Slika 55.

PROSJEČNE AKTIVNE KAMATNE STOPE POSLOVNIH BANAKA NA DUGOROČNE KREDITE S VALUTNOM KLAUZULOM

Izvor: HNB

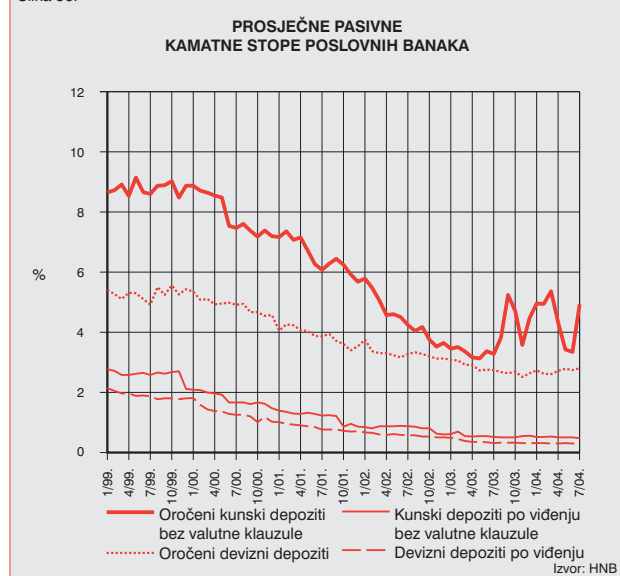
stope najviše je utjecalo smanjenje kamatne stope na stambene kredite, koja je niža od kamatnih stopa na ostale dugoročne kredite stanovništvu. U srpnju je vagana kamatna stopa na dugoročne kredite porasla na 8,07%, što je uglavnom posljedica značajnog povećanja udjela odobrenih kredita za kupnju automobila, čija je kamatna stopa viša od vaganih kamatnih stopa na ostale dugoročne kredite stanovništvu.

Pasivne kamatne stope poslovnih banaka na oročene kunske izvore sredstava u drugom su se tromjesečju, nakon skoka krajem prvog tromjesečja, postupno smanjivale. Nakon što je u ožujku 2004. vagana kamatna stopa na oročene kunske depozite porasla na 5,36%, do lipnja je smanjena na 3,34%, a u srpnju je, pod utjecajem rasta kamatnih stopa na novčanom tržištu, ponovno porasla, i to na 4,93%. Kao što je uobičajeno, srpanjski porast ove kamatne stope može se u cijelosti pripisati porastu kamatnih stopa na oročene depozite trgovačkih društava, koje su posebno osjetljive na kretanje kamatnih stopa na novčanom tržištu. Vagana kamatna stopa na kunske štedne depozite po viđenju bez valutne klauzule pala je sa 0,53% u ožujku na 0,50% u lipnju te na 0,48% u srpnju. Što se tiče deviznih depozita, vagana kamatna stopa na oročene devizne depozite blago je rasla tijekom cijeloga drugog tromjesečja ove godine, te je na kraju lipnja iznosila 2,75%, a na kraju srpnja 2,80%. S druge strane, vagana kamatna stopa na devizne depozite po viđenju u drugom je tromjesečju 2004. bila relativno stabilna i kretala se oko 0,30%.

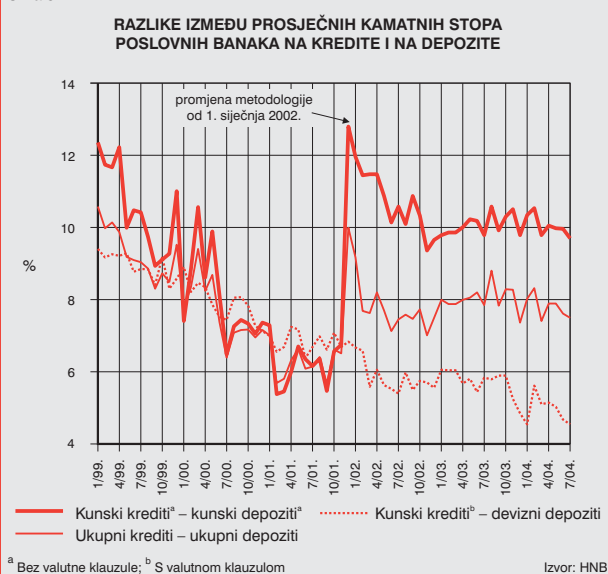
Kako su se u usporedbi s krajem 2003. godine kamatne stope na kredite uglavnom snizile, razlika između aktivnih i pasivnih kamatnih stopa poslovnih banaka blago je smanjena. Razlika između kamatnih stopa na ukupne kredite i na ukupne depozite u lipnju 2004. iznosila je 7,61 postotni bod, a razlika između kamatnih stopa na kunske kredite s valutnom klauzulom i kamatnih stopa na devizne depozite iznosila je 4,68 postotnih bodova.

Analiza kretanja kamatnih stopa poslovnih banaka u odabranim tranzicijskim zemljama i EMU pokazuje da su u većini promatranih zemalja nominalne kamatne stope na kredite porasle, dok su nominalne kamatne stope na depozite smanjene. Međutim, istodobni porast stope inflacije mje-

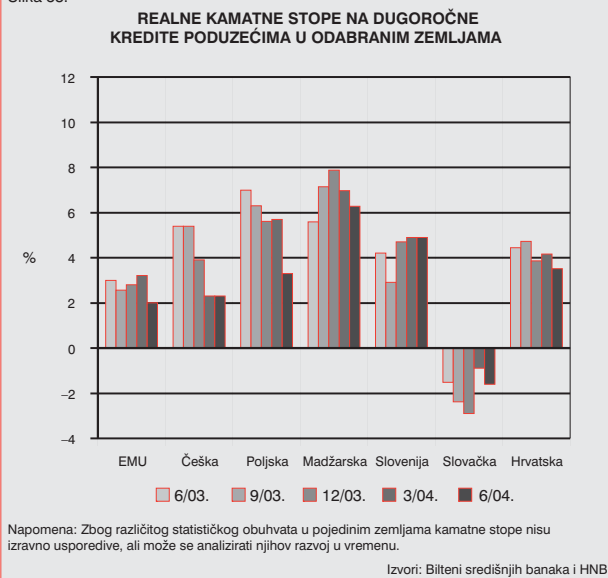
Slika 56.

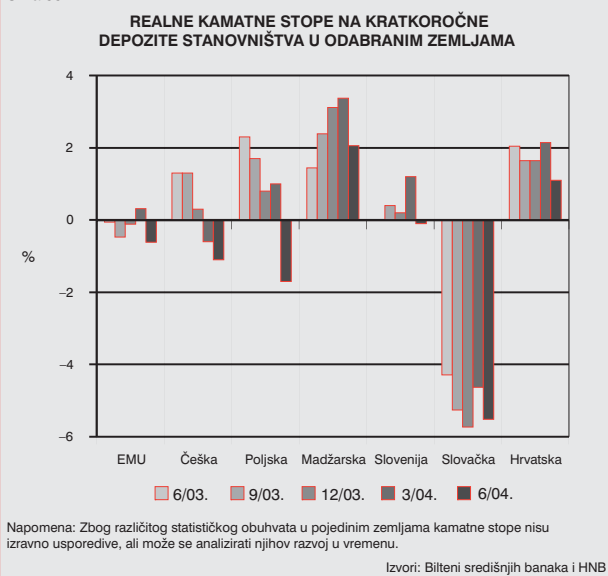
Slika 57.

Slika 58.

Slika 59.

rene indeksom potrošačkih cijena rezultirao je smanjenjem realnih kamatnih stopa i na kredite i na depozite, pri čemu su u nekoliko zemalja realne kamatne stope na depozite postale negativne.

U eurozoni su na kraju drugog tromjesečja 2004. i nominalne kamatne stope na kredite i na depozite bile manje nego na kraju prvog tromjesečja, a porast stope inflacije rezultirao je dodatnim smanjenjem realnih kamatnih stopa. U posljednjih su 18 mjeseci realne kamatne stope na depozite u eurozoni bile pozitivne samo u prvom tromjesečju 2004., a na kraju drugog tromjesečja ponovno su bile negativne. Realne kamatne stope na depozite u Slovačkoj negativne su već duže vrijeme, dok su kod tih kamatnih stopa u Češkoj, Poljskoj i Sloveniji negativne vrijednosti zabilježene tek u 2004. godini. Porast stope inflacije u drugom tromjesečju 2004. zabilježen je i u Hrvatskoj, no ta je stopa ipak mnogo niža od nominalnih kamatnih stopa na depozite.

Tržište kapitala

Nastavak oporavka globalnoga gospodarstva na svjetskim tržištima kapitala u drugom tromjesečju 2004. godine potaknuo je očekivanja da će porasti kamatne stope američke središnje banke. Zbog takvih očekivanja povisili su se prinosi na američke obveznice na najviše razine u protekle dvije godine. Istodobno su pod utjecajem rasta američkih prinosa, ali i pozitivnih ekonomskih pokazatelja, u nešto manjoj mjeri rasli i prinosi na europske obveznice. Krajem drugog tromjesečja za američko su gospodarstvo objavljeni ekonomski pokazatelji koji su bili slabiji nego što se predviđalo. Zbog tih pokazatelja i porasta cijena nafte tržište je korigiralo očekivanje značajnog podizanja kamatnih stopa Fed-a i ponovno su pali prinosi na američke obveznice. Fed je 30. lipnja povisio svoju kamatnu stopu (*Fed funds target rate*) za 25 baznih bodova, na 1,25%. Međutim, kontradiktorni ekonomski pokazatelji prevladali su utjecaj veće kamatne stope, pa su prinosi ponovno počeli rasti tek krajem srpnja uoči ponovnog podizanja kamatne stope, koju je Fed povisio 10. kolovoza sa 1,25% na 1,50%.

Svjetski burzovni indeksi u drugom su tromjesečju porasli pod utjecajem povoljnih pokazatelja rasta svjetskoga gospodarstva. No, porast cijena nafte i očekivanja kako će Fed povisiti kamatne stope uzrok su pada vrijednosti burzovnih indeksa u svibnju i lipnju. U srpnju su se njihove vrijednosti ponovno oporavile.

Domaće tržište kapitala u drugom tromjesečju i početkom trećeg tromjesečja 2004. godine obilježila su nova izdanja obveznica: jedne državne obveznice, jedne obveznice jedinica lokalne samouprave i triju korporativnih obveznica. Unatoč novim izdanjima promet obveznicama bio je nešto niži nego u prvom tromjesečju, dok je u trgovanju dionicama ostvaren visok promet. Prinosi na hrvatske euroobveznice u drugom tromjesečju i početkom trećeg tromjesečja 2004. kontinuirano su se smanjivali, a pod utjecajem pozitivnih vijesti o procesu pridruživanja Europskoj uniji razlika prinosa u odnosu na referentne njemačke obveznice znatno se smanjila.

Tržište vlasničkih vrijednosnih papira

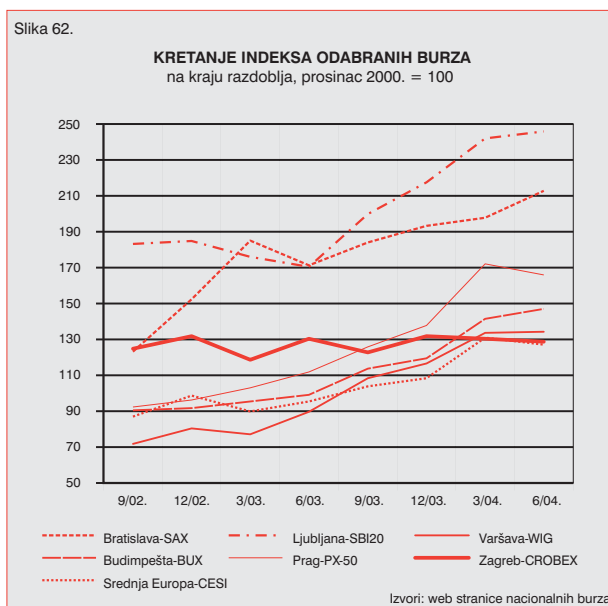
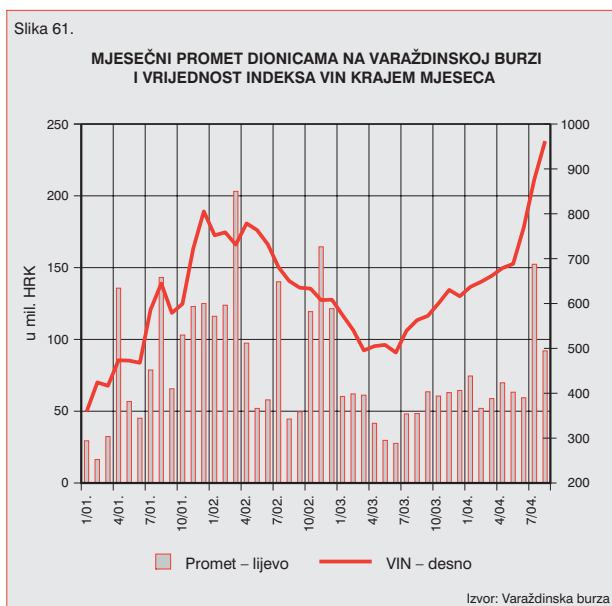
Tržišna kapitalizacija dionica na Zagrebačkoj burzi na kraju drugog tromjesečja 2004. iznosila je 39.895,4 mil. kuna (odnosno 20,66% BDP-a u 2003. godini), što je za 2.764,9 mil. kuna više nego što je iznosila na kraju prethodne godine.

Cijene dionica u drugom tromjesečju 2004. blago su se smanjile, a porasle su u srpnju i kolovozu. Slijedom toga, vrijednost indeksa CROBEX na kraju lipnja 2004. iznosila je 1146,5 bodova, za 1,2% manje nego na kraju prvog tromjesečja 2004., što je najvećim dijelom posljedica smanjenja cijene dionice Plive. Do kraja kolovoza CROBEX je porastao do 1226,7 bodova, potaknut porastom cijena dionice Podravke, Končar Elektroindustrije i Croatia osiguranja.

U drugom tromjesečju 2004. u trgovanju dionicama na Zagrebačkoj burzi ostvaren je promet od 492,9 mil. kuna, što je približno za 100 mil. kuna više nego u prvom tromjesečju. Preko polovice ukupnog prometa dionicama ostvareno je u segmentu Službenog tržišta (prve kotacije Zagrebačke burze), u kojoj kotiraju dionice Plive, Podravke i Croatia osiguranja, i to zahvaljujući intenzivnom trgovanju dionicom Plive. Od ostalih dionica visok promet zabilježila je dionica Adris grupe (bivšeg TDR-a), na koju se odnosilo 24% ukupnog prometa u drugom tromjesečju 2004. Pozitivan trend trgovanja dionicama nastavio se i u srpnju i kolovoza, a ukupan promet u ta dva mjeseca iznosio je 339,6 mil. kuna.

Na Varaždinskoj burzi tržišna kapitalizacija aktivnih dionica na kraju lipnja 2004. iznosila je 25.447,3 mil. kuna, što je za 4 mil. kuna više nego na kraju 2003. godine. U drugom tromjesečju u trgovanju dionicama na Varaždinskoj burzi ostvaren je ukupan promet od 192,5 mil. kuna. Oko polovice prometa odnosilo se na kotaciju slobodnog tržišta, dok se druga polovica odnosila na promet dionicama javnih dioničkih društava. U ostalim segmentima trgovanja dionicama na Varaždinskoj burzi (prva i druga kotacija) promet je bio gotovo zanemariv, dok je u kotaciji prava, u kojoj se trguje pravima nekadašnjeg Ministarstva javnih radova, obnove i

Tablica 4. Usporedba pokazatelja tržišta kapitala

	Lipanj 2004.	Bratislava	Budimpešta	Ljubljana	Prag	Varšava	Zagreb
Prosječni dnevni promet, dionice (u mil. USD)		2,7	32,8	3,4	42,6	79,7	0,9
Prosječni dnevni promet, obveznice (u mil. USD)		71,3	3,0	1,9	120,6	7,3	7,1
Promet ^a /BDP ^c , godišnja razina (%)		2,2	10,9	3,2	13,2	9,5	0,7
Promet ^b /BDP ^c , godišnja razina (%)		57,9	1,0	1,7	37,3	0,9	5,6
Brzina prometa ^d		21,3	42,9	11,2	37,7	46,7	3,2
Tržišna kapitalizacija ^a (u mil. USD), na kraju mjeseca		3.325	21.107	7.741	29.799	43.021	6.586
Tržišna kapitalizacija ^b (u mil. USD), na kraju mjeseca		10.176	28.749	4.993	21.474	2.945
Tržišna kapitalizacija ^a /BDP ^c , na kraju mjeseca (%)		10,2	25,3	28,3	34,9	20,4	22,9
Tržišna kapitalizacija ^b /BDP ^c , na kraju mjeseca (%)		31,3	34,5	18,2	25,1	10,2
Kretanje indeksa dionica od početka godine (%)		10,2	23,0	13,1	20,4	15,0	-2,2
Kretanje indeksa dionica od početka mjeseca (%)		2,1	2,2	0,7	1,9	1,4	0,9

^a Dionice; ^b Obveznice; ^c 2002.; ^d Anualizirani mjesečni promet dionicama × 100/tržišna kapitalizacija dionica.
Izvori: Izvješća sa BSSE, BSE, PSE, LJSE, WSE, Zagrebačke burze i FIBV Statistics (www.fibv.org)

graditeljstva i pravima Ministarstva financija, promet u drugom tromjesečju 2004. iznosio 22,1 mil. kuna. Kao što je i uobičajeno, najviše se trgovalo dionicama društava Ericsson Nikola Tesla i Dom holding, kojima je ostvareno više od jedne trećine ukupnog prometa. U srpnju je promet dionicama na Varaždinskoj burzi skočio na 155,7 mil. kuna, velikim dijelom zahvaljujući samo jednoj transakciji – otkupu 20%-tnog paketa dionica Elke d.d. od strane holdinga Proficio. Iznimno visok promet dionicama u kolovozu također je rezultat jedne transakcije, u ovom slučaju prodaje paketa dionica Hotela Split koje su bile u vlasništvu Croatia banke.

Vrijednost indeksa Varaždinske burze, VIN-a, kreće se uzlazno još od sredine 2003. godine, a u drugom tromjesečju i prva dva mjeseca trećeg tromjesečja 2004. njegov je rast dodatno naglašen. U odnosu na kraj prvog tromjesečja vrijednost indeksa VIN porasla je za 16,2%, sa 661,8 na 768,9 bodova koliko je iznosila 30. lipnja 2004. Na kraju kolovoza 2004. indeks VIN vrijedio je 961,96 bodova. Porast vrijednosti tog indeksa pretežno je rezultat snažnog porasta cijene dionica društava Ericsson Nikola Tesla (koja ima najveći ponder pri njegovu izračunavanju) i Dom holding.

Burzovni indeksi na tržištima tranzicijskih zemalja u drugom tromjesečju 2004. uglavnom su usporili intenzitet rasta koji je obilježio prethodnih šest mjeseci, a neki su i malo izgubili na vrijednosti. Vrijednost kombiniranog indeksa srednjoeuropskih burza, CESI-ja, uzastopno je rasla još od po-

četka 2003. godine, a u drugom tromjesečju 2004. blago se smanjila. U izračun CESI-ja ulaze cijene dionica odabranih prvorazrednih kompanija koje su uvrštene na Budimpeštansku, Bratislavsku, Ljubljansku, Prašku i Varšavsku burzu, a najveće pondere imaju dionice s Varšavske i Praške burze. Na kraju lipnja 2004. njegova je vrijednost iznosila 1600 bodova, za 4% manje nego na kraju ožujka 2004. godine, što je posljedica smanjenja cijena dionica na Praškoj i Varšavskoj burzi. Indeksi Budimpeštanske, Bratislavske i Ljubljanske burze, nakon relativno snažnog rasta u proteklom jednogodišnjem razdoblju, u drugom tromjesečju 2004. imali su nešto manji porast vrijednosti. Suprotno tome, kretanje indeksa Zagrebačke burze ne pokazuje dugoročni trend porasta, a u drugom tromjesečju CROBEX je izgubio 1,5% vrijednosti u odnosu na kraj ožujka 2004.

U svim promatranim zemljama tržišna kapitalizacija i dionica i obveznica uglavnom raste od početka 2003. godine. Na većini promatranih burza promet u drugom tromjesečju 2004. smanjio se u odnosu na prethodno tromjesečje.

Tržište dužničkih vrijednosnih papira

Na tržištu dužničkih vrijednosnih papira 2004. godinu obilježila su nova izdanja obveznica. Nakon izdanja jedne državne, jedne korporativne obveznice (Podravka) i obveznice HBOR-a u prvom tromjesečju, u drugom tromjesečju i

Tablica 5. Izdanja obveznica na domaćem tržištu

Simbol	Izdavatelj	Datum izdavanja	Dospijeće	Valuta	Nominalna vrijednost izdanja	Nominalna kamatna stopa	Posljednja cijena ^a	Tekući prinos 31.8.2004.
DAB-O-05CA	Državna agencija za osiguranje štednih uloga	19.12.2000.	19.12.2005.	EUR	225.000.000	8,375%	106,80	7,842%
HZZO-O-047A	Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	19.7.2000.	19.7.2004.	EUR	222.000.000	8,500%	100,50	8,458%
RHMF-O-049A	Republika Hrvatska	20.9.2001.	20.9.2004.	EUR	200.000.000	6,500%	100,50	6,468%
RHMF-O-08CA	Republika Hrvatska	14.12.2001.	14.12.2008.	EUR	200.000.000	6,875%	111,50	6,166%
RHMF-O-125A	Republika Hrvatska	23.5.2002.	23.5.2012.	EUR	500.000.000	6,875%	113,00	6,084%
RHMF-O-085A	Republika Hrvatska	28.5.2003.	28.5.2008.	HRK	1.000.000.000	6,125%	99,35	6,165%
RHMF-O-142A	Republika Hrvatska	10.2.2004.	10.2.2014.	EUR	350.000.000	5,500%	104,95	5,241%
RHMF-O-077A	Republika Hrvatska	7.7.2004.	7.7.2007.	EUR	400.000.000	3,875%	100,50	3,856%
GDKC-O-116A	Grad Koprivnica	29.6.2004.	29.6.2011.	HRK	60.000.000	6,500%	-	-
GDZD-O-119A	Grad Zadar	1.9.2004.	1.9.2011.	EUR	18.500.000	5,500%	-	-
HBOR-O-112A	Hrvatska banka za obnovu i razvoj	11.2.2004.	11.2.2011.	EUR	300.000.000	4,875%	-	-
BLSC-O-051A	Belišće d.d.	17.1.2002.	17.1.2005.	EUR	17.000.000	7,375%	102,50	7,195%
PLAG-O-048A	Plava laguna d.d.	25.2.2002.	25.8.2004.	EUR	12.000.000	6,750%	-	-
HYBA-O-086A	Hypo-Alpe-Adria Bank	6.6.2003.	6.6.2008.	HRK	150.000.000	6,500%	98,55	6,596%
BNAI-O-22CA	Bina Istra d.d.	15.12.2002.	15.12.2022.	EUR	210.000.000	8,000%	-	-
PODR-O-072A	Podravka d.d.	20.2.2004.	20.2.2007.	EUR	27.000.000	5,000%	98,00	5,102%
AGRK-O-074A	Agrokor d.d.	3.4.2002.	3.4.2007.	EUR	230.000.000	11,000%	103,80	10,597%
PLVA-O-115A	Pliva d.d.	12.5.2004.	12.5.2011.	EUR	75.000.000	5,750%	99,40	5,785%
ATGR-O-077A	Atlantic Grupa d.o.o.	15.7.2004.	15.7.2007.	EUR	15.000.000	5,750%	99,80	5,762%

^a U redovnom prometu. Izvor: Zagrebačka burza, mjesečno izvješće za kolovoz 2004.

početkom trećeg tromjesečja 2004. uslijedilo je pet novih izdanja obveznica.

Republika Hrvatska izdala je u srpnju trogodišnju obveznicu u iznosu od 400 mil. EUR, čija je kuponska kamatna stopa 3,875%, a cijena pri izdavanju iznosila je 99,7. Gotovo istodobno u srpnju dospjela je obveznica Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, u iznosu 222 mil. EUR, pa je za njezinu isplatu upotrijebljen dio prihoda od nove državne obveznice. Osim na Zagrebačku ta je obveznica u isto vrijeme uvrštena i na Varaždinsku burzu.

U travnju je na Zagrebačku burzu uvršteno prvo izdanje obveznica jedinica lokalne samouprave. Riječ je o obveznicama Grada Koprivnice, koje su izdane na rok od 7 godina uz kuponsku kamatnu stopu od 6,5%. Obveznice su nominirane u kunama, a vrijednost je izdanja 60 mil. kuna. Na kraju kolovoza na domaćim burzama kotiralo je devet državnih obveznica izdanih na domaćem tržištu.

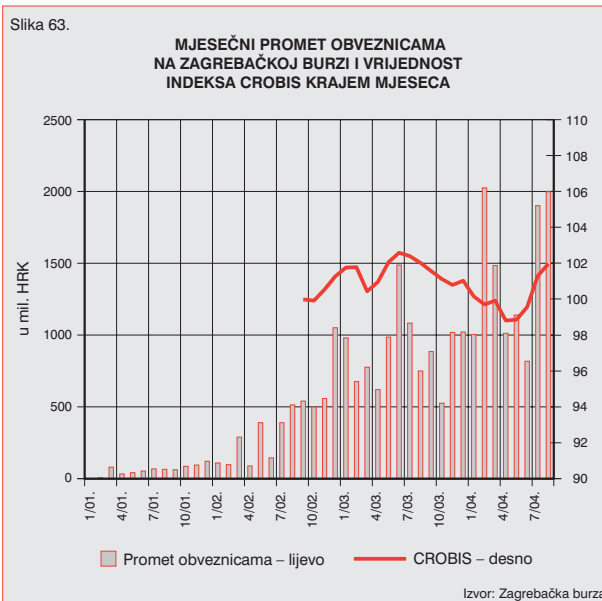
Broj korporativnih obveznica u drugom tromjesečju i prva dva mjeseca trećeg tromjesečja porastao je na osam. Obveznice Agrokora, koje su 2002. izdane na Luksemburškoj burzi, u travnju 2004. nadopunjene su novom tranšom u iznosu od 100 mil. EUR, pa zajedno s prethodnom tranšom čine integralno izdanje od 230 mil. EUR i kao takve paralelno su uvrštene i na Zagrebačku burzu. Kuponska kamatna stopa na ove obveznice iznosi 11%, a cijena pri izdavanju iznosila je 102,35. Agrokorove obveznice dopijevaju 2007. godine. Nadalje, u svibnju su na Zagrebačku burzu uvrštene obveznice Plive s dopijecom 2007. godine, do sada najveće izdanje korporativnih obveznica koje je izdano samo na domaćem tržištu. Vrijednost je izdanja 75 mil. EUR, kupon obveznice nosi kamatu od 5,75%, a prinos pri izdavanju iznosio je 5,93%. Trogodišnja obveznica Atlantic grupe na Zagrebačku burzu uvrštena je u srpnju i prva je obveznica nekog trgovačkog društva koje nije dioničko društvo. Vrijednost izdanja je 15 mil. EUR, a kuponska kamatna stopa iznosi 5,75%.

U kolovozu je dospjela obveznica Plave lagune, koja je izdana 2002. godine, a vrijednost izdanja bila je 12 mil. EUR.

Tržišna kapitalizacija obveznica na Zagrebačkoj burzi na

kraju lipnja 2004. iznosila je 17,8 mlrd. kuna (2,42 mlrd. EUR ili 9,24% BDP-a u 2003. godini), odnosno 3,8 mlrd. kuna više nego na kraju 2003. Tržišna kapitalizacija državnih obveznica na kraju lipnja 2004. iznosila je 13,0 mlrd. kuna (1,8 mlrd. EUR ili 6,3% BDP-a iz 2003. godine), a korporativnih obveznica 4,9 mlrd. kuna (660,6 mil. EUR odnosno 2,4% BDP-a). Na kraju kolovoza tržišna kapitalizacija svih obveznica na Zagrebačkoj burzi iznosila je 20,2 mlrd. kuna ili 9,8% BDP-a iz 2003. godine.

Trgovanje obveznicama na Zagrebačkoj burzi u drugom tromjesečju 2004. bilo je manje intenzivno nego u prvom tromjesečju, no u srpnju i kolovozu ponovno je poraslo. Ukupan promet obveznicama na Zagrebačkoj burzi u drugom tromjesečju 2004. iznosio je 2,9 mlrd. kuna (za usporedbu, u prvom je tromjesečju iznosio 4,5 mlrd. kuna), a u srpnju i kolovozu 3,9 mlrd. kuna. Najviše se trgovalo obveznicama Republike Hrvatske s dopijecom 2014. i 2012. godine, a u srpnju i kolovozu i novom trogodišnjom državnom obveznicom.

Tablica 6. Izdanja međunarodnih obveznica Republike Hrvatske

Obveznica	Datum izdavanja	Valuta	Iznos	Nominalna kamatna stopa	Prinos pri izdavanju	Razlika prinosa pri izdavanju	Razlika prinosa ^a 31.3.2004.	Razlika prinosa ^a 30.6.2004.	Razlika prinosa ^a 31.8.2004.
Londonski klub, serija A, 2006.	31.7.1996.	USD	857.796.000	6-mjesečni LIBOR + 81,25 b.b.			130	123	119
Londonski klub, serija B, 2010.	31.7.1996.	USD	604.426.000	6-mjesečni LIBOR + 81,25 b.b.			109	104	105
Euromarkine obveznice, 2004.	16.7.1997.	DEM	300.000.000	6,125%	6,20%	95	14	27	-
Euroobveznice, 2006.	10.3.1999.	EUR	300.000.000	7,375%	7,45%	375	67	35	40
Euroobveznice, 2005.	28.3.2000.	EUR	500.000.000	7,00%	7,06%	210	59	21	21
Euroobveznice, 2011.	14.3.2001.	EUR	750.000.000	6,750%	6,90%	215	117	80	73
Euroobveznice, 2009.	11.2.2002.	EUR	500.000.000	6,250%	6,45%	158	111	62	62
Euroobveznice, 2010.	14.2.2003.	EUR	500.000.000	4,625%	4,65%	102	110	64	66
Euroobveznice, 2014.	15.4.2004.	EUR	500.000.000	5,000%	5,11%	101	80	74
Samurajske obveznice, 2004.	14.12.1999.	JPY	25.000.000.000	4,000%	4,00%	284	42	30	24
Samurajske obveznice, 2007.	11.7.2000.	JPY	40.000.000.000	3,000%	3,00%	135	75	74	67
Samurajske obveznice, 2006.	23.2.2001.	JPY	25.000.000.000	2,500%	2,50%	152	64	52	49
Samurajske obveznice, 2008.	26.6.2002.	JPY	25.000.000.000	2,150%	2,15%	144	87	76	70
Samurajske obveznice, 2009.	26.6.2003.	JPY	25.000.000.000	1,230%	1,23%	99

^a Prema usporedivoj obveznici. Izvor: Bloomberg

Cijene većine državnih obveznica izdanih na domaćem tržištu tijekom drugog tromjesečja 2004., a osobito u srpnju i kolovozu, porasle su, a njihovi su prinosi smanjeni. U skladu s time vrijednost obvezničkog indeksa Zagrebačke burze, CROBIS-a, povećala se u razdoblju od ožujka do kolovoza 2004. za 2%, te je na kraju kolovoza iznosila 101,98 bodova.

Republika Hrvatska je 15. travnja 2004. izdala nove euroobveznice u iznosu od 500 mil. EUR, s dospijećem 2014. Kuponska kamatna stopa na ove obveznice iznosi 5%, a uz cijenu pri izdavanju od 99,15 prinos pri izdavanju bio je 5,11%.

U srpnju su dospjele euromarkine obveznice izdane 1997. godine, u ukupnoj vrijednosti od 300 mil. DEM, odnosno 153,4 mil. EUR.

Tako je na inozemnim tržištima u kolovozu 2004. kotiralo ukupno 13 izdanja hrvatskih obveznica: dva izdanja nominirana su u američkim dolarima (riječ je o državnim obveznicama koje su zamijenile dug gospodarskih subjekata u RH prema Londonskom klubu), šest ih je nominirano u eurima i pet u japanskim jenima.

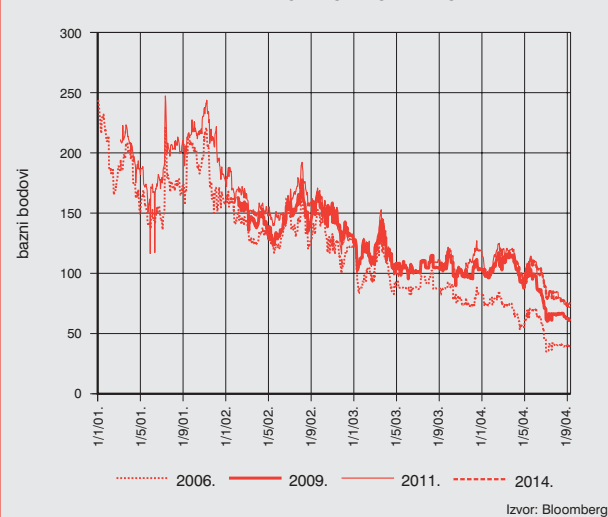
Ukupna nominalna vrijednost svih 13 izdanja hrvatskih euroobveznica na kraju kolovoza 2004. iznosila je 37,5 mlrd. kuna, odnosno 5,1 mlrd. EUR.

U prosincu ove godine dospijeva izdanje samurajskih obveznica iz 1999. godine u vrijednosti 25 mlrd. JPY (oko 191 mil. EUR).

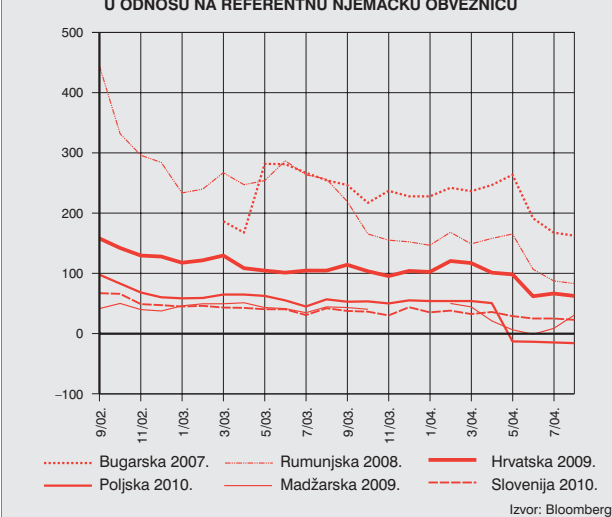
Na kretanje razlike prinosa između hrvatskih euroobveznica i referentnih njemačkih obveznica u drugom tromjesečju utjecale su pozitivne vijesti o dobivanju statusa kandidata za pridruživanje Europskoj uniji. Istodobno Standard & Poor's (S&P), jedna od najvećih svjetskih kuća za procjenu kreditnog rejtinga, revidirala je rejting Hrvatske i izgleda sa stabilnih promijenila u pozitivne. Rejting Hrvatske i dalje ostaje BBB- za dugoročni dug u stranoj i BBB+ za dugoročni dug u domaćoj valuti, ali pozitivni izgledi znače kako se u budućnosti može očekivati povišenje kreditnog rejtinga. Razlika prinosa između hrvatskih euroobveznica i referentnih njemačkih obveznica, koja je u posljednjih godinu dana oscilirala oko 100 baznih bodova, počela se smanjivati u lipnju. Na kraju kolovoza kretala se između 40 i 80 baznih bodova za različite rokove dospijeća.

Time se razlika prinosa hrvatskih euroobveznica približila razlici prinosa zemalja koje su 1. svibnja 2004. pristupile Europskoj uniji. Razlika prinosa euroobveznica zemalja kandidata za Europsku uniju, Rumunjske i Bugarske, i dalje je veća od razlike prinosa hrvatskih euroobveznica.

Slika 64. RAZLIKA PRINOSA IZMEĐU HRVATSKIH EUROOBVEZNICA S DOSPIJECEM 2006., 2009., 2011. I 2014. I REFERENTNIH NJEMAČKIH OBVEZNICA

Slika 65. USPOREDBA RAZLIKE PRINOSA HRVATSKE EUROOBVEZNICE I SLIČNIH OBVEZNICA ODABRANIH TRANZICIJSKIH ZEMALJA NOMINIRANIH U EURIMA U ODNOSU NA REFERENTNU NJEMAČKU OBVEZNICU

Međunarodne transakcije

Prema preliminarnim podacima o platnoj bilanci deficit na tekućem računu u drugome je tromjesečju 2004. dosegnuo 1.269 mil. USD, što odgovara godišnjem smanjenju od 192 mil. USD ili 13,2%. Na pozitivnu godišnju usporedbu deficita na tekućem računu najviše su utjecali manji neto odljevi po faktorskim dohocima. U istom se razdoblju blago pogoršala neravnoteža u razmjeni robom i uslugama.

Inozemni je dug tijekom drugoga tromjesečja nastavio rasti, pa je krajem srpnja 2004. udio ukupnoga inozemnoga duga u ocijenjenome BDP-u dosegnuo 77,3%, što odgovara povećanju od 2,7 postotnih bodova u usporedbi s pokazateljem za kraj 2003. godine. Usprkos pogoršanju ukupne vanjske neravnoteže s inozemstvom Hrvatska u drugome tromjesečju 2004. i dalje bilježi natprosječno dobre pokazatelje o likvidnosti u međunarodnim plaćanjima, pri čemu se na nastavak povoljnih kretanja indeksa pritiska na devizno tržište odrazio daljnji porast međunarodnih pričuva HNB-a.

Račun tekućih transakcija

Godišnji rast deficita na računu robe, izraženog u američkim dolarima, u drugome tromjesečju 2004. iznosio je 204 mil. USD ili 9,6%. Dio godišnjega porasta rezultat je valutne strukture robne razmjene i činjenice da je prosječan tečaj američkoga dolara u odnosu na euro u razdoblju od travnja do lipnja 2004. godine deprecirao za 6,2% u usporedbi s istim razdobljem lani. Na takav zaključak navodi i podatak da je vanjskotrgovinski deficit, izražen u eurima, zabilježio u drugome tromjesečju 2004. godišnju stopu rasta (pogoršanja) od 2,6%.

Raščlanjivanje vanjskotrgovinskoga salda na kretanja u robnome izvozu i uvozu pokazuje da je robni izvoz u drugome tromjesečju 2004. bio daleko dinamičniji u usporedbi s robnim uvozom, što je pridonijelo relativnome usporavanju godišnje stope rasta deficita u robnoj razmjeni. Naime, godišnja stopa rasta robnoga izvoza u razdoblju od travnja do lipnja 2004., izraženo u američkim dolarima po stalnome tečaju iz 2002., iznosi 20,7% (prema platnobilančnim podacima, izraženima u eurima, godišnja stopa rasta iznosila je 18,8%), što je gotovo dvostruko više od godišnje stope rasta hrvatskoga robnog uvoza (11,8% izraženo u američkim dolarima po stalnome tečaju, odnosno 9,4% izraženo u eurima). Valja ipak istaknuti da je natprosječno velika godišnja stopa rasta robnoga izvoza dijelom rezultat "šumova" čije je izvorište u metodološkim postavkama na kojima se zasniva praćenje izvoza i uvoza brodova, ali i neravnomjerne raspoređenosti njihovih isporuka unutar pojedine kalendarske godine. Isključivanje međuvalutnih promjena i vrijednosti ostvarenih izvozom brodova još uvijek potvrđuje da je godišnji rast robnoga izvoza (14,8%) bio snažniji u usporedbi s robnim uvozom (9,4%).

Niže stope rasta robnoga uvoza u razdoblju od travnja do lipnja 2004. dijelom su odraz činjenice da je potrošački bum vezan uz kupnju osobnih automobila, koji je znatno utjecao na visoke godišnje stope rasta ukupnoga robnoga uvoza u 2002. i 2003. godini, u prvome polugodištu 2004. dosegnuo

svoj vrhunac te da bi se uvoz automobila, dodatno ograničen novim mjerama fiskalne politike, trebao polagano smanjivati. S druge strane, zabrinjava podatak da je u prvoj polovici 2004. godine zamjetno usporen uvoz kapitalnih dobara.

Usprkos spomenutoj deprecijaciji američkoga dolara u odnosu na euro, u kojem Hrvatska mahom ostvaruje svoje prihode od usluga pruženih nerezidentima, u drugome tromjesečju 2004. zabilježeno je godišnje pogoršanje neto prihoda na računu usluga. Na nepovoljna kretanja poglavito utječe negativna godišnja stopa rasta prihoda od usluga pruženih u turizmu. Prihodi od putovanja/turizma u razdoblju od travnja do lipnja 2004. godine iznose 1.076 mil. USD, što je za 170 mil. USD ili 13,6% niže u usporedbi s istim razdobljem lani. Pad prihoda od turizma rezultat je smanjenja ponderirane prosječne potrošnje po putniku i, u kudio kamo manjoj mjeri, posljedica kretanja fizičkih pokazatelja u turizmu.

Tablica 7. Godišnje stope promjena broja dolazaka i noćenja stranih putnika, u postocima

	Travanj		Svibanj		Lipanj		Srpanj	
	2003.	2004.	2003.	2004.	2003.	2004.	2003.	2004.
Dolasci	30,7	0,9	0,4	17,2	13,9	-7,3	1,4	13,0
Noćenja	33,4	-0,3	-14,2	14,3	18,6	-8,7	-2,5	3,6

Izvor: DZS

Ponderirana prosječna potrošnja po putniku, izvedena iz ankete koju za potrebe HNB-a provodi agencija Puls, najveće je godišnje smanjenje imala u lipnju 2004. godine (-13%), što je, uz godišnji pad broja dolazaka u spomenutom mjesecu, najviše utjecalo na godišnji pad prihoda od turizma u drugome tromjesečju 2004. Smanjenje turističkoga prometa i prihoda od turizma u lipnju 2004. vjerojatno se djelomice može pripisati nogometnom prvenstvu u Portugalu.

Pozitivna godišnja (apsolutna) usporedba deficita tekućeg računa ostvarenoga u razdoblju od travnja do lipnja 2004. velikim je dijelom rezultat kretanja na računu faktorskih dohodaka, pri čemu valja naglasiti da rashodi, odnosno obveze Hrvatske po faktorskim dohocima značajno nadilaze istovrsne primitke. Najizraženije smanjenje u spomenutom razdoblju odnosi se na rashode od dohodaka na osnovi vlasničkih ulaganja. Za zadržanu dobit i dividende vezane uz ulaganja u dionice i vlasničke udjele u hrvatskim poduzećima zabilježeno je godišnje smanjenje od iznimno visokih 513 mil. USD ili 66,3%. Izražen godišnji pad dijelom je rezultat činjenice da podaci za drugo tromjesečje 2003. godine uključuju izvanredni (knjigovodstveni) rashod na osnovi zadržane dobiti od 328 mil. USD, koji je vezan uz transfer tržišne vrijednosti patenata poduzeća Pliva d.d., Zagreb, na povezano poduzeće u inozemstvu. Spomenuti je transfer tako rezultirao sezonski neuobičajeno velikim neto rashodima po faktorskim dohocima u drugome razdoblju koje se primjenjuje za godišnju usporedbu. Na podračunu dohodaka od vlasničkih ulaganja u drugome tromjesečju 2004. godine nije zabilježena sva očekivana zadržana dobit i isplaćene dividende za proteklu kalendarsku/financijsku godinu ili, jasnije rečeno, nisu uključeni isplaćeni (dividende) i neisplaćeni (zadržana dobit) oblici dobiti velikih hrvatskih poduzeća u čijoj vlasničkoj strukturi dominiraju ili značajan udio imaju

Tablica 8. Račun faktorskih dohodaka Republike Hrvatske, u milijunima USD

	2. tromjesečje		1. polugodište	
	2003.	2004.	2003.	2004.
Ukupno	-809	-273	-1.037	-563
Prihodi	114	158	236	310
Rashodi	-924	-431	-1.273	-874
Naknade zaposlenima (neto)	41	74	88	142
Izravna ulaganja (neto)	-780	-273	-840	-372
Portfeljna ulaganja (neto)	-25	-28	-201	-249
Ostala ulaganja (neto)	-46	-47	-83	-83

Izvor: HNB

inozemni vlasnici. Takvi su oblici dobiti tijekom 2003. bili zabilježeni upravo u drugome tromjesečju.

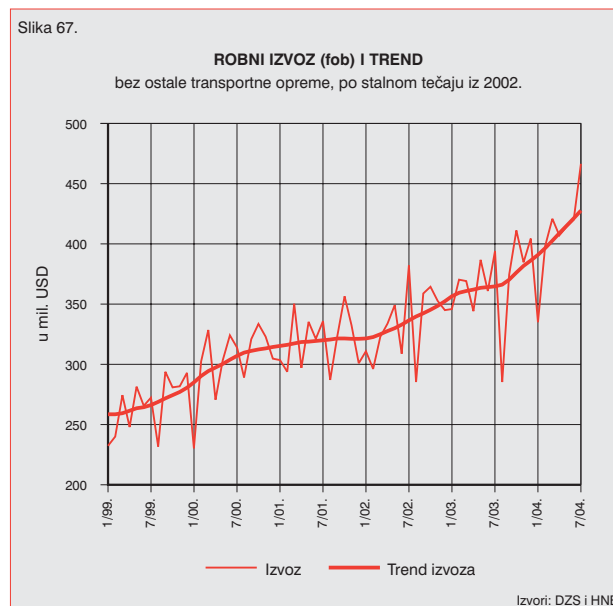
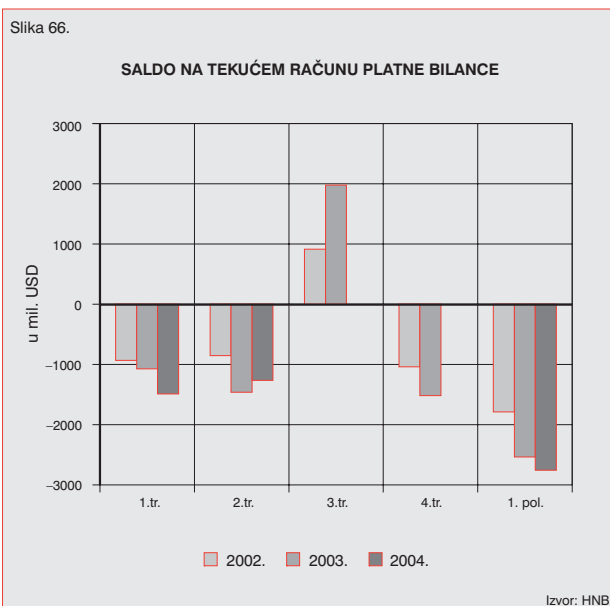
Primjerice u bankarskom sektoru velik dio dobiti inozemnih vlasnika na osnovi dividenda nije bio zabilježen do kraja lipnja 2004., već će vjerojatno biti uključen u podatke za treće tromjesečje. Očekuje se da će u podatke za srpanj 2004. biti uključena i raspodjela dobiti: Ine, Ericssona Nikole Tesle, Dalmacijacementa, Siemens i Plave lagune. Da je isplaćeni i neisplaćeni dio dobiti koji se odnosi na inozemne vlasnike spomenutih trgovačkih društava bio uključen u drugome tromjesečju, kao što je to bilo u 2003. godini, to bi značajno pogoršalo kretanja i godišnje usporedbe na računu faktorskih dohodaka, a time vjerojatno i osporilo apsolutno godišnje smanjenje deficita na tekućem računu platne bilance u drugome tromjesečju 2004. Takvi će biti rezultati i ako se naknadnim revizijama platne bilance taj dio dobiti uključiti u podatke za drugo tromjesečje.

Neto prihodi od tekućih transfera u drugome su tromjesečju 2004. iznosili 369 mil. USD, što odgovara neznatnom smanjenju u odnosu na ostvarenja iz istoga razdoblja lani. Analiza tekućih transfera pokazuje da godišnji rast prihoda na toj osnovi iznosi 6,3%, dok rashodi rastu značajno brže (42,6%). Prihodi od radničkih doznaka, najznačajnije komponente ukupnih primitaka od tekućih transfera, dosegli su u razdoblju od travnja do lipnja 2004. godine 209 mil. USD, što odgovara godišnjem porastu od 1,8%.

Robna razmjena

Privremeni podaci DZS-a pokazuju da je u prvih sedam mjeseci 2004. vrijednost ukupnoga robnog izvoza iznosila 4,5 mlrd. USD ili za 26,6% više nego u istome razdoblju prethodne godine. Istodobno je ukupno uvezeno robe u vrijednosti od 9,4 mlrd. USD, što na godišnjoj razini čini porast od 17,5%. Takva su kretanja rezultirala deficitom u razmjeni robe u iznosu od 4,9 mlrd. USD, što odgovara godišnjem porastu od 10,3%. Treba istaknuti da navedene nominalne promjene odražavaju znatan utjecaj međuvalutnih promjena. Naime, valutna struktura devizne platne bilance pokazuje da je, svedeno na dvije valute, u prvom polugodištu 2004. u eurima bilo nominirano 72,1% ukupnoga robnoga izvoza, odnosno 81,5% ukupnoga robnoga uvoza, a razdoblje od siječnja do srpnja ove godine bilo je obilježeno značajnim padom vrijednosti američkoga dolara, kako prema euru (godišnja stopa deprecijacije dolara u spomenutom razdoblju iznosi 10,7%), tako i prema domaćoj valuti (11,5%). Ako se vrijednosti ostvarene u robnoj razmjeni Hrvatske s inozemstvom svedu na stalni tečaj, vanjskotrgovinski se deficit uvećao samo za 1,5% u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Godišnja stopa rasta vanjskotrgovinskoga salda po stalnome tečaju niža je čak za 17,1 postotni bod u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine, što je rezultat dinamičnijega robnoga izvoza, ali i naglašenoga usporavanja rasta robnoga uvoza.

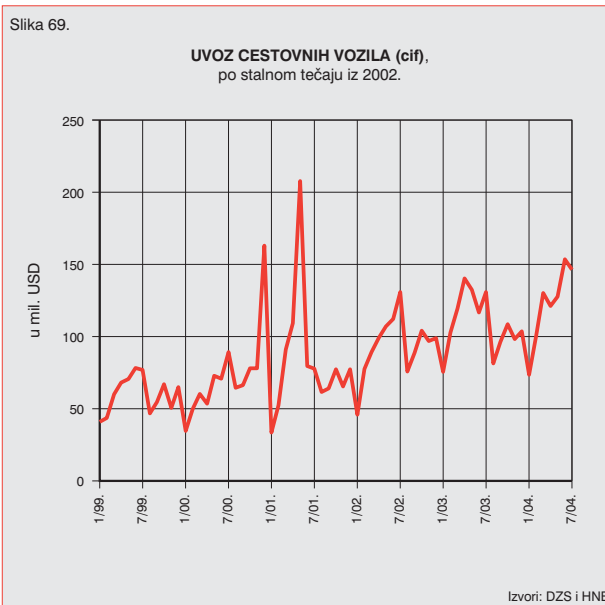
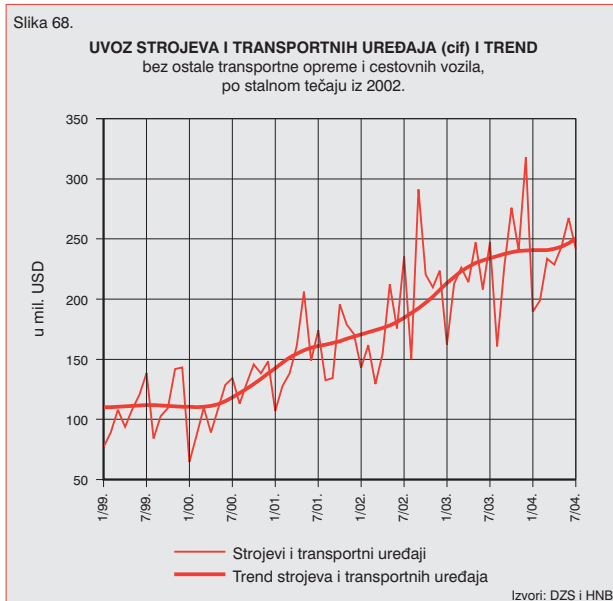
Ukupan robni izvoz u prvih sedam mjeseci 2004., izraženo po stalnome tečaju, ostvario je godišnju stopu rasta od visokih 17,7%, što čini porast od 7,5 postotnih bodova u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Analiza robnoga izvoza pokazuje da je ostvarena godišnja stopa rasta velikim dijelom rezultat izvoza brodova, pri čemu valja naglasiti da robna razmjena brodova vrlo često unosi "šumove" u vremenske serije ukupnoga robnoga izvoza, ali i robnoga uvoza. Ako isključimo međuvalutne promjene i vrijednosti ostvarene izvozom brodova, godišnja stopa rasta robnog izvoza iznosi 12,2%, što je gotovo istovjetno pokazatelju za isto razdoblje lani (12,7%).

Od ostalih odsjeka Standardne međunarodne trgovinske klasifikacije (SMTK) svojim doprinosom rastu ukupnoga robnoga izvoza, uz brodove, ističu se: električni strojevi, aparati i uređaji (prema podacima DZS-a, izraženo po tekućem tečaju, ostvaren je godišnji rast od 55%), nafta i naftni derivati (26%) te obojeni metali (106,9%). Najizraženije smanjenje robnoga izvoza u prvih sedam mjeseci 2004., promatrano na godišnjoj razini, odnosi se na vrijednosti ostvarene izvozom: šećera, proizvoda od šećera i meda (-77,9%) i žitarica (-41,9%).

Ukupan robni uvoz, izražen po stalnome tečaju, imao je u prvih sedam mjeseci 2004. godišnju stopu rasta od 8,8%, što je za 6 postotnih bodova niže od pokazatelja za isto razdoblje lani. Na relativno usporevanje rasta ukupnoga robnog uvoza najviše su se odrazile znatno niže godišnje stope rasta uvoza kapitalnih proizvoda te cestovnih vozila. Prema razdiobi iz SMTK na porast ukupnoga robnoga uvoza u razdoblju od siječnja do srpnja 2003. znatno je utjecao godišnji rast uvoza strojeva i transportnih uređaja bez ostale transportne opreme i cestovnih vozila. Takav obuhvat odsjeka SMTK, koji se pojednostavnjeno može promatrati kao uvoz kapitalnih dobara, imao je godišnju stopu rasta od 25,2%, dok je u istome razdoblju tekuće godine ostvarena stopa rasta iznosila 5,7%. Na relativno smanjenje uvoza kapitalnih dobara upućuju i podaci o razdiobi ukupnoga robnoga uvoza prema glavnim industrijskim grupacijama (GIG). Naime, promatramo li strukturu robnoga uvoza po GIG-u, godišnja stopa rasta uvoza kapitalnih dobara, koji čine oko jedne trećine ukupnoga uvoza, u razdoblju od siječnja do srpnja 2004. iznosila je 11,6%, izraženo po tekućem tečaju, što je za visokih 30,6 postotnih bodova niže u usporedbi s prvih sedam mjeseci prošle godine. Takva se kretanja vjerojatno djelomice mogu povezati s dovršavanjem pojedinih dionica autocesta i njihovim puštanjem u promet, odnosno ekonomski srednjoročno održivom dinamikom buduće izgradnje kapitalnih infrastrukturnih objekata.

Osim rasta uvoza kapitalnih dobara rast ukupnoga robnoga uvoza u prvih sedam mjeseci 2003. obilježila je i iznimno visoka prosječna godišnja stopa rasta uvoza cestovnih vo-

zila. Vrijedi stoga istaknuti kako je prosječna godišnja stopa rasta uvoza cestovnih vozila u prvih sedam mjeseci 2004. godine (4,3%) izrazito niža od ostvarenja za isto razdoblje lani (23,6%). Relativno usporevanje rasta uvoza cestovnih vozila potvrđuje i značajno usporevanje rasta inozemnog duga kuća za lizing, koji je u 2003. zabilježio godišnji rast od 894 mil. USD, dok je u prvih šest mjeseci 2004. porastao samo za 64 mil. USD. Usprkos relativnome usporevanju uvoza cestovnih vozila spomenuti odsjek SMTK i dalje najviše pridonosi apsolutnome rastu ukupnoga robnoga uvoza. Promatrano po mjesecima uvoz cestovnih vozila bio je, relativno gledajući, znatno prigušeniji do svibnja 2004., a svoj je vrhunac dosegao u lipnju i srpnju. Glavni uzrok tako snažnog rasta uvoza u spomenutim mjesecima jest najavljeno povećanje trošarina na osobne automobile i ostala motorna vozila koje je na snagu stupilo upravo u srpnju 2004.⁸

Od ostalih odsjeka SMTK rastu ukupnoga robnoga uvoza, uz cestovna vozila, u prvih sedam mjeseci 2004. godine najviše pridonosi uvoz: nafte i naftnih derivata (prema podacima DZS-a, iskazano po tekućem tečaju, zabilježena je godišnja stopa rasta od 23,1%), električnih strojeva, aparata i uređaja (23,5%) te željeza i čelika (33,2%). Značajnije godišnje smanjenje robnoga uvoza ostvario je jedino uvoz riba i preradevina (-17,3%) te uvoz uljanog sjemenja i plodova (-12,4%).

Kada se promatra struktura robne razmjene prema ekonomskim grupacijama, valja napomenuti kako se u statističkim priopćenjima DZS-a robna razmjena Hrvatske s deset novih članica EU prati kao razmjena s razvijenim zemljama. Primjerice, u Biltenu HNB-a broj 94 udio razvijenih zemalja u ukupnome robnom izvozu ostvarenom tijekom 2003. godine iznosio je 61,6%, dok novi podaci koji se odnose na isto razdoblje govore o udjelu od 73,1%. Podaci po-

⁸ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove donesen je 9. srpnja 2004., a stupio je na snagu 15. srpnja. Trošarine na automobile prosječno su uvećane za 25%, s time da fiksni dio trošarine, ovisno o vrijednosti automobila, raste u rasponu između 1.500 i 10.500 kuna, a postotni dio trošarine za tri postotna boda.

Tablica 9. Robni izvoz i uvoz RH prema ekonomskim grupacijama zemalja, udjeli u postocima

Izvoz	2002.	2003.	I.-VII.2003.	I.-VII.2004. ^a
Razvijene zemlje	70,9	74,6	76,0	73,1
EU-25	65,5	67,6	68,7	65,8
Slovenija	8,7	8,3	8,1	7,3
Mađarska	1,7	1,3	1,3	1,2
EU-15	52,7	54,7	56,2	53,2
Austrija	7,5	7,7	8,2	9,7
Italija	22,7	26,7	27,0	23,7
Njemačka	12,5	11,9	12,3	11,3
Efta	0,8	0,8	0,7	1,0
Zemlje u razvoju	29,1	25,4	24,0	26,9
Cefta	0,4	0,7	0,7	0,8
Bosna i Hercegovina	14,4	14,4	13,8	13,2
Srbija i Crna Gora	3,5	3,1	2,9	3,0
Rusija	1,7	1,2	1,2	1,3
Uvoz	2002.	2003.	I.-VII.2003.	I.-VII.2004. ^a
Razvijene zemlje	80,1	80,8	81,7	79,2
EU-25	71,3	72,0	73,0	71,1
Slovenija	7,7	7,4	7,5	7,3
Mađarska	3,0	3,0	3,0	2,9
EU-15	55,8	56,6	57,6	55,7
Austrija	6,6	6,6	6,5	6,8
Italija	17,3	18,2	18,5	17,4
Njemačka	16,2	15,6	15,7	15,7
Efta	2,0	1,8	1,7	1,5
Zemlje u razvoju	19,9	19,2	18,3	20,8
Cefta	0,6	1,2	0,9	1,2
Bosna i Hercegovina	1,6	1,6	1,5	2,1
Srbija i Crna Gora	0,5	0,5	0,5	0,7
Rusija	6,7	4,8	4,3	6,4

^a Privremeni podaci. Izvor: DZS

kazuju da se na 15 "starih" članica EU u razdoblju od siječnja do srpnja 2004. odnosi 53,2% ukupnoga robnog izvoza, što je za 3 postotna boda manje nego u istom razdoblju prošle godine.

Positivne godišnje stope promjene apsolutnih vrijednosti Hrvatska je ostvarila u robnome izvozu s najvažnijim trgovinskim partnerima s područja EU. Tako je izvoz u Italiju na godišnjoj razini porastao za 11%, u Njemačku za 15,9%, a u Austriju za 50,3%. Na rast udjela zemalja u razvoju najviše je utjecao apsolutan porast izvoza u Liberiju, Bosnu i Hercegovinu (iza Italije drugi po veličini vanjskotrgovinski partner što se tiče robnog izvoza) te u Srbiju i Crnu Goru.

Intenziviranje međunarodne razmjene sa zemljama u razvoju uočava se i u geografskoj orijentaciji robnoga uvoza, pri čemu apsolutnome rastu ukupnoga robnoga uvoza iz zemalja u razvoju posebno pridonosi uvoz iz Rusije (u prvih sedam mjeseci 2004. ostvarena je godišnja stopa rasta od 73,4%) te Kine (63,9%). Unatoč rastu hrvatskoga robnog uvoza iz Njemačke (17,5%), Italije (10,7%) i Austrije (24,3%), udio uvoza iz EU-15 u ukupnome uvozu u razdoblju od siječnja do srpnja 2004. iznosio je 55,7% ukupnoga robnog uvoza, odnosno smanjio se za 1,9 postotnih bodova u odnosu prema udjelu iz istoga razdoblja 2003.

Račun kapitalnih i financijskih transakcija

Glede računa kapitalnih i financijskih transakcija treba istaknuti da su inozemna izravna ulaganja u Hrvatsku u drugom tromjesečju ove godine iznosila 258 mil. USD, što je znatno niže u usporedbi s ostvarenjima u drugome tromjesečju 2003. godine (687 mil. USD). Značajna godišnja odstupanja treba povezati sa spomenutim kretanjima na pod-

Slika 70.

računu faktorskih dohodaka, odnosno pripisati utjecaju baznoga razdoblja – zadržana dobit i isplaćene dividende, za razliku od 2004., bile su u 2003. godini velikim dijelom evidentirane u drugome tromjesečju, a i transfer poduzeća Pli-va d.d., preko zadržane dobiti, odrazio se značajno na povećanje inozemnih izravnih ulaganja upravo u razdoblju od travnja do lipnja 2003. (više o tome vidi u odjeljku pod naslovom Račun tekućih transakcija).

Podaci za drugo tromjesečje 2004. pokazuju da u strukturi inozemnih izravnih ulaganja dominira zadržana dobit (176 mil. USD). Slijede ih ostala inozemna izravna ulaganja (neto obveze hrvatskih poduzeća prema povezanim poduzećima matricama u inozemstvu, isključujući banke, iznose 59 mil. USD) i vlasnička ulaganja (ulaganja u dionice i vlasničke udjele iznose 22 mil. USD).

U strukturi izravnih vlasničkih ulaganja u prvome polugodištu 2004. nije bilo većih promjena u odnosu na isto razdoblje lani – gotovo 2/3 ukupnih vlasničkih ulaganja u oba razdoblja odnosi se na ulaganja u djelatnosti trgovine i finan-

Slika 71.

Tablica 10. Struktura međunarodnih pričuva HNB-a, na kraju razdoblja, u milijunima USD i postocima

	XII.2001.	XII.2002.	XII.2003.	VI.2004.	VII.2004.
Stanje	4.704	5.886	8.191	7.769	7.669
Udjeli					
1. Devizne pričuve	72,7	75,1	87,6	92,3	92,6
1.1. Dužnički vrijednosni papiri	32,6	32,9	48,9	56,8	58,0
1.2. Ukupno valuta i depoziti	40,1	42,2	38,6	35,5	34,6
– kod ostalih središnjih banaka, BIS-a i MMF-a	8,6	5,8	4,1	3,6	3,4
– kod banaka sa sjedištem izvan Hrvatske	31,4	36,5	34,5	32,0	31,2
2. Pričuvna pozicija u MMF-u	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Posebna prava vučenja	2,3	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Zlato	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Obratni repo poslovi	25,0	24,8	12,4	7,7	7,4

Napomena: Izraženo prema približnoj tržišnoj vrijednosti. Izvor: HNB

cijskog posredovanja. Ulaganja u trgovinu odnose se najviše na ulaganja u velike trgovačke lance, a kod financijskog posredovanja na preuzimanje udjela u postojećim bankama ili na njihovu dokapitalizaciju. U prvom polugodištu 2004. godine zabilježena su i ulaganja u vlasničke udjele u poduzećima koja su razvrstana u sektore: hoteli i moteli s restoranom, proizvodnja kemikalija i trgovina na veliko farmaceutskim proizvodima.

U drugome tromjesečju 2004. zabilježen je porast financijskih sredstava s osnove portfeljnih ulaganja od ukupno 221 mil. USD, a najveće je bilo povećanje sredstava banaka (163 mil. USD) odnosi se na porast sredstava po osnovi obveznica i 36 mil. USD po osnovi ulaganja u instrumente tržišta novca). U spomenutome su razdoblju obveze po portfeljnim ulaganjima dosegnule 721 mil. USD, pri čemu kretanje ukupnih obveza po portfeljnim ulaganjima najvećim dijelom određuju nova korištenja po osnovi inozemnih izdanja obveznica (nije zabilježena ni jedna otplata glavnice po izdanim obveznicama). U razdoblju od travnja do lipnja 2004. tako nova korištenja države iznose 595 mil. USD (dolarska protuvrijednost inozemnoga izdanja od 500 mil. EUR), dok je inozemno izdanje poduzeća Agrokor iznosilo 119 mil. USD (protuvrijednost euskog izdanja od 100 mil.).

Na računu ostalih ulaganja sredstva su porasla za 377 mil. USD, od čega se najveći dio odnosi na porast valute i depozita domaćih banaka deponiranih u inozemstvu (195 mil.

USD) te odobrenih trgovinskih kredita (117 mil. USD). Istodobno su neto obveze po ostalim ulaganjima dosegnule 511 mil. USD, u čemu dominiraju povučeni neto dugoročni krediti (685 mil. USD). U drugome tromjesečju 2004. nova korištenja dugoročnih kredita poduzeća iznose 529 mil. USD, pri tome je otplaćeno 256 mil. USD dospjelih obveza. Korištenja banaka dosegnula su u istome razdoblju 471 mil. USD, a otplate 144 mil. USD. Država je povukla 148 mil. USD dugoročnih kredita te smanjila svoje obveze po toj osnovi za 62 mil. USD. U vezi s podračunom koji bilježi tokove kratkoročnih kredita, valja istaknuti zatvaranje repo poslova poslovnih banaka s HNB-om u ukupnome iznosu od 155 mil. USD. Podračun valute i depozita koje nerezidenti drže u bankama sa sjedištem u Hrvatskoj pokazuje smanjivanje obveza domaćih banaka za 61 mil. USD.

Suprotno kretanjima u prvome tromjesečju, drugo tromjesečje 2004. obilježilo je daljnje povećanje međunarodnih pričuva HNB-a (ukupno 244 mil. USD). Najveći dio porasta odnosi se na sredstava od ulaganja u vrijednosne papire (207 mil. USD), a, manji dio na depozite kod inozemnih banaka (37 mil. USD). Krajem lipnja 2004. međunarodne pričuve HNB-a dosegnule su, izraženo prema približnoj tržišnoj vrijednosti, 7,8 mlrd. USD. Struktura ulaganja pričuva krajem spomenutoga mjeseca pokazuje da u njoj prevladavaju dužnički vrijednosni papiri (56,8% ukupnih pričuva) i valuta i depoziti uloženi kod stranih banaka (35,5%), dok se manji dio odnosi na ostale devizne pričuve, odnosno obratne repo poslove (7,7%).

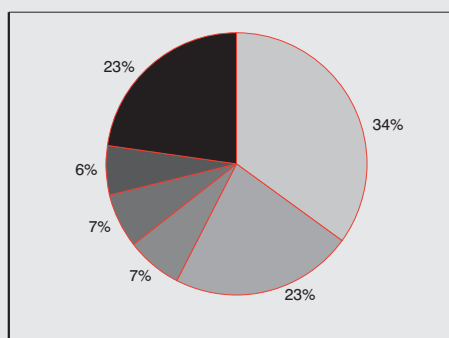
Inozemni dug

Krajem srpnja 2004. godine vrijednost inozemnog duga dosegnula je 25,7 mlrd. USD, što znači da se u usporedbi s krajem 2003. povećala za 2,2 mlrd. USD ili 9,3%. Prema sektoru dužnika najveći dio ukupnoga inozemnog duga i dalje se odnosi na sektor države: 9,1 mlrd. USD ili 35,5%. Slijede poduzeća na koja, uključujući inozemna izravna ulaganja, otpada 8,4 mlrd. USD ili 32,5% ukupnoga inozemnog duga te banke, čiji je dug dosegnuo 8,2 mlrd. USD (32%). Promatrajući trendove, valja istaknuti kako od 2001. godine udio države i udio poduzeća u ukupnome inozemnom dugu pokazuje tendenciju opadanja, dok udio banaka neprestano raste.

Iz podataka o prometu duga u prvih sedam mjeseci 2004. vidljivo je da su nova zaduženja premašila otplate dospjelih glavnica za 2,9 mlrd. USD. Porast inozemnog duga po neto

Slika 72.

STRUKTURA IZRAVNIH VLASNIČKIH ULAGANJA U RH U 1. POLUGODIŠTU 2004.

- Trgovina na malo
- Trgovina na veliko i posredovanje u trgovini
- Financijsko posredovanje, osim. osig. i mir. fondova
- Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda
- Proizvodnja hrane i pića
- Ostalo

Izvor: HNB

Tablica 11. Inozemni dug prema sektoru dužnika, na kraju razdoblja, u milijunima USD i postocima

	2002.	2003.	VII. 2004.	Struktura			Indeksi		
				2002.	2003.	VII. 2004.	2002./01.	2003./02.	VII. 2004./03.
1. Država	6.359	8.456	9.144	41,2	35,9	35,5	123,9	133,0	108,1
2. Središnja banka (HNB)	0	0	0	0,0	0,0	0,0	–	–	–
3. Banke	4.033	7.344	8.236	26,1	31,2	32,0	175,4	182,1	112,1
4. Ostali sektori (poduzeća)	3.968	5.974	6.511	25,7	25,4	25,3	126,9	150,5	109,0
5. Izravna ulaganja (poduzeća)	1.066	1.779	1.850	6,9	7,6	7,2	167,9	166,9	104,0
Ukupno (1+2+3+4+5)	15.426	23.554	25.741	100,0	100,0	100,0	136,3	152,7	109,3

Izvor: HNB

Tablica 12. Promet inozemnog duga prema sektoru dužnika, u milijunima USD

	Stanje duga 31.12.2003.	Korištenja	Promet		Međualutne promjene	Stanje duga 31.7.2004.
			Otplate			
			Glavnice	Kamate		
1. Država	8.456	1.549	610	309	-250	9.144
2. Središnja banka (HNB)	0	0	0	0	0	0
3. Banke	7.344	1.610	474	66	-244	8.236
4. Ostali sektori (poduzeća)	5.974	1.822	1.103	104	-182	6.511
5. Izravna ulaganja (poduzeća)	1.779	386	255	31	-61	1.850
Ukupno (1+2+3+4+5)	23.554	5.367	2.442	510	-737	25.741

Izvor: HNB

Tablica 13. Promet inozemnog duga opće države, u milijunima USD

	Stanje duga 31.12.2003.	Korištenja	Promet		Međualutne promjene	Stanje duga 31.7.2004.
			Otplate			
			Glavnice	Kamate		
1. Opća država	8.456	1.549	610	309	-250	9.144
1.1. Središnja država	6.901	666	444	275	-186	6.936
1.2. Republički fondovi	724	487	15	19	-23	1.173
1.3. Razvojna banka (HBOR)	780	396	140	14	-39	996
1.4. Lokalni organi uprave i fondovi	52	0	11	1	-1	39

Izvor: HNB

transakcijama donekle su ublažile međuvalutne promjene. Naime, aprecijacija izvještajnog američkoga dolara prema euru, u kojem je iskazano više od tri četvrtine ukupnoga inozemnog duga, rezultirala je statističkim smanjenjem duga od 0,7 mlrd. USD.

Porastu inozemnog duga po neto transakcijama najviše su pridonijela neto zaduženja banaka. Banke su se u spomenutom razdoblju na inozemnom tržištu zadužile u vrijednosti od 1,6 mlrd. USD, a za otplatu glavnica izdvojile su 474 mil. USD.

Uz banke svojim doprinosom porastu inozemnog duga po neto transakcijama izdvaja se i država. Nova korištenja države dosegla su u prvih sedam mjeseci 2004. godine vrijednost od 1,5 mlrd. USD. Najveći dio novih korištenja (978 mil. USD) odnosi se na obveze po izdanim obveznicama (više o tome vidi u Biltenu broj 94), dok se ostatak od 570 mil. USD odnosi na povučene dugoročne kredite (u čemu je 250 mil. USD vrijednost novog zaduženja Hrvatskih autocesta u srpnju, a koje će se, prema najavama, iskoristiti za dovršetak izgradnje 143 kilometra duge dionice autoceste od Bosiljeva do čvora Sveti Rok). U istom je razdoblju država otplatila 610 mil. USD dospjelih glavnica (među ostalim 300 mil. DEM dospjelih euromarkinih obveznica, 161 mil. USD obveza prema Londonskome klubu i 220 mil. USD dugoročnih kredita) te 309 mil. USD kamata.

U strukturi ukupnoga inozemnog duga opće države središnja država i dalje ima najveći udio, ali je on u prvih sedam mjeseci značajno smanjen (sa 81,6% ukupnoga duga opće države, koliko je iznosio krajem 2003., na 75,9% krajem srpnja 2004.). S druge strane, udio republičkih fondova⁹ u ukupnome dugu opće države porastao je za 4,3 postotna bo-

da (sa 8,6% na 12,8%). Dug Hrvatske banke za obnovu i razvitak također je povećan u prvih sedam mjeseci 2004., što je poglavito rezultat inozemnog izdanja obveznica u vrijednosti od 300 mil. EUR. Inozemni dug lokalnih organa uprave, koji sudjeluje s manje od 1% u ukupnome inozemnom dugu opće države, u spomenutom je razdoblju smanjen za jednu četvrtinu u apsolutnom iznosu.

Ostali domaći sektori, uključujući inozemna izravna ulaganja, sudjelovali su u porastu inozemnog duga po neto transakcijama sa 0,9 mlrd. USD, pri čemu su nova zaduženja iznosila 2,2 mlrd. USD, dok je otplaćeno gotovo 1,4 mlrd. USD dospjelih glavnica. Iako u strukturi inozemnoga duga ostalih poduzeća značajan udio imaju kuće za lizing (stanje duga na kraju lipnja iznosilo je 1,6 mlrd. USD), treba istaknuti da je tijekom prvoga polugodišta njihov dug porastao za relativno skromnih 64 mil. USD (usporedbe radi, u istome razdoblju lani porastao je za 489 mil. USD). Takva kretanja potvrđuju da je potrošački bum vezan uz kupnju osobnih automobila vjerojatno iza nas. Krajem srpnja 2004. inozemni dug javnih poduzeća iznosio je 1,1 mlrd. USD, što je za 77 mil. USD manje nego na kraju 2003. Isti trend zabilježio je i inozemni dug mješovitih poduzeća. U promatranom je razdoblju smanjen za 11,3% (sa 443 mil. USD koliko je iznosio krajem 2003., na 393 mil. USD na kraju srpnja 2004.).

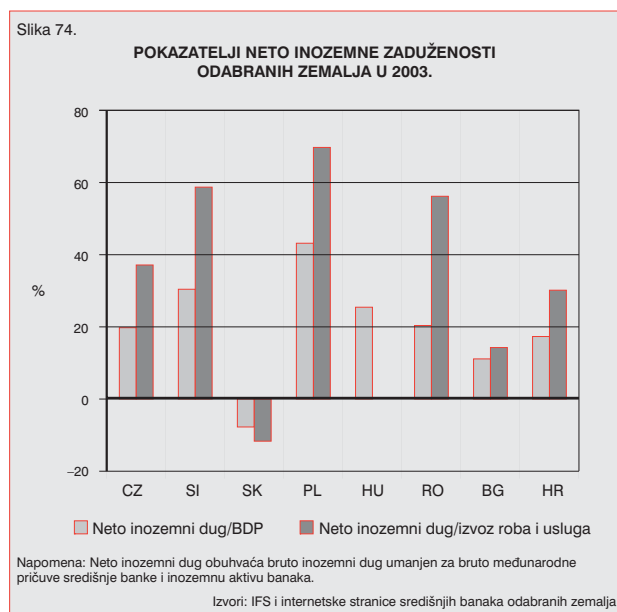
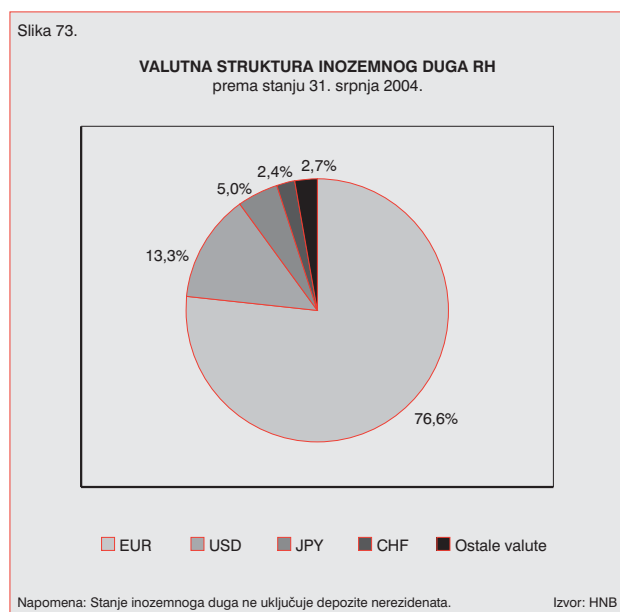
Valutna struktura inozemnoga duga RH, prema stanju

9 U strukturi konsolidirane opće države kategoriju republičkih fondova čine ovi subjekti: Hrvatske ceste, Hrvatske autoceste, Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, Hrvatski fond za privatizaciju, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje i Hrvatske vode.

Tablica 14. Inozemni dug i procjena budućih otplata glavnice prema sektoru dužnika, u milijunima USD

	Stanje duga 31.7.2004.	Otplaćene glavnice od I. do VII. mjeseca 2004.	Procjena budućih otplata glavnice				
			2004.	2005.	2006.	2007.	Ostalo
1. Država	9.144	610	366	1.028	1.036	794	5.917
2. Središnja banka (HNB)	0	0	0	0	0	0	0
3. Banke	8.236	474	165	888	1.225	402	5.539
4. Ostali sektori (poduzeća)	6.511	1.103	566	1.008	820	1.138	2.425
5. Izravna ulaganja (poduzeća)	1.850	255	241	203	363	286	622
Ukupno (1+2+3+4+5)	25.741	2.442	1.338	3.127	3.444	2.620	14.503
Dodatak:							
Procjena plaćanja kamata	-	510	265	828	706	577	1.851
Ukupno glavnica i kamate	-	2.952	1.603	3.955	4.150	3.196	16.354

Izvor: HNB

duga koje ne uključuje depozite nerezidenata, pokazuje da je krajem srpnja 2004. godine 76,6% inozemnog duga Hrvatske bilo nominirano u eurima. Slijedi američki dolar sa 13,3%, japanski jen sa 5% te švicarski franak sa 2,4%. Budući da je tečaj izvještajnoga američkog dolara krajem srpnja 2004. godine aprecirao 3,6% u usporedbi s tečajem koji je vrijedio krajem 2003., valutna struktura i kolebanja tečaja rezultirala su statističkim umanjnjem ukupnoga inozemnog duga RH od 737 mil. USD.

Projekcija budućih otplata pokazuje da do kraja 2004. na naplatu dolazi 1,3 mlrd. USD glavnica. Od toga se najveći dio odnosi na ostale sektore (poduzeća) koji, uključujući obveze na osnovi inozemnih izravnih ulaganja, moraju vratiti 807 mil. USD. Državi do kraja godine na naplatu dopijeva 366 mil. USD glavnica, od čega se 224 mil. USD odnosi na dospjeće samurajskih obveznica izdanih u prosincu 1999., a 142 mil. USD na obveze po dugoročnim kreditima. Do kraja 2004. banke će izdvojiti 165 mil. USD za dospjele glavnice, podjednako po dugoročnim (85 mil. USD) i kratkoročnim kreditima (81 mil. USD).

Udio inozemnoga duga u BDP-u, izračunat preračunavanjem vrijednosti duga iz izvještajne u domaću valutu, krajem srpnja 2004. iznosio je 77,3%, što odgovara porastu od 2,7 postotnih bodova u usporedbi s pokazateljem za kraj 2003. godine (74,6%). Pokazatelji zaduženosti koji se temelje na konceptu neto inozemnoga duga¹⁰, također pokazuju da je Hrvatska, uz Mađarsku, među najzaduženijim naprednim tranzicijskim gospodarstvima s područja srednje i istočne

Europe (udio neto inozemnoga duga u BDP-u Hrvatske za 2003. iznosi 30,4%, a u izvozu robe i usluga 58,7%).

Mogućnosti za uspješno ograničavanje rasta i stabiliziranje inozemnoga duga Hrvatske (izraženog kao postotak BDP-a) i nadalje će u srednjem roku velikim dijelom ovisiti o smanjivanju proračunskoga manjka te ograničavanju, odnosno preusmjeravanju države i velikih javnih poduzeća s inozemnih na domaće izvore financiranja, u čemu je Vlada već dala svoj doprinos. Valja također voditi računa da preusmjeravanje sektora država na domaće izvore financiranja može rezultirati malim neto učincima na kretanje ukupnoga inozemnoga duga u uvjetima ograničene domaće štednje, pa stoga i dalje treba raditi na mjerama kojima se domaća štednja promiče i potiče. Kretanje ukupnoga inozemnoga duga bit će teško stabilizirati bez daljnje korekcije inozemnoga zaduživanja sektora banaka koje, preko svoje kreditne aktivnosti, značajnim dijelom financiraju potrošnju i robni uvoz. Strože mjere koje je, zbog tekućih ostvarenja i projiciranog kretanja duga, dužan razmotriti HNB, mogle bi polučiti djelomične rezultate na ovome području, pri čemu treba voditi računa da se istodobno ne ugroze potencijali za gospodarski rast zemlje.

¹⁰ Kada se od iznosa ukupnoga inozemnog duga odbiju međunarodne pričuve HNB-a i inozemna aktiva poslovnih banaka (koje bi se u slučaju poteškoća mogle iskoristiti za održavanje inozemne likvidnosti zemlje), dobiva se neto inozemni dug.

Okvir 3. Hrvatska je kandidat za EU

U lipnju 2004. godine Hrvatska je na sastanku Europskog vijeća u Bruxellesu dobila status službenoga kandidata za punopravno članstvo u Europskoj uniji. Europsko vijeće je odluku o dodjeljivanju statusa kandidata donijelo na temelju pozitivnog mišljenja (*avis*) Europske komisije iz travnja 2004. o zahtjevu Hrvatske za punopravno članstvo u EU, predanom u veljači 2003. godine. Usporedno s time tekao je i proces ratifikacije Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP), koji su Republika Hrvatska, s jedne strane, i Europske zajednice i njihove države članice, s druge strane, potpisale u listopadu 2001. godine. SSP će nakon ratifikacije biti pravni okvir za razvijanje odnosa s EU do konačnog pridruživanja. SSP je rezultat višegodišnjeg sudjelovanja u Procesu stabilizacije i pridruživanja, koji je predviđen kao prvi korak prema članstvu u EU za zemlje jugoistočne Europe.

U mišljenju Europska komisija ocjenjuje da Hrvatska ima stabilne demokratske institucije, da nema većih problema u osiguranju postulata pravne države i poštivanju temeljnih prava te da je Hrvatska poboljšala svoju suradnju s Međunarodnim kaznenim sudom. Istodobno je istaknuto da Hrvatska treba uložiti dodatne napore na području zaštite prava manjina, borbe protiv korupcije, reforme pravosuđa i regionalne suradnje. Što se tiče ispunjavanja ekonomskih kriterija, „Hrvatska se može smatrati zemljom u kojoj postoji tržišna ekonomija“, a u srednjem se roku očekuje i da će se uspješno nositi s tržišnim pritiscima iz EU, ako se nastave reforme usmjerene k uklanjanju postojećih nedostataka. Navodi se kako je postignuta značajna razina makroekonomske stabilnosti uz nisku inflaciju, te da Hrvatska ima kvalitetno obrazovanu radnu snagu i dobru cestovnu i telekomunikacijsku infrastrukturu, kao i dobro razvijen bankarski i turistički sektor. Međutim, ujedno se upućuje na nedovršen sustav katastra i zemljišnih knjiga, na velika administrativna opterećenja, potrebu za modernizacijom sektora brodogradnje i poljoprivrede, kao i za aktivnim provođenjem fiskalne konsolidacije. Prema mišljenju Europske komisije Hrvatska ulaže značajne napore kako bi svoje zakonodavstvo uskladila s pravnom stečevinom EU (*acquis communautaire*), osobito na području unutarnjeg tržišta i trgovine, no potrebno je poboljšati učinkovitost tih napora i primjene prava. Iako će za usklađivanje nekih područja *acquisa* trebati veliki napori, procjenjuje se da

je potpuna prilagodba na području zaštite okoliša moguća samo u dugom roku, prije svega zbog potrebe za znatnim dodatnim ulaganjima.

Analiza iz mišljenja ujedno je poslužila kao temelj za prijedlog Europskog partnerstva, u kojem su u skladu sa specifičnim potrebama Hrvatske navedeni određeni kratkoročni i srednjoročni prioriteti, za koje se od nadležnih vlasti očekuje da naprave detaljan plan provedbe, s time da će utvrđeni prioriteti utjecati na alociranje buduće financijske pomoći EU, dok će napredak u njihovoj provedbi Europska komisija redovito pratiti u godišnjim izvješćima o Procesu stabilizacije i pridruživanja. Među kratkoročnim prioritetima, koji se odnose na ispunjavanje ekonomskih kriterija, navodi se kako treba nastaviti s provođenjem promišljene makroekonomske politike usmjerene prema stabilnosti, s time da je za poboljšanje učinkovitosti monetarne politike potrebno razviti tržišno orijentirane instrumente. Također se spominje da je potrebno donijeti srednjoročni fiskalni okvir i nastaviti reformu javnih financija te ukloniti zapreke ulasku na tržište i izlasku s tržišta, a upućuje se i na ubrzanje procesa restrukturiranja i privatizacije poduzeća, kao i na ubrzanje zemljišnoknjižne reforme.

Za razliku od Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, kojim je Hrvatska stekla status pridruženog člana i potencijalnoga kandidata za članstvo u EU, statusom službenoga kandidata dobiva se jasna perspektiva ulaska u EU ako se za to ispune svi potrebni uvjeti, ali istodobno i obveze provođenja reforma postaju čvršće. Početkom listopada Europska je komisija objavila pretprijetnu strategiju za Hrvatsku (prema kojoj bi Hrvatskoj iz pretprijetnih instrumenata u 2005. trebalo biti dodijeljeno 105 mil. EUR, a u 2006. godini 140 mil. EUR) zajedno s prijedlozima načela na kojima će se izgraditi opći okvir za pregovore o budućem punopravnom članstvu. Prije službenog otvaranja pregovora, koje se očekuje početkom sljedeće godine na bilateralnoj međuvladinoj konferenciji između EU i RH, potrebno je izvršiti detaljnu analizu usklađenosti hrvatskog zakonodavstva sa zakonodavstvom EU-a (*screening*) i utvrditi razmjere daljnje prilagodbe. Zatim slijede pregovori o svakom od 31 poglavlja *acquisa*, a iskustva bivših zemalja kandidata pokazuju da među najteža poglavlja spadaju zaštita okoliša, poljoprivreda, tržišno natjecanje, financijska pitanja, sloboda kretanja robe, kapitala te radne snage. Budući da je ulazak Hrvatske u EU prioritet državne politike, pri čemu hrvatska javnost podupire pridruživanje eu-

Tablica 15. Neki pokazatelji za odabrane zemlje u 2003.

	Hrvatska	Rumunjska	Bugarska	Češka	Mađarska	Poljska	Slovačka	Slovenija
Broj stanovnika (u mil.)	4,4	22,2	7,8	10,2	10,1	38,2	5,4	2,0
Bruto nacionalni dohodak po stanovniku ^a	5.350	2.310	2.130	6.740	6.330	5.270	4.920	11.830
BDP (realna stopa rasta, %)	4,3	4,9	4,3	3,1	2,9	3,8	4,2	2,3
Inozemna izravna ulaganja po stanovniku (1990. – 2003., u USD)	2.117	458	727	3.810	3.171	1.416	1.942	2.024
Inflacija (krajem razdoblja)	1,7	14,1	5,6	1,0	5,6	1,6	9,3	4,7
Anketna stopa nezaposlenosti (%)	14,1	6,6	13,6	7,8	5,9	19,2	17,1	6,5
Domaći krediti privatnom sektoru (kao postotak BDP-a) ^b	51,6	8,3	18,4	33,4	35,3	28,8	40,6	39,2
IT potrošnja po stanovniku (u USD) ^c	128	28	36	237	177	92	125	225
Pretplatnici fiksne i mobilne telefonije (na tis. stanovnika) ^b	952	430	701	1.211	1.037	...	812	1.341
Osobna računala (na tis. stanovnika) ^b	174	69	52	177	108	106	180	301
Prosječni EBRD-ov tranzicijski indeks	3,3	3,0	3,3	3,7	3,8	3,6	3,5	3,4
Automobili u upotrebi (na tis. stanovnika) ^d	269	135	264	345 ^e	244	272	240	433

^a Atlas metoda, u tekućim američkim dolarima ^b Podatak za 2002. ^c Izvor: IDC Adriatics, 2004. IT potrošnja uključuje izdatke krajnjeg korisnika za hardver, pakirani softver i IT usluge; ^d podatak za 2001. ^e Uključuje i kamione. Izvori: EBRD, IFS, Svjetska banka, WIWI i nacionalni statistički uredi

Tablica 16. Jedan od mogućih scenarija ulaska Hrvatske u EU

Br. mjeseci od početka pregovora	Br. mjeseci između pojedinih koraka	Događaj	
	4/1997.	Definirani uvjeti Procesu stabilizacije i pridruživanja	
	6/1999.	Prihvaćen Pakt o stabilnosti	
	11/2000.	Zagrebački sastanak na vrhu – početak pregovora o SSP-u	
	12/2000.	EU uspostavila program CARDS ^a	
	10/2001.	Potpisani SSP i Privremeni sporazum	
	3/2002.	Privremeni sporazum stupa na snagu	
	2/2003.	Hrvatska podnosi zahtjev za članstvo u EU	
	4/2003.	Vijeće ministara zatražilo od Europske komisije da izradi mišljenje o spremnosti Hrvatske za članstvo u EU	
	6/2003.	Poduprta "Solunska agenda za Zapadni Balkan"	
	4/2004.	Pozitivno mišljenje Europske komisije o zahtjevu	
	6/2004.	Hrvatska dobila status službenoga kandidata za pridruživanje EU	
	3/2005.	HRVATSKA: Početak pregovora o pristupanju EU	
21	21	12/2006.	Zaključeno između 24 i 28 poglavlja <i>acquisa</i>
27	6	6/2007.	Službeni završetak pregovora
30	3	9/2007.	Potpisivanje Ugovora o pristupanju
39	9	6/2008.	Hrvatska ulazi u EU

^a CARDS (Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilisation) – Pomoć Zajednice za obnovu, razvoj i stabilizaciju

ropskim integracijama, postoji dobra polazna osnova za težak proces pregovora.

O brzini zaključivanja pregovora o pojedinim poglavlji-
ma *acquisa* uglavnom će ovisiti i vrijeme konačnog ulaska
Hrvatske u EU. Nije realno očekivati da će Hrvatska
službeno zaključiti pregovore i potpisati Pristupni ugovor
koji će stupiti na snagu do 2007. godine, koja je određena
kao ciljana godina priključenja Bugarske i Rumunjske.
Ipak, Hrvatska bi pregovore mogla završiti nešto brže nego
što su bivše zemlje kandidati bile u stanju učiniti zbog bo-
gatog iskustva pregovora između EU i tih dvanaest zema-
lja, a ujedno je Hrvatska prva zemlja koja je već u fazi pod-
nošenja zahtjeva za članstvo imala sveobuhvatan program
prilagodbe standardima EU. Isto tako, Hrvatska već sada
uglavnom ostvaruje bolje ekonomske rezultate od Rumunjske
i Bugarske, a po mnogima se može usporediti i s novim
članicama EU. Ulazak Hrvatske u EU vjerojatno se neće
povezivati s pridruživanjem ostalih zemalja obuhvaćenih

Procesom stabilizacije i pridruživanja, između ostaloga i
zato što su odnosi između Hrvatske i EU uznapredovali
puno više nego kada je riječ o tim zemljama. Naime, Make-
donija je u ožujku ove godine predala zahtjev za članstvo, a
Albanija je započela pregovore o potpisivanju Sporazuma o
stabilizaciji i pridruživanju, dok BiH i SiCG nisu ni za-
počele takve pregovore. Hrvatska je ujedno gospodarski
razvijenija od tih zemalja (prema podacima Svjetske banke
za 2003. godinu prosječan bruto nacionalni dohodak po
stanovniku Albanije, BiH, Makedonije i SiCG iznosi 1.793
USD u usporedbi sa 5.350 USD u Hrvatskoj). Stoga bi
odugovlačenje procesa pridruživanja Hrvatske moglo ne-
gativno djelovati na napore drugih zemalja u regiji u pro-
vođenju gospodarskih i političkih reformi. Bez obzira na
brzinu kojom će teći integriranje u EU, reforme koje se
provode radi prilagodbe europskim standardima trebaju
prije svega služiti daljnjem razvoju Hrvatske.

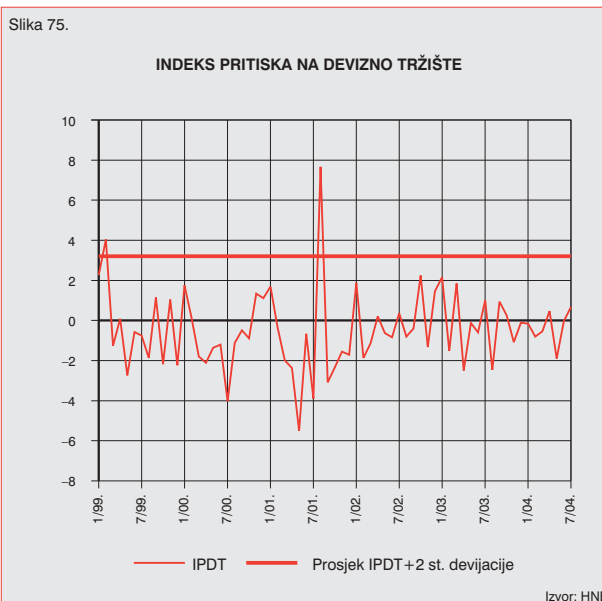
Likvidnost u međunarodnim plaćanjima

Indeks pritiska na devizno tržište (IPDT), koji se računa
kao ponderirani prosjek mjesečne stope rasta tečaja kune
prema euru (kraj razdoblja) i mjesečne stope rasta bruto
međunarodnih pričuva, izraženih u eurima, uz standardne
devijacije kao pondere, tijekom drugog tromjesečja 2004.
nije upućivao na potencijalne probleme vezane uz neus-
klađenost u međunarodnim plaćanjima.

Ožujak 2004. obilježila je relativno snažna aprecijacija
kune prema euru zbog čega je središnja banka intervenirala
četiri puta tijekom spomenutoga mjeseca (ukupno je otkup-
ljeno 163 mil. EUR). Tijekom travnja dodatna kunska lik-
vidnost kreirana je otkupom dijela deviznog priljeva Minis-
tarstva financija od plasmana euroobveznica (145 mil.
EUR), što je rezultiralo deprecijacijom tečaja. IPDT tako je
tijekom travnja porastao, pri čemu je negativne pritiske de-
precijacije djelomično ublažio rast bruto međunarodnih pri-
čuva od 4,4%.

U svibnju je indeks bio na najnižoj razini u posljednjih 9
mjeseci prvenstveno zbog aprecijacije kune prema euru od
2,2% (posljedica aprecijacijskih očekivanja uoči glavne tu-
rističke sezone i povećane potražnje za kunama na tržištu

neposredno prije upisa Plivinih dionica u protuvrijednosti od
75 mil. EUR) jer je smanjenje pričuva bilo zanemarivo
(0,87%). Blaga aprecijacija tijekom lipnja i smanjenje

pričuva od 0,06% utjecali su na rast indeksa, ali se on i dalje zadržao na vrlo niskoj razini, odnosno daleko ispod granice koja upozorava na moguće teškoće u međunarodnim plaćanjima.

Državne financije

Obilježja proračuna u prvoj polovici 2004.

Rast prihoda ostvaren u prvom tromjesečju održao se i tijekom drugog tromjesečja, ali je rast rashoda bio brži. Posljedica takve dinamike ostvarenja prihoda i rashoda u prvoj polovici 2004. godine jest manjak proračuna konsolidirane središnje države¹¹ u iznosu od 7,4 mlrd. kuna, što je za 2,2 mlrd. kuna više od manjka ostvarenog u istom razdoblju prošle godine. Gornja granica manjka u 2004. godini, utvrđena u sporazumu s MMF-om, iznosi 9,25 mlrd. kuna.

U prvom tromjesečju ove godine na snazi je bilo privremeno financiranje proračuna, a Državni proračun Republike Hrvatske za 2004. godinu donesen je u ožujku. Plan prihoda i rashoda proračuna za ovu godinu promijenjen je u srpnju. Rebalansom je povećan plan prihoda od posebnog poreza na automobile i plan prihoda od posebnog poreza na duhanske proizvode. Glede prihoda rebalans uključuje i prihod od isplate dobiti javnih poduzeća iz prethodnih godina, a što se tiče rashoda, najznačajniji je dio povećanja namijenjen HŽ-u. Rebalansom utvrđeno povećanje prihoda veće je od povećanja rashoda pa je utjecaj rebalansa na iznos proračunskog manjka pozitivan.

Detaljnije podatke o ostvarenjima prihoda i rashoda za prvih šest mjeseci ove godine Ministarstvo financija prikazuje prema formatu međunarodne metodologije za statistiku državnih financija – GFS 2001. Takvi podaci nisu potpuno usporedivi s raspoloživim podacima za prethodna razdoblja koji su bili prikazivani u skladu s metodologijom za statistiku državnih financija GFS 1986. Nova metodologija uzrokovala je promjenu klasifikacije i obuhvata pojedinih kategorija prihoda i rashoda. Zbog toga su ostvarenja prihoda u prvom polugodištu ove godine usporediva s podacima za protekla razdoblja samo u segmentu ukupnih prihoda i potpora (bez kapitalnih prihoda), dok ostvarenja rashoda nisu usporediva s podacima za prethodna razdoblja. Uz komentar proračunskog salda dan je prikaz izračuna salda prema metodologiji GFS 1986.

Proračunski prihodi

Tijekom prvih šest mjeseci ove godine, na razini konsolidirane opće države ukupno je prikupljeno 42,3 mlrd. kuna prihoda¹². Kao i do sada, prihodi koje komentiramo u nastavku teksta odnose se na razinu konsolidirane središnje države u koju su uključeni prihodi HAC-a, HC-a, DAB-a i HFP-a, jer je ta razina ujedno i najviša razina za koju posjedujemo usporedive tromjesečne podatke prikazane po ekonomskoj klasifikaciji. Zato iz razmatranja isključujemo ostvarenja prihoda

¹¹ Manjak konsolidirane središnje države proširene za poslovanje HAC-a, HC-a, DAB-a i HFP-a prikazan je u skladu s metodologijom za statistiku državnih financija GFS 1986, bez kapitalnih prihoda.

jedinica lokalne i područne samouprave, koji u ukupnim prihodima opće države sudjeluju približno sa 10%.

Na razini konsolidirane središnje države u prvom polugodištu ove godine ukupno je prikupljeno 38 mlrd. kuna prihoda¹², što je za 6,1% više nego u istom razdoblju prošle godine. Pri tome su godišnje stope rasta prihoda u prvom (5,7%) i u drugom (6,5%) tromjesečju ove godine približno jednake, za razliku od prošle godine (11,5% i 2,4%), kada je u drugom tromjesečju zabilježen značajan podbačaj prirasta prihoda. Neporezni prihodi, koji su bili glavni uzrok spomenutog podbačaja, u prvih šest mjeseci ove godine porasli su za 6,6%, dok su porezni prihodi, udjelom znatno veći, porasli za 6,1%. Rast poreznih prihoda rezultat je ponajprije dobrih ostvarenja prihoda iz dvaju najvažnijih izvora, koji čine gotovo 70% ukupno ostvarenih prihoda. To su prihodi od poreza na dodanu vrijednost, koji su u prvom polugodištu porasli za 7,8%, te prihodi od doprinosa za socijalno osiguranje, čiji je rast iznosio vrlo dobrih 8,9%. Tome valja pridodati i rast prihoda od posebnog poreza na uvoz automobila (4,2%), kao i nešto niži rast prihoda od ostalih trošarina (3,7%). Najvišu stopu rasta (28,1%) u prvom polugodištu imali su prihodi od poreza na imovinu. Njihov udio u ukupnim prihodima iznosi manje od 1%, a ostvaruju se iz poreza na promet nekretnina. Visok rast prihoda iz tog izvora svakako odražava porast aktivnosti na tržištu nekretnina. Pri tome, ako se uzme u obzir činjenica da je prihod od poreza na promet nekretnina kod novosagrađenih nekretnina (za koje postoji obveza plaćanja PDV-a) znatno manji nego u ostalim slučajevima¹³ (gdje ne postoji obveza plaćanja PDV-a, a to su npr. nekretnine sagrađene prije uvođenja PDV-a ili nekretnine na koje je PDV konačno plaćen), može se zaključiti da spomenuti porast aktivnosti na tržištu nekretnina manjim dijelom proizlazi iz prometa novosagrađenih nekretnina, a većim dijelom proizlazi iz prometa "ostalih" nekretnina.

U prvom polugodištu ove godine zabilježen je pad prihoda od poreza na dohodak, prihoda od poreza na dobit i prihoda od carina. Prihodi od poreza na dohodak ostvareni tijekom prvih šest mjeseci ove godine niži su gotovo za 10% od prihoda u istom razdoblju prošle godine. Takvo, znatno slabije ostvarenje proizlazi iz vremenske neusklađenosti između početka povrata poreza u ovoj godini i lani, jer je proces povrata poreza ove godine započeo znatno prije nego prošle godine.

Proračunski rashodi, saldo proračuna i financiranje manjka

U prvom polugodištu ove godine na razini konsolidirane opće države ukupno je utrošeno 49,7 mlrd. kuna. Od toga je 45,5 mlrd. kuna utrošeno na razini konsolidirane središnje države, a to je za 10,6% više nego u istom razdoblju prošle godine¹⁴. Promatrano po tromjesečjima, pri ostvarivanju

¹² Izračunato na temelju podataka o ostvarenju prihoda prikazanom prema formatu GFS 2001, a usporedivo je s *ukupnim prihodima i potporama (bez kapitalnih prihoda)* prema formatu GFS 1986.

¹³ Kad je riječ o novosagrađenoj nekretnini, osnovica za obračun porezna na promet nekretnina sadrži vrijednost zemljišta i komunalne naknade, a ne vrijednost cjelokupne novosagrađene nekretnine.

¹⁴ Navedeni podaci izračunati su na temelju podataka o ostvarenju prihoda i ostvarenom saldu bez kapitalnih prihoda – GFS 1986 (Tablica 17.).

Tablica 17. Izračun salda (bez kapitalnih prihoda) prema metodologiji GFS 1986, u milijunima kuna

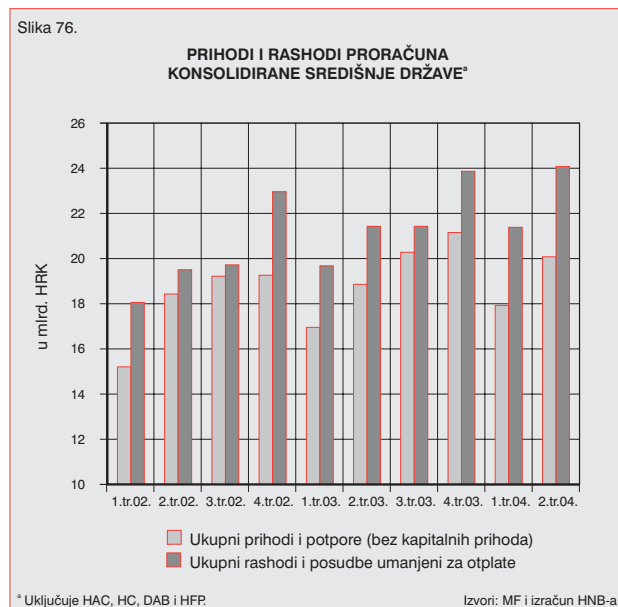
	I. – VI. 2004.				
	Državni proračun	Izvanproračunski korisnici	Konsolidirana središnja država	Jedinice lokalne i područne samouprave	Konsolidirana opća država
Prihodi ^a	36.945	3.477	39.783	5.030	44.265
Ukupni rashodi i neto posudbe	42.181	5.698	47.241	4.955	51.649
Rashodi ^a	40.971	2.342	42.674	3.943	46.069
Nabava nefinancijske imovine ^a	662	3.310	3.972	928	4.901
Neto pozajmljivanje – zajmovi ^a	369	27	396	52	447
Izdaci	539	62	601	75	677
Primici	170	36	206	24	229
Izdaci za dionice i ostale udjele ^a	180	19	199	8	207
Izdaci za ostala potraživanja ^a	–	–	–	24	24
Saldo bez kapitalnih prihoda (GFS 1986)	–5.236	–2.222	–7.458	75	–7.383

^a Napomena: GFS 2001. Izvor: MF

Tablica 18. Saldo proračuna konsolidirane središnje države po razinama, u milijunima kuna

	2003.		2004. ^b		I. – VI. 2004.
	I. – VI.	Plan ^a	I. – VI.	Plan ^a	I. – VI. 2003.
Državni proračun	–2.913	738	–5.236	–4.263	
Ukupni prihodi i potpore	33.282	75.232			
Ukupni prihodi i potpore (bez kapitalnih prihoda)			35.223	78.931	
Ukupni rashodi (i posudbe umanjene za otplate)	36.195	74.494	40.459	83.193	
Izvanproračunski fondovi	–972	–2.793	59	
Državne agencije	–1.225	–3.288	–2.281	
HAC	–1.334	–3.599			
HC	–86	–145			
DAB	123	360			
HFP	72	97			
Saldo konsolidirane središnje države	–5.110	–5.343			
Saldo konsolidirane središnje države, bez kapitalnih prihoda	–5.280	–8.997	–7.458	41%
Udio u BDP-u (%)			–3,9		
Napomena: Saldo konsolidirane opće države, bez kapitalnih prihoda, udio u BDP-u (%)				–4,5	

^a Revidirani plan; ^b Prihodi i rashodi proračuna umanjene su za iznos doprinosa (koji je država platila na osnovi doprinosa za socijalno osiguranje) kako bi bili usporedivi s podacima za prethodna razdoblja. Izvor: MF i izračun HNB-a

rashoda u ovoj godini prirast u drugom tromjesečju bio je nešto intenzivniji (12,3%) od prirasta u prvom (8,7%), što je i razumljivo s obzirom na sezonu građevinskih radova, čiji je puni zamah upravo u proljetnim i ljetnim mjesecima.

Rezultat ostvarenja prihoda i rashoda na razini konsolidirane središnje države u prvih šest mjeseci jest manjak u iznosu od 7,45 mlrd. kuna (bez kapitalnih prihoda), što je za 2,2 mlrd. kuna više od manjka u prvom polugodištu prošle godine. Manjak (zajedno s otplatama) financiran je iz domaćih i

stranih izvora, i to manjim dijelom kreditima banaka, a većim dijelom plasmanom vrijednosnih papira. Na domaćem financijskom tržištu u veljači i ožujku izdane su obveznice u kunskoj protuvrijednosti od 350 mil. EUR, dok su u drugom tromjesečju značajnu ulogu u financiranju imali i trezorski zapisi. Na stranom tržištu država je u travnju izdala obveznice u vrijednosti 500 mil. EUR.

Državni dug

Dug opće države¹⁵ s dugom HBOR-a nastavio je rasti tijekom drugog tromjesečja 2004. godine. Prema podacima HNB-a krajem mjeseca lipnja dug je iznosio 92,9 mlrd. kuna ili približno 45% očekivane vrijednosti nominalnog BDP-a za 2004. godinu. Istodobno, izdana državna jamstva iznosila su 13,8 mlrd. kuna odnosno 6,7% očekivanog BDP-a. Pribrojimo li dugu opće države iznos izdanih jamstava, koja čine potencijalni dug, ukupni dug države na kraju drugog tromjesečja doseže 106,7 mlrd. kuna ili približno 52% očekivane nominalne vrijednosti BDP-a.

Dug opće države s dugom HBOR-a od početka godine ukupno je povećan za 8,2 mlrd. kuna, što je za 1,3 mlrd. kuna (ili 20%) više od povećanja zabilježenog u istom razdoblju prošle godine. Od ukupnog povećanja duga približno 4,5 mlrd. kuna generirano je zaduživanjem u inozemstvu, dok se

¹⁵ Podaci o dugu opće države ne sadrže podatke o nepodmirenim dospjelim obvezama države jer HNB ne prima informacije o tome od Ministarstva financija.

Okvir 4. Stand-by aranžman

Hrvatske su vlasti u veljači prošle godine s Međunarodnim monetarnim fondom sklopile *stand-by* aranžman na razdoblje od 14 mjeseci. Taj financijski sporazum bio je sklopljen kao mjera opreza u predizbornoj godini, a istekao je 2. travnja ove godine bez zaključivanja, jer, između ostalih, kriteriji na području fiskalne politike, postavljeni za kraj prosinca 2003. nisu bili zadovoljeni. Nova je vlada tako, bez okončanja prethodnog aranžmana, započela pregovore o novom *stand-by* aranžmanu.

Zahtjev za odobrenje novog *stand-by* aranžmana, s programom svoje ekonomske politike za 2004. i 2005. godinu, hrvatske su vlasti podnijele MMF-u u srpnju ove godine. Program je sadržan u Memorandumu o ekonomskoj i financijskoj politici (MEFP), koji su zajedno pripremili Hrvatska vlada i Hrvatska narodna banka. Osnovni su ciljevi programa stabiliziranje udjela inozemnog duga u BDP-u približno na njegovoj sadašnjoj razini, odnosno smanjenje eksterne ranjivosti koju stvaraju visoki deficiti na tekućem računu platne bilance i opterećenje inozemnim dugom, te priprema Hrvatske za ulazak u EU. Ostvarenje postavljenih ciljeva prema programu bi se trebalo postići smanjenjem proračunskog manjka i strukturnim reformama čiji je cilj smanjenje uloge države u gospodarstvu. Na području monetarne politike program ne predviđa promjene, već kontinuitet dosadašnje politike HNB-a. Međunarodni monetarni fond podržao je takav program, te je u kolovozu ove godine Republici Hrvatskoj odobrio *stand-by* aranžman u iznosu od 97 mil. posebnih prava vučenja (SDR). Iznos, koji čini 26,7% kvote Republike Hrvatske, odobren je na razdoblje od 20 mjeseci.

Novi je sporazum također sklopljen kao mjera opreza, a Hrvatska se, kao ni u prethodnom aranžmanu zaključenom s MMF-om, ne koristi novčanim sredstvima koja joj je on odobrio.

Kvantitativni kriteriji za ocjenu uspješnosti izvršenja programa definirani su u Tehničkom memorandumu o razumijevanju. Na fiskalni dio odnose se tromjesečne gornje granice: za manjak proračuna konsolidirane opće države, za manjak HBOR-a, za promjene stanja dospjelih neplaćenih obveza u proračunu opće države te za ugovaranja novih zaduživanja u inozemstvu i izdavanja jamstava.

Provedba programa u monetarnom dijelu, što se tiče neto međunarodnih pričuva HNB-a i neto domaće aktive HNB-a, također će se pratiti pomoću kvantitativnih kriterija za ocjenu uspješnosti izvršenja programa.

Manjci odabranih javnih poduzeća, umanjeni za transfere i neto kredite opće države, pratit će se na temelju indikativnih limita. Na taj način pratit će se kumulativno povećanje ukupnog stanja duga u osam odabranih javnih poduzeća.

Strukturne kontrolne točke, definirane u MEFP-u, fokusirane su na reforme javnih financija. Tim su kontrolnim točkama određene promjene i rokovi za njihovo provođenje, odnosno potrebno je:

- do kraja prosinca 2004. izraditi srednjoročni poslovni plan za HŽ kako bi se smanjila ovisnost te tvrtke o

subvencijama i poboljšao povrat troškova;

- ukinuti bankovne račune DAB-a do kraja lipnja 2005., HFP-a do kraja rujna 2005. te HAC-a i HC-a do kraja prosinca 2005.;
- do kraja rujna 2004. reorganizirati Sektor za upravljanje gotovinom i javnim dugom Ministarstva financija;
- dovršiti registar kreditnih garancija države, uključujući garancije jedinica lokalne države, i do kraja prosinca 2004. uskladiti podatke s HNB-om;
- do kraja lipnja 2005. izraditi plan privatizacije Croatia osiguranja i treću fazu privatizacije HT-a završiti do kraja prosinca 2005. te
- do kraja rujna 2004. osnovati radnu skupinu za pripremu reforme u području objedinjavanja nadzora nad nebankarskim financijskim posrednicima.

Uz nabrojene kvantitativne kriterije, indikativne limite i strukturne kontrolne točke, u MEFP su uključeni i jedan strukturni kriterij – izrada proračuna za trogodišnje razdoblje (2005. – 2007.) te dva stalna kriterija za ocjenu uspješnosti izvršenja programa, koji se pojavljuju u svim aranžmanima s MMF-om. Prema tim, stalnim kriterijima ne može biti novih neplaćenih dospjelih obveza prema inozemstvu, ne bi trebalo donositi nova ograničenja ili zaoštravati postojeća ograničenja za plaćanja i transfere u okviru tekućih međunarodnih transakcija ili onih vezanih uz viševalutne prakse i bilateralne sporazume o plaćanjima koja nisu u skladu s člankom VIII. Statuta MMF-a, te nije poželjno ni uvoditi ili zaoštravati uvozna ograničenja zbog utjecaja na platnu bilancu.

Najvažniji su instrumenti za ostvarenje programskih ciljeva u području fiskalne politike. Stoga se posebna pozornost posvećuje uspostavljanju reda i transparentnosti u javnim financijama te procesu konsolidacije u srednjoročnom razdoblju. Za početak srednjoročne konsolidacije, u 2004. godini, planiran je manjak proračuna opće države u iznosu od 4,5% vrijednosti BDP-a, dok iduće, 2005., manjak ne bi smio biti veći od 3,7% BDP-a. Radi ostvarenja prilagodbe fiskalna će se politika osloniti na kombinaciju mjera vezanih uz rashode i prihode, kao i na neke jednokratne prihode. Mjerama fiskalne politike koje se odnose na rashode, regulirat će se između ostalog politika plaća, ulaganja u ceste i autoceste te potrošnja u sektoru zdravstva. Što se tiče prihoda, primjerice, u 2004. godini očekuju se dodatni prihodi od povećanja trošarina na automobile i duhan, zatim jednokratni prihodi od isplate dividenda jednog broja javnih poduzeća te primici od koncesije za treću GSM licenciju. Tijekom sljedeće godine započet će i srednjoročni proces porezne reforme i ubrzat će se proces privatizacije, pa bi se do kraja ove godine trebala privatizirati sva poduzeća iz portfelja HFP-a u kojima državni udjel iznosi do 25%, a svi ostali udjeli iz portfelja do kraja lipnja 2005. U području financiranja proračunskog manjka potrebno je postupno povećavati udio sredstava pribavljenih iz domaćih izvora.

Pri smanjivanju eksterne ranjivosti, uz fiskalnu politiku, koja ima najvažniju ulogu, bitna je i monetarna politika. S obzirom na otvorenost gospodarstva, snažnu trgovačku

povezanost s europodručjem, velike kapitalne tokove i slabe mogućnosti zaštite od valutnog rizika, HNB će i dalje ustrajati u namjeri da se stabilnost cijena održava pomoću opće stabilnosti tečaja kune. Pri tome visoki stupanj pove-

zanosti hrvatskih banaka i poduzeća s međunarodnim tržištem kapitala ograničava mogućnost HNB-a da utječe na razinu ekonomske aktivnosti, deficit tekućeg računa i inozemni dug.

preostalih 3,7 mlrd. kuna odnosi na povećanje unutarnjeg duga. Kako je tijekom prvih šest mjeseci ove godine unutarnji dug HBOR-a tek neznatno smanjen (za 46 mil. kuna), povećanje unutarnjeg duga rezultat je zaduživanja opće države. Najveći dio povećanja duga ostvaren je na razini zaduživanja Republike Hrvatske, i to gotovo u cijelosti emisijom obveznica i upisom trezorskih zapisa. Manji dio povećanja unutarnjeg duga odnosi se na razinu republičkih fondova i razinu lokalne države, kod kojih je dominantan oblik zaduživanja bio kredit banaka. Unutarnji dug lokalne države krajem lipnja ove godine iznosio je 1,25 mlrd. kuna ili za 46% više od stanja zabilježnog krajem lipnja prošle godine. Tijekom prvih šest mjeseci ove godine unutarnji dug lokalne države povećan je za 345 mil. kuna (ili 38%), i to gotovo u cijelosti uzimanjem kredita od poslovnih banaka. Znatno manji dio povećanja duga odnosi se na zaduživanje lokalne države na tržištu kapitala. Naime, potkraj lipnja u Službeno tržište Zagrebačke burze prvi su put uvrštene obveznice lokalne države. To su bile municipalne obveznice grada Koprivnice.

Inozemni dug države s dugom HBOR-a tijekom prvih šest mjeseci povećan je za ukupno 4,5 mlrd. kuna, što je za 41% više od povećanja duga zabilježnog u istom razdoblju prošle godine. To je pretežno rezultat povećanja inozemnog duga HBOR-a jer povećanje duga opće države (za 3,1 mlrd. kuna) približno odgovara povećanju u istom razdoblju prošle godine. Inozemni dug HBOR-a od početka godine po-

većao se za 1,4 mlrd. kuna, te je krajem lipnja 2004. iznosio 6,2 mlrd. kuna. Osim što se inozemni dug HBOR-a u navedenom razdoblju povećao, promijenila se i njegova struktura, tj. znatno se smanjio udjel kredita banaka, a povećao se udjel obveznica, jer je cjelokupno ovogodišnje povećanje duga HBOR-a upravo rezultat emisije obveznica (u vrijednosti od 300 mil. EUR).

U ukupnom dugu opće države na kraju prvog polugodišta 2004. (92,9 mlrd. kuna) udio središnje države iznosi visokih 98,4% (85,5 mlrd. kuna). Kako je dug HBOR-a uključen i u dug opće i u dug središnje države, razlika u dugu između dviju razina države odnosi se isključivo na dug lokalne države.

Ukupna izdana jamstva Republike Hrvatske, prema podacima HNB-a, krajem lipnja 2004. iznosila su 13,8 mlrd. kuna, što je za 1,2 mlrd. kuna (ili 8,3%) manje od stanja zabilježnog krajem prošle godine. Više od 81% ukupnog smanjenja izdanih jamstava rezultat je smanjenja domaćih jamstava, dok ostatak proizlazi iz smanjenja inozemnih jamstava.

Unutarnji dug središnje države

Unutarnji dug središnje države krajem lipnja 2004. godine, prema podacima HNB-a, iznosio je 35,4 mlrd. kuna, što je za 3,3 mlrd. kuna (ili 10,5%) više od stanja duga zabilježnog na kraju prošle godine. Najveći dio povećanja duga odnosi se na upis trezorskih zapisa (1,7 mlrd. kuna) i izdanja državnih obveznica (1,3 mlrd. kuna), dok ostatak čini povećanje duga na osnovi kredita banaka. Takva struktura po-

Tablica 19. Unutarnji dug središnje države, na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	Stanje				Promjena	
	XII. 2001.	XII. 2002. ^a	XII. 2003. [*]	VI. 2004.	I. – VI. 2003.	I. – VI. 2004.
1. Unutarnji dug središnje države	24.907	28.747	32.053	35.406	3.808	3.352
1.1. Unutarnji dug Republike Hrvatske	21.468	20.998	25.676	28.877	4.161	3.201
Trezorski zapisi	4.892	5.633	6.548	8.263	351	1.715
Instrumenti tržišta novca	7	0	0	54	0	54
Obveznice	15.416	13.566	14.937	16.341	1.937	1.404
Krediti banaka	1.152	1.799	4.190	4.219	1.873	28
1.2. Unutarnji dug republičkih fondova	3.439	7.749	6.377	6.529	-353	151
Instrumenti tržišta novca	-	-	-	-	-	-
Obveznice	1.636	4.108	3.418	3.293	37	-126
Krediti banaka	1.803	3.641	2.959	3.236	-390	277
Napomena: izdana jamstva	6.026	7.528	6.895	5.879	-720	-1.016

^a Dug Hrvatskih cesta, Hrvatskih autocesta i Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka reklasificiran je iz podsektora Republika Hrvatska u podsektor republički fondovi od, uključujući, prosinca 2002. Izvor: Bilten HNB-a, Tablica I3.

Tablica 20. Inozemni dug središnje države, na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	Stanje				Promjena	
	XII. 2001.	XII. 2002. ^a	XII. 2003. [*]	VI. 2004.	I. – VI. 2003.	I. – VI. 2004.
1. Inozemni dug središnje države	42.413	45.058	51.421	55.983	3.245	4.562
1.1. Inozemni dug Republike Hrvatske	39.657	38.649	42.222	44.153	3.135	1.931
Obveznice	30.029	30.115	33.548	35.744	3.632	2.196
Krediti	9.628	8.534	8.674	8.409	-497	-265
1.2. Inozemni dug republičkih fondova	2.757	6.409	9.200	11.830	110	2.631
Obveznice	697	1.019	1.000	2.946	-15	1.946
Krediti	2.060	5.390	8.199	8.884	125	685
Napomena: izdana jamstva	8.549	7.980	8.310	8.066	-115	-245

^a Dug Hrvatskih cesta, Hrvatskih autocesta i Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka reklasificiran je iz podsektora Republika Hrvatska u podsektor republički fondovi od, uključujući, prosinca 2002. Izvor: Bilten HNB-a, Tablica I3.

većanja duga bitno se razlikuje od strukture povećanja duga tijekom prvih šest mjeseci prošle godine, kada su uz državne obveznice najznačajniji izvor povećanja duga bili krediti banaka, dok su trezorski zapisi u povećanju sudjelovali s manje od jedne desetine.

Promatrano po tromjesečjima dominantan oblik povećanja duga središnje države tijekom prvog tromjesečja ove godine bilo je izdavanje obveznica (dvije tranše u ukupnoj kunsnoj protuvrijednosti od 350 mil. EUR), manji dio povećanja duga prouzročili su krediti banaka, dok je stanje duga na osnovi izdanih trezorskih zapisa smanjeno. Suprotno tome, povećanje duga tijekom drugog tromjesečja u cijelosti proizlazi iz velikog upisa trezorskih zapisa, što je bilo direktna posljedica visoke likvidnosti na tržištu novca zabilježene potkraj travnja i tijekom svibnja.

U ukupnom povećanju unutarnjeg duga tijekom prvih šest mjeseci 2004. godine na razinu Republike Hrvatske odnosi se 95%, dok je ostatak rezultat zaduživanja republičkih fondova.

Inozemni dug središnje države

Prema podacima HNB-a inozemni dug središnje države

krajem lipnja 2004. godine iznosio je 56 mlrd. kuna, što je za 4,5 mlrd. kuna ili 8,9% više od stanja zabilježenog potkraj prošle godine. Manji dio navedenog povećanja (9%) odnosi se na povećanje duga po osnovi kredita banaka, dok je većina, gotovo 91% povećanja duga, posljedica izdavanja obveznica na inozemnom tržištu. Prvo je HBOR, početkom godine, na luksemburškoj burzi izdao obveznice u vrijednosti 300 mil. EUR s rokom dospeljeća od 7 godina. To je ujedno bio i glavni razlog povećanja inozemnog duga središnje države u prvom tromjesečju jer je inozemni dug na razini zaduživanja Republike Hrvatske u istom razdoblju smanjen, ponajprije zbog otplate glavnice duga prema Londonskom klubu. Suprotno tome, u drugom tromjesečju, povećanje inozemnog duga središnje države posljedica je povećanja duga na razini zaduživanja Republike Hrvatske. Naime, u travnju ove godine država je izdala obveznice u vrijednosti 500 mil. EUR, s rokom dospeljeća od deset godina, uz nominalnu kamatnu stopu od 5%. U odnosu na izdanje euroobveznica iz veljače prošle godine, koje su izdane na rok od sedam godina, ovogodišnje izdanje, u vrijednosti jednako prošlogodišnjoj, izdano je na rok od deset godina.

Statistički pregled

Klasifikacija i iskazivanje podataka o potraživanjima i obvezama

Podaci o potraživanjima i obvezama financijskih institucija klasificiraju se prema institucionalnim sektorima i financijskim instrumentima. Institucionalni sektori su sljedeći: financijske institucije, središnja država, ostali domaći sektori i inozemstvo.

Sektor financijske institucije obuhvaća sljedeće podsektore: središnju banku, banke, ostale bankarske institucije i nebankarske financijske institucije. Središnja banka je Hrvatska narodna banka. Banke su institucije kojima je Hrvatska narodna banka izdala odobrenje za obavljanje bankarskih poslova u skladu sa Zakonom o bankama, uključujući i štedionice u prijelaznom razdoblju. U sektor banke ne uključuju se banke u stečaju i bivše filijale banaka čije je sjedište izvan Republike Hrvatske. Ostale bankarske institucije su stambene štedionice, štedno-kreditne zadruge i investicijski fondovi. Nebankarske financijske institucije su financijske institucije koje nisu klasificirane kao banke ili kao ostale bankarske institucije (npr. društva za osiguranje, mirovinski fondovi).

Središnja država obuhvaća podsektor Republika Hrvatska i podsektor republički fondovi. Do prosinca 2003. godine podsektor Republika Hrvatska obuhvaćao je organe državne uprave, uključujući Hrvatske ceste, Hrvatske autoceste, Državnu agenciju za osiguranje

štednih uloga i sanaciju banaka, a podsektor republički fondovi obuhvaća Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatski fond za privatizaciju, Hrvatske vode i Hrvatsku banku za obnovu i razvitak.

Od siječnja 2004. godine Hrvatske ceste, Hrvatske autoceste, Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka reklasificirani su iz podsektora Republika Hrvatska u podsektor republički fondovi.

Ostali domaći sektori su: organi lokalne države, državna i ostala trgovačka društva te stanovništvo, uključujući obrtnike i neprofitne institucije koje pružaju usluge stanovništvu. Podsektor ostala trgovačka društva obuhvaća i banke u stečaju. U pojedinim tablicama ostali domaći sektori dijele se u sljedeće podsektore: lokalnu državu, koja obuhvaća jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, trgovačka društva koja obuhvaćaju državna i ostala trgovačka društva, te stanovništvo, koje uključuje i obrtnike i neprofitne institucije.

Sektor inozemstvo obuhvaća strane fizičke i pravne osobe.

Svi podaci o potraživanjima i obvezama odnose se na stanje na kraju razdoblja, pri čemu se devizne pozicije iskazuju u kunskoj protuvrijednosti prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja.

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Primarni novac	Novčana masa M1	Novčana masa M1a	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani	Mjesečne stope rasta					
								Primarni novac	Novčana masa M1	Novčana masa M1a	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani
1994.	prosinac	4.714,2	6.642,6	6.996,7	17.679,9	16.540,1	27.661,5	11,73	2,20	3,83	2,26	11,84	3,45
1995.	prosinac	6.744,1	8.234,9	8.503,2	24.623,0	21.576,3	32.819,5	2,97	0,89	1,54	3,41	1,00	1,88
1996.	prosinac	8.770,4	11.368,9	11.494,9	36.701,1	24.960,4	33.831,2	11,35	7,83	7,67	4,88	-5,41	-11,61
1997.	prosinac	10.346,1	13.731,4	13.848,8	50.742,0	33.829,0	48.863,4	7,86	3,93	3,85	2,16	4,98	4,96
1998.	prosinac	9.954,2	13.531,4	13.615,2	57.340,3	44.626,8	59.792,0	7,24	6,92	6,59	2,51	3,73	0,25
1999.	prosinac ^a	10.310,0	13.858,9	13.965,7	56.659,3	40.003,8	55.875,8	4,53	5,46	5,48	2,28	0,35	-4,58
2000.	prosinac	11.717,3	18.030,3	18.256,4	73.061,1	44.043,9	60.883,8	7,32	10,04	9,89	3,66	10,46	2,66
2001.	prosinac	17.803,2	23.703,5	23.936,5	106.071,4	57.410,0	74.964,5	8,01	13,00	11,96	11,65	3,40	1,16
2002.	prosinac	23.027,9	30.869,8	31.876,7	116.141,8	83.324,4	97.463,7	10,72	6,11	6,79	1,65	7,92	2,15
2003.	srpanj	25.064,8	34.381,5	35.031,8	125.023,3	93.926,6	106.822,9	3,30	4,73	4,59	4,17	4,68	2,65
	kolovoz	25.854,2	34.044,3	34.586,9	126.979,7	92.451,1	106.761,8	3,15	-0,98	-1,27	1,56	-1,57	-0,06
	rujan	27.289,1	32.589,4	33.247,6	126.910,9	92.696,3	107.180,1	5,55	-4,27	-3,87	-0,05	-0,27	-0,39
	listopad	27.037,8	32.805,7	33.482,9	127.072,4	93.345,6	108.516,8	-0,92	0,66	0,71	0,13	0,70	1,25
	studenj	28.086,2	33.295,3	33.974,1	128.718,4	93.221,1	110.934,7	3,88	1,49	1,47	1,30	-0,13	2,23
	prosinac	30.586,2	33.888,7	34.630,9	128.893,1	96.121,7	111.661,4	8,90	1,78	1,93	0,14	3,11	0,66
2004.	siječanj	29.439,9	32.323,1	32.853,4	128.917,7	98.213,8	113.102,5	-3,75	-4,62	-5,13	0,02	2,18	1,29
	veljača	29.482,8	31.283,9	31.827,9	127.876,5	97.913,3	113.516,7	0,15	-3,21	-3,12	-0,81	-0,31	0,37
	ožujak	30.076,1	31.622,9	32.187,8	125.766,6	98.115,4	113.282,0	2,01	1,08	1,13	-1,65	0,21	-0,21
	travanj	30.895,7	32.890,5	33.537,9	127.867,8	97.727,3	115.926,7	2,73	4,01	4,19	1,67	-0,40	2,33
	svibanj	31.175,6	33.193,9	33.931,5	127.461,4	98.300,7	115.314,9	0,91	0,92	1,17	-0,32	0,59	-0,53
	lipanj	31.157,1	34.265,4	34.846,7	129.559,4	99.728,3	116.769,2	-0,06	3,23	2,70	1,65	1,45	1,26
	srpanj	31.652,1	34.621,5	35.204,2	133.013,2	101.861,7	117.874,0	1,59	1,04	1,03	2,67	2,14	0,95
	kolovoz	32.327,9	35.024,3	35.818,7	136.825,8	101.771,0	118.889,6	2,14	1,16	1,75	2,87	-0,09	0,86

^a Plasmani su jednokratno smanjeni u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna.

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati

U tablici se iskazuju podaci o nekim osnovnim monetarnim i kreditnim agregatima te njihove mjesečne stope rasta. U rujnu 1999. godine provedena je revizija svih monetarnih agregata. U starijim publikacijama HNB-a podaci o potraživanjima i obvezama štedionica nisu obuhvaćeni u izračunu monetarnih agregata.

Primarni novac u cijelosti je preuzet iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1).

Novčana masa M1 definirana je jednako kao i istoimena pozicija u Bilanci monetarnih institucija (Tablica B1) te obuhvaća gotov novac izvan banaka, depozite ostalih bankarskih institucija i ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke te depozitni novac kod banaka. Novčana masa M1a obuhvaća gotov novac izvan banaka i depozitni novac kod banaka uvećan za depozitni novac središnje države kod banaka.

Ukupna likvidna sredstva (M4) obuhvaćaju novčanu masu M1, štedne i oročene depozite, devizne depozite te obveznice i instrumente tržišta novca (navedene komponente preuzete su iz Bilance monetarnih institucija (Tablica B1)).

Neto domaća aktiva definirana je kao razlika između ukupnih likvidnih sredstava i inozemne aktive (neto).

Plasmani su potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. udio tih banaka u monetarnom agregatu M1 iznosio je 259,3 milijuna kuna, a u monetarnom agregatu M4 iznosio je 4.035,8 milijuna kuna. Podaci za lipanj 1999. godine bit će usporedivi s podacima za srpanj 1999. godine ako se stavka Plasmani banaka poveća za iznos od 3.513,5 mil. kuna.

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.					
	XII.	XII. ^a	XII.	XII.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
AKTIVA										
1. Inozemna aktiva (neto)	29.017,2	48.661,3	32.817,4	32.771,4	27.651,2	30.140,5	29.160,6	29.831,1	31.151,5	35.054,8
2. Plasmani	72.051,4	87.637,6	112.518,9	126.371,6	128.272,1	128.821,3	128.635,8	130.542,8	132.431,7	133.118,7
2.1. Potraživanja od središnje države (neto)	11.167,6	12.673,1	15.055,2	14.710,1	14.990,1	12.894,6	13.320,9	13.773,6	14.557,7	14.229,0
2.2. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	60.653,4	74.513,0	96.329,0	110.467,8	112.030,0	114.710,9	114.052,6	115.525,3	116.625,0	117.696,7
2.3. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	68,7	170,2	219,5	431,8	600,0	517,0	542,8	517,0	485,1	445,9
2.4. Potraživanja od nebankarskih financijskih institucija	161,7	281,4	915,3	761,8	651,9	698,7	719,5	727,0	763,9	747,0
Ukupno (1+2)	101.068,7	136.298,9	145.336,3	159.143,0	155.923,3	158.961,7	157.796,4	160.373,9	163.583,2	168.173,5
PASIVA										
1. Novčana masa	18.030,3	23.703,5	30.869,8	33.888,7	31.622,9	32.890,5	33.193,9	34.265,4	34.621,5	35.024,3
2. Štedni i oročeni depoziti	7.651,1	10.213,1	13.001,1	18.370,7	19.678,0	19.856,1	20.711,6	20.857,0	22.064,4	22.680,7
3. Devizni depoziti	46.901,6	71.836,9	72.054,6	76.035,3	74.070,1	74.765,5	73.216,8	74.056,7	75.849,5	78.423,0
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	478,2	317,8	216,3	598,4	395,6	355,7	339,1	380,4	477,9	697,9
5. Ograničeni i blokirani depoziti	2.864,5	1.926,2	1.729,5	1.721,6	2.049,3	2.150,2	2.272,3	2.295,0	2.177,4	2.161,9
U tome: Blokirani devizni depoziti stanovništva	1.695,1	770,2	319,3	167,8	110,7	110,4	106,2	101,8	48,0	46,9
6. Ostalo (neto)	25.143,1	28.301,4	27.465,1	28.528,2	28.107,4	28.943,8	28.062,8	28.519,5	28.392,6	29.185,7
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	101.068,7	136.298,9	145.336,3	159.143,0	155.923,3	158.961,7	157.796,4	160.373,9	163.583,2	168.173,5

^a U međunarodne pričuve HNB-a sa stanjem na dan 31. prosinca 2001. uključen je učinak prve revalorizacije vrijednosnica u iznosu od 165,5 milijuna kuna. U međunarodne pričuve uključene su i obračunate kamate na depozite, a čiji je učinak iznosio 63,8 milijuna kuna. Analogno, na osnovi pripisa obračunatih kamata obveze HNB-a prema inozemstvu povećane su za 6,4 milijuna kuna, a obveze na osnovi izdvajanja devizne obvezne pričuve za 8,6 milijuna kuna.

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija

Bilanca monetarnih institucija prikazuje konsolidirane podatke iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1) i Konsolidirane bilance banaka (Tablica D1).

Inozemna aktiva (neto) jest razlika između zbroja inozemnih aktiva Hrvatske narodne banke i banaka i zbroja inozemnih pasiva Hrvatske narodne banke i banaka.

Plasmani su zbroj odgovarajućih stavki iz Bilance Hrvatske narodne banke i Konsolidirane bilance banaka, s tim da su potraživanja od središnje države iskazana neto, tj. umanjena za depozite središnje države kod Hrvatske narodne banke i kod banaka.

Novčana masa zbog je gotovog novca izvan banaka, depozita ostalih bankarskih institucija kod Hrvatske narodne banke, depozita ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke i depozitnog novca kod banaka (stavka Depozitni novac iz Konsolidirane bilance banaka, Tablica D1.).

Stavke Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržišta novca u cijelosti su preuzete iz Konsolidirane bilance banaka, dok je stavka Ograničeni i blokirani depoziti zbroj pripadnih stavki iz Bilance Hrvatske narodne banke (isključujući blokirane depozite banaka kod Hrvatske narodne banke) i Konsolidirane bilance banaka. Ostalo (neto) su neraspoređene stavke pasive umanjene za neraspoređene pozicije aktive.

Tablica B2: Broj banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija po veličini bilančne aktive

Godina	Mjesec	Ukupan broj banaka	Banke klasificirane po veličini bilančne aktive						Ukupan broj štedionica	Štedionice klasificirane po veličini bilančne aktive		
			Manje od 100 mil. kn	Od 100 do manje od 500 mil. kn	Od 500 mil. do manje od 1 mlrd. kn	Od 1 do manje od 2 mlrd. kn	Od 2 do manje od 10 mlrd. kn	10 i više mlrd. kn		Manje od 10 mil. kn	Od 10 do manje od 100 mil. kn	100 i više mil. kn
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1994.	prosinac	50	13	21	6	6	2	2	33	22	9	2
1995.	prosinac	53	15	20	7	7	2	2	21	7	13	1
1996.	prosinac	57	10	26	6	9	4	2	22	10	11	1
1997.	prosinac	60	4	28	9	8	9	2	33	12	18	3
1998.	prosinac	60	3	26	8	11	10	2	33	4	25	4
1999.	prosinac	53	4	23	7	7	10	2	30	5	21	4
2000.	prosinac	45	3	15	9	6	10	2	29	5	19	5
2001.	prosinac	44	3	13	7	7	10	4	21	4	12	5
2002.	prosinac	46	4	13	7	9	8	5	10	3	5	2
2003.	srpanj	44	4	12	8	7	8	5	9	5	2	2
	kolovoz	43	4	13	7	6	7	6	9	5	2	2
	rujan	43	3	14	7	6	7	6	9	5	2	2
	listopad	43	3	13	8	6	7	6	9	5	2	2
	studeni	43	3	13	8	6	7	6	8	4	2	2
	prosinac	42	2	13	8	5	8	6	7	3	2	2
2004.	siječanj	41	2	12	9	6	6	6	7	3	3	1
	veljača	41	2	12	9	6	6	6	7	3	3	1
	ožujak	41	2	12	9	6	6	6	6	3	3	–
	travanj	41	2	12	9	5	7	6	6	3	3	–
	svibanj	41	2	12	9	5	7	6	6	3	3	–
	lipanj	41	2	12	9	5	7	6	6	3	3	–
	srpanj	40	2	11	10	5	6	6	6	3	3	–
	kolovoz	40	2	11	10	5	6	6	6	3	3	–

Tablica B2: Broj banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija prema veličini bilančne aktive

U tablici se iskazuje ukupan broj banaka i štedionica u prijelaznom razdoblju, koje mjesečno izvješćuju Hrvatsku narodnu banku i čije je poslovanje prikazano u Konsolidiranoj bilanci banaka. Monetarnom statistikom obuhvaćene su i institucije u likvidaciji kao i one koje su izgubile odobrenje za rad, a nisu pokrenule postupak likvidacije.

Posebna pravila izvješćivanja vrijedila su za štedionice do lipnja

1995. godine. Štedionice nisu bile obvezne izvješćivati središnju banku o svom poslovanju, tako da su u podacima do lipnja 1995. obuhvaćene samo štedionice koje su o svom poslovanju dragovoljno izvješćivale Hrvatsku narodnu banku. Od srpnja 1995. godine podacima su obuhvaćene sve registrirane štedionice. Štedionice koje su dobile odobrenje za rad kao banke, dužne su do 31. prosinca 2006. uskladiti svoje poslovanje s odredbama Zakona o bankama.

U tablici se također iskazuje klasifikacija banaka i štedionica prema veličini bilančne aktive.

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.					
	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
AKTIVA										
1. Inozemna aktiva	28.747,4	39.308,9	42.058,8	50.118,6	45.692,9	48.584,8	47.115,7	47.063,6	47.150,8	47.914,7
1.1. Zlato	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
1.2. Posebna prava vučenja	1.204,2	905,8	17,4	5,0	5,0	9,1	7,2	7,2	9,0	5,1
1.3. Pričuvna pozicija kod MMF-a	1,8	1,8	1,6	1,5	1,5	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5
1.4. Efektivna i depoziti po viđenju u stranim bankama	7,4	6,1	6,4	5,8	5,5	5,7	5,4	5,5	5,9	5,5
1.5. Oročeni depoziti u stranim bankama	20.986,9	25.565,9	28.183,2	25.580,7	20.160,2	22.245,2	20.630,5	20.334,7	19.790,8	21.168,8
1.6. Plasmani u vrijednosne papire u devizama	6.545,7	12.829,3	13.850,0	24.525,5	25.520,6	26.323,3	26.471,1	26.714,8	27.343,5	26.733,7
1.7. Nekonvertibilna devizna aktiva	1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Potraživanja od središnje države	0,0	–	0,5	1,4	1,9	1,2	3,0	3,0	3,5	0,6
2.1. Potraživanja u kunama	0,0	–	0,5	1,4	1,9	1,2	3,0	3,0	3,5	0,6
2.2. Potraživanja u devizama	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	289,5	229,2	110,6	93,6	89,9	87,7	86,1	85,8	85,4	85,2
4. Potraživanja od banaka	329,9	18,5	17,9	972,0	23,8	18,4	15,1	15,1	121,7	296,7
4.1. Krediti bankama	313,6	–	–	954,4	–	–	–	–	107,5	282,6
Lombardni krediti	–	–	–	954,4	–	–	–	–	107,5	282,6
Kratkoročni kredit za likvidnost	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ostali krediti	14,0	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Reotkup blagajničkih zapisa	299,6	–	–	–	–	–	–	–	–	–
4.2. Depoziti središnje banke kod banaka	15,2	16,6	17,6	14,5	14,1	14,2	14,0	14,1	14,2	14,2
4.3. Dospjela nenaplaćena potraživanja	1,1	1,9	0,3	3,1	9,7	4,2	1,1	1,1	0,0	0,0
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	29.366,8	39.556,6	42.187,7	51.185,6	45.808,5	48.692,1	47.219,9	47.167,5	47.361,4	48.297,2
PASIVA										
1. Primarni novac	11.717,3	17.803,2	23.027,9	30.586,2	30.076,1	30.895,7	31.175,6	31.157,1	31.652,1	32.327,9
1.1. Gotov novac izvan banaka	6.636,7	8.507,4	9.680,9	10.573,1	10.039,6	10.455,1	10.540,8	10.977,3	11.842,5	11.384,8
1.2. Blagajna banaka	532,3	538,8	1.214,8	1.683,2	1.399,1	1.539,4	1.643,9	1.726,0	1.772,5	1.921,6
1.3. Depoziti banaka	4.540,7	8.741,5	12.109,4	18.329,3	18.613,5	18.898,4	18.981,6	18.447,2	18.024,2	19.015,2
Računi za namirenje banaka	459,5	2.450,1	3.923,4	5.616,0	4.827,7	5.197,2	4.933,2	4.289,0	3.768,0	4.662,5
Izdvojena obvezna pričuva	4.081,2	6.291,4	8.186,0	12.603,9	13.699,9	13.701,3	14.048,4	14.158,2	14.256,2	14.352,7
Obvezno upisani blagajnički zapisi HNB-a	–	–	–	109,4	85,9	–	–	–	–	–
1.4. Depoziti ostalih bankarskih institucija	7,5	15,5	19,1	–	–	–	–	–	–	–
1.5. Depoziti ostalih domaćih sektora ^b	0,0	0,1	3,5	0,6	23,9	2,8	9,4	6,6	12,9	6,2
2. Ograničeni i blokirani depoziti	5.805,5	6.030,5	7.091,2	6.699,2	9.993,7	10.425,0	10.224,1	10.528,2	10.692,6	10.879,6
2.1. Izdvojena devizna obvezna pričuva	5.490,5	5.705,1	7.042,3	6.686,6	9.981,2	10.412,5	10.213,5	10.517,6	10.679,6	10.866,6
2.2. Ograničeni depoziti	315,0	325,4	49,0	12,6	12,6	12,6	10,6	10,6	13,0	13,0
2.3. Blokirani devizni depoziti	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3. Inozemna pasiva	1.630,8	1.597,5	195,7	2.798,0	965,4	17,2	20,7	17,7	17,9	17,8
3.1. Krediti MMF-a	1.290,3	1.025,5	2,8	0,0	–	–	–	–	–	–
3.2. Obveze prema međunarodnim organizacijama	9,5	12,2	12,6	19,6	16,7	17,2	20,7	17,7	17,9	17,8
3.3. Obveze prema stranim bankama ^a	331,0	559,8	180,2	2.778,5	948,7	0,0	–	–	–	–
4. Depoziti središnje države	1.157,4	1.752,1	768,1	1.551,1	889,6	2.525,4	2.159,6	1.781,6	981,6	1.027,3
4.1. Depozitni novac	1.008,5	1.752,1	608,3	600,2	883,7	1.064,0	934,1	994,2	981,5	1.027,2
Depozitni novac Republike Hrvatske	980,8	1.564,8	569,5	548,5	701,1	726,2	777,0	979,5	970,8	922,8
Depozitni novac republičkih fondova	27,7	187,3	38,7	51,7	182,6	337,8	157,1	14,7	10,7	104,4
4.2. Devizni depoziti Republike Hrvatske	–	–	–	950,9	5,9	1.461,4	1.225,5	787,4	0,1	0,1
4.3. Blagajnički zapisi HNB-a	148,8	–	159,9	–	–	–	–	–	–	–
5. Blagajnički zapisi HNB-a	4.207,3	6.372,3	6.212,4	4.920,2	–	105,7	–	–	–	–
5.1. Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	2.394,6	3.458,9	4.986,2	–	–	105,7	–	–	–	–
5.2. Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti	1.812,7	2.913,4	1.226,3	4.920,2	–	–	–	–	–	–
6. Kapitalni računi	5.216,6	6.425,2	5.353,5	5.039,0	4.297,3	5.143,7	4.065,6	4.109,4	4.447,1	4.475,2
7. Ostalo (neto)	–368,1	–424,2	–461,1	–408,1	–413,6	–420,7	–425,7	–426,5	–429,8	–430,7
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7)	29.366,8	39.556,6	42.187,7	51.185,6	45.808,5	48.692,1	47.219,9	47.167,5	47.361,4	48.297,2

^a Od listopada 2001. do svibnja 2003. Obveze prema stranim bankama obuhvaćaju i obveze po osnovi blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke kod nerezidenata.^b Od prosinca 2002. računi SDA kod HNB za bruto i neto namire kupovine vrijednosnih papira reklasificirani su iz sektora "središnja država" u sektor "ostale financijske organizacije".

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke

U tablici se iskazuju podaci o potraživanjima i obvezama monetarnih vlasti. U rujnu 1999. izvršena je revizija podataka reklasifikacijom sredionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke. U skladu s tim revidirana je cijela serija podataka.

Inozemna aktiva obuhvaća sljedeće oblike deviznih i kunskih potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: zlato, posebna prava vučenja, pričuvnu poziciju kod Međunarodnoga monetarnog fonda, efektivni strani novac u trezoru, sredstva na tekućim računima kod inozemnih banaka, oročene depozite kod stranih banaka i pripadajuće obračunate kamate, plasmane u vrijednosne papire u devizama i ostala potraživanja.

Potraživanja od središnje države su krediti i dospjela potraživanja od državnog proračuna Republike Hrvatske. Kunski krediti državnom proračunu bili su kratkoročni krediti odobreni za premošćivanje neusklađenosti između pritjecanja prihoda i izvršavanja rashoda državnog proračuna, dugoročni krediti odobreni na osnovi posebnih uredbi Vlade Republike Hrvatske i dospjela potraživanja od državnog proračuna po obvezama izvršenim prema Međunarodnom monetarnom fondu i stranim bankama. Devizni kredit državnom proračunu bio je protustavka obvezi prema Međunarodnom monetarnom fondu nastaloj na osnovi sukcesije članstva u toj instituciji. Prema novom Zakonu o Hrvatskoj narodnoj banci, koji se primjenjuje od travnja 2001. godine, Hrvatska narodna banka ne može odobravati kredite Republici Hrvatskoj.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora su krediti i dospjela nenaplaćena potraživanja od ostalih domaćih sektora, uključujući i banke u stečaju.

Potraživanja od banaka su krediti bankama, depoziti Hrvatske narodne banke kod banaka i dospjela nenaplaćena potraživanja od banaka. Krediti bankama klasificirani su prema vrstama financijskih instrumenata. U stavku Lombardni krediti uključeni su i krediti bankama za premošćivanje nelikvidnosti, koji su u prosincu 1994. godine zamijenjeni lombardnim kreditima. Kratkoročni krediti za likvidnost, koji se odobravaju od početka 1999. godine, također služe za premošćivanje nelikvidnosti. Ostali krediti jesu: interventni krediti, specijalni krediti za premošćivanje nelikvidnosti banaka odobravani prijašnjih godina (inicijalni krediti, predsanacijski krediti) i dospjeli a nenaplaćeni krediti. Dospjela nenaplaćena potraživanja od banaka uključuju prekoračenja raspoloživih sredstava na njihovim računima za namirenje (do polovice 1994.) te neurednosti banaka pri izdvajanju i održavanju obvezne pričuve.

Od svibnja 1999. potraživanja od ostalih domaćih sektora uključuju i potraživanja HNB-a po kreditima iz primarne emisije nenaplaćenih od banaka nad kojima je pokrenut stečajni postupak. Pri

reklasifikaciji sredionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke revidirani su podaci u stavkama Potraživanja od banaka i Potraživanja od ostalih bankarskih institucija.

Primarni novac čine gotov novac izvan banaka, novčana sredstva u blagajnama banaka, depoziti banaka kod Hrvatske narodne banke, depoziti ostalih bankarskih institucija kod Hrvatske narodne banke. Depozite banaka čine novčana sredstva na računima za namirenje banaka, sredstva obvezne pričuve izdvojena na posebne račune kod Hrvatske narodne banke te obvezno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke. Depoziti ostalih bankarskih institucija su do rujna 2003. godine novčana sredstva na računima za namirenje stambenih sredionica. Depoziti ostalih domaćih sektora su novčana sredstva na žiroračunima ostalih domaćih sektora, koji se na temelju zakona i drugih pravnih propisa uključuju u depozit kod Hrvatske narodne banke.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju izdvojenu deviznu obveznu pričuvu i pripadajuću obračunatu kamatu, ograničene depozite i blokirane devizne depozite. Banke i sredionice na određene devizne depozite izdvajaju deviznu obveznu pričuvu na račune HNB-a. Ograničeni depoziti su kunski sredstva izdvojena po nalogu suda ili na osnovi propisa te u razdoblju od svibnja 1999. do travnja 2002. i depoziti banaka u stečaju. Blokirani devizni depoziti su sredstva koja su bila izdvajana na posebne račune kod Hrvatske narodne banke za podmirenje dospjelih neplaćenih obveza prema inozemnim vjerovnicima.

Inozemna pasiva obuhvaća kredite primljene od Međunarodnoga monetarnog fonda, obveze prema međunarodnim financijskim institucijama i stranim bankama s pripisanim obračunatim kamata.

Depoziti središnje države su depozitni novac i devizni računi Republike Hrvatske i republičkih fondova kod Hrvatske narodne banke, te blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke koje su dragovoljno upisale institucije iz sektora središnja država.

Blagajnički zapisi su dragovoljno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke u kunama i stranoj valuti, osim blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koje su dragovoljno upisale institucije iz sektora središnja država.

Kapitalski računi uključuju pričuve, rezervacije i račune prihoda i troškova.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjene za neraspoređene račune aktive Bilance Hrvatske narodne banke.

Radi reklasifikacije sredionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke revidirani su podaci u stavkama Gotov novac izvan banaka, Blagajne banaka, Depoziti banaka i Depoziti ostalih bankarskih institucija.

Tablica D1: Konsolidirana bilanca banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.					
	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
AKTIVA										
1. Pričuve banaka kod središnje banke	10.588,9	15.002,7	20.373,5	26.783,7	30.014,3	30.882,5	30.909,1	30.737,4	30.536,5	31.828,1
1.1. Kunske pričuve kod središnje banke	5.098,4	9.306,2	13.340,0	20.103,4	20.039,6	20.475,6	20.701,5	20.225,7	19.863,6	20.968,4
1.2. Devizne pričuve kod središnje banke	5.490,5	5.696,5	7.033,5	6.680,2	9.974,6	10.406,9	10.207,7	10.511,7	10.672,9	10.859,7
2. Inozemna aktiva	19.710,4	32.807,6	25.977,8	35.382,9	35.176,0	36.067,8	36.458,1	37.497,5	38.518,4	40.134,7
3. Potraživanja od središnje države	19.055,5	20.059,9	21.917,7	21.543,6	21.096,4	20.807,2	20.986,1	21.185,0	21.701,1	21.723,1
3.1. Obveznice za blokiranu deviznu štednju građana	4.484,4	3.420,1	2.473,5	1.531,9	994,3	1.013,2	989,7	987,7	574,4	506,3
3.2. Ostala potraživanja	14.571,0	16.639,7	19.444,3	20.011,7	20.102,1	19.794,0	19.996,4	20.197,2	21.126,7	21.216,8
4. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	60.363,9	74.283,8	96.218,4	110.374,3	111.940,1	114.623,3	113.966,5	115.439,5	116.539,6	117.611,5
4.1. Potraživanja od lokalne države	1.174,9	1.280,0	1.422,4	1.563,1	1.579,6	1.600,7	1.587,5	1.602,8	1.533,9	1.597,7
4.2. Potraživanja od trgovačkih društava	35.890,7	42.882,0	51.723,4	53.809,8	54.823,5	56.010,5	55.504,6	56.083,0	56.189,4	56.668,5
4.3. Potraživanja od stanovništva	23.298,3	30.121,9	43.072,6	55.001,4	55.537,0	57.012,1	56.874,4	57.753,6	58.816,3	59.345,4
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	68,7	170,2	219,5	431,8	600,0	517,0	542,8	517,0	485,1	445,9
6. Potraživanja od nebankarskih financijskih institucija	161,7	281,4	915,3	761,8	651,9	698,7	719,5	727,0	763,9	747,0
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	109.949,1	142.605,6	165.622,2	195.278,0	199.478,7	203.596,5	203.582,2	206.103,3	208.544,6	212.490,3
PASIVA										
1. Depozitni novac	11.386,0	15.180,6	21.166,2	23.315,0	21.559,4	22.432,6	22.643,7	23.281,4	22.766,1	23.633,2
2. Štedni i oročeni depoziti	7.651,1	10.213,1	13.001,1	18.370,7	19.678,0	19.856,1	20.711,6	20.857,0	22.064,4	22.680,7
3. Devizni depoziti	46.901,6	71.836,9	72.054,6	76.035,3	74.070,1	74.765,5	73.216,8	74.056,7	75.849,5	78.423,0
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	478,2	317,8	216,3	598,4	395,6	355,7	339,1	380,4	477,9	697,9
5. Inozemna pasiva	17.809,7	21.857,8	35.023,5	49.932,0	52.252,2	54.495,0	54.392,5	54.712,3	54.499,7	52.976,8
6. Depoziti središnje države	6.730,5	5.634,7	6.094,9	5.283,3	5.218,6	5.388,4	5.508,6	5.632,8	6.165,4	6.467,3
7. Krediti primljeni od središnje banke	328,8	16,6	17,6	968,9	14,1	14,2	14,0	14,1	121,7	296,7
8. Ograničeni i blokirani depoziti	2.549,6	1.600,8	1.680,5	1.709,0	2.036,8	2.137,6	2.261,7	2.284,4	2.164,4	2.148,9
u tome: Blokirani devizni depoziti stanovništva	1.695,1	770,2	319,3	167,8	110,7	110,4	106,2	101,8	48,0	46,9
9. Kapitalni računi	24.953,1	25.455,1	26.323,2	27.389,5	27.492,9	27.115,1	27.312,2	27.252,0	27.219,8	27.564,7
10. Ostalo (neto)	-8.839,4	-9.507,8	-9.955,6	-8.324,2	-3.238,9	-2.963,7	-2.818,0	-2.367,7	-2.784,4	-2.398,8
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10)	109.949,1	142.605,6	165.622,2	195.278,0	199.478,7	203.596,5	203.582,2	206.103,3	208.544,6	212.490,3

Tablica D1: Konsolidirana bilanca banaka

U konsolidiranu bilancu banaka uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama banaka. Konsolidirana su međusobna potraživanja i obveze između banaka. U rujnu 1999. godine provedena je revizija podataka uključivanjem podataka štedionica. U skladu s tim revidirane su cjelokupne serije podataka.

Pričuve banaka kod središnje banke su kunske i devizne. Kunske pričuve su novčana sredstva banaka u blagajnama i kunska novčana sredstva banaka na računima kod središnje banke. Devizne pričuve su devizna novčana sredstva na računima kod središnje banke.

Inozemna aktiva su sljedeći oblici deviznih i kunskih potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: strani efektivni novac u blagajnama, sredstva na tekućim računima i oročeni depoziti kod inozemnih banaka (uključujući loro akreditive i ostala pokrića), vrijednosni papiri, krediti i dionice.

Potraživanja od središnje države su sljedeći oblici kunskih i deviznih potraživanja: vrijednosni papiri i krediti. Posebno su iskazane obveznice izdane na osnovi Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske. Ostala potraživanja uključuju, do srpnja 2000. godine, i obveznice izdane na osnovi Zakona o izdavanju obveznica za restrukturiranje gospodarstva u Republici Hrvatskoj. Te su obveznice Odlukom Vlade Republike Hrvat-

ske o izdavanju zamjenskih obveznica za restrukturiranje gospodarstva iz travnja 2000. godine zamijenjene kunskim obveznicama na koje se obračunavaju kamate.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju sljedeće oblike kunskih i deviznih potraživanja: instrumente tržišta novca, obveznice, kredite (uključujući akceptne kredite) i dionice.

Potraživanja od ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija obuhvaćaju iste oblike kunskih i deviznih potraživanja, s tim da potraživanja od ostalih bankarskih institucija obuhvaćaju još i depozite.

Stavke Depozitni novac, Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržišta novca obuhvaćaju obveze banaka prema ostalim domaćim sektorima, ostalim bankarskim institucijama te nebankarskim financijskim institucijama.

Depozitni novac uključuje novčana sredstva na žiroračunima i tekućim računima te obveze banaka po izdanim kunskim instrumentima plaćanja, a umanjuje se za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajnama banaka i čekove poslana na naplatu).

Štedni i oročeni depoziti su kunski štedni depoziti po viđenju te kunski oročeni depoziti i kunski depoziti s otkaznim rokom.

Devizni depoziti su devizni depoziti po viđenju, oročeni devizni depoziti i devizni depoziti s otkaznim rokom.

Obveznice i instrumenti tržišta novca su neto obveze banaka po izdanim vrijednosnim papirima i primljeni krediti. Izdani podređeni i hibridni instrumenti koje su upisali inozemni investitori nisu obuhvaćeni ovom stavkom.

Inozemna pasiva obuhvaća sljedeće oblike deviznih i kunskih obveza prema stranim fizičkim i pravnim osobama: žiroračune i tekuće račune, štedne depozite (uključujući loro akreditive i ostala pokrića), oročene depozite, primljene kredite i dospjele obveze. U sklopu primljenih kredita iskazuju se i izdani podređeni i hibridni instrumenti koje su upisali inozemni investitori.

Depoziti središnje države su svi oblici kunskih i deviznih obveza (osim ograničenih i blokiranih depozita) banaka prema središnjoj državi.

Kreditni primljeni od središnje banke su krediti primljeni od Hrvatske narodne banke i depoziti Hrvatske narodne banke kod banaka, pri čemu se kao krediti tretiraju i poslovi reotkupa vrijednosnih papira.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju sljedeće obveze banaka: kunske i devizne ograničene depozite ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija, nebankarskih financijskih institucija, središnje države te stranih pravnih i fizičkih osoba i blokirane devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Kapitalski računi su dionički kapital, dobit ili gubitak prethodne i tekuće godine, zadržana dobit (gubitak), zakonske pričuve, statutarne i ostale kapitalne pričuve, rezerve proizašle iz transakcija zaštite, nerealizirana dobit (gubitak) s osnove vrijednosnog usklađivanja financijske imovine raspoložive za prodaju te ispravci vrijednosti i posebne rezerve za neidentificirane gubitke.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjani za neraspoređene račune aktive, uključujući i fer vrijednost deriviranih financijskih instrumenata.

Tablica D2: Inozemna aktiva banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.					
	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
1. Devizna inozemna aktiva	19.619,2	32.763,6	25.924,4	35.261,9	35.000,4	36.002,8	36.381,5	37.284,8	38.303,5	39.985,4
1.1. Potraživanja od stranih banaka	19.154,9	31.660,3	21.333,5	31.877,6	29.255,0	30.095,0	30.717,9	30.911,3	32.225,2	33.984,8
Efektivni strani novac	1.002,8	7.324,7	1.019,8	1.268,6	832,2	1.036,8	1.129,6	1.291,9	1.581,8	1.382,7
Tekući računi	995,0	1.231,9	757,7	1.057,0	813,1	857,3	1.007,5	968,4	879,4	799,6
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	16.286,7	21.765,2	17.569,8	27.969,4	25.742,3	26.242,5	26.371,0	26.257,3	27.418,2	29.241,8
Vrijednosni papiri	454,9	1.008,5	1.690,2	1.364,2	1.658,7	1.744,2	1.983,3	2.185,9	2.144,8	2.361,3
Kreditni	370,9	290,3	278,7	203,1	195,1	200,2	212,9	194,1	193,2	191,6
Dionice stranih banaka	44,6	39,7	17,2	15,4	13,7	13,9	13,6	13,6	7,8	7,8
1.2. Potraživanja od stranaca	464,3	1.103,3	4.590,8	3.384,4	5.745,4	5.907,8	5.663,6	6.373,5	6.078,4	6.000,6
Potraživanja od stranih država	137,8	596,2	3.855,5	2.905,0	5.237,3	5.413,1	5.250,6	5.888,8	5.662,7	5.600,6
Potraživanja od stranih osoba	322,4	505,5	733,7	478,9	507,7	494,3	412,6	484,4	415,3	399,7
Vrijednosni papiri	-	72,1	191,3	32,1	109,7	79,0	77,0	151,6	75,2	75,0
Kreditni	322,4	433,4	542,4	446,8	398,0	415,3	335,6	332,9	340,0	324,6
Dionice stranih osoba	4,1	1,6	1,6	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
2. Kunska inozemna aktiva	91,2	44,1	53,4	120,9	175,6	65,0	76,7	212,7	214,8	149,3
2.1. Potraživanja od stranih banaka	66,1	29,2	19,6	99,1	154,7	53,0	64,8	201,7	203,7	138,3
2.2. Potraživanja od stranaca	25,1	14,8	33,8	21,9	20,9	12,0	11,9	11,0	11,1	11,0
U tome: Kreditni	23,3	13,9	33,0	21,0	20,1	11,1	11,1	10,2	10,3	10,2
Ukupno (1+2)	19.710,4	32.807,6	25.977,8	35.382,9	35.176,0	36.067,8	36.458,1	37.497,5	38.518,4	40.134,7

Tablice D2 – D12

Ovaj skup tablica (osim Tablice D5) razrađeni je prikaz odgovarajućih pozicija aktive i pasive Konsolidirane bilance banaka (Tablica D1).

Tablica D2: Inozemna aktiva banaka

U tablici se iskazuju potraživanja banaka od stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna aktiva banaka obuhvaća deviznu inozemnu aktivu i kunsku inozemnu aktivu. I u sklopu devizne i u sklopu kunske inozemne aktive posebno su prikazana potraživanja od stranih banaka i potraživanja od stranaca (ukupno i po financijskim instrumentima).

Tablica D3: Potraživanja banaka od središnje države

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.					
	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
1. Obveznice za blokiranu deviznu štednju građana	4.484,4	3.420,1	2.473,5	1.531,9	994,3	1.013,2	989,7	987,7	574,4	506,3
2. Ostala potraživanja	14.571,0	16.639,7	19.444,3	20.011,7	20.102,1	19.794,0	19.996,4	20.197,2	21.126,7	21.216,8
2.1. Kunska potraživanja	12.887,7	14.358,6	15.970,9	16.475,2	16.301,1	16.289,8	16.669,1	16.645,3	16.709,5	16.823,4
2.1.1. Potraživanja od Republike Hrvatske	11.288,4	12.810,0	13.969,9	14.500,7	12.396,5	12.900,2	13.369,5	13.357,3	14.471,4	14.568,1
Vrijednosni papiri	10.063,5	11.983,1	11.515,6	10.238,1	9.594,9	10.080,1	10.565,1	9.885,3	10.560,3	10.191,5
Krediti	1.224,9	826,9	2.454,3	4.262,6	2.801,6	2.820,2	2.804,5	3.472,0	3.911,1	4.376,5
2.1.2. Potraživanja od republičkih fondova	1.599,4	1.548,5	2.001,0	1.974,5	3.904,6	3.389,6	3.299,6	3.288,0	2.238,2	2.255,3
Vrijednosni papiri	627,3	560,1	560,7	723,6	1.325,2	1.340,0	1.281,8	1.283,4	636,5	625,3
Krediti	972,1	988,4	1.440,3	1.250,9	2.579,4	2.049,6	2.017,8	2.004,6	1.601,7	1.630,0
2.2. Devizna potraživanja	1.683,3	2.281,2	3.473,3	3.536,4	3.801,1	3.504,2	3.327,3	3.551,9	4.417,1	4.393,4
2.2.1. Potraživanja od Republike Hrvatske	1.492,7	1.390,9	2.359,1	3.196,9	2.554,5	2.233,3	2.081,1	2.140,0	3.199,3	3.210,8
Vrijednosni papiri	869,2	1.065,5	1.733,4	1.805,4	1.403,8	1.420,4	1.340,6	1.396,2	1.205,9	1.231,0
Krediti	623,5	325,5	625,7	1.391,5	1.150,7	812,9	740,5	743,8	1.993,4	1.979,7
2.2.2. Potraživanja od republičkih fondova	190,6	890,3	1.114,2	339,5	1.246,5	1.270,9	1.246,2	1.411,9	1.217,8	1.182,6
Vrijednosni papiri	35,0	75,4	195,0	96,4	190,1	198,7	186,0	180,5	170,8	137,5
Krediti	155,5	814,8	919,2	243,1	1.056,5	1.072,2	1.060,2	1.231,4	1.047,0	1.045,0
Ukupno (1+2)	19.055,5	20.059,9	21.917,7	21.543,6	21.096,4	20.807,2	20.986,1	21.185,0	21.701,1	21.723,1

Tablica D3: Potraživanja banaka od središnje države

U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja banaka od središnje države.

Obveznice za blokiranu deviznu štednju građana su obveznice izdane na osnovi Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Ostala potraživanja su sva ostala kunska i devizna potraživanja

banaka od Republike Hrvatske i republičkih fondova: vrijednosni papiri, krediti i dionice. Stavka Vrijednosni papiri obuhvaća do srpnja 2000. godine i obveznice izdane na osnovi Zakona o izdavanju obveznica za restrukturiranje gospodarstva u Republici Hrvatskoj. Te obveznice su Odlukom Vlade RH o izdavanju zamjenskih obveznica za restrukturiranje gospodarstva iz travnja 2000. godine zamijenjene kuskim obveznicama na koje se obračunavaju kamate.

Tablica D4: Potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.					
	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
1. Kunska potraživanja	53.739,5	66.626,8	85.418,7	100.365,0	101.139,2	103.264,7	103.294,5	104.687,6	105.767,8	106.620,9
1.1. Instrumenti tržišta novca	231,9	544,7	1.394,7	1.314,1	1.778,5	1.772,5	1.738,3	2.605,7	2.657,6	2.356,9
1.2. Obveznice	1,0	7,7	72,4	56,2	193,7	191,9	550,8	560,0	612,4	580,3
1.3. Krediti	49.566,8	72.180,6	80.887,6	96.081,7	96.475,3	98.508,8	98.224,7	98.743,7	100.161,4	101.364,0
1.4. Dionice	3.939,8	3.893,8	3.064,0	2.912,9	2.691,7	2.791,5	2.780,7	2.778,2	2.336,3	2.319,7
2. Devizna potraživanja	6.624,3	7.657,0	10.799,8	10.009,3	10.800,9	11.358,6	10.671,9	10.751,9	10.771,8	10.990,7
2.1. Vrijednosni papiri	112,4	126,6	243,2	130,6	231,5	239,8	242,9	262,2	286,6	268,7
2.2. Krediti	6.512,0	7.530,5	10.556,6	9.878,7	10.569,4	11.118,8	10.429,0	10.489,7	10.485,2	10.722,0
Ukupno (1+2)	60.363,9	74.283,8	96.218,4	110.374,3	111.940,1	114.623,3	113.966,5	115.439,5	116.539,6	117.611,5

Tablica D4: Potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora

U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora, klasificirana prema financijskim instrumentima: instrumenti tržišta novca (uključujući faktoring i forfaiting od

siječnja 2004. godine), krediti (uključujući akceptne kredite i kupljena potraživanja) i dionice.

Do listopada 1994. godine odobravanje deviznih kredita bilo je dopušteno samo ako se banka istodobno zaduživala u inozemstvu u svoje ime, a za račun krajnjega korisnika kredita.

Tablica D5: Distribucija kredita banaka po institucionalnim sektorima

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.					
	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
KUNSKI KREDITI										
1. Krediti središnjoj državi	2.196,9	1.815,4	3.894,6	5.513,5	5.381,0	4.869,8	4.822,3	5.476,6	5.512,8	6.006,6
1.1. Krediti Republici Hrvatskoj	1.224,9	826,9	2.454,3	4.262,6	2.801,6	2.820,2	2.804,5	3.472,0	3.911,1	4.376,5
1.2. Krediti republičkim fondovima	972,1	988,4	1.440,3	1.250,9	2.579,4	2.049,6	2.017,8	2.004,6	1.601,7	1.630,0
2. Krediti lokalnoj državi	996,8	1.069,1	1.202,9	1.485,1	1.522,2	1.548,8	1.535,2	1.541,5	1.481,3	1.526,0
3. Krediti trgovačkim društvima	25.328,0	31.049,4	36.708,1	39.777,4	39.587,1	40.126,6	39.999,8	39.682,9	40.060,4	40.687,4
4. Krediti stanovništvu	23.242,1	30.062,1	42.976,6	54.819,3	55.366,0	56.833,4	56.689,8	57.519,2	58.619,7	59.150,6
U tome: Stambeni krediti	8.257,8	9.450,0	12.363,4	16.896,2	17.575,9	18.113,3	18.097,2	18.425,7	18.912,2	19.167,3
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	33,5	34,7	17,6	82,3	126,0	52,1	46,1	55,2	52,6	54,1
6. Krediti nebankarskim financijskim institucijama	105,5	240,9	521,3	427,9	379,5	394,6	464,7	464,2	600,7	475,7
A. Ukupno (1+2+3+4+5+6)	51.902,8	64.271,6	85.321,1	102.105,4	102.361,8	103.825,3	103.557,8	104.739,7	106.327,5	107.900,4
DEVIZNI KREDITI										
1. Krediti središnjoj državi	779,1	1.140,3	1.544,9	1.634,7	2.207,2	1.885,1	1.800,7	1.975,2	3.040,4	3.024,8
1.1. Krediti Republici Hrvatskoj	623,5	325,5	625,7	1.391,5	1.150,7	812,9	740,5	743,8	1.993,4	1.979,7
1.2. Krediti republičkim fondovima	155,5	814,8	919,2	243,1	1.056,5	1.072,2	1.060,2	1.231,4	1.047,0	1.045,0
2. Krediti lokalnoj državi	171,6	179,1	152,3	47,1	38,2	38,9	38,1	38,0	30,8	30,7
3. Krediti trgovačkim društvima	6.284,0	7.291,7	10.308,3	9.649,4	10.360,2	10.901,2	10.206,4	10.217,2	10.257,9	10.496,5
4. Krediti stanovništvu	56,3	59,7	96,0	182,1	171,0	178,7	184,6	234,4	196,6	194,8
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	–	–	1,2	174,3	77,7	59,4	96,8	52,7	29,8	–
6. Krediti nebankarskim financijskim institucijama	–	–	28,3	58,8	250,8	267,0	208,6	215,8	116,1	223,4
B. Ukupno (1+2+3+4+5+6)	7.291,0	8.670,7	12.131,0	11.746,4	13.105,1	13.330,3	12.535,1	12.733,3	13.671,6	13.970,1
UKUPNO (A+B)	59.193,9	72.942,3	97.452,1	113.851,8	115.466,9	117.155,5	116.093,0	117.473,0	119.999,1	121.870,5

Tablica D5: Distribucija kredita banaka po institucionalnim sektorima

U tablici se iskazuju podaci o kunskim i deviznim kreditima banaka domaćim sektorima, pri čemu krediti obuhvaćaju i akceptne

kredite, financijski lizing, izvršena plaćanja na osnovi garancija i drugih jamstva i kupljena potraživanja, a do prosinca 2003. godine i faktoring i forfaiting.

Tablica D6: Depozitni novac kod banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.					
	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
1. Lokalna država	573,6	907,0	1.910,4	2.006,2	2.169,9	2.217,4	2.289,3	2.230,1	2.092,8	2.134,7
2. Trgovačka društva	7.087,1	8.981,6	12.344,5	12.872,9	11.063,5	11.507,6	11.384,8	12.039,3	11.672,0	12.292,7
3. Stanovništvo	3.499,7	4.872,0	6.307,4	7.873,1	7.799,0	8.081,6	8.110,0	8.243,7	8.485,4	8.546,1
4. Ostale bankarske institucije	11,6	17,0	42,1	98,9	101,4	120,4	165,3	86,2	97,4	177,7
5. Nebankarske financijske institucije	221,7	407,1	568,1	468,1	428,9	509,0	697,9	686,4	421,1	484,8
6. Manje: Čekovi banaka i obračun čekova banaka	-7,6	-4,2	-6,4	-4,2	-3,2	-3,3	-3,6	-4,2	-2,7	-2,8
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	11.386,0	15.180,6	21.166,2	23.315,0	21.559,4	22.432,6	22.643,7	23.281,4	22.766,1	23.633,2

Tablica D6: Depozitni novac kod banaka

U tablici se iskazuje depozitni novac kod banaka, klasificiran prema domaćim institucionalnim sektorima.

Depozitni novac je zbroj novčanih sredstava na žiroračunima i

tekućim računima ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija umanjeno za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajnama banaka i čekove poslane na naplatu). Obveze banaka po izdanim kunskim instrumentima plaćanja uključene su u sektor stanovništvo.

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.					
	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
1. Štedni depoziti	1.676,1	2.006,8	2.236,2	2.527,9	2.228,8	2.223,2	2.158,4	2.207,7	2.146,7	2.175,1
1.1. Lokalna država	137,6	118,3	14,8	14,4	9,0	9,3	9,6	4,9	6,4	4,6
1.2. Trgovačka društva	142,4	88,0	213,3	190,5	31,2	34,3	14,3	22,6	43,2	57,5
1.3. Stanovništvo	1.348,3	1.712,2	1.996,3	2.288,8	2.188,6	2.173,7	2.129,3	2.176,3	2.097,1	2.113,1
1.4. Ostale bankarske institucije	0,6	20,8	0,0	–	–	–	–	–	–	–
1.5. Nebankarske financijske institucije	47,2	67,5	11,8	34,2	0,0	5,9	5,2	3,8	0,0	0,0
2. Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	5.975,0	8.206,3	10.764,9	15.842,9	17.449,3	17.632,8	18.553,2	18.649,3	19.917,7	20.505,6
2.1. Lokalna država	230,7	340,7	482,8	551,6	674,4	704,8	677,7	713,3	753,0	815,7
2.2. Trgovačka društva	2.871,4	3.618,3	4.633,6	7.165,3	7.670,7	7.651,9	8.731,9	8.594,7	9.682,5	9.969,0
2.3. Stanovništvo	1.789,8	2.554,1	3.793,8	6.194,5	7.039,9	7.286,6	7.322,5	7.411,9	7.629,6	7.798,8
2.4. Ostale bankarske institucije	20,8	24,7	58,4	129,3	352,0	348,2	206,6	270,6	241,2	220,0
2.5. Nebankarske financijske institucije	1.062,2	1.668,5	1.796,3	1.802,2	1.712,2	1.641,4	1.614,5	1.658,7	1.611,5	1.702,1
Ukupno (1+2)	7.651,1	10.213,1	13.001,1	18.370,7	19.678,0	19.856,1	20.711,6	20.857,0	22.064,4	22.680,7

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod banaka

U tablici se iskazuju kunski štedni i oročeni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija kod banaka.

Tablica D8: Devizni depoziti kod banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.					
	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
1. Štedni depoziti	14.566,3	23.748,8	21.074,4	21.547,0	20.922,2	21.334,0	20.703,9	21.223,3	21.704,3	23.016,8
1.1. Lokalna država	16,8	13,2	12,2	14,7	13,8	11,8	13,2	16,2	15,7	15,7
1.2. Trgovačka društva	2.408,0	2.884,2	3.346,7	3.620,2	3.776,7	3.803,5	3.779,2	4.091,7	3.937,9	4.799,3
1.3. Stanovništvo	12.041,5	20.688,3	17.537,3	17.690,2	16.941,5	17.392,2	16.777,3	16.839,5	17.487,0	17.941,1
1.4. Ostale bankarske institucije	10,3	23,9	34,7	9,0	18,9	4,1	18,4	5,3	27,6	12,8
1.5. Nebankarske financijske institucije	89,8	139,2	143,5	212,9	171,3	122,4	115,8	270,6	236,2	247,8
2. Oročeni depoziti	32.335,3	48.088,1	50.980,3	54.488,4	53.147,9	53.431,5	52.512,9	52.833,3	54.145,1	55.406,2
2.1. Lokalna država	8,2	1,7	9,5	3,8	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	1,0
2.2. Trgovačka društva	2.753,1	4.619,1	6.009,6	7.154,0	6.832,5	6.254,8	6.238,2	6.260,6	6.567,9	7.046,8
2.3. Stanovništvo	29.097,2	42.705,4	44.159,2	46.805,1	45.898,2	46.833,4	45.940,0	46.231,0	47.086,3	47.786,8
2.4. Ostale bankarske institucije	4,2	11,5	41,5	21,7	61,6	2,3	2,2	2,2	59,7	72,7
2.5. Nebankarske financijske institucije	472,7	750,3	760,5	503,7	355,2	340,8	332,1	339,2	431,0	498,8
Ukupno (1+2)	46.901,6	71.836,9	72.054,6	76.035,3	74.070,1	74.765,5	73.216,8	74.056,7	75.849,5	78.423,0

Tablica D8: Devizni depoziti kod banaka

U tablici se iskazuju štedni i oročeni devizni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih finan-

cijskih institucija kod banaka. Devizni štedni depoziti su svi devizni depoziti po videnju i izdani devizni instrumenti plaćanja, a oročeni devizni depoziti obuhvaćaju i devizne depozite s otkaznim rokom.

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.					
	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
1. Instrumenti tržišta novca (neto)	–	–	5,1	–	–	–	–	–	–	–
2. Obveznice (neto)	353,5	104,4	92,8	151,9	139,5	140,7	139,3	144,8	159,6	159,1
3. Primljeni krediti	124,7	213,4	118,4	446,5	256,1	215,0	199,7	235,6	318,2	538,8
3.1. Lokalna država	–	–	–	0,9	2,1	2,1	2,1	1,2	–	2,1
3.2. Trgovačka društva	15,2	158,1	46,3	92,7	40,2	40,2	40,4	40,4	40,2	40,5
3.3. Ostale bankarske institucije	1,3	4,6	10,0	222,1	62,3	84,8	19,2	52,0	212,4	419,1
3.4. Nebankarske financijske institucije	108,2	50,7	62,0	130,9	151,6	88,0	138,1	142,0	65,6	77,1
Ukupno (1+2+3)	478,2	317,8	216,3	598,4	395,6	355,7	339,1	380,4	477,9	697,9

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca

U tablici se iskazuju neto obveze banaka na osnovi izdanih vrijednosnih papira i krediti primljeni od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija.

Instrumenti tržišta novca (neto) obuhvaćaju neto obveze banaka na osnovi izdanih blagajničkih zapisa, izdanih mjenica, akceptiranih

mjenica i ostalih izdanih vrijednosnih papira.

Obveznice (neto) obuhvaćaju neto obveze banaka na osnovi izdanih kunskih i deviznih obveznica, te izdanih podređenih i hibridnih instrumenata, osim onih koje su upisali inozemni investitori.

Primljeni krediti iskazani su ukupno i klasificirani su prema institucionalnim sektorima.

Tablica D10: Inozemna pasiva banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.					
	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
1. Devizna inozemna pasiva	17.669,8	21.692,7	34.198,5	44.574,3	45.518,5	47.739,2	47.913,9	48.582,5	48.183,8	47.270,9
1.1. Obveze prema stranim bankama	11.957,6	16.407,4	28.662,3	38.623,1	39.910,9	41.796,3	41.978,2	43.289,6	42.740,0	41.837,9
Tekući računi	176,3	147,1	130,9	266,6	97,9	130,6	144,9	145,7	141,8	110,0
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	345,9	1.208,3	9.002,9	14.875,4	14.089,5	14.767,6	14.049,3	14.543,0	13.944,1	13.606,6
Kredit	11.435,4	15.052,1	19.528,5	23.481,2	25.723,6	26.898,1	27.784,0	28.600,9	25.380,2	24.839,6
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	194,2	2.558,3	2.801,4	2.949,2	2.819,5	2.872,8	2.811,0	2.809,7	2.747,2	2.741,7
Obveznice	–	–	–	–	–	–	–	–	3.273,9	3.281,8
1.2. Obveze prema strancima	5.712,2	5.285,2	5.536,2	5.951,2	5.607,5	5.942,9	5.935,7	5.292,9	5.443,8	5.433,0
Štedni i oročeni depoziti	2.868,1	3.777,8	4.160,2	4.753,2	4.926,2	5.244,8	5.253,9	4.612,2	4.792,7	4.784,5
Depoziti po viđenju	745,5	873,7	875,6	898,6	1.021,4	989,9	972,1	989,7	1.076,2	1.021,8
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	2.122,6	2.904,1	3.284,6	3.854,6	3.904,8	4.254,9	4.281,8	3.622,5	3.716,5	3.762,8
Kredit	2.844,1	1.507,4	1.376,0	1.198,0	681,3	698,1	681,8	680,7	651,1	648,4
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	66,0	39,3	39,7	39,1	70,7	72,1	70,5	70,5	70,8	70,7
2. Kunska inozemna pasiva	140,0	165,1	825,0	5.357,7	6.733,7	6.755,8	6.478,6	6.129,7	6.315,9	5.705,9
2.1. Obveze prema stranim bankama	37,0	46,9	690,9	5.087,8	6.393,8	6.358,7	6.072,4	5.723,6	5.870,9	5.237,9
Depozitni novac	14,4	38,2	53,6	86,4	103,5	217,8	125,5	189,4	157,8	112,9
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	22,0	4,2	635,8	2.664,1	3.290,3	3.064,9	2.937,3	2.526,2	2.686,7	2.126,5
Kredit	0,7	4,5	1,5	2.337,3	3.000,0	3.076,0	3.009,6	3.008,0	3.026,4	2.998,5
2.2. Obveze prema strancima	103,0	118,2	134,1	269,9	339,9	397,1	406,2	406,1	445,0	468,0
Depozitni novac	50,8	60,1	56,2	76,8	94,6	91,1	93,9	90,4	94,9	104,3
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	52,2	58,1	77,9	191,4	237,6	293,1	299,6	303,0	337,3	354,7
Kredit	–	–	–	1,7	7,7	12,9	12,7	12,7	12,8	9,0
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	1,7	7,7	12,9	12,7	12,7	12,8	9,0
Ukupno (1+2)	17.809,7	21.857,8	35.023,5	49.932,0	52.252,2	54.495,0	54.392,5	54.712,3	54.499,7	52.976,8

Tablica D10: Inozemna pasiva banaka

U tablici se iskazuju ukupne devizne i kunske obveze banaka prema stranim fizičkim i pravnim osobama, osim ograničenih kunskih i deviznih depozita stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna pasiva banaka obuhvaća deviznu inozemnu pasivu i

kunsku inozemnu pasivu.

I u sklopu devizne i u sklopu kunske inozemne pasive posebno su prikazane obveze prema stranim bankama i obveze prema strancima (ukupno i po financijskim instrumentima). Stavke Krediti obuhvaćaju i izdane podređene i hibridne instrumente koje su upisali inozemni investitori.

Tablica D11: Depoziti središnje države kod banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.					
	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
1. Kunski depoziti	3.073,3	3.335,1	4.036,8	4.104,4	4.088,5	4.140,0	4.327,9	4.407,4	4.792,8	4.978,0
1.1. Depoziti Republike Hrvatske	430,0	295,9	634,3	506,4	440,5	471,3	500,9	417,1	433,6	526,9
Depozitni novac	116,7	33,9	476,4	448,0	395,8	426,0	460,7	371,2	388,9	482,6
Štedni depoziti	26,1	41,6	3,3	3,0	–	–	–	5,6	4,6	4,8
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	259,5	217,6	153,6	54,2	43,6	44,1	39,2	39,2	39,1	38,5
Krediti	27,7	2,8	1,1	1,1	1,0	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0
1.2. Depoziti republičkih fondova	2.643,3	3.039,2	3.402,5	3.598,0	3.648,0	3.668,8	3.826,9	3.990,3	4.359,2	4.451,1
Depozitni novac	116,9	214,6	553,2	294,8	192,9	224,2	286,4	216,7	206,7	318,1
Štedni depoziti	15,2	10,8	0,0	0,3	5,9	3,9	8,9	2,4	2,4	2,5
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	32,6	195,2	144,3	156,2	155,6	139,8	141,0	232,5	312,9	304,3
Krediti	2.478,6	2.618,6	2.705,0	3.146,7	3.293,5	3.300,9	3.390,7	3.538,7	3.837,1	3.826,2
2. Devizni depoziti	3.657,1	2.299,6	2.058,1	1.178,9	1.130,1	1.248,4	1.180,7	1.225,4	1.372,6	1.489,2
2.1. Depoziti Republike Hrvatske	3.622,6	2.275,0	1.938,9	1.158,2	1.064,6	1.112,7	1.043,1	1.065,3	976,3	1.115,5
Štedni depoziti	1.256,1	329,8	263,0	198,5	222,9	213,5	192,7	209,1	217,0	357,6
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	27,0	55,8	293,1	–	–	14,8	14,5	14,5	15,3	15,3
Refinancirani krediti	2.339,4	1.889,5	1.382,8	959,6	841,7	884,4	835,9	841,7	744,0	742,6
2.2. Depoziti republičkih fondova	34,6	24,5	119,2	20,8	65,5	135,7	137,6	160,1	396,3	373,7
Štedni depoziti	25,0	22,9	114,1	20,8	58,4	53,2	56,8	50,0	187,5	269,5
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	9,5	1,6	5,0	–	7,1	82,5	80,7	110,2	208,9	104,3
Ukupno (1+2)	6.730,5	5.634,7	6.094,9	5.283,3	5.218,6	5.388,4	5.508,6	5.632,8	6.165,4	6.467,3

Tablica D11: Depoziti središnje države kod banaka

U tablici se iskazuju ukupne kunske i devizne obveze banaka prema središnjoj državi, osim ograničenih (kunskih i deviznih) depozita središnje države kod banaka.

U tablici su odvojeno iskazani kunski i devizni depoziti Republi-

ke Hrvatske i republičkih fondova. Kunski depoziti obuhvaćaju depozitni novac, štedne depozite, oročene depozite i depozite s otkaznim rokom te kredite primljene od središnje države. Devizni depoziti obuhvaćaju štedne depozite, oročene depozite i depozite s otkaznim rokom te refinancirane kredite.

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.					
	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
1. Ograničeni depoziti	854,4	830,6	1.361,2	1.541,2	1.926,1	2.027,2	2.155,5	2.182,6	2.116,4	2.102,0
1.1. Kunski depoziti	131,6	100,3	789,6	730,1	1.090,3	1.172,0	1.164,5	1.245,7	1.250,0	1.235,2
1.2. Devizni depoziti	722,8	730,3	571,6	811,1	835,8	855,2	991,0	936,9	866,5	866,8
2. Blokirani devizni depoziti stanovništva	1.695,1	770,2	319,3	167,8	110,7	110,4	106,2	101,8	48,0	46,9
Ukupno (1+2)	2.549,6	1.600,8	1.680,5	1.709,0	2.036,8	2.137,6	2.261,7	2.284,4	2.164,4	2.148,9

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod banaka

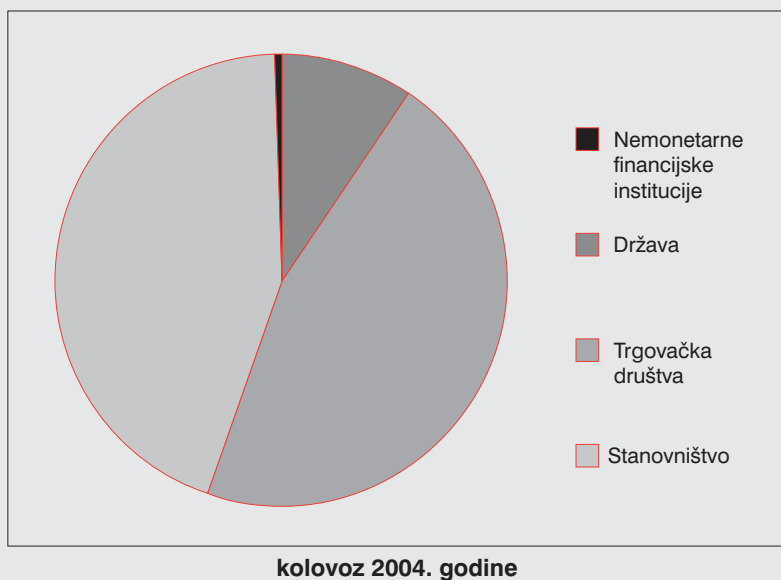
U tablici se iskazuju ograničeni i blokirani depoziti središnje države, ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija, nebankarskih financijskih institucija te stranih fizičkih i pravnih osoba kod banaka.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju dvije kategorije depozita: ograničene (kunske i devizne) depozite i blokirane devizne depozite.

Blokirani devizni depoziti uključuju devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

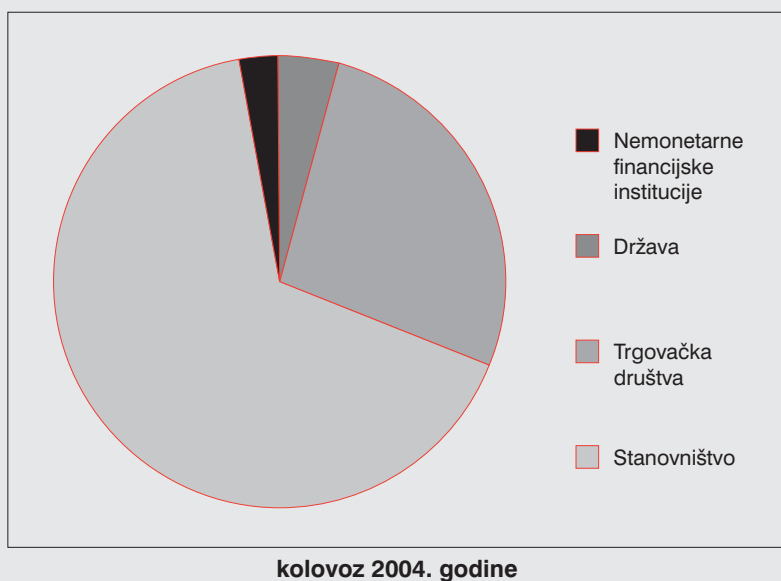
Slika D1.

**DISTRIBUCIJA KREDITA BANAKA
PO INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA**

Slika D2.

**DISTRIBUCIJA DEPOZITA BANAKA
PO INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA**

Napomena:

Sektor "Država" obuhvaća središnju i lokalnu državu.

Sektor "Nemonetarne financijske institucije" obuhvaća ostale bankarske institucije i nebankarske financijske institucije.

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.					
	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
AKTIVA										
1. Pričuve kod središnje banke	7,6	15,5	19,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Potraživanja od središnje države	497,6	1.208,8	1.983,9	3.033,5	3.196,9	3.236,9	3.256,6	3.330,1	3.413,4	3.332,1
3. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	1,1	11,6	93,3	187,9	216,3	239,1	253,2	271,3	289,2	301,6
u tome: Potraživanja od stanovništva	0,6	11,6	91,3	187,9	216,3	239,1	253,2	271,3	289,2	301,6
4. Potraživanja od banaka	7,6	18,1	37,2	247,2	51,8	67,5	39,3	37,7	253,9	411,9
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	513,8	1.254,0	2.133,6	3.468,6	3.465,0	3.543,5	3.549,1	3.639,2	3.956,6	4.045,7
PASIVA										
1. Oročeni depoziti	437,8	1.137,5	2.012,9	3.265,2	3.324,0	3.435,1	3.413,3	3.477,7	3.759,6	3.821,6
2. Obveznice i instrumenti tržišta novca	10,0	10,0	–	11,1	11,0	17,0	25,8	11,3	14,9	10,3
3. Kapitalni računi	112,5	124,0	141,1	159,7	159,6	130,3	128,9	146,2	182,6	200,2
4. Ostalo (neto)	–46,5	–17,5	–20,4	32,6	–29,6	–39,0	–18,9	4,0	–0,5	13,6
Ukupno (1+2+3+4)	513,8	1.254,0	2.133,6	3.468,6	3.465,0	3.543,5	3.549,1	3.639,2	3.956,6	4.045,7

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica

U agregiranu bilancu stambenih štedionica uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama stambenih štedionica. Sva potraživanja i sve obveze stambenih štedionica odnose se isključivo na domaće sektore.

Pričuve stambenih štedionica kod središnje banke su, do rujna 2003. godine, kunska novčana sredstva stambenih štedionica na računima kod središnje banke.

Potraživanja od središnje države su kunska potraživanja od Republike Hrvatske i republičkih fondova.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju prije svega kunske kredite dane lokalnoj državi i stanovništvu.

Potraživanja od banaka obuhvaćaju kredite dane bankama kao i depozite kod banaka, uključujući, od listopada 2003. godine, ra-

čune za redovno poslovanje kod banaka.

Potraživanja od ostalih bankarskih institucija obuhvaćaju plasmane u investicijske fondove.

Stavka Oročeni depoziti su oročeni depoziti lokalne države i stanovništva.

Obveznice i instrumenti tržišta novca su neto obveze stambenih štedionica na osnovi izdanih obveznica i primljeni krediti.

Kapitalni računi su dionički kapital, dobit ili gubitak prethodne i tekuće godine, zadržana dobit (gubitak), zakonske pričuve, statutarne i ostale kapitalne pričuve, rezerve proizašle iz transakcija zaštite, nerealizirana dobit (gubitak) s osnove vrijednosnog usklađivanja financijske imovine raspoložive za prodaju te ispravci vrijednosti i posebne rezerve za neidentificirane gubitke. Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjeni za neraspoređene račune aktive.

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U postocima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Eskontna stopa HNB-a	Aktivne kamatne stope							
			Na lombardne kredite ^a	Na interventne kredite za premošćivanje nelikvidnosti	Na kredite korištene unutar jednog dana ^a	Na kratkoročni kredit za likvidnost	Na korištena sredstva OP za održavanje dnevne likvidnosti ^a	Na nepravilno obračunatu ili manje izdvojenu obveznu pričuvu ^a	Na nepropisno korištena sredstva i dospjele nenaplaćene obveze	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1994.	prosinac	8,50	18,00	19,00	17,00	14,00	–	19,00	22,00	
1995.	prosinac	8,50	25,49	19,00	17,00	–	–	19,00	22,00	
1996.	prosinac	6,50	11,00	19,00	17,00	–	–	19,00	18,00	
1997.	prosinac	5,90	9,50	19,00	17,00	–	–	19,00	18,00	
1998.	prosinac	5,90	12,00	19,00	7,00	14,00	–	19,00	18,00	
1999.	prosinac	7,90	13,00	19,00	–	14,00	–	19,00	18,00	
2000.	prosinac	5,90	12,00	18,00	–	13,00	–	18,00	18,00	
2001.	prosinac	5,90	10,00	–	–	11,00	–	15,00	18,00	
2002.	prosinac	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00	
2003.	srpanj	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00	
	kolovoz	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00	
	rujan	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00	
	listopad	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00	
	studen	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00	
	prosinac	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00	
2004.	siječanj	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00	
	veljača	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00	
	ožujak	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00	
	travanj	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00	
	svibanj	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00	
	lipanj	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00	
	srpanj	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00	
	kolovoz	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00	

^a Lomovi u serijama podataka nastali zbog izmjena instrumentarija HNB-a.

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U tablici su iskazane kamatne stope prema kojima Hrvatska narodna banka obračunava i naplaćuje kamate na plasmane iz primarne emisije i na sva druga potraživanja.

Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke utvrđuju se posebnim odlukama Savjeta Hrvatske narodne banke na godišnjoj razini. Iznimno, od lipnja 1995. godine Hrvatska narodna banka je na lombardne kredite obračunavala i naplaćivala kamate po stopi koja je za 1,5 postotnih bodova bila veća od vagane prosječne kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, koji su služili kao zalag za lombardne kredite, onda kada je ta vagana prosječna kamatna stopa bila veća od 16,5%. U skladu s tim, u tablici se od lipnja 1995. godine do kolovoza 1996. godine iskazuje vagana prosječna kamatna stopa na lombardne kredite. Kamatna stopa za rujna 1996. jest vagani prosjek kamatnih stopa primjenjivanih u prvih 10 dana toga mjeseca prema navedenom režimu te fiksne kamatne stope koja se primjenjuje od 11. rujna 1996.

Vremenske serije iskazane u tablici sadrže određene lomove zbog izmjena instrumentarija Hrvatske narodne banke. Tako su u stupcu 4 do studenoga 1994. godine iskazivane kamatne stope na kredite za održavanje dnevne likvidnosti, koji su odobravani na osnovi portfelja vrijednosnih papira, a od prosinca 1994. godine kamatne stope na lombardne kredite.

Nadalje, podaci iskazani u stupcu 6 se do rujna 1994. godine odnose na kamatne stope na posebne kredite za isplate štednih uloga i za plaćanja s tekućih računa građana, a od listopada 1994. godine do rujna 1997. godine na kamatne stope na dnevne kredite za štedne uloge i tekuće račune građana u kunama. Za razliku od posebnih kredita, dnevni se krediti vraćaju istoga dana. Od listopada 1997. godine taj instrument zamjenjuje se dnevnim kreditom za premošćivanje tekuće nelikvidnosti do visine nominalne vrijednosti bla-

gajničkih zapisa HNB-a založenih u tu svrhu, a od prosinca 1998. godine do travnja 1999. godine inkorporira se u lombardni kredit, s diferenciranom kamatnom stopom za njegovo korištenje tijekom jednoga dana.

Podaci iskazani u stupcu 7 odnose se, za razdoblje do prosinca 1994. godine, na kamatne stope na inicijalne kredite za premošćivanje nelikvidnosti, a od 18. ožujka 1998. na kamatnu stopu na kredit za premošćivanje nelikvidnosti bankama nad kojima je pokrenut postupak za ocjenu mogućnosti i ekonomske opravdanosti sanacije i restrukturiranja banke, a od veljače 1999. godine na kamatnu stopu na kratkoročni kredit za likvidnost. Od prosinca 1999. godine ta se kamatna stopa odnosi na kratkoročne kredite za likvidnost korištene s rokom dužim od 3 mjeseca te se određuje kao kamatna stopa na lombardni kredit uvećana za 1 postotni bod. Za korištenje kratkoročnoga kredita za likvidnost s rokom do 3 mjeseca primjenjuje se kamatna stopa na lombardni kredit uvećana za 0,5 postotnih bodova.

Kamatne stope iskazane u stupcu 8 odnose se na korištenje sredstava izdvojene obvezne pričuve, kojim su se banke do rujna 1994. godine mogle služiti (u propisanom postotku) za održavanje dnevne likvidnosti. Na korištena sredstva izdvojene obvezne pričuve iznad dopuštenog iznosa i/ili roka do rujna 1994. godine primjenjivala se kamatna stopa iskazana u stupcu 9. Od listopada 1994. godine na svako se korištenje sredstava izdvojene obvezne pričuve primjenjuje kamatna stopa koja se primjenjuje i na ostale oblike financijske nediscipline, u skladu s propisom o visini stope zatezne kamate (iskazane u stupcu 10).

Na iznos sredstava korištenih iznad raspoloživih sredstava na žiroračunima do lipnja 1994. godine primjenjivala se ista kamatna stopa kao i na nepravilno obračunatu ili manje izdvojenu obveznu pričuvu (iskazana u stupcu 9). Od srpnja do rujna 1994. godine kamatna je stopa na korištena sredstava primarne emisije iznosila

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U postocima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na sredstva izdvojene obvezne pričuve ^a	Kamatne stope na obvezno upisane blag. zapise HNB-a	Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a s rokom dospijeća ^a				Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a u stranoj valuti s rokom dospijeća				
				Od 7 dana	Od 35 dana	Od 70 dana	Od 105 dana	Od 35 dana	Od 63 dana	Od 91 dana	Od 182 dana	Od 364 dana
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1994.	prosinac	5,15	–	9,00	12,00	14,00	–	–	–	–	–	–
1995.	prosinac	5,50	16,50	12,00	25,54	27,00	–	–	–	–	–	–
1996.	prosinac	5,50	–	–	8,00	9,50	–	–	–	–	–	–
1997.	prosinac	4,50	–	–	8,00	9,00	10,00	–	–	–	–	–
1998.	prosinac	5,90	–	–	9,50	10,50	11,00	–	4,60	3,12	3,08	–
1999.	prosinac	5,90	–	–	10,50	11,55	12,50	–	4,83	3,56	–	–
2000.	prosinac	4,50	–	–	6,65	7,00	7,70	–	5,51	4,83	–	–
2001.	prosinac	2,00	–	–	3,36	4,26	4,85	–	2,62	3,06	–	–
2002.	prosinac	1,75	–	–	2,08	–	–	2,30	2,68	–	–	–
2003.	srpanj	1,50	0,50	–	2,52	–	–	1,43	1,88	–	–	–
	kolovoz	1,50	0,50	–	2,52	–	–	1,74	1,35	–	–	–
	rujan	1,50	0,50	–	2,55	–	–	1,69	1,19	–	–	–
	listopad	1,50	0,50	–	–	–	–	1,65	1,65	–	–	–
	studen	1,25 ^b	0,50	–	–	–	–	1,61	1,73	–	–	–
	prosinac	1,25	0,50	–	–	–	–	1,75	1,48	–	–	–
2004.	siječanj	1,25	0,50	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	veljača	1,25	0,50	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	ožujak	1,25	0,50	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	travanj	1,25	0,50	–	2,50	–	–	–	–	–	–	–
	svibanj	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	lipanj	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	srpanj	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	kolovoz	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

^a Lomovi u serijama podataka nastali zbog izmjena instrumentarija HNB-a; ^b Od 13. studenoga 2003.

21%, a od listopada 1994. godine primjenjuje se jednaka kamatna stopa kao i na ostale oblike financijske nediscipline iskazana u stupcu 10.

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U tablici su iskazane kamatne stope prema kojima Hrvatska narodna banka obračunava i plaća kamate na sredstva deponirana kod Hrvatske narodne banke te na izdane vrijednosne papire.

Kamatne stope Hrvatske narodne banke na sredstva izdvojene obvezne pričuve utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke. Do 7. listopada 1993. Hrvatska narodna banka utvrđivala je različite kamatne stope na sredstva obvezne pričuve izdvojena na depozite po viđenju i na oročene depozite, pa je za to razdoblje u tablici iskazana vagana prosječna kamatna stopa na sredstva izdvojene obvezne pričuve (stupac 3). Od 8. listopada 1993. do kraja veljače 1994. godine Hrvatska narodna banka nije plaćala kamate na izdvojena sredstva obvezne pričuve, a od ožujka 1994. godine na ta se sredstva obračunavaju i plaćaju kamate po jedinstvenoj stopi.

Kamatne stope na obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke.

Do listopada 1993. godine odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke utvrđivala se i kamatna stopa na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, a od studenoga 1993. godine kamatna stopa na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke formira se na aukcijama blagajničkih zapisa. U skladu s tim, od studenoga 1993. godine u stupcima 5, 6 i 7 iskazuju se vagane prosječne kamatne stope postignute na aukcijama blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke.

Do listopada 1994. godine iskazane su kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke s rokom dospijeća od 30 dana (stupac 6), odnosno 90 dana (stupac 7). Od studenoga 1994. godine do siječnja 2001. godine iskazane su kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke s rokom dospijeća od 91 dan (stupac 7), odnosno 182 dana (stupac 8).

Od travnja 1998. godine u stupcima od 9 do 13 iskazuju se prosječne vagane kamatne stope postignute na aukcijama dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa u stranoj valuti. Blagajnički zapisi upisuju se u eurima i američkim dolarima (do prosinca 1998. godine u njemačkim markama i američkim dolarima). Kamatna stopa izračunata je kao vagani prosjek upisanih iznosa tih dviju valuta.

Tablica F3: Obvezne pričuve banaka

Prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Vagana prosječna stopa obvezne pričuve	Obračunana obvezna pričuva			Ostali obvezni depoziti kod HNB-a	Izdvojena obvezna pričuva		Prosječna stopa remuneracije na kunska imobilizirana sredstva	Prosječna stopa remuneracije na devizna izdvojena sredstva
			Ukupno	U kunama	U stranoj valuti		U kunama	U stranoj valuti		
1	2	3	4=5+6	5	6	7	8	9	10	11
1994.	prosinac	26,20	1.826,0	1.826,0	–	188,3	1.779,2	–	5,63	–
1995.	prosinac	30,90	2.431,8	2.431,8	–	826,5	2.215,9	–	7,93	–
1996.	prosinac	35,91	3.652,9	3.652,9	–	–	3.312,0	–	4,99	–
1997.	prosinac	32,02	4.348,8	4.348,8	–	–	3.914,2	–	4,05	–
1998.	prosinac	29,57	13.112,7	3.967,2	9.145,4	57,4	3.469,8	1.467,6	5,28
1999.	prosinac	30,50	13.579,0	4.210,1	9.368,9	37,3	3.695,1	4.606,5	5,62
2000.	prosinac	23,22	16.245,8	4.646,8	11.599,0	5,0	4.191,6	5.544,6	4,05
2001.	prosinac	19,67	21.187,1	8.691,5	12.495,5	–	6.287,8	5.950,0	1,97	2,73
2002.	prosinac	19,00	25.985,1	11.447,1	14.538,0	–	8.156,7	7.139,9	1,72	2,16
2003.	srpanj	19,00	28.664,6	13.191,0	15.473,5	60,1	9.063,0	7.860,7	1,39	1,43
	kolovoz	19,00	29.398,7	13.703,8	15.694,8	85,8	9.602,2	8.143,7	1,37	1,55
	rujan	19,00	29.977,8	15.743,2	14.234,6	85,8	10.676,7	7.229,5	1,38	1,41
	listopad	19,00	30.120,0	16.227,5	13.892,5	99,7	11.023,3	6.995,3	1,41	1,54
	studenj	19,00	30.493,0	17.073,4	13.419,5	109,4	11.697,5	6.927,1	1,27	1,54
	prosinac	19,00	31.009,4	18.023,8	12.985,6	109,4	12.459,8	6.850,2	1,17	1,47
2004.	siječanj	19,00	31.639,9	18.498,6	13.141,3	95,3	12.805,8	6.844,6	1,18	1,33
	veljača	19,00	32.269,7	18.950,8	13.318,9	85,9	13.432,4	9.263,0	1,17	1,12
	ožujak	19,00	32.487,9	19.106,8	13.381,1	85,9	13.678,3	10.214,0	1,17	1,02
	travanj	19,00	32.477,6	19.099,7	13.377,9	36,8	13.694,8	10.249,8	1,20	1,16
	svibanj	19,00	32.937,9	19.432,6	13.505,3	–	13.945,7	10.372,8	1,21	1,03
	lipanj	19,00	33.233,4	19.685,3	13.548,1	–	14.131,5	10.436,6	1,20	1,00
	srpanj	19,00	33.336,0	19.813,6	13.522,3	–	14.233,8	10.421,5	1,18	1,10
	kolovoz	19,00	33.748,9	20.036,4	13.712,5	253,9	14.327,8	10.477,5	1,17	1,10

Tablica F3: Obvezne pričuve banaka

U tablici se iskazuju osnovni podaci o mjesečnim prosjecima dnevnih stanja obveznih pričuva banaka kod Hrvatske narodne banke u kunama i u stranoj valuti. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine.

U stupcu 3 iskazana je ukupna vagana prosječna stopa obvezne pričuve kao postotni udio ukupno obračunate obvezne pričuve u kunama i u stranoj valuti (stupac 4) u osnovici za obračun obvezne pričuve.

Obračunana obvezna pričuva (stupac 4) jest propisani iznos sredstava koji su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke ili održavati u prosjeku na svojim računima za namirenje i u blagajni, odnosno na računima likvidnih deviznih potraživanja (koja uključuju efektivni strani novac i čekove u stranoj valuti, likvidna devizna potraživanja na računima kod prvoklasnih inozemnih banaka i blagajničke zapise Hrvatske narodne banke u stranoj valuti).

U stupcu 5 iskazuje se iznos obračunate obvezne pričuve u kunama. Od siječnja 1995. godine do prosinca 2000. godine taj se iznos poklapa s instrumentom obvezne pričuve, dok je do prosinca 1994. godine obuhvaćao dva instrumenta: obveznu pričuvu i zahtjev za održavanje minimalne likvidnosti banaka (osim u dijelu u kojem su banke tom zahtjevu udovoljavale dragovoljnim upisom blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke). U prosincu 2000. obavljena je unifikacija obvezne pričuve u kunama i u stranoj valuti. U tom smislu unificirani su stopa obvezne pričuve, obračunska razdoblja te rokovi izdvajanja i održavanja obvezne pričuve, kao i postotak minimalnog izdvajanja obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke. Od rujna 2001. godine stupac 5 obuhvaća i dio obvezne pričuve u stranoj valuti koji se izdvaja/održava u kunama.

U stupcu 6 iskazuje se iznos obračunate obvezne pričuve u stranoj valuti, tj. propisani iznos sredstava koje su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke ili održavati u prosjeku na računima likvidnih potraživanja. Do studenoga 2000. godine osnovicu za obračun čini prosječno stanje devizne štednje stanovništva s preostalim rokom dospijeca do 3 mjeseca, a od prosinca 2000. osnovica se sastoji od deviznih izvora sredstava, i to redovnih deviznih računa, posebnih deviznih računa, deviznih računa i štednih uloga po viđenju, primljenih deviznih depozita, primljenih deviznih kredita te obveza po izdanim vrijednosnim papirima u stranoj valuti (osim vlasničkih vrijednosnih papira banke). Od studenoga 2001. godine osnovica uključuje i hibridne i podređene instrumente.

U stupcu 7 iskazuje se ukupan iznos ostalih obveznih depozita kod Hrvatske narodne banke koji obuhvaća obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, dio dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koji su banke koristile za održavanje propisane minimalne likvidnosti, posebnu obveznu pričuvu (do srpnja 1995. godine) te obveznu pričuvu na devizne depozite, devizne kredite inozemnih banaka i garancije za takve kredite.

U stupcu 8 iskazuje se dio ukupno obračunate obvezne pričuve u kunama koji su banke izdvojile na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke (do prosinca 1994. godine taj se iznos poklapa s instrumentom obvezne pričuve, a od siječnja 1995. godine utvrđuje se minimalni postotak obračunate obvezne pričuve koji su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke). Trenutačno taj postotak iznosi 40%.

U stupcu 9 iskazuje se dio ukupno obračunate obvezne pričuve u stranoj valuti koji su banke izdvojile na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke. Minimalni postotak obračunate obvezne pričuve koji su banke dužne izdvojiti na poseban

Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka

Prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Slobodna novčana sredstva		Stopa primarne likvidnosti	Korišteni sekundarni izvori likvidnosti	Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti	Riznički zapisi u kunama
		U kunama	U stranoj valuti					
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1994.	prosinac	119,5	1,72	393,7	210,2	–	–
1995.	prosinac	49,4	0,63	199,4	218,7	–	–
1996.	prosinac	267,9	2,63	98,5	780,9	–	183,8
1997.	prosinac	396,3	2,92	32,7	728,9	–	260,7
1998.	prosinac	221,9	1,65	445,5	850,4	1.377,4	141,3
1999.	prosinac	179,6	1,30	1.183,6	1.311,1	1.507,6	373,9
2000.	prosinac	638,8	10.721,4	3,32	80,1	2.485,3	1.692,7	2.006,5
2001.	prosinac	794,4	17.247,4	3,23	2,6	2.656,2	2.630,8	3.360,9
2002.	prosinac	1.225,0	10.398,0	3,53	0,6	4.965,5	1.273,9	4.279,5
2003.	srpanj	756,3	13.122,4	1,79	0,4	2.002,4	1.617,3	4.052,0
	kolovoz	568,1	16.349,2	1,27	84,1	1.790,3	1.931,0	3.778,6
	rujan	326,0	18.023,3	0,70	425,5	388,6	3.911,2	3.335,5
	listopad	578,6	18.567,1	1,26	43,2	10,0	4.387,0	2.743,8
	studen	621,8	18.914,1	1,36	178,2	0,0	3.893,2	2.980,9
2004.	prosinac	451,6	20.561,4	0,98	501,6	0,0	4.316,0	3.073,2
2004.	siječanj	562,2	20.203,3	1,19	238,8	0,0	4.509,2	2.879,9
	veljača	285,0	20.170,4	0,58	251,3	0,0	2.502,1	3.056,5
	ožujak	399,3	19.645,4	0,81	150,5	0,0	149,9	2.966,2
	travanj	1.235,8	19.696,8	2,49	6,4	38,1	0,0	3.005,0
	svibanj	1.313,3	19.615,9	2,59	3,6	87,8	0,0	3.643,3
	lipanj	947,1	19.984,7	1,82	1,2	0,0	0,0	3.999,1
	srpanj	618,1	24.020,1	1,17	27,0	0,0	0,0	4.289,5
	kolovoz	672,0	26.737,0	1,26	153,8	0,0	0,0	3.950,8

račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke trenutačno iznosi 40%.

U stupcu 10 iskazuje se vagana prosječna stopa remuneracije svih oblika imobiliziranih sredstava koja uključuju obračunatu obveznu pričuvu i ostale obvezne depozite kod HNB-a.

U stupcu 11 iskazuje se vagana prosječna stopa remuneracije na imobilizirana sredstva u stranoj valuti. Na sredstva izdvojenoga deviznog dijela obvezne pričuve banaka Hrvatska narodna banka plaća naknadu u visini prosječno ostvarene kamate na plasirana sredstva obvezne pričuve na inozemnom tržištu.

Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka

U tablici se iskazuju mjesečni prosjeci dnevnih stanja nekih indikatora likvidnosti banaka. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine.

Stupac 3 iskazuje slobodna novčana sredstva u kunama, definirana kao ukupna novčana sredstva banke (na računu za namirenje i u blagajni) umanjena za minimalno prosječno stanje na računu za namirenje i u blagajni, propisano instrumentima Hrvatske narodne banke.

U stupcu 4 iskazuju se slobodna novčana sredstva u stranoj valuti, definirana kao sredstva za održavanje obvezne pričuve u stranoj valuti (efektivni strani novac i čekovi u stranoj valuti, likvidna devizna potraživanja na računima kod prvoklasnih inozemnih banaka i blagajnički zapisi u stranoj valuti) umanjena za minimalno potrebno stanje tih sredstava u istom razdoblju.

U stupcu 5 iskazuje se stopa primarne likvidnosti kao postotni

udio mjesečnoga prosjeka dnevnih stanja slobodnih novčanih sredstava u kunama (stupac 3) u mjesečnom prosjeku dnevnih stanja depozita koji čine osnovicu za obračun obvezne pričuve.

U stupcu 6 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja korištenih sekundarnih izvora likvidnosti. Sekundarni izvori likvidnosti obuhvaćaju: korištenje obvezne pričuve (do listopada 1994. godine), kredite za održavanje dnevne likvidnosti (do studenoga 1994. godine), korištenje sredstava iznad raspoloživih sredstava na žiro-računu banke (do listopada 1994. godine), izvanredne kredite za premošćivanje nelikvidnosti (inicijalni kredit, kredit za premošćivanje nelikvidnosti bankama nad kojima je pokrenut postupak za ocjenu mogućnosti i ekonomske opravdanosti sanacije i restrukturiranja banke), lombardne kredite (od prosinca 1994. godine), interventne kredite za premošćivanje nelikvidnosti (od listopada 1994. godine), kratkoročne kredite za likvidnost (od veljače 1999. godine) te nepodmirene dospjele obveze prema Hrvatskoj narodnoj banci.

U stupcu 7 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja dragovaljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u kunama (do prosinca 1994. godine taj je iznos bio umanjen za dio dragovaljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke kojima su se banke služile za održavanje propisane minimalne likvidnosti).

U stupcu 8 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u stranoj valuti (u eurima i američkim dolarima).

U stupcu 9 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja upisanih trezorskih zapisa Ministarstva financija u kunama. Do rujna 2002. iskazuje se diskontirana vrijednost trezorskih zapisa, a od listopada 2002. godine iskazuje se njihova nominalna vrijednost.

Tablica G1: Kamatne stope banaka na kunske kredite bez valutne klauzule

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na tržištu novca		Kamatne stope na kunske kredite bez valutne klauzule									
		Na prekonocne kredite	Na ostale kredite	Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite						Na dugoročne kredite		
					Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu			Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu	
Ukupni prosjek	Okvirni	Ostali											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
1994.	prosinac	8,50	17,76	15,39	15,43	13,82	
1995.	prosinac	27,26	27,15	22,32	22,56	22,23	23,81	23,75	25,58	13,48	13,39	14,38	
1996.	prosinac	9,66	10,72	18,46	19,35	19,18	20,18	19,90	23,12	11,51	11,29	14,28	
1997.	prosinac	8,46	9,49	14,06	14,12	13,17	19,26	19,34	18,11	13,24	12,98	13,75	
1998.	prosinac	10,00	15,91	16,06	16,22	14,89	20,77	20,80	19,92	11,73	11,48	13,16	
1999.	prosinac	9,92	12,78	13,54	13,52	10,55	20,83	20,84	20,39	15,14	15,31	14,16	
2000.	prosinac	2,39	4,45	10,45	10,45	6,81	20,30	20,33	19,05	9,90	9,64	12,97	
2001.	prosinac	2,49	2,18	9,51	9,49	5,43	18,81	18,85	14,88	11,42	10,06	13,14	
2002.	prosinac	1,58	1,89	10,91	11,24	7,44	15,16	15,28	9,84	7,32	6,48	7,88	
2003.	srpanj	1,84	2,98	11,15	11,39	7,56	14,86	15,01	11,21	9,79	6,83	10,82	
	kolovoz	3,98	3,94	12,08	12,32	8,03	14,94	15,03	12,12	10,10	6,99	11,12	
	rujan	6,29	6,79	11,71	12,02	8,04	14,90	15,00	11,69	9,77	7,63	11,20	
	listopad	5,37	5,54	12,00	12,25	8,23	14,96	15,07	12,39	9,87	7,84	10,97	
	studen	3,02	4,65	12,00	12,33	8,36	14,90	14,99	12,72	9,02	7,04	10,48	
	prosinac	5,47	7,02	11,45	11,80	8,02	14,89	15,01	12,38	8,51	6,14	10,69	
2004.	siječanj	6,20	7,48	12,12	12,23	8,35	14,99	15,07	12,97	10,99	8,57	11,51	
	veljača	5,70	6,01	12,42	12,58	8,60	14,94	15,06	12,17	10,92	8,26	11,37	
	ožujak	7,74	8,17	11,76	12,03	8,34	14,60	14,72	12,16	9,92	5,89	11,40	
	travanj	3,24	5,46	11,76	11,98	8,32	14,48	14,60	11,99	10,14	5,74	11,48	
	svibanj	1,59	3,93	11,64	12,02	8,22	14,35	14,42	12,66	9,10	5,27	10,88	
	lipanj	1,76	4,64	11,60	11,79	8,01	14,33	14,40	12,41	10,07	6,25	11,44	
	srpanj	5,60	6,10	11,51	11,80	8,16	14,24	14,34	12,58	9,86	5,59	11,79	
	kolovoz	7,69	6,99	11,47	11,58	7,74	14,22	14,29	12,86	10,53	6,77	11,81	
Relativna važnost ^a		-	-	71,63	64,02	26,08	37,94	36,25	1,70	7,61	1,93	5,69	

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije kredita u ukupnim kreditima puštenim u tečaj u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Napomena: Zbog promjene metodologije statistike kamatnih stopa od 1. siječnja 2002. došlo je do loma u vremenskoj seriji, što se posebice odražava na kamatne stope prikazane u kolonama 5, 6 i 7. Naime, iz kratkoročnih kredita trgovačkim društvima isključeni su, između ostaloga, međubankovni krediti, odobreni uz relativno niske kamatne stope. Na porast kamatnih stopa utječe i metodologija ponderiranja, pri čemu se za sve komponente koriste iznosi novoodobrenih kredita, uz iznimku okvirnih kredita, za koje se kao ponder koriste knjigovodstvena stanja, a čiji je relativan udio novim obuhvatom porastao.

Tablica G1: Kamatne stope banaka na kunske kredite bez valutne klauzule

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka i štedionica na kunske kredite bez valutne klauzule, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske kredite bez valutne klauzule odobrene pravnim osobama (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka i štedionica na kunske kredite bez valutne klauzule odobrene samo trgovačkim društvima (javnim i ostalim) i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Do veljače 1996. godine u stupcima 3 i 4 iskazuju se kamatne stope na međubankovnom tržištu novca, prema podacima Tržišta novca Zagreb. Od ožujka 1996. godine nadalje iskazuju se kamatne stope na tržištu novca izračunate kao vagani mjesečni prosjek vaganih dnevnih stopa ostvarenih posebno u trgovini prekonocnim kreditima, a posebno u trgovini ostalim kreditima na Tržištu novca

Zagreb. U razdoblju od svibnja 1998. godine do siječnja 2001. godine povrat kredita dobivenih na prekonocnom međubankovnom tržištu bio je osiguran sredstvima obvezne pričuve banaka izdvojene kod HNB-a. U stupcima od 5 do 13 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka i štedionica razvrstani prema ročnosti i prema sektorima, pri čemu kamatne stope na kratkoročne kredite trgovačkim društvima uključuju i kamatne stope na kredite s dospjećem na zahtjev.

Podaci o kamatnim stopama banaka i štedionica na kunske kredite bez valutne klauzule dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka i štedionica. Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka su iznosi kredita koji su uz pripadajuću kamatnu stopu pušteni u tečaj u izvještajnom mjesecu, osim kamatnih stopa na okvirne kredite na žiro-računima i tekućim računima, za koje su vagani prosjeci izračunavani na osnovi stanja tih kredita na kraju izvještajnog mjeseca.

Relativna važnost pojedinih kamatnih stopa (iskazana u posljednjem retku tablice) odnosi se na podatke za posljednje razdoblje obuhvaćeno u tablici, a izračunava se kao postotni udio pripadajuće kategorije kredita (na koju se kamatne stope odnose) u ukupnim kreditima koji su obuhvaćeni izračunom vaganih prosjeka za to razdoblje.

Tablica G2: Kamatne stope banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na kunske kredite s valutnom klauzulom									Kamatne stope na kredite u eurima		
		Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite			Na dugoročne kredite			Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite	Na dugoročne kredite		
			Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu	Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1994.	prosinac	11,99	12,38	11,65
1995.	prosinac	19,56	21,62	21,09	18,10	14,33	15,79	10,48	17,18	19,06	12,27
1996.	prosinac	18,97	22,56	22,40	27,00	12,12	13,15	11,30	19,50	21,46	10,77
1997.	prosinac	14,40	16,92	17,00	14,02	12,25	13,00	11,02	13,61	14,95	9,71
1998.	prosinac	13,04	14,28	14,25	13,64	11,15	10,55	12,12	6,95	8,37	5,71
1999.	prosinac	12,53	13,66	13,54	17,21	10,81	10,46	11,65	6,75	7,43	6,07
2000.	prosinac	10,74	11,17	11,10	13,59	10,52	9,41	11,64	7,70	7,49	8,05
2001.	prosinac	9,29	9,45	9,45	11,30	9,20	7,52	10,79	5,94	5,70	7,27
2002.	prosinac	8,25	9,34	8,72	11,37	7,98	6,37	9,50	7,42	10,11	5,91	6,66	5,44
2003.	srpanj	8,05	8,67	8,17	10,54	7,90	6,41	8,62	7,04	9,47	4,74	6,31	4,20
	kolovoz	7,96	8,72	7,62	11,44	7,81	5,92	8,80	7,18	9,73	6,19	6,51	5,97
	rujan	8,12	7,79	7,25	10,21	8,24	6,64	8,77	7,10	9,81	4,77	5,14	4,42
	listopad	8,09	7,93	7,67	9,18	8,14	6,64	8,80	7,18	9,66	5,73	6,00	5,28
	studenj	7,39	7,42	7,24	8,46	7,38	5,38	8,78	6,92	9,80	5,58	6,25	5,08
2004.	prosinac	7,07	7,21	7,00	8,66	7,03	5,76	8,04	6,02	9,70	5,62	6,22	5,18
	siječanj	7,00	7,51	7,24	9,65	6,85	5,51	7,72	5,38	9,91	5,26	5,71	4,77
	veljača	7,99	7,58	7,45	8,37	8,14	6,78	8,65	6,62	9,91	6,00	6,20	5,68
	ožujak	7,48	7,36	7,21	8,37	7,51	5,95	8,42	6,81	9,46	4,58	4,24	5,46
	travanj	7,66	7,37	7,26	8,20	7,75	6,49	8,34	6,84	9,33	5,47	5,85	4,83
	svibanj	7,53	7,14	6,92	8,73	7,65	6,32	8,33	6,71	9,46	5,69	5,53	5,94
	lipanj	7,18	7,09	6,86	8,59	7,20	6,19	7,65	6,02	8,69	4,90	5,70	4,30
	srpanj	7,25	7,16	6,98	8,55	7,28	5,70	8,23	6,09	9,40	5,50	6,27	4,95
kolovoz	7,49	7,47	7,21	8,80	7,50	5,82	8,28	5,79	9,83	5,43	6,21	4,96	
Relativna važnost ^a		22,36	4,58	3,83	0,75	17,77	5,67	12,10	4,64	7,46	6,01	2,26	3,75

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije kredita u ukupnim kreditima puštenim u tečaj u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Tablica G2: Kamatne stope banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka i štedionica na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske kredite s valutnom klauzulom i kredite u eurima (odnosno njemačkim markama) odobrene pravnim osobama (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka i štedionica na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite u eurima odobrene samo trgovačkim društvima (javnim i ostalim) i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama banaka i štedionica na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite u eurima dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka i štedionica. Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka su iznosi kredita koji su uz pripadajuću kamatnu

stopu pušteni u tečaj u izvještajnom mjesecu.

U stupcima od 3 do 11 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka i štedionica razvrstani prema ročnosti i prema sektorima, pri čemu kamatne stope na kratkoročne kredite trgovačkim društvima uključuju i kamatne stope na kredite s dospijanjem na zahtjev.

Kamatne stope na kredite odobrene u eurima, prikazane u stupcima 12, 13 i 14, odnose se do prosinca 2001. godine na kredite puštene u tečaj u njemačkim markama u izvještajnom mjesecu, a od siječnja 2002. godine na kredite puštene u tečaj u eurima, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na osnovi njihove protuvrijednosti u kunama, obračunate po tekućem tečaju. Krediti pušteni u tečaj u ostalim stranim valutama nisu obuhvaćeni ovom tablicom.

Relativna važnost pojedinih kamatnih stopa (iskazana u posljednjem retku tablice) odnosi se na podatke za posljednje razdoblje obuhvaćeno u tablici, a izračunava se kao postotni udio pripadajuće kategorije kredita (na koju se kamatne stope odnose) u ukupnim kreditima koji su obuhvaćeni izračunom vaganih prosjeka za to razdoblje.

Tablica G3: Kamatne stope banaka na kunske depozite bez valutne klauzule

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na kunske depozite bez valutne klauzule								
		Ukupni prosjek	Na žiroračunima i tekućim računima	Ukupni prosjek	Na oročene depozite			Na dugoročne depozite		
					Ukupni prosjek	Stanovništva	Trgovačkih društava	Ukupni prosjek	Stanovništva	Trgovačkih društava
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1994.	prosinac	5,03	3,55	9,65
1995.	prosinac	6,10	3,88	13,65	13,80	10,56	14,28	9,88	10,67	9,62
1996.	prosinac	4,15	2,19	10,19	10,11	9,84	10,26	12,36	15,49	9,88
1997.	prosinac	4,35	2,19	9,10	9,08	9,30	8,96	9,48	11,24	8,06
1998.	prosinac	4,11	2,31	7,73	7,63	9,47	7,15	10,19	10,72	9,56
1999.	prosinac	4,27	2,24	8,87	8,79	9,62	8,38	10,96	11,56	10,18
2000.	prosinac	3,40	1,64	7,20	7,13	7,44	7,03	8,89	9,19	8,63
2001.	prosinac	2,76	1,40	5,68	5,60	6,35	5,38	7,35	7,93	6,70
2002.	prosinac	1,55	0,94	3,64	3,53	4,39	2,86	6,05	7,24	3,23
2003.	srpanj	1,36	0,79	3,28	3,21	3,59	2,99	4,93	5,53	1,86
	kolovoz	1,50	0,75	3,83	3,80	3,62	3,90	4,90	5,25	2,01
	rujan	1,79	0,74	5,25	5,25	3,88	5,66	4,98	5,30	4,22
	listopad	1,70	0,74	4,72	4,72	3,66	5,15	4,66	4,71	4,22
	studenj	1,50	0,78	3,56	3,54	3,58	3,52	4,50	4,49	4,51
	prosinac	1,66	0,75	4,46	4,46	3,62	4,69	4,58	4,90	2,82
2004.	siječanj	1,77	0,75	4,96	4,96	3,86	5,22	4,84	5,08	4,08
	veljača	1,89	0,75	4,95	4,95	3,66	5,26	4,58	4,84	2,56
	ožujak	1,98	0,74	5,35	5,37	3,65	5,87	4,30	4,59	2,79
	travanj	1,71	0,76	4,31	4,30	3,57	4,46	4,75	4,71	4,81
	svibanj	1,66	0,74	3,42	3,41	3,81	3,35	4,49	4,77	3,69
	lipanj	1,64	0,74	3,34	3,34	3,82	3,25	3,22	4,84	2,02
	srpanj	1,89	0,72	5,00	5,01	3,88	5,19	3,89	4,84	2,70
	kolovoz	2,11	0,75	6,25	6,28	3,80	6,57	3,68	4,90	2,10
Relativna važnost ^a		47,42	32,18	11,96	11,83	1,27	10,56	0,13	0,07	0,06

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Tablica G3: Kamatne stope banaka na kunske depozite bez valutne klauzule

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka i štedionica na kunske depozite bez valutne klauzule, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske depozite bez valutne klauzule primljene od pravnih osoba (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka i štedionica na kunske depozite bez valutne klauzule primljene od trgovačkih društava (javnih i ostalih) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama na kunske depozite bez valutne klauzule banaka i štedionica dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka i štedionica.

U stupcu 3 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite (depozite na žiroračunima i tekućim računima, štedne depozite stanovništva po viđenju i oročene depozite) bez valutne klauzule. U stupcu 4 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na depozite na žiroračunima i tekućim

računima trgovačkih društava bez valutne klauzule (do prosinca 2001. godine pravnih osoba) i stanovništva, dok se u stupcu 5 iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne oročene depozite bez valutne klauzule.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka kod kunskih oročenih depozita bez valutne klauzule su iznosi primljeni tijekom izvještajnog mjeseca, dok su kod žiroračuna i tekućih računa osnova za izračunavanje vaganih prosjeka knjigovodstvena stanja tih depozita na kraju izvještajnog mjeseca. Pri izračunavanju prosječnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite bez valutne klauzule (stupac 3) sve su komponente vagane na osnovi stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Kunski i devizni depoziti koji služe kao polog za odobravanje kredita obuhvaćeni su podacima u tablici, dok se ograničeni depoziti (sredstva deponirana za plaćanje uvoza i ostali ograničeni depoziti) ne uključuju u izračunavanje vaganih prosjeka.

Relativna važnost pojedinih kamatnih stopa (iskazana u posljednjem retku tablice) odnosi se na podatke za posljednje razdoblje obuhvaćeno tablicom, a izračunava se kao postotni udio pripadajuće kategorije depozita (na koju se kamatne stope odnose) u ukupnim depozitima koji su obuhvaćeni izračunom vaganih prosjeka za to razdoblje.

Tablica G4a: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na štedne depozite po viđenju i oročene depozite s valutnom klauzulom				Kamatne stope na devizne depozite					
		Ukupni prosjek	Na kratkoročne depozite	Na dugoročne depozite	Ukupni prosjek	Ukupni prosjek	Na štedne depozite po viđenju				
							Stanovništva		Trgovačkih društava		
							EUR	USD	EUR	USD	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
1994.	prosinac	6,95
1995.	prosinac	12,69	11,46	19,36	4,57	2,82	3,53	4,20	1,10	1,53	
1996.	prosinac	9,46	9,56	8,80	5,09	1,44	1,32	1,95	1,47	1,39	
1997.	prosinac	7,63	7,24	11,77	4,77	1,75	1,89	2,43	0,83	1,40	
1998.	prosinac	7,47	7,67	5,58	3,98	2,09	2,38	2,40	0,72	0,74	
1999.	prosinac	6,62	6,91	1,10	4,23	1,80	1,95	2,04	0,78	1,30	
2000.	prosinac	5,54	5,94	2,16	3,47	1,03	0,99	1,23	0,65	1,29	
2001.	prosinac	4,58	4,92	2,56	2,60	0,71	0,71	0,81	0,82	0,40	
2002.	prosinac	2,92	3,45	1,48	2,55	0,50	0,52	0,41	0,52	0,38	
2003.	srpanj	3,25	3,26	4,69	2,22	0,32	0,35	0,24	0,22	0,19	
	kolovoz	3,14	2,71	4,77	2,17	0,32	0,36	0,24	0,25	0,18	
	rujan	3,40	3,46	4,89	2,22	0,32	0,36	0,24	0,26	0,19	
	listopad	3,37	3,18	4,74	2,20	0,32	0,36	0,23	0,26	0,27	
	studen	3,25	3,53	4,61	2,14	0,32	0,35	0,23	0,26	0,25	
2004.	prosinac	3,48	3,74	5,55	2,22	0,31	0,35	0,23	0,23	0,15	
2004.	siječanj	3,67	3,44	4,43	2,46	0,31	0,33	0,22	0,26	0,17	
	veljača	3,78	3,61	4,78	2,38	0,31	0,33	0,22	0,30	0,22	
	ožujak	3,70	3,53	4,87	2,38	0,30	0,33	0,22	0,27	0,23	
	travanj	3,74	3,51	4,72	2,51	0,30	0,33	0,23	0,25	0,19	
	svibanj	3,85	3,48	5,08	2,50	0,31	0,33	0,22	0,32	0,17	
	lipanj	3,64	3,45	5,08	2,50	0,31	0,33	0,22	0,28	0,17	
	srpanj	3,90	3,60	5,06	2,62	0,30	0,33	0,22	0,25	0,18	
	kolovoz	3,89 ^b	3,63	4,96	2,54	0,31	0,34	0,22	0,28	0,31	
Relativna važnost ^a		1,63	1,27	0,35	50,95	31,54	21,49	3,84	5,10	1,12	

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici); ^b Od ukupnog iznosa depozita na koje se odnosi ova kamatna stopa, 31,30 posto odnosi se na trgovačka društva.

Tablica G4 a i b: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka i štedionica na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite primljene od pravnih osoba (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka i štedionica na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite primljene od trgovačkih društava (javnih i ostalih) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite banaka i štedionica dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka i štedionica.

U stupcu 3 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kunske štedne depozite po viđenju i oročene depozite s valutnom klauzulom trgovačkih društava (do prosinca 2001. godine pravnih osoba) i stanovništva, dok se u stupcima 4 i 5 iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na kratkoročne odnosno dugoročne oročene depozite.

Kamatne stope na devizne depozite odnose se do prosinca 2001. godine na depozite primljene u njemačkim markama i američkim

dolarima, dok se od siječnja 2002. godine odnose na depozite primljene u eurima i američkim dolarima, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na osnovi njihove protuvrijednosti u kunama, obračunate po tekućem tečaju. Depoziti primljeni u ostalim stranim valutama nisu obuhvaćeni podacima iskazanim u ovoj tablici.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka kod kunskih oročenih depozita s valutnom klauzulom i oročenih deviznih depozita su iznosi primljeni tijekom izvještajnog mjeseca, dok su kod štednih depozita po viđenju s valutnom klauzulom osnova za izračunavanje vaganih prosjeka knjigovodstvena stanja tih depozita na kraju izvještajnog mjeseca. Pri izračunavanju prosječnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite s valutnom klauzulom (stupac 3), od siječnja 2002. godine sve su komponente vagane na osnovi stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Prosječna kamatna stopa na ukupne devizne depozite, prikazana u stupcu 6, odnosi se na vagani prosjek mjesečnih kamatnih stopa na štedne depozite po viđenju i na oročene depozite s valutnom klauzulom, pri čemu su sve komponente vagane na osnovi stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka mjesečnih kamatnih stopa na ukupne devizne štedne depozite po viđenju (stupac 7) su stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka mjesečnih kamatnih stopa na ukupne devizne oročene depozite (stupac 12) su iznosi pripadajućih depozita koji su primljeni tijekom izvještajnog mjeseca. Isto se odnosi i na vagane prosjeke mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kratkoročne devizne oročene depozite (stupac 13) i na

Tablica G4b: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na devizne depozite										
		Na oročene depozite										
		Ukupni prosjek	Na kratkoročne depozite				Ukupni prosjek	Na dugoročne depozite				
			Ukupni prosjek	Stanovništva		Trgovačkih društava		Stanovništva		Trgovačkih društava		
	EUR	USD		EUR	USD	EUR	USD	EUR	USD	EUR	USD	
1	2	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1994.	prosinac
1995.	prosinac	6,83	6,66	7,10	6,97	5,86	6,68	8,73	8,78	8,81	3,27	4,50
1996.	prosinac	7,77	6,95	5,65	6,21	9,86	5,47	12,24	7,71	7,97	19,92	1,50
1997.	prosinac	6,36	6,07	6,03	6,42	5,09	7,10	7,32	7,87	8,71	5,09	6,76
1998.	prosinac	4,89	4,49	5,42	6,16	2,84	5,37	7,29	7,68	8,59	4,93	6,92
1999.	prosinac	5,43	5,17	4,93	6,39	3,97	6,00	6,59	6,64	8,09	3,66	6,77
2000.	prosinac	4,57	4,36	3,65	5,15	4,59	6,62	5,56	5,17	6,61	5,97	8,53
2001.	prosinac	3,54	3,35	3,42	3,23	3,60	2,44	4,59	4,72	4,42	4,58	0,23
2002.	prosinac	3,13	2,96	3,27	2,21	2,89	1,43	4,59	4,69	3,84	3,46	2,30
2003.	srpanj	2,75	2,57	2,91	1,75	2,37	1,20	4,31	4,44	3,01	2,61	1,33
	kolovoz	2,68	2,48	2,89	1,67	2,13	1,22	4,59	4,86	3,04	2,86	1,17
	rujan	2,64	2,46	2,89	1,70	2,21	1,15	4,23	4,90	3,00	3,07	-
	listopad	2,68	2,50	2,85	1,61	2,39	1,29	4,76	4,85	3,22	6,37	2,04
	studen	2,52	2,36	2,79	1,59	2,15	1,12	4,19	4,31	2,98	3,37	0,00
	prosinac	2,64	2,46	2,83	1,65	2,29	1,08	3,69	4,71	3,13	2,85	1,64
2004.	siječanj	2,73	2,47	2,86	1,65	2,22	1,08	3,88	4,86	3,29	3,28	1,67
	veljača	2,62	2,42	2,82	1,62	2,24	1,09	4,68	4,95	3,18	3,18	1,10
	ožujak	2,61	2,44	2,85	1,63	2,35	1,11	4,45	4,89	2,94	3,11	-
	travanj	2,70	2,47	2,82	1,65	2,35	1,15	3,79	4,93	3,08	2,98	1,34
	svibanj	2,78	2,58	3,02	1,68	2,33	1,13	4,32	4,75	2,30	3,25	1,95
	lipanj	2,75	2,58	3,05	1,70	2,40	1,17	4,57	4,86	3,24	3,08	4,81
	srpanj	2,87	2,63	3,08	1,74	2,38	1,35	3,95	4,89	3,18	3,24	0,21
	kolovoz	2,90	2,70	3,10	1,72	2,38	1,56	4,62	4,95	2,88	3,23	1,30
Relativna važnost ^a		19,41	17,41	10,19	1,24	4,75	1,23	2,00	1,66	0,17	0,17	0,00

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

ukupne dugoročne devizne oročene depozite (stupac 18).

Relativna važnost pojedinih kamatnih stopa (iskazana u posljednjem retku tablice) odnosi se na podatke za posljednje razdoblje obuhvaćeno tablicom, a izračunava se kao postotni udio pripadajuće

kategorije depozita (na koju se kamatne stope odnose) u ukupnim depozitima koji su obuhvaćeni izračunom vaganih prosjeka za to razdoblje.

Tablica G5: Trgovanje banaka stranim sredstvima plaćanja

U milijunima EUR, tekući tečaj

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.						
					III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII. ^a	IX. ^a
A. Kupnja stranih sredstava plaćanja											
1. Pravne osobe	3.316,4	5.012,4	4.727,8	6.433,1	654,2	599,7	615,0	583,4	679,4	529,9	651,1
2. Fizičke osobe	2.549,2	3.339,9	3.342,6	3.571,6	276,3	324,7	311,7	346,5	442,3	439,0	333,9
2.1. Domaće fizičke osobe	2.021,1	2.684,5	2.842,0	3.103,3	268,8	–	288,0	304,7	366,0	–	–
2.2. Strane fizičke osobe	528,0	655,4	500,7	468,2	7,5	–	23,7	41,8	76,4	–	–
3. Domaće banke	2.441,4	3.985,8	4.104,5	6.324,4	967,3	929,1	909,2	690,0	1.024,1	745,7	877,3
4. Strane banke	–	–	697,9	1.430,6	214,6	144,0	50,6	113,3	138,6	108,4	165,0
5. Hrvatska narodna banka	168,2	481,7	294,3	438,3	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	8.475,2	12.819,8	13.167,1	18.197,9	2.112,3	1.997,5	1.886,5	1.733,1	2.284,5	1.823,0	2.027,3
B. Prodaja stranih sredstava plaćanja											
1. Pravne osobe	5.414,8	8.534,2	9.029,3	10.852,4	923,5	867,0	881,0	922,7	1.108,0	946,4	993,3
2. Fizičke osobe	963,6	1.253,5	1.333,6	1.403,1	140,2	126,8	138,6	133,8	177,8	155,9	142,9
2.1. Domaće fizičke osobe	962,8	1.252,3	1.329,7	1.393,1	139,3	–	137,7	131,9	175,5	–	–
2.2. Strane fizičke osobe	0,6	1,2	3,9	10,0	0,9	–	1,0	1,9	2,3	–	–
3. Domaće banke	2.441,4	3.985,8	4.104,5	6.324,4	967,3	929,1	909,2	690,0	1.024,1	745,7	877,3
4. Strane banke	–	–	334,3	765,3	71,7	101,1	74,5	101,4	95,4	84,0	128,2
5. Hrvatska narodna banka	284,2	915,7	745,3	84,5	162,7	–	–	–	46,0	70,0	25,0
Ukupno (1+2+3+4+5)	9.104,0	14.689,2	15.547,0	19.429,7	2.265,3	2.024,0	2.003,3	1.848,0	2.451,3	2.001,9	2.166,7
C. Neto kupnja stranih sredstava plaćanja banaka (A–B)											
1. Pravne osobe	–2.098,4	–3.521,8	–4.301,5	–4.419,4	–269,2	–267,3	–266,0	–339,4	–428,6	–416,4	–342,3
2. Fizičke osobe	1.585,6	2.086,4	2.009,0	2.168,4	136,1	197,9	173,1	212,7	264,5	283,2	191,0
2.1. Domaće fizičke osobe	1.058,3	1.432,2	1.512,3	1.710,2	129,5	0,0	150,4	172,8	190,5	–	–
2.2. Strane fizičke osobe	527,4	654,2	496,7	458,2	6,6	0,0	22,7	39,9	74,1	–	–
3. Strane banke	–	–	363,6	665,3	142,9	42,9	–23,9	11,8	–46,0	–70,0	–25,0
4. Hrvatska narodna banka	–116,0	–434,0	–451,0	353,8	–162,7	0,0	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4)	–628,8	–1.869,4	–2.379,9	–1.231,8	–153,0	–26,5	–116,8	–114,9	–210,0	–203,2	–176,2
Bilješka: Ostale transakcije Hrvatske narodne banke											
Kupnja stranih sredstava plaćanja	405,8	536,8	197,5	570,9	0,0	145,0	–	0,0	–	–	–
Prodaja stranih sredstava plaćanja	86,9	2,6	3,4	94,9	–	1,2	–	–	0,4	0,0	–

^a Preliminarni podaci.

Napomena: U razdoblju od siječnja 1994. do rujna 2001. godine sve transakcije kupnje i prodaje stranih sredstava plaćanja u izvješćima banaka dostavljenim HNB-u evidentirane su na osnovi realiziranih kupoprodaja bez obzira koliki je bio ugovoreni rok realizacije i u cijelosti su prenesene u sadržaj tablice o trgovanju banaka stranim sredstvima plaćanja. Promjenom obuhvata izvješćivanja od 1. listopada 2001. izvješća sadrže podatke o ugovorenim kupoprodajama stranih sredstava plaćanja podijeljenim u promptne poslove, terminske poslove i swap-poslove. Na osnovi toga revidirani su podaci za 2002., 2003. i 2004. godinu, koji sada obuhvaćaju samo podatke o ugovorenim promptnim transakcijama kupnje i prodaje stranih sredstava plaćanja i u kojima strane banke više nisu uključene u grupu "pravne osobe".

Tablica G5: Trgovanje banaka inozemnim sredstvima plaćanja

Podaci o trgovanju banaka stranim sredstvima plaćanja obuhvaćaju promptne (spot) transakcije kupnje i prodaje stranih sredstava plaćanja na domaćem deviznom tržištu. Promptni poslovi su ugovorene transakcije kupoprodaje deviza koje se realiziraju najkasnije u roku od 48 sati.

Transakcije su klasificirane prema kategorijama sudionika

(pravne i fizičke osobe, domaće i strane banke i Hrvatska narodna banka). Izvor podataka su izvješća banaka o trgovanju stranim sredstvima plaćanja i podaci iz statistike platnog prometa s inozemstvom.

Ostale transakcije HNB-a obuhvaćaju prodaje i kupnje stranih sredstava plaćanja koje Hrvatska narodna banka obavlja za Ministarstvo financija.

Tablica H1: Platna bilanca – svodna tablica

U milijunima USD

	2000.	2001.	2002.	2003. ^b	2003.				2004.	
					1.tr. ^b	2.tr. ^b	3.tr. ^b	4.tr. ^b	1.tr. ^b	2.tr. ^a
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)	-460,8	-725,8	-1.920,1	-2.084,7	-1.077,8	-1.460,8	1.973,1	-1.519,1	-1.488,8	-1.268,6
1. Roba, usluge i dohodak (2+5)	-1.343,9	-1.691,5	-2.996,0	-3.480,2	-1.407,1	-1.834,3	1.629,8	-1.868,7	-1.828,7	-1.637,3
1.1. Prihodi	9.008,9	10.053,1	10.999,4	15.411,3	2.447,6	3.481,0	6.278,0	3.204,7	3.001,1	3.821,7
1.2. Rashodi	-10.352,8	-11.744,5	-13.995,4	-18.891,5	-3.854,7	-5.315,2	-4.648,2	-5.073,4	-4.829,8	-5.458,9
2. Roba i usluge (3+4)	-935,9	-1.173,9	-2.493,9	-2.266,9	-1.179,8	-1.024,9	1.706,6	-1.768,8	-1.538,2	-1.364,5
2.1. Prihodi	8.663,1	9.634,2	10.571,0	14.929,1	2.325,9	3.366,7	6.155,7	3.080,9	2.849,0	3.663,4
2.2. Rashodi	-9.598,9	-10.808,1	-13.064,9	-17.196,0	-3.505,7	-4.391,6	-4.449,1	-4.849,7	-4.387,2	-5.027,8
3. Roba	-3.203,8	-4.101,3	-5.648,6	-7.908,3	-1.450,8	-2.123,0	-2.119,4	-2.215,1	-1.772,3	-2.327,4
3.1. Prihodi	4.567,2	4.758,7	5.003,6	6.307,7	1.485,8	1.547,5	1.500,3	1.774,0	1.850,2	1.942,4
3.2. Rashodi	-7.770,9	-8.860,0	-10.652,2	-14.216,0	-2.936,6	-3.670,5	-3.619,7	-3.989,2	-3.622,5	-4.269,8
4. Usluge	2.267,9	2.927,4	3.154,7	5.641,4	271,0	1.098,2	3.826,0	446,3	234,1	962,9
4.1. Prihodi	4.095,9	4.875,5	5.567,4	8.621,4	840,1	1.819,2	4.655,3	1.306,8	998,9	1.720,9
4.2. Rashodi	-1.828,0	-1.948,1	-2.412,7	-2.980,0	-569,1	-721,1	-829,4	-860,5	-764,7	-758,0
5. Dohodak	-408,1	-517,6	-502,1	-1.213,3	-227,3	-809,4	-76,7	-99,8	-290,5	-272,8
5.1. Prihodi	345,8	418,9	428,4	482,2	121,7	114,3	122,3	123,9	152,0	158,3
5.2. Rashodi	-753,9	-936,4	-930,5	-1.695,5	-349,1	-923,7	-199,1	-223,7	-442,6	-431,1
6. Tekući transferi	883,2	965,7	1.075,9	1.395,6	329,2	373,5	343,2	349,6	340,0	368,6
6.1. Prihodi	1.101,0	1.174,5	1.358,1	1.729,2	393,8	452,1	427,8	455,4	457,4	480,7
6.2. Rashodi	-217,8	-208,8	-282,3	-333,7	-64,6	-78,6	-84,6	-105,8	-117,4	-112,1
B. KAPITALNE I FINACIJSKE TRANSAKCIJE	1.237,1	1.304,2	2.702,3	3.320,1	1.144,8	1.182,6	-172,0	1.164,8	1.152,3	639,1
B1. Kapitalne transakcije	20,9	133,0	443,4	83,6	6,5	62,4	4,5	10,3	8,5	9,0
B2. Financijske transakcije, isključujući med. pričuve	1.798,3	2.484,3	2.955,8	4.627,5	1.312,8	1.410,8	100,5	1.803,4	628,9	874,2
1. Izravna ulaganja	1.085,4	1.404,1	591,1	1.905,6	302,2	665,2	135,5	802,7	244,8	240,5
1.1. U inozemstvo	-3,9	-154,6	-532,9	-92,6	-23,5	-21,8	-0,5	-46,8	-45,4	-17,0
1.2. U Hrvatsku	1.089,4	1.558,7	1.124,0	1.998,2	325,7	687,0	136,0	849,6	290,3	257,6
2. Portfeljna ulaganja	707,6	600,7	-229,7	1.004,3	741,4	316,3	-219,0	165,5	-182,3	499,6
2.1. Sredstva	-22,7	-129,3	-626,5	155,1	82,0	72,8	-155,1	155,4	-454,9	-221,4
2.2. Obveze	730,3	730,0	396,8	849,2	659,4	243,6	-63,9	10,1	272,6	720,9
3. Ostala ulaganja	5,3	479,5	2.594,4	1.717,7	269,2	429,3	184,0	835,2	566,4	134,1
3.1. Sredstva	-966,0	360,4	358,8	-2.531,0	-280,7	-327,5	-806,7	-1.116,1	179,8	-377,0
3.2. Obveze	971,2	119,1	2.235,6	4.248,6	549,9	756,8	990,6	1.951,3	386,6	511,1
B3. Međunarodne pričuve HNB-a	-582,1	-1.313,1	-696,9	-1.391,1	-174,5	-290,6	-277,1	-648,9	514,9	-244,2
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-776,3	-578,5	-782,2	-1.235,4	-66,9	278,2	-1.801,0	354,3	336,5	629,6

^a Preliminarni podaci; ^b Revidirani podaci.

Napomena: Pozicija "Ostala ulaganja – obveze" od 1999. godine obuhvaća repo poslove HNB-a.

Tablice H1 – H6: Platna bilanca

Platna bilanca Republike Hrvatske sistematičan je prikaz vrijednosti ekonomskih transakcija hrvatskih rezidenata s inozemstvom u određenom vremenskom razdoblju. Sastavlja se u skladu s metodologijom koju je preporučio Međunarodni monetarni fond (Priručnik za sastavljanje platne bilance, 5. izdanje, 1995.). Tri su vrste izvora podataka za sastavljanje platne bilance: 1. izvješća državnih institucija (Državnog zavoda za statistiku i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje), 2. specijalizirana izvješća Hrvatske narodne banke (o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom, dužničkim odnosima s inozemstvom, monetarnoj statistici i međunarodnim pričuvcama) te 3. procjene i statistička istraživanja koje provodi Hrvatska narodna banka.

Platna bilanca Republike Hrvatske iskazuje se u dvije valute: u američkom dolaru (USD) i kuni (HRK). U oba slučaja koriste se isti izvori podataka i primjenjuju se ista načela obuhvata transakcija i kompiliranja pojedinih stavki. Izvorni podaci iskazani su u raznim valutama pa je vrijednost transakcija potrebno preračunati iz originalne valute u izvještajnu valutu upotrebom tečajeva s tečajnice Hrvatske narodne banke na jedan od sljedećih načina:

- primjenom srednjih tečajeva na dan transakcije,
- primjenom prosječnih mjesečnih ili tromjesečnih srednjih tečajeva kada nije poznat datum transakcije,
- primjenom tečaja na kraju razdoblja za izračun promjene vrijed-

nosti transakcija između dva razdoblja; iz stanja iskazanih na kraju razdoblja u originalnoj valuti izračunava se vrijednost promjene u originalnoj valuti, koja se primjenom prosječnoga srednjeg tečaja u promatranom razdoblju preračunava u vrijednost promjene u izvještajnoj valuti.

Stavke platne bilance koje se odnose na izvoz i uvoz robe slažu se od podataka Državnog zavoda za statistiku o ostvarenoj robnoj razmjeni Republike Hrvatske s inozemstvom. Ti se podaci u skladu s preporučenom metodologijom prilagođuju za obuhvat i klasifikaciju. U skladu s tom metodologijom, izvoz i uvoz robe iskazuju se u platnoj bilanci prema paritetu fob. Vrijednost izvoza prema tom paritetu već je sadržana u spomenutom izvješću DZS-a, dok se vrijednost uvoza prema paritetu fob procjenjuje uz pomoć istraživanja Hrvatske narodne banke koje se provodi na stratificiranom uzorku uvoznika, na osnovi čijih se rezultata procjenjuje udio usluga prijevoza i osiguranja za koji se umanjuje originalna vrijednost uvoza prema paritetu cif iz navedenog izvješća DZS-a. U razdoblju od 1993. do 2001. godine taj je udio iznosio 7,10% (procijenjen samo na uzorku najvećih i velikih uvoznika), dok od 2002. godine on iznosi 3,73%. U razdoblju od 1993. do 1996. vrijednost uvoza dopunjavala se procjenom uvoza u slobodne carinske zone, koji je od 1997. uključen u statistiku robne razmjene. Od 1996. godine izvoz i uvoz robe dopunjuju se podacima o popravcima robe i opskrbi brodova i zrakoplova u pomorskim i zračnim lukama. Osim toga, od 1999. godine, na osnovi rezultata istraživanja o potrošnji inozemnih

Tablica H2: Platna bilanca – roba i usluge

U milijunima USD

	2000.	2001.	2002.	2003. ^b	2003.				2004.	
					1.tr. ^b	2.tr. ^b	3.tr. ^b	4.tr. ^b	1.tr. ^b	2.tr. ^a
Roba	-3.203,8	-4.101,3	-5.648,6	-7.908,3	-1.450,8	-2.123,0	-2.119,4	-2.215,1	-1.772,3	-2.327,4
1. Prihodi	4.567,2	4.758,7	5.003,6	6.307,7	1.485,8	1.547,5	1.500,3	1.774,0	1.850,2	1.942,4
1.1. Izvoz (fob) u vanjskotrgovinskoj statistici	4.431,6	4.665,9	4.903,6	6.186,6	1.463,0	1.516,3	1.470,3	1.737,1	1.816,6	1.906,7
1.1. Prilagodbe za obuhvat	135,6	92,8	100,0	121,0	22,9	31,2	30,0	37,0	33,5	35,8
2. Rashodi	-7.770,9	-8.860,0	-10.652,2	-14.216,0	-2.936,6	-3.670,5	-3.619,7	-3.989,2	-3.622,5	-4.269,8
2.1. Uvoz (cif) u vanjskotrgovinskoj statistici	-7.886,5	-9.147,1	-10.722,0	-14.209,0	-2.952,4	-3.663,0	-3.595,3	-3.998,4	-3.649,2	-4.297,3
2.2. Prilagodbe za obuhvat	-444,4	-362,3	-330,1	-537,0	-94,3	-144,1	-158,6	-139,9	-109,4	-132,8
2.3. Prilagodbe za klasifikaciju	559,9	649,4	399,9	530,0	110,1	136,6	134,1	149,1	136,1	160,3
Usluge	2.267,9	2.927,4	3.154,7	5.641,4	271,0	1.098,2	3.826,0	446,3	234,1	962,9
1. Prijevoz	178,6	166,8	163,4	284,5	53,7	73,8	96,6	60,4	74,4	83,6
1.1. Prihodi	557,3	588,6	590,2	787,7	153,9	206,3	228,3	199,2	200,2	242,2
1.2. Rashodi	-378,7	-421,8	-426,8	-503,2	-100,2	-132,6	-131,6	-138,8	-125,8	-158,6
2. Putovanja – turizam	2.189,9	2.728,6	3.030,2	5.704,1	270,7	1.098,0	3.802,5	532,8	275,3	907,5
2.1. Prihodi	2.758,0	3.335,0	3.811,4	6.376,4	397,8	1.245,6	4.025,5	707,5	444,7	1.075,8
2.1.1. Poslovni razlozi	263,6	273,9	323,0	374,0	78,4	90,5	95,4	109,7	88,7	115,6
2.1.2. Osobni razlozi	2.494,4	3.061,1	3.488,5	6.002,4	319,4	1.155,1	3.930,1	597,8	356,0	960,2
2.2. Rashodi	-568,1	-606,4	-781,3	-672,4	-127,1	-147,6	-223,0	-174,7	-169,4	-168,3
2.2.1. Poslovni razlozi	-260,5	-289,1	-460,0	-330,1	-64,9	-75,5	-97,7	-92,0	-70,5	-79,8
2.2.2. Osobni razlozi	-307,6	-317,3	-321,3	-342,3	-62,2	-72,1	-125,2	-82,7	-98,9	-88,5
2.3. Ostale usluge	-100,6	32,0	-38,9	-347,1	-53,4	-73,6	-73,2	-146,9	-115,6	-28,2
2.3.1. Prihodi	780,6	951,9	1.165,8	1.457,3	288,4	367,3	401,5	400,1	353,9	402,9
2.3.2. Rashodi	-881,2	-919,9	-1.204,6	-1.804,4	-341,8	-440,9	-474,7	-547,0	-469,5	-431,1

^a Preliminarni podaci; ^b Revidirani podaci.

putnika u Hrvatskoj i domaćih putnika u inozemstvu, stavka izvoza robe dopunjuje se procijenjenom vrijednošću robe prodane stranim putnicima i turistima i iznesene iz Republike Hrvatske, a stavka uvoza robe dopunjuje se procijenjenom vrijednošću robe koju su hrvatski građani osobno uvezli iz susjednih zemalja (troškovi za tzv. *shopping*).

Na računu usluga zasebno se vode usluge prijevoza, putovanja – turizma i ostale usluge. Prihodi i rashodi s osnove usluga prijevoza su u razdoblju od 1995. do 1998. preuzimani iz evidencije platnog prometa s inozemstvom. Počevši od 1999. godine, prihodi i rashodi s osnove prijevoza robe i putnika, kao i vrijednost pratećih usluga, koji zajedno čine ukupnu vrijednost tih usluga, sastavljaju se na osnovi rezultata Istraživanja o transakcijama povezanim s uslugama međunarodnog prijevoza, što ga provodi HNB. Zbog izrazito velike populacije cestovnih prijevoznika, prihodi i rashodi s osnove cestovnog prijevoza ne preuzimaju se iz toga istraživanja, nego se sastavljaju upotrebom podataka o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom. Kod usluge prijevoza robe rashodi se dopunjuju dijelom troškova prijevoza i osiguranja koji se odnosi na uvoz robe koji pripada nerezidentima, a koji se procjenjuje na osnovi svodenja vrijednosti uvoza prema paritetu cif na vrijednost uvoza prema paritetu fob.

Prihodi od usluga pruženih stranim putnicima i turistima, kao i rashodi koje su domaći putnici i turisti imali u inozemstvu prikazuju se na poziciji Putovanja – turizam. U razdoblju od 1995. do 1998. ta se pozicija procjenjivala upotrebom različitih izvora podataka koji nisu osiguravali potpuni obuhvat u skladu s preporučenom metodologijom, pa je stoga Hrvatska narodna banka od druge polovice 1998. godine počela provoditi Istraživanje o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj i domaćih putnika u inozemstvu i koristiti se njegovim rezultatima pri kompilaciji stavaka na poziciji Putovanja – turizam. Od početka 1999. godine rezultati toga istraživanja, koje se zasniva na anketiranju putnika (stratificirani uzorak) na graničnim prijelazima, kombiniraju se s podacima Ministarstva unutarnjih

poslova o ukupnom broju stranih i domaćih putnika te s podacima o distribuciji stranih putnika prema državama iz priopćenja o turizmu Državnog zavoda za statistiku kako bi se procijenile odgovarajuće stavke platne bilance.

Pozicija Ostale usluge sastavlja se upotrebom različitih izvora podataka: osim prihoda i rashoda koji se odnose na usluge osiguranja i komunikacijske usluge, koji se od 2001. utvrđuju uz pomoć specijaliziranih statističkih istraživanja HNB-a, vrijednosti svih ostalih usluga preuzimaju se iz statistike ostvarenoga platnog prometa s inozemstvom.

Na računu dohotka transakcije se raspoređuju u četiri osnovne grupe. Stavka naknada zaposlenima sastavlja se na osnovi ostvarenoga platnog prometa s inozemstvom. Dohoci od izravnih ulaganja, portfeljnih ulaganja, odnosno ostalih ulaganja prikazuju se odvojeno. U okviru dohotka od izravnih ulaganja, koji se izračunava na osnovi Istraživanja Hrvatske narodne banke o izravnim i ostalim vlasničkim ulaganjima, posebno se iskazuje podatak o zadržanoj dobiti. Za razliku od podataka o dividendama, taj podatak ne postoji za razdoblje od 1993. do 1996. jer se onda nije posebno iskazivao. Na osnovi statističkih podataka o dužničkim odnosima s inozemstvom, počevši od 1997., dohodak od izravnih ulaganja uključuje i podatke o kamatama za kreditne odnose između vlasnički izravno povezanih rezidenata i nerezidenata. Dohodak od vlasničkih portfeljnih ulaganja sastavlja se na osnovi istog istraživanja, dok se podaci o dohotku od dužničkih portfeljnih ulaganja sastavljaju od 1999. godine na osnovi plaćenog dohotka iz evidencije kreditnih odnosa s inozemstvom, koja obuhvaća i plaćanja koja se odnose na dužničke vrijednosne papire u vlasništvu nerezidenata. Dohodak od ostalih ulaganja obuhvaća sva plaćanja i naplate kamate prema evidenciji kreditnih odnosa s inozemstvom.

Tekući transferi odvojeno se prikazuju za sektor države i za ostale sektore. Evidencija platnog prometa s inozemstvom koristi se kao glavni izvor podataka o tekućim transferima za oba sektora. Osim poreza i trošarina, mirovina, te novčanih pomoći i darova, koji su

Tablica H3: Platna bilanca – dohodak i tekući transferi

U milijunima USD

	2000.	2001.	2002.	2003. ^b	2003.				2004.	
					1.tr. ^b	2.tr. ^b	3.tr. ^b	4.tr. ^b	1.tr. ^b	2.tr. ^a
Dohodak	-408,1	-517,6	-502,1	-1.213,3	-227,3	-809,4	-76,7	-99,8	-290,5	-272,8
1. Naknade zaposlenima	69,6	124,5	154,8	202,9	46,8	41,0	55,4	59,6	67,4	74,3
1.1. Prihodi	82,7	137,3	173,2	241,2	51,7	54,4	62,9	72,2	76,8	84,5
1.2. Rashodi	-13,1	-12,8	-18,4	-38,3	-4,9	-13,4	-7,5	-12,5	-9,3	-10,2
2. Dohodak od izravnih ulaganja	-152,9	-290,5	-320,3	-956,7	-60,8	-779,6	-51,7	-64,6	-99,6	-272,6
2.1. Prihodi	9,3	20,2	23,3	23,1	11,1	6,1	5,3	0,6	3,5	11,7
Od čega: Zadržana dobit	6,8	15,2	8,4	19,8	10,2	4,7	4,7	0,2	2,4	7,5
2.2. Rashodi	-162,2	-310,7	-343,7	-979,8	-71,9	-785,7	-56,9	-65,2	-103,1	-284,3
Od čega: Zadržana dobit	-93,9	-153,0	-151,5	-657,2	-50,9	-620,7	24,1	-9,8	-89,7	-176,4
3. Dohodak od portfeljnih ulaganja	-178,8	-218,1	-193,5	-265,4	-176,1	-24,7	-31,8	-32,9	-221,9	-27,6
3.1. Prihodi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.2. Rashodi	-178,8	-218,1	-193,6	-265,4	-176,1	-24,7	-31,8	-32,9	-221,9	-27,6
4. Dohodak od ostalih ulaganja	-145,9	-133,4	-143,0	-194,1	-37,2	-46,1	-48,7	-62,0	-36,4	-47,0
4.1. Prihodi	253,8	261,4	231,8	217,9	58,9	53,8	54,1	51,1	71,8	62,1
4.2. Rashodi	-399,7	-394,8	-374,8	-412,0	-96,1	-99,9	-102,9	-113,1	-108,2	-109,0
Tekući transferi	883,2	965,7	1.075,9	1.395,6	329,2	373,5	343,2	349,6	340,0	368,6
1. Država	21,7	56,7	28,6	78,3	24,6	32,6	14,8	6,2	-8,8	12,0
1.1. Prihodi	118,0	125,5	132,2	239,9	59,4	72,9	53,4	54,1	50,7	67,0
1.2. Rashodi	-96,3	-68,9	-103,6	-161,6	-34,8	-40,3	-38,6	-47,9	-59,5	-55,0
2. Ostali sektori	861,5	909,0	1.047,3	1.317,3	304,6	340,9	328,4	343,4	348,8	356,6
2.1. Prihodi	983,0	1.049,0	1.225,9	1.489,4	334,4	379,2	374,4	401,3	406,7	413,7
2.2. Rashodi	-121,5	-139,9	-178,7	-172,1	-29,8	-38,3	-46,0	-57,9	-57,9	-57,1

^a Preliminarni podaci; ^b Revidirani podaci.

uključeni u tekuće transfere oba sektora, sektor države obuhvaća još i podatke o međudržavnoj suradnji, a ostali sektori sadrže i podatke o radničkim doznakama. U tekuće se transfere kod sektora države također dodaju podaci o uvozu i izvozu robe bez plaćanja, koje dostavlja Državni zavod za statistiku. U razdoblju od 1993. do 1998. tekući transferi ostalih sektora obuhvaćali su i procjenu neregistriranih deviznih doznaka, koja je činila 15% pozitivne razlike između neklasificiranog priljeva i neklasificiranog odljeva sektora stanovništva. Od 1993. do drugog tromjesečja 1996. Hrvatska narodna banka procjenjivala je i dio odljeva s osnove tekućih transfera. Od 2002. priljevi i odljevi po tekućim transferima ostalih sektora dopunjuju se podacima specijaliziranoga statističkog istraživanja HNB-a o međunarodnim transakcijama povezanim s uslugama osiguranja.

Kapitalni račun zasniva se na evidenciji platnog prometa s inozemstvom, i to na onom njegovom dijelu koji se odnosi na transfere iseljenika. Osim toga, u kapitalni račun se uključuju i transferi koji se ne mogu klasificirati u tekuće transfere, kao što su alokacija zlata bivše SFRJ ili ulaganja u prava i patente.

Inozemna izravna ulaganja obuhvaćaju vlasnička ulaganja, zadržanu dobit i dužničke odnose između vlasnički povezanih rezidenata i nerezidenata. Izravna vlasnička ulaganja su ulaganja kojima strani vlasnik stječe najmanje 10% udjela u temeljnom kapitalu trgovačkog društva, bez obzira je li riječ o ulaganju rezidenta u inozemstvo ili nerezidenta u hrvatske rezidente. Istraživanje Hrvatske narodne banke o inozemnim izravnim ulaganjima započelo je 1997. godine kada su poduzeća obuhvaćena istraživanjem dostavila i podatke o izravnim vlasničkim ulaganjima za razdoblje od 1993. do 1996. godine. Za isto razdoblje ne postoje podaci o zadržanoj dobiti i ostalom kapitalu izravnih ulaganja u koji se klasificiraju svi dužnički odnosi između povezanih rezidenata i nerezidenata (osim za bankarski sektor) i koji su postali dostupni tek nakon početka provođenja spomenutog istraživanja. Od 1999. godine podaci o dužničkim odnosima unutar izravnih ulaganja prikupljaju se na osnovi evidencije dužničkih odnosa s inozemstvom.

Podaci o portfeljnim vlasničkim ulaganjima prikupljaju se iz istog izvora kao i podaci o izravnim vlasničkim ulaganjima. Portfeljna dužnička ulaganja obuhvaćaju sva ulaganja u kratkoročne i dugoročne dužničke vrijednosne papire koja se ne mogu klasificirati u izravna ulaganja. U razdoblju od 1997. do 1998. ti su se podaci prikupljali istraživanjem Hrvatske narodne banke o izravnim i portfeljnim ulaganjima, dok se od 1999. godine koriste podaci o dužničkim odnosima s inozemstvom i podaci monetarne statistike za ulaganja banaka. Počevši od 2002. godine, ova se pozicija sastavlja i za investicijske fondove, a od 2004. i za mirovinske fondove.

Ostala ulaganja obuhvaćaju sva ostala nespomenuta dužnička ulaganja, osim ulaganja koja čine međunarodne pričuve. Ostala se ulaganja klasificiraju prema instrumentima, ročnosti i sektorima. Trgovinski krediti u razdoblju od 1996. do 2002. obuhvaćaju procjenu Hrvatske narodne banke za avansna plaćanja i odgode plaćanja koja je napravljena na osnovi uzorka najvećih i velikih uvoznika i izvoznika. Podaci o avansima procjenjuju se od 1996., dok se podaci o kratkoročnim odgodama plaćanja (najprije do 90 dana, zatim do 150 dana, a danas od 8 dana do 1 godine) prikupljaju od 1999. Od 2003. godine to je istraživanje zamijenjeno novim istraživanjem, a podatke za njega obvezna su dostavljati izabrana poduzeća bez obzira na svoju veličinu (stratificirani uzorak). Podaci o odgodama plaćanja s originalnim dospjećem dužim od godine dana preuzimaju se iz evidencije Hrvatske narodne banke o kreditnim odnosima s inozemstvom. Krediti koje su rezidenti odobrili nerezidentima, odnosno inozemni krediti koje koriste rezidenti, a odobrili su ih nerezidenti, a koji se ne mogu svrstati u izravna ulaganja ili u trgovinske kredite, svrstani su prema institucionalnim sektorima i ročnosti u odgovarajuće pozicije ostalih ulaganja. Izvor podataka tih pozicija je evidencija Hrvatske narodne banke o kreditnim odnosima s inozemstvom. Pozicija valuta i depozita pokazuje potraživanja rezidenata od inozemstva za stranu efektivu i depozite koji se nalaze u stranim bankama, kao i obveze hrvatskih banaka za depozite u vlasništvu nerezidenata. Izvor podataka za sektore države i banaka je monetarna statistika, iz koje se na osnovi podataka o stanjima i valutnoj struk-

Tablica H4: Platna bilanca – izravna i portfeljna ulaganja

U milijunima USD

	2000.	2001.	2002.	2003. ^b	2003.				2004.	
					1.tr. ^b	2.tr. ^b	3.tr. ^b	4.tr. ^b	1.tr. ^b	2.tr. ^a
Izravna ulaganja	1.085,4	1.404,1	591,1	1.905,6	302,2	665,2	135,5	802,7	244,8	240,5
1. Izravna ulaganja u inozemstvo	-3,9	-154,6	-532,9	-92,6	-23,5	-21,8	-0,5	-46,8	-45,4	-17,0
1.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	-33,5	-123,7	-529,0	-100,5	-29,9	-24,7	-14,1	-31,7	-52,4	-17,3
1.1.1. Sredstva	-33,5	-123,7	-529,5	-100,5	-29,9	-24,7	-14,1	-31,7	-52,4	-17,3
1.1.2. Obveze	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2. Ostala ulaganja	29,6	-30,9	-3,9	7,9	6,4	3,0	13,7	-15,1	7,0	0,3
1.1.1. Sredstva	-9,6	5,1	-6,2	-15,3	-1,2	-7,1	2,2	-9,2	-3,0	0,3
1.2.2. Obveze	39,2	-35,9	2,2	23,2	7,5	10,1	11,5	-6,0	10,0	0,0
2. Izravna ulaganja u Hrvatsku	1.089,4	1.558,7	1.124,0	1.998,2	325,7	687,0	136,0	849,6	290,3	257,6
2.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	805,3	968,0	816,4	1.527,5	141,1	523,9	38,3	824,2	280,8	198,9
2.1.1. Sredstva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Obveze	805,3	968,0	816,4	1.527,5	141,1	523,9	38,3	824,2	280,8	198,9
2.2. Ostala ulaganja	284,1	590,8	307,6	470,7	184,6	163,0	97,7	25,4	9,5	58,7
2.2.1. Sredstva	0,0	0,1	-0,3	-1,8	0,1	0,0	-0,1	-1,9	-0,1	0,1
2.2.2. Obveze	284,1	590,6	307,9	472,5	184,4	163,0	97,7	27,3	9,6	58,6
Portfeljna ulaganja	707,6	600,7	-229,7	1.004,3	741,4	316,3	-219,0	165,5	-182,3	499,6
1. Sredstva	-22,7	-129,3	-626,5	155,1	82,0	72,8	-155,1	155,4	-454,9	-221,4
1.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	-0,2	0,3	-69,4	-65,8	-10,0	-8,3	-26,9	-20,6	-4,7	-20,7
1.1.1. Država	0,0	0,0	-2,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Banke	-0,2	0,3	-2,5	0,4	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0
1.1.3. Ostali sektori	0,0	0,0	-64,3	-66,1	-10,0	-8,3	-26,9	-21,0	-4,7	-20,7
1.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	-22,5	-129,6	-557,2	220,8	91,9	81,1	-128,2	176,1	-450,3	-200,6
1.2.1. Obveznice	-17,7	-116,2	-569,8	205,7	89,1	75,2	-132,8	174,2	-347,2	-164,9
1.2.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.1.2. Banke	-17,7	-116,2	-549,8	211,8	77,9	84,3	-121,7	171,2	-339,2	-163,2
1.2.1.3. Ostali sektori	0,0	0,0	-20,0	-6,1	11,2	-9,2	-11,1	3,0	-8,0	-1,7
1.2.2. Instrumenti tržišta novca	-4,8	-13,4	12,6	15,1	2,9	5,9	4,6	1,8	-103,0	-35,7
1.2.2.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.2.2. Banke	-4,8	-13,4	18,5	7,8	7,7	-0,5	0,6	0,0	-102,4	-36,3
1.2.2.3. Ostali sektori	0,0	0,0	-5,9	7,3	-4,9	6,3	4,0	1,8	-0,6	0,6
2. Obveze	730,3	730,0	396,8	849,2	659,4	243,6	-63,9	10,1	272,6	720,9
2.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	-0,2	13,6	64,3	15,2	-3,7	19,6	-2,0	1,3	4,3	43,2
2.1.1. Banke	0,4	-4,1	38,6	-2,2	-2,4	0,1	0,0	0,1	0,9	0,5
2.1.2. Ostali sektori	-0,6	17,7	25,7	17,4	-1,3	19,5	-2,0	1,2	3,4	42,7
2.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	730,5	716,4	332,5	834,0	663,1	224,0	-61,9	8,8	268,3	677,8
2.2.1. Obveznice	736,1	698,6	359,9	794,8	663,1	212,3	-80,6	0,0	264,0	714,3
2.2.1.1. Država	736,1	698,6	245,8	592,7	460,9	212,3	-80,6	0,0	264,0	595,0
2.2.1.2. Banke	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.3. Ostali sektori	0,0	0,0	114,2	202,2	202,2	0,0	0,0	0,0	0,0	119,3
2.2.2. Instrumenti tržišta novca	-5,6	17,9	-27,4	39,2	0,0	11,7	18,7	8,8	4,4	-36,6
2.2.2.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2.2. Banke	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2.3. Ostali sektori	-5,6	17,9	-27,4	39,2	0,0	11,7	18,7	8,8	4,4	-36,6

^a Preliminarni podaci; ^b Revidirani podaci.

turi inozemne aktive i pasive procjenjuju transakcije iz kojih je uklonjen utjecaj tečaja. U razdoblju od 1993. do 1998. podaci o potraživanjima ostalih sektora na ovoj poziciji kompilirali su se na osnovi procjene Hrvatske narodne banke koja se zasnivala na dijelu neto deviznog priljeva stanovništva koji nije klasificiran u tekuće transfere. Od 1999. godine ova pozicija sadrži samo podatke prema tromjesečnim podacima Banke za međunarodne namire, dok se podaci u četvrtom tromjesečju 2001. i prva dva tromjesečja 2002. od-

nose na efekt promjene valuta država članica EMU-a u euro.

U razdoblju od 1993. do 1998. procjena transakcija u pozicijama međunarodnih pričuva napravljena je tako da su promjene u originalnim valutama pretvorene u dolare primjenom prosječnih mjesečnih tečajeva valuta sadržanih u pričuvama. Promjene salda međunarodnih pričuva od 1999. godine izračunavaju se na osnovi računovodstvenih podataka Hrvatske narodne banke.

Tablica H5: Platna bilanca – ostala ulaganja

U milijunima USD

	2000.	2001.	2002.	2003. ^b	2003.				2004.	
					1.tr. ^b	2.tr. ^b	3.tr. ^b	4.tr. ^b	1.tr. ^b	2.tr. ^a
Ostala ulaganja, neto	5,3	479,5	2.594,4	1.717,7	269,2	429,3	184,0	835,2	566,4	134,1
1. Sredstva	-966,0	360,4	358,8	-2.531,0	-280,7	-327,5	-806,7	-1.116,1	179,8	-377,0
1.1. Trgovinski krediti	97,8	56,7	-91,5	-185,2	-97,1	-125,8	9,9	27,8	-130,2	-117,2
1.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.1.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Ostali sektori	97,8	56,7	-91,5	-185,2	-97,1	-125,8	9,9	27,8	-130,2	-117,2
1.1.2.1. Dugoročni krediti	2,4	8,3	-14,6	-25,5	-19,0	-2,9	5,2	-8,8	-15,3	13,6
1.1.2.2. Kratkoročni krediti	95,4	48,4	-77,0	-159,6	-78,0	-122,9	4,6	36,7	-114,9	-130,8
1.2. Krediti	-93,2	34,7	-55,1	-32,6	12,0	33,4	-42,8	-35,2	1,9	7,6
1.2.1. Država	0,0	-3,2	0,6	-1,1	-0,4	-0,4	-0,3	0,0	0,4	0,0
1.2.1.1. Dugoročni krediti	0,0	-3,2	0,6	-1,1	-0,4	-0,4	-0,3	0,0	0,4	0,0
1.2.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.2. Banke	2,7	-9,2	-20,0	4,4	-0,3	12,8	-2,1	-6,0	-0,5	6,5
1.2.2.1. Dugoročni krediti	2,3	-3,0	-15,5	5,4	-1,0	9,9	0,0	-3,5	-2,5	4,7
1.2.2.2. Kratkoročni krediti	0,4	-6,3	-4,5	-1,1	0,6	2,9	-2,1	-2,5	2,0	1,8
1.2.3. Ostali sektori	-96,0	47,1	-35,7	-35,9	12,8	20,9	-40,4	-29,2	2,1	1,1
1.2.3.1. Dugoročni krediti	-96,0	47,1	-35,6	-36,0	12,8	20,8	-40,4	-29,2	2,1	1,2
1.2.3.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	-0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	-0,1
1.3. Valuta i depoziti	-970,5	269,0	505,4	-2.313,2	-195,7	-235,1	-773,7	-1.108,7	308,0	-267,4
1.3.2. Država	-25,8	-16,1	-31,1	27,6	69,3	-15,6	68,7	-94,7	-106,4	-72,0
1.3.3. Banke	-901,8	-1.602,0	1.343,9	-2.308,8	-194,9	-259,4	-920,4	-934,1	368,4	-195,4
1.3.4. Ostali sektori	-43,0	1.887,0	-807,4	-32,0	-70,0	40,0	78,0	-80,0	46,0	0,0
1.4. Ostala aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Obveze	971,2	119,1	2.235,6	4.248,6	549,9	756,8	990,6	1.951,3	386,6	511,1
2.1. Trgovinski krediti	276,9	72,7	474,0	-256,6	-103,8	-18,0	-153,0	18,2	31,3	18,0
2.1.1. Država	-3,2	1,1	0,1	1,7	0,0	0,9	0,3	0,6	-0,2	-0,1
2.1.1.1. Dugoročni krediti	-0,5	1,1	0,1	1,7	0,0	0,9	0,3	0,6	-0,2	-0,1
2.1.1.2. Kratkoročni krediti	-2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Ostali sektori	280,1	71,6	474,0	-258,4	-103,8	-18,9	-153,2	17,6	31,5	18,1
2.1.2.1. Dugoročni krediti	-12,7	-14,9	-8,4	-63,7	-8,4	-12,2	-20,1	-23,0	-15,7	-19,1
2.1.2.2. Kratkoročni krediti	292,8	86,5	482,3	-194,7	-95,4	-6,7	-133,1	40,6	47,1	37,2
2.2. Krediti	799,3	-154,2	602,9	3.151,0	553,4	283,5	1.172,4	1.141,7	257,4	554,0
2.2.1. Hrvatska narodna banka	-10,2	-5,2	-185,7	374,5	129,7	-42,7	257,1	30,5	-287,8	-154,9
2.2.1.1. Krediti i zajmovi MMF-a	-28,7	-30,8	-129,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.1.1. Povučena kreditna sredstva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.1.2. Otplate	-28,7	-30,8	-129,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.2. Kratkoročni krediti	18,5	25,6	-56,1	374,5	129,7	-42,7	257,1	30,5	-287,8	-154,9
2.2.2. Država	300,8	-189,8	390,1	571,2	-17,3	27,2	142,4	419,0	48,6	85,2
2.2.2.1. Dugoročni krediti	13,9	170,2	390,1	571,2	-17,3	27,2	142,4	419,0	48,6	85,2
2.2.2.1.1. Povučena kreditna sredstva	264,6	325,3	547,3	798,9	35,6	98,3	200,2	464,9	157,0	147,5
2.2.2.1.2. Otplate	-250,6	-155,1	-157,2	-227,7	-52,9	-71,1	-57,8	-45,9	-108,4	-62,3
2.2.2.2. Kratkoročni krediti	286,9	-360,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.3. Banke	101,5	127,6	65,6	1.125,1	268,4	124,5	344,0	388,2	295,4	307,6
2.2.3.1. Dugoročni krediti	107,9	133,1	65,4	1.031,8	236,0	110,5	334,7	350,6	292,7	327,4
2.2.3.1.1. Povučena kreditna sredstva	652,6	750,0	610,6	1.822,2	440,5	409,6	563,9	408,2	512,7	471,4
2.2.3.1.2. Otplate	-544,7	-616,9	-545,2	-790,4	-204,5	-299,1	-229,2	-57,7	-220,0	-144,0
2.2.3.2. Kratkoročni krediti	-6,4	-5,5	0,2	93,3	32,3	14,0	9,3	37,7	2,7	-19,8
2.2.4. Ostali sektori	407,2	-86,8	332,7	1.080,2	172,7	174,5	429,0	304,0	201,3	316,0
2.2.4.1. Dugoročni krediti	466,5	-38,7	252,8	958,1	150,4	126,3	415,1	266,3	172,3	272,4
2.2.4.1.1. Povučena kreditna sredstva	971,1	690,1	1.107,0	2.014,8	408,8	371,6	733,4	501,2	478,9	528,5
2.2.4.1.2. Otplate	-504,6	-728,8	-854,1	-1.056,8	-258,4	-245,3	-318,2	-234,9	-306,6	-256,1
2.2.4.2. Kratkoročni krediti	-59,3	-48,1	79,9	122,1	22,3	48,3	13,8	37,7	29,0	43,6
2.3. Valuta i depoziti	-104,9	200,7	1.159,6	1.355,1	100,5	491,5	-28,7	791,8	99,6	-60,8
2.3.1. Banke	-104,9	200,7	1.159,6	1.355,1	100,5	491,5	-28,7	791,8	99,6	-60,8
2.4. Ostale obveze	0,0	-5,5	-0,9	-0,8	-0,2	-0,2	-0,1	-0,4	-1,7	-0,1

^a Preliminarni podaci, ^b Revidirani podaci.

Napomena: Pozicija "Ostala ulaganja – obveze" od 1999. godine obuhvaća repo poslove HNB-a.

Tablica H6: Platna bilanca – svodna tablica

U milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003. ^b	2003.				2004.	
					1.tr. ^b	2.tr. ^b	3.tr. ^b	4.tr. ^b	1.tr. ^b	2.tr. ^a
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)	-3.905,6	-6.058,9	-15.541,4	-13.450,6	-7.574,1	-9.513,8	13.203,9	-9.566,7	-9.025,3	-7.754,1
1. Roba, usluge i dohodak (2+5)	-11.229,1	-14.114,4	-24.204,4	-23.079,8	-9.942,7	-12.072,2	10.832,6	-11.897,4	-11.139,4	-10.094,7
1.1. Prihodi	74.694,1	83.974,5	85.406,7	103.086,1	17.304,3	23.281,0	41.822,4	20.678,4	18.276,1	23.583,5
1.2. Rashodi	-85.923,2	-98.088,9	-109.611,1	-126.165,9	-27.247,0	-35.353,2	-30.989,8	-32.575,8	-29.415,5	-33.678,2
2. Roba i usluge (3+4)	-7.894,9	-10.016,4	-20.110,7	-14.883,5	-8.332,9	-6.751,6	11.455,6	-11.254,5	-9.368,2	-8.397,1
2.1. Prihodi	71.797,8	80.245,1	82.068,8	99.969,3	16.444,5	22.523,9	41.115,4	19.885,5	17.350,0	22.606,3
2.2. Rashodi	-79.692,7	-90.261,5	-102.179,5	-114.852,8	-24.777,4	-29.275,5	-29.659,8	-31.140,1	-26.718,3	-31.003,4
3. Roba	-26.686,7	-34.327,9	-44.138,0	-52.784,7	-10.250,0	-14.184,0	-14.133,6	-14.217,1	-10.798,8	-14.321,8
3.1. Prihodi	37.910,1	39.690,9	39.196,2	42.165,2	10.504,5	10.258,1	9.997,8	11.404,7	11.262,1	12.011,0
3.2. Rashodi	-64.596,7	-74.018,8	-83.334,2	-94.949,9	-20.754,5	-24.442,1	-24.131,4	-25.621,8	-22.060,9	-26.332,8
4. Usluge	18.791,7	24.311,5	24.027,3	37.901,2	1.917,1	7.432,3	25.589,2	2.962,5	1.430,6	5.924,7
4.1. Prihodi	33.887,7	40.554,2	42.872,6	57.804,2	5.940,0	12.265,7	31.117,6	8.480,8	6.087,9	10.595,4
4.2. Rashodi	-15.096,0	-16.242,7	-18.845,3	-19.902,9	-4.022,9	-4.833,4	-5.528,4	-5.518,2	-4.657,3	-4.670,6
5. Dohodak	-3.334,1	-4.098,0	-4.093,7	-8.196,3	-1.609,8	-5.320,6	-623,1	-642,9	-1.771,2	-1.697,6
5.1. Prihodi	2.896,3	3.729,4	3.338,0	3.116,8	859,8	757,1	706,9	792,9	926,0	977,2
5.2. Rashodi	-6.230,4	-7.827,4	-7.431,7	-11.313,1	-2.469,6	-6.077,8	-1.330,0	-1.435,8	-2.697,2	-2.674,7
6. Tekući transferi	7.323,5	8.055,5	8.663,0	9.629,2	2.368,6	2.558,4	2.371,3	2.330,7	2.114,1	2.340,5
6.1. Prihodi	9.131,4	9.795,4	10.628,9	11.558,8	2.786,7	3.007,2	2.849,5	2.915,4	2.781,9	2.968,5
6.2. Rashodi	-1.807,9	-1.740,0	-1.965,9	-1.929,6	-418,1	-448,8	-478,1	-584,6	-667,8	-628,0
B. KAPITALNE I FINANCIJSKE TRANSAKCIJE	10.269,0	10.433,0	21.490,3	22.406,7	8.096,8	7.988,1	-1.176,8	7.498,7	7.030,1	3.935,8
B1. Kapitalne transakcije	172,1	1.140,1	3.695,5	545,0	45,8	402,5	30,7	66,0	51,5	55,6
B2. Financijske transakcije, isključujući međunarodne pričuve	14.906,7	20.328,0	23.367,0	31.144,8	9.260,6	9.589,4	668,5	11.626,2	3.828,5	5.406,9
1. Izravna ulaganja	8.760,9	11.693,8	4.501,7	12.579,5	2.135,0	4.361,3	905,0	5.178,2	1.492,6	1.497,9
1.1. U inozemstvo	-32,9	-1.279,6	-4.375,9	-609,2	-165,9	-145,3	-1,2	-296,9	-277,1	-106,1
1.2. U Hrvatsku	8.793,8	12.973,4	8.877,7	13.188,7	2.300,9	4.506,6	906,2	5.475,1	1.769,6	1.604,0
2. Portfeljna ulaganja	5.658,5	4.975,0	-1.638,2	6.924,1	5.239,2	2.085,1	-1.461,2	1.060,9	-1.107,1	3.091,7
2.1. Sredstva	-189,8	-1.081,7	-4.839,8	1.008,2	576,6	470,6	-1.034,6	995,6	-2.767,1	-1.355,2
2.2. Obveze	5.848,2	6.056,7	3.201,6	5.915,9	4.662,6	1.614,5	-426,5	65,3	1.659,9	4.446,9
3. Ostala ulaganja	487,3	3.659,2	20.503,5	11.641,2	1.886,4	3.143,0	1.224,7	5.387,0	3.443,1	817,4
3.1. Sredstva	-7.942,6	2.569,6	3.273,3	-16.391,4	-2.004,1	-1.971,9	-5.378,4	-7.037,0	1.092,2	-2.334,4
3.2. Obveze	8.429,9	1.089,5	17.230,2	28.032,6	3.890,6	5.114,9	6.603,1	12.424,0	2.350,9	3.151,8
B3. Međunarodne pričuve HNB-a	-4.809,8	-11.035,1	-5.572,2	-9.283,0	-1.209,6	-2.003,9	-1.876,0	-4.193,5	3.150,1	-1.526,7
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-6.363,4	-4.374,1	-5.948,8	-8.956,1	-522,7	1.525,7	-12.027,1	2.068,0	1.995,2	3.818,3

^a Preliminarni podaci; ^b Revidirani podaci.

Napomena: Pozicija "Ostala ulaganja – obveze" od 1999. godine obuhvaća repo poslove HNB-a.

Tablica H7: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka^a

Na kraju razdoblja, u milijunima USD

Godina	Mjesec	Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke							Devizne pričuve banaka
		Ukupno	Specijalna prava vučenja	Pričuvena pozicija u MMF-u	Zlato	Ukupno	Devize	Obveznice i zadužnice	
1994.	prosinač	1.405,0	4,5	–	–	1.400,5	1.400,5	–	878,7
1995.	prosinač	1.895,2	139,8	–	–	1.755,4	1.651,0	104,3	1.330,3
1996.	prosinač	2.314,0	125,6	–	–	2.188,4	2.016,6	171,8	1.919,5
1997.	prosinač	2.539,1	147,1	0,1	–	2.391,9	2.011,7	380,2	2.291,3
1998.	prosinač	2.815,7	231,2	0,2	–	2.584,4	1.927,0	657,4	1.885,2
1999.	prosinač	3.025,0	189,5	0,2	–	2.835,3	2.459,8	375,5	1.350,2
2000.	prosinač	3.524,8	147,7	0,2	–	3.376,9	2.574,3	802,6	2.152,9
2001.	prosinač	4.704,2	108,4	0,2	–	4.595,6	3.060,3	1.535,3	3.577,4
2002.	prosinač	5.885,8	2,4	0,2	–	5.883,2	3.945,0	1.938,2	2.688,7
2003.	srpanj	6.663,5	1,3	0,2	–	6.662,0	2.839,8	3.822,2	3.569,7
	kolovoz	6.624,1	1,0	0,2	–	6.622,8	2.986,4	3.636,4	3.404,9
	rujan	7.058,5	1,0	0,2	–	7.057,2	3.227,4	3.829,8	3.821,5
	listopad	7.237,0	1,0	0,2	–	7.235,7	3.332,4	3.903,4	3.810,8
	studenj	7.860,0	0,8	0,2	–	7.859,0	3.887,7	3.971,2	4.018,7
	prosinač	8.191,3	0,8	0,3	–	8.190,2	4.181,8	4.008,4	4.908,1
2004.	siječanj	8.242,8	1,1	0,2	–	8.241,4	4.353,8	3.887,6	4.638,4
	veljača	8.237,1	0,8	0,3	–	8.236,0	4.170,5	4.065,5	4.381,4
	ožujak	7.545,2	0,8	0,3	–	7.544,1	3.329,9	4.214,2	4.429,6
	travanj	7.632,5	1,4	0,2	–	7.630,8	3.495,5	4.135,3	4.298,6
	svibanj	7.830,9	1,2	0,3	–	7.829,5	3.429,8	4.399,7	4.637,9
	lipanj	7.768,9	1,2	0,2	–	7.767,5	3.357,6	4.409,9	4.601,8
	srpanj	7.669,2	1,5	0,2	–	7.667,5	3.220,0	4.447,5	4.717,3
	kolovoz	7.807,9	0,8	0,2	–	7.806,8	3.450,4	4.356,4	5.029,0
	rujan ^b	7.949,3	0,8	0,2	–	7.948,2	3.488,6	4.459,6	5.018,8

^a Međunarodne pričuve Republike Hrvatske čine samo devizne pričuve HNB-a; ^b Preliminarni podaci.**Tablica H7: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka**

Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke iskazuju se u skladu s Priručnikom za sastavljanje platne bilance (Međunarodni monetarni fond, 1993.) i uključuju ona potraživanja Hrvatske narodne banke od inozemstva koja se mogu koristiti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja. Međunarodne pričuve sas-

toje se od posebnih prava vučenja, pričuvene pozicije u MMF-u, zlata, strane valute i depozita kod stranih banaka, te obveznica i zadužnica.

Devizne pričuve banaka uključuju stranu valutu i depozite domaćih banaka kod stranih banaka. Te su devizne pričuve dopunska rezerva likvidnosti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja.

Tablica H8: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost

Na kraju razdoblja, u milijunima USD

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.					
	XII.	XII. ^b	XII.	XII.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
I. Službene međunarodne pričuve i ostale devizne pričuve (približna tržišna vrijednost)										
A. Službene međunarodne pričuve	3.432,3	4.704,2	5.885,8	8.191,3	7.545,2	7.632,5	7.830,9	7.768,9	7.669,2	7.807,9
(1) Devizne pričuve (u konvertibilnoj stranoj valuti)	2.567,4	3.420,3	4.423,1	7.174,0	6.689,3	6.794,4	7.198,6	7.171,7	7.101,3	7.264,8
(a) Dužnički vrijednosni papiri	802,6	1.535,3	1.938,2	4.008,4	4.214,2	4.135,3	4.399,7	4.409,9	4.447,5	4.356,4
od toga: izdavatelji sa sjedištem u zemlji o kojoj se izvještava, ali locirani u inozemstvu										
(b) Ukupno valuta i depoziti kod:	1.764,8	1.885,0	2.484,9	3.165,6	2.475,1	2.659,1	2.799,0	2.761,8	2.653,8	2.908,4
(i) ostalih središnjih banaka, BIS-a i MMF-a	545,7	406,9	338,6	338,8	280,1	275,6	280,4	279,5	257,8	258,0
(ii) banaka sa sjedištem u zemlji o kojoj se izvještava od toga: locirane u inozemstvu										
(iii) banaka sa sjedištem izvan zemlje o kojoj se izvještava od toga: locirane u zemlji o kojoj se izvještava	1.219,1	1.478,1	2.146,3	2.826,8	2.195,0	2.383,5	2.518,6	2.482,3	2.395,9	2.650,4
(2) Pričuvna pozicija u MMF-u	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2
(3) Posebna prava vučenja (SDR)	147,7	108,4	2,4	0,8	0,8	1,4	1,2	1,2	1,5	0,8
(4) Zlato										
(5) Ostale devizne pričuve	717,0	1.175,3	1.460,1	1.016,2	854,8	836,4	630,8	595,8	566,2	542,0
– obrnuti repo poslovi	717,0	1.175,3	1.460,1	1.016,2	854,8	836,4	630,8	595,8	566,2	542,0
B. Ostale devizne pričuve	92,5									
– oročeni depoziti	92,5									
C. Ukupno (A+B)	3.524,8	4.704,2	5.885,8	8.191,3	7.545,2	7.632,5	7.830,9	7.768,9	7.669,2	7.807,9
II. Obvezatni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (nominalna vrijednost)										
1. Devizni krediti, dužnički vrijednosni papiri i depoziti (ukupni neto odljevi do 1 godine)	-1.210,8	-1.191,4	-771,6	-1.922,2	-1.650,7	-1.634,6	-1.672,2	-1.663,7	-1.446,3	-1.451,8
(a) Hrvatska narodna banka	-265,0	-391,1	-174,4	-808,5	-1,7	-1,4	-1,5	-1,5	-1,6	-1,6
Do 1 mjesec										
Glavnica	-107,6	-172,9	-142,6	-444,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kamate	-4,3	-2,8	-2,3	-2,4	-1,7	-1,4	-1,5	-1,5	-1,6	-1,6
Preko 1 do 3 mjeseca										
Glavnica	-116,5	-179,6	-27,6	-360,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kamate	-2,8	-1,9	-0,1	-0,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Preko 3 mjeseca do 1 godine										
Glavnica	-29,0	-30,4	-1,7							
Kamate	-4,7	-3,4	-0,1							
(b) Središnja država (bez republičkih fondova)	-945,8	-800,3	-597,3	-1.113,7	-1.649,1	-1.633,2	-1.670,7	-1.662,2	-1.444,7	-1.450,2
Do 1 mjesec										
Glavnica	-89,3	-89,7	-102,1	-107,4	-3,9	-3,1	-31,3	-288,1	0,0	-10,4
Kamate	-69,0	-49,0	-44,6	-43,0	-3,0	-1,1	-18,6	-31,7	-3,4	-4,4
Preko 1 do 3 mjeseca										
Glavnica	-93,8	-310,1	-9,0	-11,6	-34,2	-313,6	-289,5	-11,2	-13,8	-6,5
Kamate	-77,1	-110,9	-154,3	-210,4	-20,8	-50,4	-35,1	-7,8	-7,8	-4,5
Preko 3 mjeseca do 1 godine										
Glavnica	-497,1	-150,6	-183,5	-618,9	-1.299,0	-983,2	-1.008,4	-1.027,3	-1.112,1	-1.112,7
Kamate	-119,6	-90,0	-103,8	-122,4	-288,2	-281,8	-287,7	-296,2	-307,6	-311,7
2. Agregatna kratka i duga pozicija deviznih terminkih poslova, deviznih ročnica i međuvalutnih swapova u odnosu na domaću valutu										
(a) Kratke pozicije (-)										
Do 1 mjesec										
Preko 1 do 3 mjeseca										
Preko 3 mjeseca do 1 godine										
(b) Duge pozicije (+)										
Do 1 mjesec										
Preko 1 do 3 mjeseca										
Preko 3 mjeseca do 1 godine										
3. Ostalo	-40,7	-66,3	-22,4	-454,3	-156,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
– odljevi s osnove repo poslova (-)	-40,7	-66,3	-22,4	-454,3	-156,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Do 1 mjesec										
Glavnica	-40,6	-66,3	-22,4	-453,8	-156,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kamate	-0,1	-0,1	0,0	-0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Preko 1 do 3 mjeseca										
Glavnica										
Kamate										
Preko 3 mjeseca do 1 godine										
Glavnica										
Kamate										
4. Ukupni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (1+2+3)	-1.251,5	-1.257,7	-794,1	-2.376,5	-1.807,3	-1.634,6	-1.672,2	-1.663,7	-1.446,3	-1.451,8
III. Potencijalni kratkoročni neto odljevi međunarodnih pričuva (nominalna vrijednost)										
1. Potencijalne devizne obveze	-969,3	-960,3	-1.698,7	-1.625,2	-2.137,4	-2.110,3	-2.189,7	-2.229,8	-2.231,6	-2.266,8
(a) Izdane garancije s dospijanjem od 1 godine	-296,0	-278,6	-714,4	-533,4	-490,3	-475,4	-493,1	-494,6	-495,6	-497,2
– Hrvatska narodna banka										
– Središnja država (bez republičkih fondova)	-296,0	-278,6	-714,4	-533,4	-490,3	-475,4	-493,1	-494,6	-495,6	-497,2
Do 1 mjesec	-48,4	-43,6	-54,5	-69,7	-29,0	-6,3	-38,6	-80,6	-9,0	-59,7
Preko 1 do 3 mjeseca	-11,4	-21,8	-36,7	-118,6	-52,2	-117,6	-92,0	-69,2	-87,7	-92,7

Preko 3 mjeseca do 1 godine	-236,2	-213,2	-623,2	-345,0	-409,2	-351,5	-362,5	-344,8	-398,9	-344,8
(b) Ostale potencijalne obveze	-673,2	-681,7	-984,3	-1.091,8	-1.647,1	-1.634,9	-1.696,6	-1.735,2	-1.736,0	-1.769,6
– Hrvatska narodna banka	-673,2	-681,7	-984,3	-1.091,8	-1.647,1	-1.634,9	-1.696,6	-1.735,2	-1.736,0	-1.769,6
Do 1 mjesec										
Preko 1 do 3 mjeseca	-673,2	-681,7	-984,3	-1.091,8	-1.647,1	-1.634,9	-1.696,6	-1.735,2	-1.736,0	-1.769,6
Preko 3 mjeseca do 1 godine										
– Središnja država (bez republičkih fondova)										
2. Izdani devizni dužnički vrijed. papiri s opcijom prodaje										
3. Neiskorišteni okvirni krediti ugovoreni s:	80,0	150,7								
– BIS (+)	80,0									
– MMF (+)		150,7								
4. Agregatna kratka i duga pozicija deviznih opcija prema domaćoj valuti										
5. Ukupni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (1+2+3+4)	-889,3	-809,7	-1.698,7	-1.625,2	-2.137,4	-2.110,3	-2.189,7	-2.229,8	-2.231,6	-2.266,8
IV. Bilješke										
(a) kratkoročni kunski dug s valutnom klauzulom u tome: središnja država (bez republičkih fondova)										
(b) devizni financijski instrumenti koji se ne honoriraju u devizama										
(c) založena imovina										
(d) repo poslovi s vrijednosnim papirima										
– posuđeni ili repo i uključeni u Dio I.	-40,0	-61,7	-20,8	-438,7	-148,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
– posuđeni ili repo ali nisu uključeni u Dio I.										
– primljeni ili stečeni i uključeni u Dio I.										
– primljeni ili stečeni ali nisu uključeni u Dio I.	685,6	1.089,3	1.385,5	981,2	780,1	792,5	601,6	583,1	553,0	507,4
(e) financijski derivati (neto, po tržišnoj vrijednosti)										
(f) valutna struktura službenih međunarodnih pričuva ^a										
– SDR i valute koje čine SDR	3.524,8	4.704,2	5.885,8	8.191,3	7.545,2	7.632,5	7.830,9	7.768,9	7.669,2	7.807,9
– valute koje ne čine SDR	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
– po pojedinim valutama:										
USD	922,5	1.533,2	1.667,2	2.421,7	2.304,7	2.285,3	2.317,8	2.387,1	2.433,2	2.464,5
EUR	2.453,9	3.062,0	4.215,9	5.768,6	5.239,4	5.345,5	5.511,6	5.380,4	5.234,2	5.342,3
Ostale	148,4	109,0	2,7	1,1	1,1	1,7	1,5	1,5	1,8	1,1

^a Do siječnja 2001.: valutna struktura međunarodnih i ostalih deviznih pričuva; ^b Prema preporuci MMF-a od 31. prosinca 2001. u Službene međunarodne pričuve (I.A) uključuju se i oročeni depoziti s dospeljećem duljim od tri mjeseca. Do sada su ti depoziti bili uključeni u Ostale devizne pričuve (I.B).

Tablica H8: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost

Međunarodne pričuve i inozemna likvidnost iskazuju se u skladu s Predloškom o međunarodnim pričuvama i inozemnoj likvidnosti, koji je sastavio MMF. Detaljno objašnjenje Predloška nalazi se u materijalu MMF-a “International reserves and foreign currency liquidity: guidelines for a data template, 2001”.

Prvi dio Predloška prikazuje ukupnu imovinu Hrvatske narodne banke u konvertibilnoj stranoj valuti. Službene međunarodne pričuve (I. A) prikazuju one oblike imovine koje HNB može u bilo kojem trenutku koristiti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja. Službene međunarodne pričuve uključuju: kratkoročne inozemne utržive dužničke vrijednosne papire, efektivni strani novac, devizne depozite po viđenju, oročene devizne depozite koji se mogu razročiti prije dospeljeca, oročene devizne depozite s preostalim rokom dospeljeca do godine dana, pričuvenu poziciju u MMF-u, posebna prava vučenja, zlato i obratne repo poslove s inozemnim utrživim dužničkim vrijednosnim papirima.

Drugi dio Predloška prikazuje fiksno ugovorene devizne neto obveze Hrvatske narodne banke i središnje države (isključujući republičke fondove), koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Devizni krediti, dužnički vrijednosni papiri i depoziti (II. 1.) uključuju buduća plaćanja kamata na deviznu obveznu pričuvenu banaka kod HNB-a (uključeno je samo plaćanje kamata za idući mjesec), plaćanja budućih dospeljeca izdanih blagajničkih zapisa HNB-a u stranoj valuti, buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na kredite primljene od MMF-a, te buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na devizne dugove središnje države (isključujući republičke fondove). Agregatna kratka i duga pozicija deviznih terminkih poslova (II. 2.) uključuje buduće naplate (predznak +) ili plaćanja (pred-

znak –) koje rezultiraju iz međuvalutnih *swapova* između HNB-a i domaćih banaka (privremene prodaje ili privremene kupnje deviza). Ostalo (II. 3.) uključuje buduća plaćanja s osnove repo poslova s inozemnim utrživim dužničkim vrijednosnim papirima.

Treći dio Predloška prikazuje ugovorene potencijalne neto devizne obveze Hrvatske narodne banke i središnje države (bez republičkih fondova), koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Potencijalne devizne obveze (III. 1.) uključuju buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na inozemne kredite za koje jamči središnja država, te stanje devizne obvezne pričuvene banaka kod HNB-a (uključivanje devizne obvezne pričuvene zasniva se na pretpostavkama da u budućnosti neće biti promjena stope ni promjena osnovice za obračun devizne pričuvene, koja se sastoji od deviznih izvora sredstava, i to redovnih deviznih računa, posebnih deviznih računa, deviznih računa i štednih uloga po viđenju, primljenih deviznih depozita, primljenih deviznih kredita te obveza po izdanim vrijednosnim papirima u stranoj valuti, osim vlasničkih vrijednosnih papira banke, te hibridnih i podređenih instrumenata). Neiskorišteni okvirni krediti prikazuju potencijalne priljeve (predznak +) ili odljeve (predznak –) koji bi nastali korištenjem tih kredita.

Četvrti dio Predloška prikazuje bilješke. Kratkoročni kunski dug s valutnom klauzulom (IV. (a)) prikazuje obveze na osnovi Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske, koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Založena imovina (IV. (c)) prikazuje oročene devizne depozite s ugovorenim dospeljećem dužim od 3 mjeseca iz stavke I. B, koji također čine zalog. Repo poslovi s vrijednosnim papirima prikazuju vrijednost kolaterala koji su predmet repo poslova i obrnutih repo poslova s vrijednosnim papirima, kao i način evidentiranja tih poslova u Predlošku. Valutna struktura međunarodnih i ostalih deviznih pričuva odnosila se

Tablica H9: Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke

Godina	Mjesec	HRK/EUR	HRK/ATS	HRK/FRF	HRK/100 ITL	HRK/CHF	HRK/GBP	HRK/USD	HRK/DEM
1994.		7,087400	0,524804	1,079560	0,371475	4,381763	9,166192	5,995300	3,692018
1995.		6,757758	0,518734	1,047969	0,321342	4,425311	8,252950	5,229967	3,649342
1996.		6,804708	0,513722	1,062735	0,352150	4,404976	8,479850	5,433800	3,614536
1997.		6,959708	0,505322	1,056355	0,361942	4,246962	10,081567	6,157050	3,555932
1998.		7,136608	0,514421	1,079581	0,366683	4,395149	10,539883	6,362292	3,619321
1999.		7,579622	0,550834	1,155501	0,391455	4,738375	11,504100	7,112441	3,875409
2000.		7,634973	0,554855	1,163944	0,394313	4,901679	12,529639	8,276819	3,903700
2001.		7,468966	0,542791	1,138637	0,385740	4,946376	12,010492	8,339074	3,818822
2002.		7,406773				5,050089	11,788895	7,863712	
2003.		7,563414				4,977823	10,945665	6,701390	
2003.	srpanj	7,497616				4,846985	10,726292	6,590582	
	kolovoz	7,514508				4,877767	10,754869	6,736661	
	rujan	7,498390				4,845884	10,782269	6,701337	
	listopad	7,591783				4,906285	10,874359	6,486725	
	studen	7,610261				4,885643	10,991890	6,502923	
	prosinac	7,670232				4,933835	10,933628	6,253412	
2004.	siječanj	7,690466				4,913582	11,080823	6,093513	
	veljača	7,650180				4,864021	11,296065	6,059802	
	ožujak	7,500547				4,786610	11,163558	6,113773	
	travanj	7,505864				4,827528	11,296071	6,240743	
	svibanj	7,426838				4,819473	11,052733	6,185583	
	lipanj	7,377982				4,861664	11,123095	6,081234	
	srpanj	7,372077				4,831126	11,067028	6,011773	
	kolovoz	7,369254				4,791269	11,021240	6,055250	
	rujan	7,410331				4,805074	10,886861	6,069909	

Tablica H10: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja

Godina	Mjesec	HRK/EUR	HRK/ATS	HRK/FRF	HRK/100 ITL	HRK/CHF	HRK/GBP	HRK/USD	HRK/DEM
1994.		6,902400	0,516285	1,052510	0,346500	4,288893	8,784200	5,628700	3,632100
1995.		6,812200	0,526742	1,085365	0,335800	4,618693	8,234500	5,316100	3,705900
1996.		6,863600	0,506253	1,055662	0,362600	4,098835	9,359000	5,539600	3,562200
1997.		6,947200	0,499445	1,050510	0,357700	4,332003	10,475600	6,303100	3,511000
1998.		7,329100	0,531546	1,114954	0,377700	4,567584	10,451000	6,247500	3,739700
1999.		7,679009	0,558055	1,170657	0,396588	4,784268	12,340257	7,647654	3,926215
2000.		7,598334	0,552192	1,158359	0,392421	4,989712	12,176817	8,155344	3,884966
2001.		7,370030	0,535601	1,123554	0,380630	4,977396	12,101856	8,356043	3,768237
2002.		7,442292				5,120256	11,451442	7,145744	
2003.		7,646909				4,901551	10,860544	6,118506	
2003.	srpanj	7,541513				4,870205	10,704774	6,591079	
	kolovoz	7,457896				4,853189	10,816383	6,835209	
	rujan	7,571370				4,914878	10,936545	6,630502	
	listopad	7,593986				4,892087	11,055446	6,494472	
	studen	7,655148				4,949662	11,006683	6,383013	
	prosinac	7,646909				4,901551	10,860544	6,118506	
2004.	siječanj	7,670249				4,910845	11,203986	6,188180	
	veljača	7,607293				4,818707	11,357559	6,138379	
	ožujak	7,395440				4,740667	11,044564	6,055879	
	travanj	7,533576				4,872317	11,249180	6,365506	
	svibanj	7,369765				4,817155	11,037539	6,016626	
	lipanj	7,365831				4,823095	11,034953	6,057925	
	srpanj	7,406563				4,809769	11,171287	6,148056	
	kolovoz	7,391677				4,797921	10,979912	6,136718	
	rujan	7,547840				4,862672	11,088350	6,125996	

Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune

Indeksi 2001. = 100

Godina	Mjesec	Nominalni efektivni tečaj kune	Realni efektivni tečaj kune; deflator	
			Indeks cijena pri proizvođačima	Indeks potrošačkih cijena
1997.	prosinac	87,73	93,01	98,79
1998.	prosinac	91,08	95,99	98,12
1999.	prosinac	99,23	102,76	104,29
2000.	prosinac	101,51	99,96	102,02
2001.	prosinac	99,07	98,63	98,89
2002.	prosinac	95,97	95,63	96,24
2003.	srpanj	93,89	94,31	94,63
	kolovoz	94,59	94,72	95,61
	rujan	94,33	94,93	95,51
	listopad	94,33	94,98	95,43
	studen	94,56	94,90	95,52
2004.	prosinac	94,09	94,46	94,62
	siječanj	93,61	94,20	93,56
	veljača	93,13	94,28	93,48
	ožujak	92,03	93,55	92,83
	travanj	92,61	93,83	93,50
	svibanj	91,68	91,55	92,27
	lipanj	90,84	91,08	91,70
	srpanj	90,50	90,32 ^a	91,67 ^a
	kolovoz	90,64	89,87 ^a	92,00 ^a
	rujan	91,05		

^a Preliminarni podaci

Napomena: od 1.1.2001. serija cijena koja se odnosi na eurozonu uključuje i Grčku.

do prosinca 2000. godine na valutnu strukturu ukupne devizne imovine HNB-a (dio I.). Od siječnja 2001. godine valutna se struktura odnosi na službene međunarodne pričuve (dio I.).

Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune

Indeks nominalnoga efektivnog tečaja kune ponderirani je geometrijski prosjek indeksa bilateralnih nominalnih tečajeva kune prema euru, američkom dolaru, švicarskom franku, funti sterlinga i slovenskom tolaru. Počevši od Biltena HNB-a broj 94 (lipanj 2004.) prikazane serije indeksa efektivnih tečajeva kune izračunate su u skladu s modifikacijama osnovne metodologije HNB-a za izračunavanje indeksa nominalnoga i realnoga efektivnog tečaja kune, koja je objavljena u Okviru 2. Biltena HNB-a broj 64 (listopad 2001.). Ponderi su određeni na osnovi prosječnog udjela pojedine inozemne valute u strukturi tekućeg dijela devizne bilance platnog prometa s inozemstvom u razdoblju od siječnja 2000. do prosinca 2003. godine (prije od srpnja 1996. do siječnja 2000.). Tako novi ponder pripisan euru iznosi 70,6% (prije 66,2%), američkom dolaru 27,2% (prije 30,7%), funti sterlinga 1,0% (prije 1,2%), švicarskom franku 1,0%

(prije 1,6%) te slovenskom tolaru 0,2% (kao i dosad). Bazno razdoblje za izračunavanje indeksa efektivnih tečajeva kune je 2001. godina (prije 1995. godina). Indeks nominalnoga efektivnog tečaja je agregatni pokazatelj prosječne vrijednosti domaće valute prema košarici stranih valuta. Povećanje indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune u određenom razdoblju pokazatelj je deprecijacije tečaja kune prema košarici valuta i obratno. Indeks realnoga efektivnog tečaja je ponderirani geometrijski prosjek indeksa bilateralnih tečajeva kune korigiranih odgovarajućim indeksima relativnih cijena (odnos indeksa cijena u zemljama partnerima i domaćih cijena). Za deflacioniranje se koriste indeksi cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima i indeksi potrošačkih cijena, odnosno ukupni harmonizirani indeks potrošačkih cijena za zemlje članice eurozone. Serija potrošačkih cijena u Hrvatskoj konstruirana je tako da se do prosinca 2000. godine koriste indeksi cijena na malo, a od siječnja 2001. indeksi potrošačkih cijena. Podaci za posljednja dva mjeseca su preliminarni. Također su moguće određene korekcije prijašnjih podataka u skladu s naknadnim izmjenama podataka koje objavljuju statistički uredi zemalja čije cijene ulaze u izračun indeksa realnoga efektivnog tečaja kune.

Tablica H12: Inozemni dug prema domaćim sektorima

U milijunima USD

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.					
	XII.	XII.	XII.	XII.*	III.*	IV.*	V.	VI.*	VII.*	VIII.
1. Izravna ulaganja	626,6	635,0	1.066,0	1.831,4	1.771,8	1.732,5	1.840,3	1.824,8	1.850,3	1.880,3
2. Država	4.828,4	5.132,6	6.359,0	8.626,3	8.645,3	9.023,0	9.255,3	9.285,3	9.144,4	9.217,0
2.1. Portfeljna ulaganja	3.141,2	3.677,1	4.357,1	5.845,8	5.825,3	6.245,0	6.392,4	6.386,8	6.045,8	6.062,3
Obveznice	3.141,2	3.677,1	4.357,1	5.845,8	5.825,3	6.245,0	6.392,4	6.386,8	6.045,8	6.062,3
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2. Ostala ulaganja	1.687,2	1.455,5	2.001,9	2.780,6	2.820,0	2.778,0	2.862,9	2.898,6	3.098,6	3.154,7
2.2.1. Trgovački krediti	0,1	1,1	1,1	2,9	2,8	2,8	2,9	2,8	2,6	2,6
Dugoročni	0,1	1,1	1,1	2,9	2,8	2,8	2,9	2,8	2,6	2,6
Kratkoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2. Krediti	1.687,1	1.454,4	2.000,8	2.777,6	2.817,1	2.775,2	2.860,0	2.895,8	3.096,0	3.152,1
Dugoročni	1.327,1	1.454,4	2.000,8	2.777,6	2.817,1	2.775,2	2.860,0	2.895,8	3.096,0	3.152,1
Kratkoročni	360,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Središnja banka (HNB)	158,7	122,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
U tome: Krediti MMF-a	158,7	122,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Banke	2.086,5	2.299,4	4.032,5	7.351,4	7.601,8	7.533,6	8.021,3	7.828,7	8.235,7	8.110,1
4.1. Portfeljna ulaganja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	542,1	542,0
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	542,1	542,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.2. Ostala ulaganja	2.086,5	2.299,4	4.032,5	7.351,4	7.601,8	7.533,6	8.021,3	7.828,7	7.693,6	7.568,1
4.2.1. Valuta i depoziti	432,8	633,5	1.975,7	3.560,0	3.771,5	3.740,4	3.806,8	3.699,3	3.603,6	3.454,5
4.2.2. Krediti	1.653,7	1.665,9	2.056,8	3.791,4	3.830,3	3.793,2	4.214,5	4.129,4	4.090,0	4.113,5
Dugoročni	1.640,0	1.657,7	2.050,2	3.680,5	3.725,0	3.774,0	4.189,0	4.046,6	4.007,3	4.031,8
Kratkoročni	13,7	8,2	6,7	110,9	105,3	19,2	25,5	82,8	82,7	81,8
5. Ostali sektori	3.354,6	3.127,5	3.968,4	5.951,7	6.034,5	5.974,2	6.338,5	6.417,2	6.504,7	6.652,7
5.1. Portfeljna ulaganja	38,4	54,8	167,7	509,8	470,8	426,9	564,3	554,2	549,1	549,0
Obveznice	28,9	27,3	167,7	432,5	426,2	413,0	550,0	545,9	540,9	540,8
Instrumenti tržišta novca	9,5	27,4	0,0	77,3	44,6	13,8	14,3	8,2	8,2	8,2
5.2. Ostala ulaganja	3.316,3	3.072,8	3.800,8	5.441,9	5.563,7	5.547,3	5.774,2	5.863,0	5.955,6	6.103,7
5.2.1. Trgovački krediti	334,0	293,7	315,7	248,1	245,6	234,8	241,7	234,7	228,7	244,1
Dugoročni	269,5	239,9	264,7	223,5	214,6	198,7	202,0	195,0	187,9	202,1
Kratkoročni	64,4	53,8	51,0	24,6	31,0	36,2	39,7	39,7	40,9	42,1
5.2.2. Krediti	2.982,3	2.779,1	3.485,1	5.193,8	5.318,1	5.312,5	5.532,5	5.628,3	5.726,8	5.859,6
Dugoročni	2.838,0	2.691,6	3.410,2	4.965,7	5.100,9	5.087,3	5.285,8	5.368,0	5.478,7	5.612,6
Kratkoročni	144,3	87,5	74,9	228,0	217,1	225,2	246,7	260,3	248,2	247,0
Ukupno (1+2+3+4+5)	11.054,8	11.316,6	15.426,0	23.760,9	24.053,3	24.263,3	25.455,5	25.356,0	25.735,1	25.860,1

Tablica H12: Inozemni dug prema domaćim sektorima

Inozemni dug prema novoj metodologiji, koja se primjenjuje od ožujka 2000. godine, obuhvaća sve obveze rezidenata na osnovi depozita primljenih od stranih osoba, kredita primljenih od stranih osoba s ugovorenim rokom dospijanja dužim od 150 dana (do 11. srpnja 2001. taj je rok iznosio 90 dana), s tim da su financijski krediti, iznimno, uključeni neovisno o roku dospijanja, te dužničkih vrijednosnih papira izdanih na inozemnim tržištima (prema nominalnoj vrijednosti).

Struktura inozemnog duga prikazuje se po domaćim sektorima identično kao u financijskom računu platne bilance. Izravna ulaganja prikazuju dužničke transakcije između kreditora i dužnika ostalih sektora, koji su međusobno vlasnički povezani (minimalni vlasnički ulog je 10%). Država prikazuje inozemne dugove široko definirane države, koja uključuje središnju državu, republičke fondove (uključujući HBOR, a od 31. prosinca 2005. i Hrvatske

ceste d.o.o., Hrvatske autoceste d.o.o. i Državnu agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka) te lokalnu državu. Središnja banka prikazuje dugove Hrvatske narodne banke. Banke prikazuju dugove banaka i štedionica. Ostali domaći sektori prikazuju dugove nefinancijskih trgovačkih društava, nebankarskih financijskih institucija i stanovništva.

Unutar svakog sektora podaci se razvrstavaju na portfeljna i ostala ulaganja. Portfeljna ulaganja odnose se na dugoročne i kratkoročne dužničke vrijednosne papire. Ostala ulaganja uključuju valutu i depozite te kredite. Krediti se dijele na trgovačke kredite, tj. na komercijalne kredite koje kreditor odobrava za kupnju njegove robe, i sve ostale kredite.

Stanja duga iskazuju se prema srednjem deviznom tečaju HNB-a na kraju razdoblja.

Stanje duga uključuje tzv. neevidentirane otplate glavnice (koje su trebale biti plaćene, ali nije primljena statistička informacija o tome) i buduća dospijanja glavnice.

Tablica H13: Inozemni dug prema inozemnim sektorima

U milijunima USD

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.					
	XII.	XII.	XII.	XII.*	III.*	IV.*	V.	VI.*	VII.*	VIII.
1. Portfeljna ulaganja	3.179,6	3.731,8	4.524,8	6.124,5	6.296,1	6.671,9	6.956,7	6.940,9	7.137,0	7.153,3
Obveznice	3.170,1	3.704,4	4.524,8	6.082,7	6.251,5	6.658,1	6.942,4	6.932,7	7.128,8	7.145,2
U tome: Londonski klub	1.255,4	1.106,0	956,7	795,5	714,9	714,9	714,9	714,9	634,3	634,3
Instrumenti tržišta novca	9,5	27,4	0,0	41,8	44,6	13,8	14,3	8,2	8,2	8,2
2. Ostala ulaganja	7.875,2	7.584,8	10.901,2	17.438,6	17.757,2	17.591,4	18.498,8	18.415,1	18.598,1	18.706,8
2.1. Valuta i depoziti	432,8	633,5	1.975,7	3.745,0	3.771,5	3.740,4	3.806,8	3.699,3	3.603,6	3.454,5
2.2. Dugoročni krediti	6.781,7	6.769,0	8.744,6	13.297,5	13.519,4	13.462,9	14.221,9	14.208,9	14.481,5	14.734,1
2.2.1. Javni kreditori	2.269,1	2.230,4	2.606,4	3.342,4	3.268,5	3.234,5	3.362,3	3.368,7	3.341,9	3.417,3
a) Međunarodne financijske organizacije	1.128,6	1.166,1	1.377,0	1.761,7	1.725,1	1.721,6	1.801,1	1.803,6	1.806,2	1.853,8
– MMF	158,7	122,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
– IBRD	417,7	468,8	611,0	773,1	777,0	766,2	775,9	760,5	766,2	776,0
– IFC	71,9	85,6	132,3	108,9	103,0	100,6	103,2	102,7	100,6	100,6
– EBRD	296,8	318,7	374,9	477,6	463,5	484,4	538,1	546,8	549,9	555,1
– EUROFIMA	85,6	82,7	109,4	125,2	107,5	104,8	109,1	108,5	106,9	106,9
– EIB	74,0	52,2	84,8	159,4	159,0	154,1	159,5	170,6	169,0	175,0
– CEF	24,0	36,0	64,5	117,5	115,0	111,7	115,3	114,6	113,6	140,2
b) Vlade i vladine agencije	1.140,5	1.064,3	1.229,5	1.580,7	1.543,5	1.512,9	1.561,1	1.565,2	1.535,6	1.563,5
– Pariški klub	687,5	622,4	629,5	632,0	593,7	582,5	594,8	589,2	553,5	552,5
– Ostalo	453,0	441,9	599,9	948,6	949,8	930,4	966,4	975,9	982,1	1.010,9
2.2.2. Privatni kreditori	4.512,6	4.538,6	6.138,2	9.955,1	10.250,9	10.228,3	10.859,7	10.840,1	11.139,6	11.316,9
a) Banke	3.397,6	3.477,9	4.679,8	8.037,4	8.282,5	8.307,0	8.852,2	8.815,6	9.093,1	9.220,1
U tome: Osigurano od inoz. vlad. agencija	634,6	733,9	686,5	630,3	608,5	591,3	599,0	580,0	815,9	817,6
b) Ostali sektori	1.115,0	1.060,6	1.458,3	1.917,7	1.968,4	1.921,3	2.007,4	2.024,5	2.046,5	2.096,8
U tome: Osigurano od inoz. vlad. agencija	13,8	9,8	5,9	3,9	2,9	2,8	2,5	2,2	2,2	2,2
2.3. Kratkoročni krediti	660,8	182,3	180,9	396,1	466,3	388,2	470,0	507,0	513,0	518,1
2.3.1. Javni kreditori	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,6	0,0	0,0	2,4	2,4
2.3.2. Privatni kreditori	660,8	182,3	180,9	396,1	466,3	382,6	470,0	507,0	510,5	515,7
a) Banke	486,5	62,5	44,2	237,6	258,5	180,0	196,7	262,7	257,0	258,7
U tome: Osigurano od inoz. vlad. agencija	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
b) Ostali sektori	174,3	119,9	136,7	158,5	207,8	202,6	273,2	244,3	253,5	257,0
U tome: Osigurano od inoz. vlad. agencija	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1+2)	11.054,8	11.316,6	15.426,0	23.563,0	24.053,3	24.263,3	25.455,5	25.356,0	25.735,1	25.860,1

Tablica H13: Inozemni dug prema inozemnim sektorima

Tablica prikazuje strukturu inozemnog duga po inozemnim sektorima, odnosno prema inozemnim vjerovnicima. Vrednovanje pozicija provedeno je jednako kao u Tablici H12.

Tablica H14: Inozemni dug prema domaćim sektorima i projekcija otplate

U milijunima USD

	Stanje duga 31.8.2004.	Neevidenti- rane otplate glavnice	Projekcija otplate glavnice										
			3.tr. 2004.	4.tr. 2004.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	Ostalo
1. Izravna ulaganja	1.880,3	132,1	30,2	212,4	242,6	219,6	364,4	290,6	238,2	80,6	67,4	30,7	214,1
2. Država	9.217,0	3,4	14,3	350,9	365,2	1.028,6	1.040,7	800,7	680,7	1.255,7	964,6	1.691,0	1.386,4
2.1. Portfeljna ulaganja	6.062,3	0,0	0,0	227,2	227,2	763,5	749,8	441,5	329,3	931,6	704,3	1.288,8	626,3
Obveznice	6.062,3	0,0	0,0	227,2	227,2	763,5	749,8	441,5	329,3	931,6	704,3	1.288,8	626,3
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2. Ostala ulaganja	3.154,7	3,4	14,3	123,7	138,0	265,1	290,9	359,1	351,4	324,1	260,3	402,2	760,1
2.2.1. Trgovački krediti	2,6	0,4	0,1	0,3	0,3	0,5	0,5	0,5	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	2,6	0,4	0,1	0,3	0,3	0,5	0,5	0,5	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Kratkoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2. Krediti	3.152,1	3,0	14,3	123,4	137,7	264,6	290,4	358,6	351,1	324,1	260,3	402,2	760,1
Dugoročni	3.152,1	3,0	14,3	123,4	137,7	264,6	290,4	358,6	351,1	324,1	260,3	402,2	760,1
Kratkoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Središnja banka (HNB)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
U tome: Krediti MMF-a	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Banke	8.110,1	24,6	54,2	121,2	175,4	872,7	1.210,0	399,5	458,7	946,3	180,9	129,8	3.712,2
4.1. Portfeljna ulaganja	542,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	542,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	542,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	542,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.2. Ostala ulaganja	7.568,1	24,6	54,2	121,2	175,4	872,7	1.210,0	399,5	458,7	404,2	180,9	129,8	3.712,2
4.2.1. Valuta i depoziti	3.454,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3.454,5
4.2.2. Krediti	4.113,5	24,6	54,2	121,2	175,4	872,7	1.210,0	399,5	458,7	404,2	180,9	129,8	257,7
Dugoročni	4.031,8	21,6	38,8	57,8	96,6	872,7	1.210,0	399,5	458,7	404,2	180,9	129,8	257,7
Kratkoročni	81,8	3,0	15,4	63,4	78,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Ostali sektori	6.652,7	540,5	174,4	369,9	544,3	1.042,3	830,9	1.156,5	619,4	554,8	253,4	218,1	892,6
5.1. Portfeljna ulaganja	549,0	0,0	45,5	0,0	45,5	0,0	0,0	277,0	7,9	7,9	9,1	9,1	192,5
Obveznice	540,8	0,0	37,3	0,0	37,3	0,0	0,0	277,0	7,9	7,9	9,1	9,1	192,5
Instrumenti tržišta novca	8,2	0,0	8,2	0,0	8,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5.2. Ostala ulaganja	6.103,7	540,5	128,9	369,9	498,8	1.042,3	830,9	879,4	611,5	546,9	244,4	209,1	700,1
5.2.1. Trgovački krediti	244,1	73,8	6,4	19,5	26,0	105,4	21,9	10,1	4,8	1,5	0,5	0,2	0,0
Dugoročni	202,1	73,8	6,4	19,5	26,0	63,3	21,9	10,1	4,8	1,5	0,5	0,2	0,0
Kratkoročni	42,1	0,0	0,0	0,0	0,0	42,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5.2.2. Krediti	5.859,6	466,6	122,5	350,4	472,8	936,9	809,0	869,3	606,6	545,4	243,9	208,9	700,1
Dugoročni	5.612,6	385,6	104,4	286,1	390,5	853,3	809,0	869,3	606,6	545,4	243,9	208,9	700,1
Kratkoročni	247,0	81,0	18,0	64,3	82,3	83,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1+2+3+4+5)	25.860,1	700,5	273,1	1.054,5	1.327,6	3.163,1	3.446,1	2.647,3	1.997,0	2.837,3	1.466,3	2.069,7	6.205,3
Dodatak: Procjena plaćanja kamata		72,6	47,6	195,4	243,0	845,9	712,3	584,3	471,5	398,7	280,8	218,8	512,4
Napomena:													
Inozemni dug koji garantira središnja država	3.451,9												
U tome: Banke i ostali sektori	1.276,5												

Tablica H14: Inozemni dug prema domaćim sektorima i projekcija otplate

Tablica prikazuje stanje duga i procijenjena buduća plaćanja glavnice i kamata po srednjem tečaju HNB-a na kraju razdoblja.

Procijenjena plaćanja kamata ne uključuju kamate na depozite nerezidenata ni zatezne kamate. Buduća plaćanja kamata procijenjena su na osnovi kamatne stope u trenutku zaključenja ugovora i

ne odražavaju varijacije kamatnih stopa koje postoje kod kredita ugovorenih uz varijabilnu kamatnu stopu.

U napomeni je navedeno stanje javnozajamčenog duga ukupno i stanje duga s osnove garancija izdanih sektoru banke i ostalim sektorima. Razlika prikazuje stanje duga s osnove garancija izdanih sektoru država (npr. HBOR-u, Hrvatskim cestama i sl. uključenim u široku definiciju sektora država).

Tablica H15: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica

u milijunima USD

	2000.	2001.	2002.	2003. ^b	2003.				2004.	
					1.tr. ^b	2.tr. ^b	3.tr. ^b	4.tr. ^b	1.tr. ^b	2.tr. ^a
1. Stanje međunarodnih ulaganja, neto	-5.743,5	-4.452,8	-8.867,5	-13.996,7	-9.825,8	-12.573,2	-11.994,1	-13.996,7	-15.796,4	-16.641,3
2. Sredstva	8.353,9	11.083,4	12.245,9	17.933,4	12.546,4	14.188,6	14.653,1	17.933,4	16.067,8	16.855,9
2.1. Izravna ulaganja u inozemstvo	875,1	967,1	1.818,1	2.310,1	1.482,6	2.153,0	1.544,8	2.310,1	2.127,3	2.445,4
2.2. Portfeljna ulaganja	14,3	22,5	26,3	65,3	34,8	57,8	41,5	65,3	58,9	67,2
2.2.1. Vlasnička ulaganja	14,3	22,5	26,3	65,3	34,8	57,8	41,5	65,3	58,9	67,2
2.2.2. Dužnička ulaganja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.3. Izvedeni financijski instrumenti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4. Ostala ulaganja	3.942,3	5.389,6	4.515,7	7.366,8	4.821,2	5.205,7	6.008,5	7.366,8	6.336,4	6.574,4
2.4.1. Trgovački krediti	186,3	181,8	188,6	222,3	209,4	215,9	210,5	222,3	236,6	222,2
2.4.2. Krediti	154,7	107,3	134,1	149,2	139,9	130,9	133,2	149,2	147,0	140,3
2.4.3. Valuta i depoziti	3.601,2	5.100,5	4.193,1	6.995,3	4.471,9	4.858,9	5.664,9	6.995,3	5.952,9	6.211,9
2.4.4. Ostala aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.5. Međunarodne pričuve HNB-a	3.522,2	4.704,2	5.885,8	8.191,3	6.207,8	6.772,2	7.058,3	8.191,3	7.545,2	7.768,9
3. Obveze	14.097,4	15.536,3	21.113,5	31.930,2	22.372,2	26.761,8	26.647,2	31.930,2	31.864,2	33.497,2
3.1. Izravna ulaganja u Hrvatsku	3.560,3	4.706,4	6.710,7	9.963,8	6.366,8	8.954,6	8.014,6	9.963,8	9.454,0	9.817,5
3.2. Portfeljna ulaganja	3.288,4	3.880,0	4.694,6	6.318,4	5.410,8	5.872,7	5.866,0	6.318,4	6.490,3	7.126,6
3.2.1. Vlasnička ulaganja	108,8	148,2	169,8	193,9	153,8	176,6	148,1	193,9	194,2	185,7
3.2.2. Dužnička ulaganja	3.179,6	3.731,8	4.524,8	6.124,5	5.257,0	5.696,1	5.717,9	6.124,5	6.296,1	6.940,9
Obveznice	3.170,1	3.704,4	4.524,8	6.082,7	5.257,0	5.684,8	5.687,6	6.082,7	6.251,5	6.932,7
Instrumenti tržišta novca	9,5	27,4	0,0	41,8	0,0	11,3	30,3	41,8	44,6	8,2
3.3. Izvedeni financijski instrumenti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.4. Ostala ulaganja	7.248,6	6.949,8	9.708,2	15.647,9	10.594,6	11.934,5	12.766,6	15.647,9	15.919,9	16.553,1
3.4.1. Trgovački krediti	334,0	294,8	312,9	297,9	312,2	322,6	303,6	297,9	256,9	200,3
3.4.2. Krediti	6.481,8	6.021,5	7.419,6	11.605,0	8.147,1	8.874,9	9.755,2	11.605,0	11.891,5	12.653,5
3.4.3. Valuta i depoziti	432,8	633,5	1.975,7	3.745,0	2.135,3	2.737,0	2.707,8	3.745,0	3.771,5	3.699,3
3.4.4. Ostala pasiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Preliminarni podaci; ^b Revidirani podaci.

Tablica H15: Stanje međunarodnih ulaganja

Tablica se sastavlja u skladu s metodologijom koju je preporučio Međunarodni monetarni fond u Priručniku za platnu bilancu (Balance of Payments Manual, peto izdanje, 1995.). Izvori podataka su izvješća banaka, trgovačkih društava, Hrvatske narodne banke i Zagrebačke burze.

Međunarodna ulaganja Republike Hrvatske i u Republiku Hrvatsku iskazuju se u američkim dolarima (USD). Ovisno o izvoru podataka, preračunavanje vrijednosti iz izvornih valuta u američke dolare obavlja se:

- primjenom tekućeg tečaja ili prosječnoga mjesečnog srednjeg tečaja Hrvatske narodne banke za transakcije,
- primjenom srednjih tečajeva Hrvatske narodne banke na izvještajni datum za stanja.

Podaci o inozemnim izravnim i portfeljnim vlasničkim ulaganjima preuzimaju se iz statističkog istraživanja Hrvatske narodne banke. Stanja vlasničkih ulaganja prate se od početka 2001. godine i korigiraju se za promjene službenog indeksa Zagrebačke burze (CROBEX).

Portfeljna dužnička ulaganja i ostala ulaganja klasificirana su prema sektorima: Hrvatska narodna banka, država, banke i ostali sektori. Sektor države obuhvaća središnju državu i organe lokalne države. Sektor banke uključuje banke.

Polozicija Portfeljna dužnička ulaganja – Sredstva i obveze obuhvaćaju podatke o ulaganjima rezidenata u dužničke vrijednosne papire koje se izdali nerezidenti (sredstva) i ulaganja nerezidenata u

dužničke vrijednosne papire koje su izdali rezidenti (obveze). Podaci o tim ulaganjima zasnovani su na registru inozemnih kredita Hrvatske narodne banke, u kojem se nalaze i potraživanja i obveze za obveznice i instrumente tržišta novca.

Polozicija Ostala ulaganja – Trgovinski krediti – Sredstva i obveze obuhvaća potraživanja spomenutih sektora od inozemstva i dugovanja spomenutih sektora prema inozemstvu s osnove trgovinskih kredita. Izvor podataka je registar kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke.

Polozicija Ostala ulaganja – Krediti – Sredstva i obveze obuhvaća podatke o odobrenim i primljenim kreditima između rezidenata i nerezidenata grupirane po sektorima. Izvor podataka je registar kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke.

Polozicija Ostala ulaganja – Valuta i depoziti – Sredstva pokazuje stanja ukupnih likvidnih deviznih sredstava banaka ovlaštenih za poslovanje s inozemstvom umanjena za dio deviznih sredstava koja banke deponiraju kao dio obvezne pričuve. Osim potraživanja banaka od inozemstva, prikazana su i potraživanja sektora države od inozemstva. Izvor podataka su izvješća države i banaka.

Polozicija Ostala ulaganja – Valuta i depoziti – Obveze pokazuje stanja ukupnih deviznih i kunskih obveza prikazanih sektora prema inozemstvu po osnovi tekućih računa, oročenih depozita i depozita s otkaznim rokom, depozita po viđenju te depozitnog novca. Izvor podataka su izvješća banaka.

Polozicija Međunarodne pričuve HNB-a sastavlja se na osnovi izvješća Direkcije računovodstva Hrvatske narodne banke koje sadrži podatke o njihovim stanjima i promjenama.

Tablica H16: Stanje međunarodnih ulaganja – izravna ulaganja

u milijunima USD

	2000.	2001.	2002.	2003. ^b	2003.				2004.	
					1.tr. ^b	2.tr. ^b	3.tr. ^b	4.tr. ^b	1.tr. ^b	2.tr. ^a
Izravna ulaganja, neto	-2.685,2	-3.739,3	-4.892,6	-7.653,7	-4.884,2	-6.801,6	-6.469,9	-7.653,7	-7.326,7	-7.372,1
1. Izravna ulaganja u inozemstvo	875,1	967,1	1.818,1	2.310,1	1.482,6	2.153,0	1.544,8	2.310,1	2.127,3	2.445,4
1.1. Vlasnička ulaganja i zadržane zarade	824,1	926,8	1.776,0	2.233,6	1.428,4	2.089,8	1.483,7	2.233,6	2.049,2	2.367,7
1.1.1. Sredstva	824,1	926,8	1.776,0	2.233,6	1.428,4	2.089,8	1.483,7	2.233,6	2.049,2	2.367,7
1.1.2. Obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2. Ostala ulaganja	51,0	40,3	42,1	76,5	54,2	63,2	61,1	76,5	78,2	77,7
1.1.1. Sredstva
1.2.2. Obveze
1.3. Financijski derivati (neto)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Izravna ulaganja u Hrvatsku	3.560,3	4.706,4	6.710,7	9.963,8	6.366,8	8.954,6	8.014,6	9.963,8	9.454,0	9.817,5
2.1. Vlasnička ulaganja i zadržane zarade	2.904,1	3.760,6	5.304,4	7.677,9	4.681,4	6.984,0	5.938,0	7.677,9	7.190,2	7.515,1
2.1.1. Sredstva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Obveze	2.904,1	3.760,6	5.304,4	7.677,9	4.681,4	6.984,0	5.938,0	7.677,9	7.190,2	7.515,1
2.2. Ostala ulaganja	656,2	945,9	1.406,3	2.285,9	1.685,5	1.970,6	2.076,7	2.285,9	2.263,8	2.302,4
2.2.1. Sredstva
2.2.2. Obveze
2.3. Financijski derivati (neto)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Preliminarni podaci; ^b Revidirani podaci.

Tablica H17: Stanje međunarodnih ulaganja – portfeljna ulaganja

u milijunima USD

	2000.	2001.	2002.	2003. ^b	2003.				2004.	
					1.tr. ^b	2.tr. ^b	3.tr. ^b	4.tr. ^b	1.tr. ^b	2.tr. ^a
Portfeljna ulaganja, neto	-3.274,1	-3.857,5	-4.668,3	-6.253,2	-5.376,0	-5.814,9	-5.824,4	-6.253,2	-6.431,4	-7.059,5
1. Sredstva	14,3	22,5	26,3	65,3	34,8	57,8	41,5	65,3	58,9	67,2
1.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	14,3	22,5	26,3	65,3	34,8	57,8	41,5	65,3	58,9	67,2
1.1.1. Banke	7,2	7,1	8,5	6,1	3,9	5,7	4,4	6,1	5,4	6,2
1.1.2. Ostali sektori	7,1	15,4	15,7	56,3	27,9	48,8	34,5	56,3	50,6	58,0
1.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Obveze	3.288,4	3.880,0	4.694,6	6.318,4	5.410,8	5.872,7	5.866,0	6.318,4	6.490,3	7.126,6
2.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	108,8	148,2	169,8	193,9	153,8	176,6	148,1	193,9	194,2	185,7
2.1.1. Banke	36,5	36,5	40,4	49,2	31,0	43,9	35,7	49,2	46,3	42,7
2.1.2. Ostali sektori	72,3	111,7	129,4	144,7	122,8	132,7	112,4	144,7	147,9	143,0
2.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	3.179,6	3.731,8	4.524,8	6.124,5	5.257,0	5.696,1	5.717,9	6.124,5	6.296,1	6.940,9
2.2.1. Obveznice	3.170,1	3.704,4	4.524,8	6.082,7	5.257,0	5.684,8	5.687,6	6.082,7	6.251,5	6.932,7
Država	3.141,2	3.677,1	4.357,1	5.646,5	4.882,3	5.286,2	5.289,1	5.646,5	5.825,3	6.386,8
Ostali sektori	28,9	27,3	167,7	436,2	374,7	398,6	398,5	436,2	426,2	545,9
2.2.2. Instrumenti tržišta novca	9,5	27,4	0,0	41,8	0,0	11,3	30,3	41,8	44,6	8,2
Ostali sektori	9,5	27,4	0,0	41,8	0,0	11,3	30,3	41,8	44,6	8,2

^a Preliminarni podaci; ^b Revidirani podaci.

Tablica H18: Stanje međunarodnih ulaganja – ostala ulaganja

u milijunima USD

	2000.	2001.	2002.	2003. ^b	2003.				2004.	
					1.tr. ^b	2.tr. ^b	3.tr. ^b	4.tr. ^b	1.tr. ^b	2.tr. ^a
Ostala ulaganja, neto	-3.306,3	-1.560,2	-5.192,5	-8.281,1	-5.773,4	-6.728,8	-6.758,1	-8.281,1	-9.583,5	-9.978,7
1. Sredstva	3.942,3	5.389,6	4.515,7	7.366,8	4.821,2	5.205,7	6.008,5	7.366,8	6.336,4	6.574,4
1.1. Trgovinski krediti	186,3	181,8	188,6	222,3	209,4	215,9	210,5	222,3	236,6	222,2
1.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Ostali sektori	186,3	181,8	188,5	222,3	209,4	215,9	210,4	222,3	236,5	222,2
Dugoročni krediti	154,4	158,9	176,6	216,0	202,2	208,1	202,8	216,0	230,4	216,1
Kratkoročni krediti	31,9	22,9	11,9	6,3	7,2	7,8	7,6	6,3	6,2	6,1
1.2. Krediti	154,7	107,3	134,1	149,2	139,9	130,9	133,2	149,2	147,0	140,3
1.2.1. Država	3,5	5,4	5,8	6,6	5,4	5,9	6,3	6,6	6,1	6,1
Dugoročni krediti	3,5	5,4	5,8	6,6	5,4	5,9	6,3	6,6	6,1	6,1
1.2.2. Banke	121,7	73,0	97,5	107,5	103,5	93,8	95,9	107,5	106,0	99,3
Dugoročni krediti	83,6	41,4	62,7	77,8	78,1	70,4	70,4	77,8	79,1	74,3
Kratkoročni krediti	38,1	31,6	34,8	29,6	25,4	23,4	25,5	29,6	26,9	25,0
1.2.3. Ostali sektori	29,6	28,9	30,7	35,2	30,9	31,1	31,0	35,2	34,9	34,9
Dugoročni krediti	29,6	28,9	30,6	35,2	30,8	31,1	31,0	35,2	34,9	34,8
Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
1.3. Valuta i depoziti	3.601,2	5.100,5	4.193,1	6.995,3	4.471,9	4.858,9	5.664,9	6.995,3	5.952,9	6.211,9
1.3.2. Država	69,0	83,5	120,5	102,3	53,2	70,7	1,5	102,3	202,6	274,9
1.3.3. Banke	2.389,2	3.915,0	2.868,6	5.689,0	3.110,7	3.472,2	4.407,4	5.689,0	4.546,3	4.733,0
1.3.4. Ostali sektori	1.143,0	1.102,0	1.204,0	1.204,0	1.308,0	1.316,0	1.256,0	1.204,0	1.204,0	1.204,0
1.4. Ostala aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Obveze	7.248,6	6.949,8	9.708,2	15.647,9	10.594,6	11.934,5	12.766,6	15.647,9	15.919,9	16.553,1
2.1. Trgovinski krediti	334,0	294,8	312,9	297,9	312,2	322,6	303,6	297,9	256,9	200,3
2.1.1. Država	0,1	1,1	1,3	3,1	1,1	2,0	2,3	3,1	2,9	2,8
Dugoročni krediti	0,1	1,1	1,3	3,1	1,1	2,0	2,3	3,1	2,9	2,8
Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Ostali sektori	334,0	293,7	311,6	294,8	311,1	320,6	301,4	294,8	254,1	197,5
Dugoročni krediti	269,5	239,9	262,1	236,8	262,3	262,6	242,4	236,8	214,0	195,0
Kratkoročni krediti	64,4	53,8	49,6	58,1	48,8	58,0	58,9	58,1	40,1	2,5
2.2. Krediti	6.481,8	6.021,5	7.419,6	11.605,0	8.147,1	8.874,9	9.755,2	11.605,0	11.891,5	12.653,5
2.2.1. Hrvatska narodna banka	158,7	122,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit i zajmovi MMF-a	158,7	122,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2. Država	1.687,1	1.454,4	1.988,0	2.804,8	2.015,4	2.111,0	2.255,2	2.804,8	2.756,1	2.895,8
Dugoročni krediti	1.327,1	1.454,4	1.988,0	2.804,8	2.015,4	2.111,0	2.255,2	2.804,8	2.756,1	2.895,8
Kratkoročni krediti	360,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.3. Banke	1.653,7	1.665,9	2.004,3	3.648,1	2.383,6	2.644,4	2.987,3	3.648,1	3.885,5	4.129,4
Dugoročni krediti	1.640,0	1.657,7	1.995,0	3.537,1	2.344,2	2.590,8	2.924,5	3.537,1	3.774,2	4.046,6
Kratkoročni krediti	13,7	8,2	9,3	111,1	39,4	53,6	62,9	111,1	111,3	82,8
2.2.4. Ostali sektori	2.982,3	2.779,1	3.427,4	5.152,1	3.748,1	4.119,5	4.512,6	5.152,1	5.249,9	5.628,3
Dugoročni krediti	2.838,0	2.691,6	3.258,3	4.932,2	3.649,0	3.966,1	4.345,6	4.932,2	5.013,9	5.368,0
Kratkoročni krediti	144,3	87,5	169,1	220,0	99,2	153,4	167,1	220,0	236,1	260,3
2.3. Valuta i depoziti	432,8	633,5	1.975,7	3.745,0	2.135,3	2.737,0	2.707,8	3.745,0	3.771,5	3.699,3
2.3.1. Banke	432,8	633,5	1.975,7	3.745,0	2.135,3	2.737,0	2.707,8	3.745,0	3.771,5	3.699,3
2.4. Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Preliminarni podaci; ^b Revidirani podaci.

Tablica 11: Ukupni prihodi i rashodi konsolidirane središnje države

U milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003. ^a	2004.			
					I.	II.	III.	IV.
PRIHODI I DOTACIJE								
1. Državni proračun	44.635,7	52.747,4	66.932,2	74.953,7	5.271,3	4.903,1	6.434,6	6.324,4
2. Republički fondovi	22.099,3	18.098,2	4.026,3	6.038,3	601,0	439,3	515,7	418,8
2.1. HZMO	11.254,2	5.806,8	129,8	108,9	51,1	11,2	15,0	9,2
2.2. HZZO	8.967,4	10.314,5	473,7	822,3	43,3	50,8	48,9	37,6
2.3. HZZ	822,4	910,9	25,4	17,9	2,0	1,4	1,7	1,4
2.4. Sredstva doplatka za djecu	7,1	5,1	–	–	–	–	–	–
2.5. Hrvatske vode	1.048,2	1.060,9	1.098,8	1.144,8	123,6	59,4	73,8	75,1
2.6. FZO	–	–	–	–	–	–	11,3	18,1
2.7. Fond za razvoj i zapošljavanje	–	–	1.797,8	–	–	–	–	–
2.8. Fond za regionalni razvoj	–	–	500,9	–	–	–	–	–
2.9. Hrvatske autoceste	–	–	–	1.932,4	161,5	114,6	144,9	152,0
2.10. Hrvatske ceste	–	–	–	1.185,0	103,2	89,3	106,7	108,5
2.11. DAB	–	–	–	584,5	97,7	105,9	103,2	7,9
2.12. Hrvatski fond za privatizaciju	–	–	–	242,5	18,6	6,7	10,2	9,0
A. Ukupno (1+2)	66.735,0	70.845,6	70.958,5	80.992,0	5.872,3	5.342,4	6.950,3	6.743,2
RASHODI I POSUDBE UMANJENI ZA OTPLATE								
3. Državni proračun	36.730,8	44.844,5	67.543,8	74.713,8	5.177,9	6.178,6	7.445,1	7.565,1
4. Republički fondovi	37.701,4	30.044,6	7.030,5	11.920,5	1.054,5	595,4	927,8	777,6
4.1. HZMO	20.180,8	12.125,3	1.558,1	1.838,0	82,1	75,9	82,0	84,7
4.2. HZZO	13.918,1	13.192,7	1.261,1	875,0	35,2	85,4	62,7	72,5
4.3. HZZ	995,5	983,4	236,7	136,5	9,0	9,0	7,4	9,7
4.4. Sredstva doplatka za djecu	1.250,6	2.467,0	–	–	–	–	–	–
4.5. Hrvatske vode	1.356,4	1.276,1	1.409,9	1.691,0	180,5	57,2	91,1	87,1
4.6. FZO	–	–	–	–	0,1	0,1	0,7	0,8
4.7. Fond za razvoj i zapošljavanje	–	–	2.288,0	–	–	–	–	–
4.8. Fond za regionalni razvoj	–	–	276,6	–	–	–	–	–
4.9. Hrvatske autoceste	–	–	–	5.583,5	646,8	280,2	525,4	364,5
4.10. Hrvatske ceste	–	–	–	1.369,9	108,9	77,9	151,3	121,6
4.11. DAB	–	–	–	253,2	1,4	1,0	1,6	1,0
4.12. Hrvatski fond za privatizaciju	–	–	–	173,3	–9,3	8,7	5,6	35,8
B. Ukupno (3+4)	74.432,3	74.889,1	74.574,3	86.634,3	6.232,4	6.773,9	8.373,0	8.342,7
C. Ukupni višak/manjak (A–B)	–7.697,3	–4.043,5	–3.615,8	–5.642,3	–360,1	–1.431,6	–1.422,7	–1.599,4
5. Državni proračun (1–3)	7.904,8	7.902,9	–611,6	239,9	93,4	–1.275,5	–1.010,5	–1.240,7
6. Republički fondovi (2–4)	–15.602,1	–11.946,4	–3.004,2	–5.882,2	–453,5	–156,1	–412,2	–358,8

^a Preliminarni podaci. Izvor: Ministarstvo financija

Tablica 12: Operacije državnog proračuna

U milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003. ^c	2004.			
					I.	II.	III.	IV.
1. Ukupni prihodi	44.635,7	53.503,6	69.869,1	78.249,6	5.552,5	5.244,8	6.718,9	6.616,4
1.1. Tekući prihodi	41.535,0	48.906,3	69.651,1	74.652,1	5.530,3	5.231,0	6.690,7	6.599,9
1.1.1. Porezni prihodi	39.939,0	47.274,0	67.965,5	72.697,9	5.446,3	5.128,5	6.542,8	6.493,6
1.1.2. Neporezni prihodi	1.595,9	1.632,3	1.685,6	1.954,1	84,0	102,5	147,9	106,3
1.2. Kapitalni prihodi	3.100,7	4.597,3	218,0	3.597,6	22,2	13,8	28,3	16,5
2. Potpore	0,0	0,0	0,0	10,4	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1. Tekuće potpore	0,0	0,0	0,0	10,4	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2. Kapitalne potpore	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
A. Ukupno prihodi i potpore (1+2)	44.635,7	53.503,6	69.869,1	78.260,0	5.552,5	5.244,8	6.718,9	6.616,4
3. Ukupni rashodi	49.567,5	56.723,3	71.992,1	79.113,1	5.528,0	6.495,0	7.667,3	7.947,7
3.1. Tekući rashodi	44.237,4	52.819,2	68.923,5	75.041,4	5.425,5	6.386,2	7.353,6	7.539,5
3.2. Kapitalni rashodi	5.330,1	3.904,1	3.068,7	4.071,7	102,6	108,8	313,6	408,1
4. Posudbe umanjene za otplate	1.176,1	1.089,5	1.377,5	1.333,5	23,5	107,6	194,4	55,3
B. B. Ukupno rashodi i posudbe umanjene za otplate (3+4)	50.743,5	57.812,8	73.369,6	80.446,6	5.551,5	6.602,7	7.861,7	8.002,9
5. Višak na tekućem računu bez potpora (1.1. – 3.1.)	-2.702,4	-3.912,9	727,6	-389,3	104,8	-1.155,2	-662,9	-939,6
6. Višak na tekućem računu s tekućim potporama (5+2.1.)	-2.702,4	-3.912,9	727,6	-378,9	104,8	-1.155,2	-662,9	-939,6
7. Stvaranje bruto fiksnog kapitala ^a	-395,4	-3.101,4	966,7	-1.627,6	6,0	24,8	98,2	168,1
8. Stvaranje bruto kapitala ^b	-395,4	-3.101,4	966,7	-1.627,6	6,0	24,8	98,2	168,1
C. Ukupni višak/manjak (A-B)	-6.107,9	-4.309,1	-3.500,5	-2.186,6	1,0	-1.357,9	-1.142,8	-1.386,5
9. Strano financiranje	6.921,5	2.299,6	2.347,8	3.050,0	-666,6	-4,7	-57,0	4.823,0
10. Domaće financiranje	-813,6	2.009,6	1.152,7	-863,4	665,6	1.362,6	1.199,8	-3.436,4
10.1. Od ostale opće države	-92,0	-11,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10.2. Od monetarnih vlasti	-12,5	-389,1	241,7	-1.026,8	670,3	355,4	-1.237,3	-3.426,3
10.3. Od depozitnih banaka	-288,8	2.559,1	782,9	168,6	-18,9	997,5	2.523,6	241,0
10.4. Ostalo domaće financiranje	-420,3	-149,4	128,1	-5,2	14,2	9,7	-86,6	-251,0
D. Ukupno financiranje (9+10)	6.107,9	4.309,1	3.500,5	2.186,6	-1,0	1.357,9	1.142,8	1.386,5

^a Neto kupnja fiksne kapitalne imovine; ^b Neto kupnja fiksne kapitalne imovine i neto kupnja dionica. ^c Preliminarni podaci. Izvor: Ministarstvo financija.

Tablica I3: Dug središnje države

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.					
	XII.	XII.	XII. ^a	XII.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
1. Unutarnji dug središnje države	21.324,2	24.907,3	28.746,7	32.053,4	33.784,4	33.945,5	34.365,9	35.405,9	37.062,9	36.923,8
1.1. Unutarnji dug Republike Hrvatske	18.509,7	21.467,9	24.735,0	25.676,1	26.842,8	27.456,2	27.993,6	28.877,3	32.747,7	32.585,6
Trezorski zapisi	2.564,6	4.892,3	5.632,7	6.548,1	6.349,1	6.952,3	8.024,8	8.263,2	7.944,5	7.471,7
Instrumenti tržišta novca	14,2	7,4	0,1	0,3	–	72,1	72,4	54,2	5,0	–
Obveznice	14.082,5	15.415,8	16.021,7	14.937,3	16.539,4	16.797,5	16.348,5	16.341,2	18.890,3	18.757,1
Krediti Hrvatske narodne banke	0,0	–	0,5	1,4	1,9	1,2	3,0	3,0	3,5	0,6
Krediti banaka	1.848,4	1.152,4	3.080,0	4.189,1	3.952,3	3.633,0	3.545,0	4.215,8	5.904,5	6.356,3
1.2. Unutarnji dug republičkih fondova	2.814,4	3.439,4	4.011,8	6.377,3	6.941,6	6.489,4	6.372,3	6.528,6	4.315,2	4.338,2
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Obveznice	1.686,8	1.636,1	1.652,2	3.418,2	3.305,8	3.367,5	3.294,3	3.292,5	1.666,5	1.663,1
Krediti banaka	1.127,6	1.803,3	2.359,6	2.959,1	3.635,9	3.121,8	3.078,0	3.236,0	2.648,7	2.675,0
2. Inozemni dug središnje države	38.927,2	42.413,4	45.057,8	51.421,3	52.080,9	57.159,0	55.414,6	55.983,4	55.978,1	56.322,8
2.1. Inozemni dug Republike Hrvatske	36.845,7	39.656,8	38.648,9	42.221,8	40.834,0	45.567,8	43.984,6	44.153,2	42.644,8	42.924,9
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Obveznice	25.231,2	30.029,0	30.115,3	33.547,8	32.319,2	36.739,3	35.513,0	35.744,2	34.207,4	34.246,2
Krediti	11.614,5	9.627,8	8.533,6	8.673,9	8.514,8	8.828,5	8.471,6	8.409,0	8.437,4	8.678,7
2.2. Inozemni dug republičkih fondova	2.081,5	2.756,7	6.409,0	9.199,6	11.246,8	11.591,2	11.429,9	11.830,2	13.333,4	13.397,8
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Obveznice	386,5	696,6	1.019,3	1.000,3	2.958,2	3.013,4	2.947,9	2.946,3	2.962,6	2.956,7
Krediti	1.695,0	2.060,0	5.389,6	8.199,3	8.288,7	8.577,8	8.482,0	8.883,8	10.370,8	10.441,2
3. Ukupno (1+2)	60.251,4	67.320,8	73.804,6	83.474,7	85.865,3	91.104,5	89.780,5	91.389,3	93.041,1	93.246,6
Dodatak: Izdana jamstva Republike Hrvatske										
– domaća	3.412,3	6.025,6	7.528,1	6.895,4	6.688,5	7.013,5	6.571,3	5.879,2	5.872,2	6.130,7
– inozemna	9.636,0	8.548,9	7.980,0	8.303,8 ^a	7.916,8	8.231,2	8.100,4	8.065,5	7.879,1	7.909,1

^a Iznimno od napomene u dijelu "Klasifikacija i iskazivanje podataka o potraživanjima i obvezama", u ovoj tablici dug Hrvatskih cesta, Hrvatskih autocesta i Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka reklasificiran je iz podsektora Republika Hrvatska u podsektor republički fondovi od, uključujući, prosinca 2002. godine.

Tablica I3: Dug središnje države

Podaci o dugu središnje države sastavljeni su iz raspoloživih podataka i nisu usklađeni s Ministarstvom financija Republike Hrvatske. Dug središnje države sastoji se od unutarnjeg i inozemnog duga. Izvori podataka za unutarnji dug središnje države su Mjesečni statistički prikaz Ministarstva financija, Bilanca Hrvatske narodne

banke i Konsolidirana bilanca banaka. Izvor podataka za inozemni dug središnje države je statistika inozemnog duga, koju sastavlja Hrvatska narodna banka. U dodatku je naveden podatak o izdanim jamstvima Republike Hrvatske. Izvor podataka o domaćim jamstvima su banke, a o inozemnim jamstvima statistika inozemnog duga, koju sastavlja Hrvatska narodna banka.

Tablica J1: Indeksi potrošačkih cijena i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima

Godina	Mjesec	Bazni indeksi, 2001. = 100			Lančani indeksi				Godišnji mjesečni indeksi			
		Indeksi potrošačkih cijena			Indeksi potrošačkih cijena ^a			Cijene pri proizvođačima	Indeksi potrošačkih cijena ^b			Cijene pri proizvođačima
		Ukupno	Dobra	Usluge	Ukupno	Dobra	Usluge		Ukupno	Dobra	Usluge	
1994.	prosinac	100,2	100,1	100,8	100,2	97,0	95,0	108,1	94,5
1995.	prosinac	100,2	100,2	99,8	100,5	103,7	102,4	109,3	101,6
1996.	prosinac	100,0	100,2	99,5	100,3	103,4	102,3	108,7	101,5
1997.	prosinac	100,7	100,3	102,3	99,9	103,8	102,7	108,2	101,6
1998.	prosinac	100,2	100,2	100,1	100,0	105,4	104,3	109,2	97,9
1999.	prosinac	100,3	100,5	100,0	100,3	104,4	104,6	103,9	105,9
2000.	prosinac	100,0	99,9	100,2	100,2	107,4	107,8	105,7	111,2
2001.	prosinac	100,5	99,8	103,5	100,4	100,4	100,5	99,0	102,6	100,6	110,3	96,9
2002.	prosinac	102,4	100,9	108,3	100,4	100,6	99,6	99,9	101,8	101,1	104,6	102,3
2003.	srpanj	103,3	101,1	112,3	100,1	99,6	101,9	100,2	102,0	101,6	103,5	101,4
	kolovoz	103,4	101,2	112,3	100,1	100,1	100,1	100,5	102,2	101,6	104,1	102,0
	rujan	103,6	102,0	110,3	100,2	100,8	98,2	99,6	101,9	101,9	102,0	101,2
	listopad	103,6	102,0	110,0	100,0	100,1	99,8	100,2	101,8	101,8	101,7	100,0
	studen	103,8	102,3	110,1	100,2	100,3	100,1	100,3	101,8	102,0	101,3	100,9
	prosinac	104,1	102,5	110,6	100,3	100,2	100,5	100,0	101,7	101,6	102,2	101,0
2004.	siječanj	105,1	103,7	111,0	101,0	101,1	100,4	100,3	102,1	102,1	102,4	100,8
	veljača	105,0	103,4	111,5	99,9	99,8	100,5	99,7	101,8	101,6	102,6	100,1
	ožujak	105,1	103,5	111,8	100,1	100,0	100,3	100,2	101,4	101,1	102,6	99,5
	travanj	105,3	103,7	111,9	100,2	100,2	100,0	100,9	101,9	101,8	102,6	101,3
	svibanj	106,1	104,2	113,5	100,7	100,5	101,5	102,3	102,4	102,0	103,6	104,4
	lipanj	105,8	103,6	114,3	99,7	99,5	100,7	99,7	102,5	102,1	103,7	103,9
	srpanj	105,3	102,7	115,6	99,6	99,1	101,2	100,9	101,9	101,6	103,0	104,6
	kolovoz	105,4	102,7	115,8	100,1	100,1	100,2	101,0	102,0	101,6	103,1	105,1
	rujan	105,2	102,7	115,0	99,8	100,0	99,3	100,2	101,6	100,7	104,3	105,7

^a Od siječnja 1992. do prosinca 2000. godine podaci se odnose na indeks cijena na malo. ^b Od siječnja 1992. do prosinca 2001. godine podaci se odnose na indeks cijena na malo.
Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica J1: Indeksi potrošačkih cijena i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima

Početak 2004. godine Državni zavod za statistiku je uveo indeks potrošačkih cijena. Taj je pokazatelj kretanja cijena izrađen u skladu s metodološkim načelima koja su postavili Međunarodna organizacija rada (ILO) i Statistički ured Europske unije (Eurostat). Dana 17. veljače objavljeno je priopćenje o kretanju indeksa

potrošačkih cijena u siječnju 2004. te vremenska serija indeksa potrošačkih cijena od siječnja 2001. U skladu s tim DZS je prestao objavljivati indeks cijena na malo i indeks troškova života, čija metodologija izračuna nije u zadovoljavajućoj mjeri bila usklađena s međunarodno prihvaćenim standardima. Osnovne značajke indeksa potrošačkih cijena prikazane su u Okviru 1. u Biltenu HNB-a broj 91 (2004). Prosječna godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena prikazana je u tablici Ekonomski indikatori u Biltenu HNB-a.

Tablica J2a: Temeljni indeksi cijena na malo

Godina	Mjesec	Lančani indeksi			Godišnji mjesečni indeksi		
		Ukupno	Robe	Usluge	Ukupno	Robe	Usluge
1994.	prosinac	100,1	99,9	101,2	96,3	94,8	109,1
1995.	prosinac	100,1	100,0	100,5	103,1	102,6	107,1
1996.	prosinac	100,0	100,0	100,0	102,8	101,9	109,5
1997.	prosinac	100,2	100,2	100,5	102,5	102,3	104,5
1998.	prosinac	100,1	100,0	100,2	105,7	105,3	107,8
1999.	prosinac	100,1	100,2	100,0	104,2	104,2	104,1
2000.	prosinac	100,1	100,1	100,2	104,6	104,8	103,5
2001.	prosinac	99,8	99,7	100,8	101,7	101,1	105,6
2002.	prosinac	100,0	100,0	100,0	101,2	101,4	100,2
2003.	siječanj	99,7	99,6	100,1	100,6	100,7	99,2
	veljača	99,9	99,9	99,9	100,3	100,5	98,9
	ožujak	100,1	100,1	100,2	100,2	100,4	99,1
	travanj	100,0	99,9	100,5	100,1	100,1	99,5
	svibanj	100,3	100,2	100,7	100,3	100,3	100,1
	lipanj	100,2	100,2	100,1	100,5	100,5	100,2
	srpanj	99,8	99,7	100,8	100,6	100,5	101,0
	kolovoz	99,9	99,8	100,1	100,5	100,3	101,3
	rujan	100,7	100,9	100,2	100,9	100,9	101,4
	listopad	100,5	100,4	100,6	101,0	100,8	101,5
	studen	100,2	100,2	100,3	101,3	100,9	103,5
	prosinac	99,9	99,8	100,1	101,2	100,7	103,6

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica J2a: Temeljni indeksi cijena na malo

Temeljni indeks cijena na malo izračunava se u Državnom zavodu za statistiku, a dobiva se tako da se iz košarice robe i usluga za izračunavanje indeksa cijena na malo isključuje cijene poljoprivrednih proizvoda i administrativno regulirane cijene (među ostalim, tu su

svrstane i cijene električne struje i naftnih derivata). Ukupno je isključeno 92 proizvoda i usluga, čiji je udio u košarici za izračunavanje indeksa cijena na malo u 2003. godini iznosio 25,14% (od toga 2,18 postotnih bodova otpada na poljoprivredne proizvode, a 22,96 postotnih bodova na administrativno regulirane cijene). Isključivanje se provodi metodom nultog pondera.

Tablica J2b: Temeljni indeksi potrošačkih cijena

Godina	Mjesec	Bazni indeksi, 2001. = 100			Lančani indeksi			Godišnji indeksi		
		Ukupno	Dobra	Usluge	Ukupno	Dobra	Usluge	Ukupno	Dobra	Usluge
2001.	prosinac	100,3	100,1	101,8	99,8	99,7	100,3
2002.	prosinac	101,5	101,1	104,2	100,0	100,1	99,4	101,2	101,0	102,4
2003.	srpanj	102,0	100,6	110,7	100,5	99,9	103,9	101,3	100,5	105,9
	kolovoz	102,1	100,6	110,8	100,0	100,0	100,1	101,4	100,4	107,3
	rujan	101,7	101,0	106,7	99,7	100,3	96,3	100,7	100,3	102,8
	listopad	102,3	101,7	106,2	100,5	100,7	99,5	101,0	100,8	102,3
	studeni	102,5	101,9	106,3	100,2	100,3	100,1	101,0	100,9	101,3
	prosinac	102,7	102,0	107,3	100,2	100,1	101,0	101,2	100,9	103,0
2004.	siječanj	102,7	101,8	108,1	100,0	99,8	100,7	101,3	101,0	103,6
	veljača	102,5	101,5	108,5	99,8	99,7	100,4	101,3	100,9	103,7
	ožujak	102,5	101,5	108,6	100,0	100,0	100,1	101,4	101,0	103,6
	travanj	102,7	101,8	108,5	100,2	100,3	99,9	101,9	101,6	103,3
	svibanj	103,1	102,2	109,2	100,4	100,3	100,7	101,8	101,5	103,6
	lipanj	103,5	102,3	110,9	100,4	100,2	101,5	101,9	101,5	104,0
	srpanj	103,7	102,2	112,8	100,2	99,9	101,8	101,6	101,6	101,9
	kolovoz	104,3	102,9	112,9	100,6	100,6	100,1	102,2	102,2	101,9
	rujan	104,2	103,0	111,2	99,9	100,1	98,5	102,4	102,0	104,2

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica J2b: Temeljni indeksi potrošačkih cijena

Temeljni indeks potrošačkih cijena izračunava se u Državnom zaovdu za statistiku, a dobiva se tako da se iz košarice dobara i usluga za izračunavanje ukupnog indeksa potrošačkih cijena isključuje cijene poljoprivrednih proizvoda i administrativno regulirane cijene

(među ostalim, tu su svrstane i cijene električne struje i naftnih derivata). Ukupno je isključeno 111 dobara i usluga, čiji udio u košarici za izračunavanje indeksa potrošačkih cijena iznosi 29,77% (od toga 7,19 postotnih bodova otpada na poljoprivredne proizvode, a 22,58 postotnih bodova na proizvode čije se cijene administrativno reguliraju). Isključivanje se provodi metodom nultog pondera.

Tablica J3: Prosječne mjesečne neto plaće

U tekućim cijenama, u kunama

Godina	Mjesec	Prosječne mjesečne neto plaće	Lančani indeksi	Godišnji mjesečni indeksi	Godišnji kumulativni indeksi
1994.	prosinac	1.646,0	119,0	153,4	233,2
1995.	prosinac	1.883,0	99,4	114,4	145,7
1996.	prosinac	2.217,0	104,4	117,7	111,8
1997.	prosinac	2.544,0	100,8	114,8	116,9
1998.	prosinac	2.935,0	104,6	115,4	112,8
1999.	prosinac	3.262,0	100,9	111,2	114,0
2000.	prosinac	3.499,0	99,9	107,3	108,9
2001.	prosinac	3.582,0	96,6	102,4	106,5
2002.	prosinac	3.839,0	98,0	107,2	105,0
2003.	srpanj	3.981,0	99,8	106,0	106,5
	kolovoz	3.915,0	98,4	104,7	106,3
	rujan	3.899,0	99,6	106,1	106,3
	listopad	3.996,0	102,5	106,1	106,3
	studeni	4.054,0	101,5	103,5	106,0
	prosinac	4.045,0	99,8	105,4	105,9
2004.	siječanj	4.070,0	100,6	104,6	104,6
	veljača	4.003,0	98,4	105,7	105,2
	ožujak	4.153,0	103,8	108,0	106,1
	travanj	4.129,0	99,4	106,1	106,1
	svibanj	4.169,0	101,0	104,9	105,9
	lipanj	4.226,0	101,4	106,0	105,9
	srpanj	4.209,0	99,6	105,7	105,8

Izvor: Državni zavod za statistiku

Popis banaka i štedionica

1. listopada 2004.

Banke koje imaju odobrenje za rad

1. Banka Brod d.d., Slavonski Brod¹
2. Banka Kovanica d.d., Varaždin¹
3. Banka Sonic d.d., Zagreb
4. Banka Splitsko-Dalmatinska d.d., Split¹
5. Brodsko-posavska banka d. d., Slavonski Brod
6. Centar banka d.d., Zagreb
7. Credo banka d.d., Split
8. Croatia banka d.d., Zagreb
9. Dresdner Bank Croatia d.d., Zagreb
10. Erste & Steiermärkische Bank d.d., Zagreb
11. Gospodarsko kreditna banka d.d., Zagreb
12. Hrvatska poštanska banka d. d., Zagreb
13. HVB Splitska banka d.d., Split
14. Hypo Alpe-Adria-Bank d.d., Zagreb
15. Imex banka d.d., Split
16. Istarska kreditna banka Umag d.d., Umag
17. Jadranska banka d.d., Šibenik
18. Karlovačka banka d.d., Karlovac
19. Kreditna banka Zagreb d.d., Zagreb
20. Križevačka banka d.d. Križevci¹
21. Kvarner banka d.d., Rijeka
22. Međimurska banka d.d., Čakovec
23. Nava banka d.d., Zagreb
24. Nova banka d.d., Zagreb
25. Partner banka d.d., Zagreb
26. Podravska banka d.d., Koprivnica
27. Požeška banka d.d., Požega
28. Primorska banka d.d., Rijeka
29. Primus banka d.d., Zagreb
30. Privredna banka – Laguna banka d.d., Poreč
31. Privredna banka Zagreb d.d., Zagreb
32. Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb
33. Samoborska banka d.d., Samobor
34. Slatinska banka d.d., Slatina
35. Slavonska banka d.d., Osijek
36. Štedbanka d.d., Zagreb
37. Volksbank d.d., Zagreb
38. Zagrebačka banka d.d., Zagreb

Stambene štedionice koje imaju odobrenje za rad

1. PBZ Stambena štedionica d.d., Zagreb
2. Prva stambena štedionica d.d., Zagreb
3. Raiffeisen stambena štedionica d.d., Zagreb
4. Wüstenrot stambena štedionica d.d., Zagreb

Ostale institucije koje imaju odobrenje za rad i veliko ovlaštenje

1. Hrvatska banka za obnovu i razvitak, Zagreb

Predstavništva inozemnih banaka

1. Bank für Kärnten und Steiermark AG, Zagreb
2. Commerzbank Aktiengesellschaft, Zagreb
3. Deutsche Bank AG, Zagreb
4. Komercijalna banka a.d., Zagreb
5. LHB Internationale Handelsbank AG, Zagreb
6. San Paolo IMI S.p.A., Zagreb

Banke i štedionice u stečaju

Naziv banke/štedionice	Datum otvaranja stečaja
1. Adria štedionica d.o.o., Zagreb	12.10.2000.
2. Agroobrtnička banka d.d., Zagreb	14.06.2000.
3. Alpe Jadran banka d.d., Split	15.05.2002.
4. Cibalae banka d.d., Vinkovci	20.10.2000.
5. Glumina banka d.d., Zagreb	30.04.1999.
6. Gold štedionica d.o.o., Split	05.10.2001.
7. Gospodarska štedionica d.d., Vrbovec	03.04.2003.
8. Gradska banka d.d., Osijek	03.05.1999.
9. Građanska štedionica d.o.o., Karlovac	03.11.1998.
10. Hrvatska gospodarska banka d.d., Zagreb	19.04.2000.
11. Ilirija banka d.d., Zagreb	06.04.1999.
12. Invest štedionica d.o.o., Zagreb	30.06.1999.
13. Kaptol banka d.d., Zagreb	25.11.2002.
14. Komercijalna banka d.d., Zagreb	30.04.1999.
15. Međimurska štedionica d.d., Čakovec	17.03.2004.
16. Neretvansko gospodarska banka d.d., Ploče	10.05.1999.
17. Promdei banka d.d., Zagreb	22.12.1999.
18. Razvojna banka Dalmacija, d.o.o., Split	24.09.2001.
19. Slavonska štedionica d.d., Zagreb	04.12.2002.
20. Štedionica Dugi pogled d.o.o., Zagreb	19.01.2001.
21. Štedionica Groš banak d.o.o., Zagreb	23.04.2001.
22. Štedionica Mediteran d.o.o., Split	05.12.2001.
23. Štedionica za razvoj i obnovu d.o.o., Zagreb	02.07.2001.
24. Trgovačko-turistička banka d.d., Split	08.09.2000.
25. Županjska banka d.d., Županja	03.05.1999.

¹ Banka je, temeljem članka 190. Zakona o bankama, dužna uskladiti visinu svog temeljnog kapitala sa Zakonom o bankama, propisanom dinamikom do 31. prosinca 2006. godine.

Banke i štedionice u likvidaciji

Naziv banke/štedionice	Datum pokretanja likvidacije
1. Convest banka d.d., Zagreb	01.11.2003.
2. Investicijsko-komercijalna štedionica d.d., Zagreb	31.05.2000.
3. Štedionica Dora d.d., Zagreb	01.01.2002.
4. Štedionica SA-GA d.d., Zagreb	31.12.2001.

5. Štedionica Zlatni vrutak d.d., Zagreb 28.12.2001.

Banke i štedionice koje su izgubile odobrenje za rad, a nisu pokrenule postupak likvidacije

Naziv banke/štedionice	Datum oduzimanja odobrenja za rad
1. Hibis štedionica d.d., Zagreb	07.03.2001.
2. Marvil štedionica d.d., Zagreb	08.06.2001.

Članovi Savjeta i rukovodstvo Hrvatske narodne banke

1. listopada 2004.

Članovi Savjeta Hrvatske narodne banke

Predsjednik Savjeta	dr. sc. Željko Rohatinski
Članovi Savjeta	prof. dr. sc. Mate Babić dr. sc. Alen Belullo prof. dr. sc. Božidar Jelčić dr. sc. Branimir Lokin Čedo Maletić Relja Martić mr. sc. Adolf Matejka mr. sc. Damir Novotny prof. dr. sc. Silvije Orsag mr. sc. Tomislav Presečan dr. sc. Sandra Švaljek dr. sc. Boris Vujčić dr. sc. Branko Vukmir

Rukovodstvo Hrvatske narodne banke

Guverner	dr. sc. Željko Rohatinski
Zamjenik guvernera	dr. sc. Boris Vujčić
Viceguverner	Čedo Maletić
Viceguverner	Relja Martić
Viceguverner	mr. sc. Adolf Matejka
Viceguverner	mr. sc. Tomislav Presečan

Izvršni direktori

Sektor za istraživanja i statistiku	mr. sc. Ljubinko Jankov
Sektor za centralnobankarske operacije	Irena Kovačec
Sektor za devizne poslove	Jadranka Granić
Sektor bonitetne regulative i nadzora banaka	Marija Mijatović-Jakšić
Sektor plana, analize i računovodstva	mr. sc. Dijana Jakelić
Sektor platnog prometa	Neven Barbaroša
Sektor za informatičke tehnologije	mr. sc. Mario Žgela
Sektor podrške poslovanju	Boris Ninić
Sektor za međunarodnu suradnju	mr. sc. Mihael Faulend

Kratice i znakovi

BDP	– bruto domaći proizvod
BDV	– bruto dodana vrijednost
BZ	– blagajnički zapisi
CPI	– Consumer Price Index
DAB	– Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka
dep.	– depoziti
dr.	– drugo
d.s.	– desni stupac
DZS	– Državni zavod za statistiku
EMTN	– Euro Medium Term Note
EMU	– Europska monetarna unija
energ.	– energija
EU	– Europska unija
fik.	– fiksni
FINA	– Financijska agencija
GOP	– granična obvezna pričuva
HAC	– Hrvatske autoceste
HBOR	– Hrvatska banka za obnovu i razvitak
HC	– Hrvatske ceste
HFP	– Hrvatski fond za privatizaciju
HNB	– Hrvatska narodna banka
HZMO	– Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
HZZO	– Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
HZZ	– Hrvatski zavod za zapošljavanje
ind.	– industrijski
IPDT	– indeks pritiska na devizno tržište
l.s.	– lijevi stupac
međ.	– međunarodna
MF	– Ministarstvo financija
mil.	– milijun
mlrd.	– milijarda
MMF	– Međunarodni monetarni fond
nespec.	– nespecijalizirane
NIA	– neto inozemna aktiva
NKD	– Nacionalna klasifikacija djelatnosti
OP	– obvezna pričuva
PDV	– porez na dodanu vrijednost
PPI	– Producer Price Index
potr.	– potrošnja
pr.	– proizvodi
prod.	– prodavaonica
RH	– Republika Hrvatska

SAL	– Structural Adjustment Loan
SDR	– posebna prava vučenja
tis.	– tisuća
TNZ	– Tržište novca Zagreb
tr.	– tromjesečje
tromjes.	– tromjesečje
TZ	– trezorski zapisi
val.	– valutni

Kratice za države

BG	– Bugarska
CZ	– Češka
HR	– Hrvatska
HU	– Mađarska
SI	– Slovenija
SK	– Slovačka
PL	– Poljska
RO	– Rumunjska

Kratice za valute

HRK	– hrvatska kuna
ATS	– austrijski šiling
FRF	– francuski franak
DEM	– njemačka marka
CHF	– švicarski franak
GBP	– funta sterlinga
ITL	– talijanska lira
USD	– američki dolar
SIT	– slovenski tolar
EUR	– euro

Znakovi

–	– nema pojave
....	– ne raspolaže se podatkom
0	– podatak je manji od 0,5 upotrijebljene jedinice mjere
∅	– prosjek
a, b, c, ...	– oznaka za napomenu ispod tablice i slike
*	– ispravljen podatak
()	– nepotpun, odnosno nedovoljno provjeren podatak

